HÁY JÁNOS

HÁZASSÁGON INNEN ÉS TÚL

EURÓPA

Házasságon innen és túl
Háy János
Palatinus (2006)

Címke: Novellák, Házasság

Női sorsok, vélemények, létkérdések, mindennapi gondok együttesét járja körül a könyv, természetesen – címe is sugallja – leginkább a párkapcsolatokat vagy épp azok hiányát illetően. Ebből következik, hogy férfiúi jellemeket is megismerhetünk az írásokból: gyors vonásokkal rajzolt, női szemszögből ábrázolt, mintegy a nők „mellékleteként" megjelenő alakok, akik jelentősen és leginkább rossz irányban befolyásolják a nők sorsát. Majdhogynem minden írás negatív képet fest a férfiakról: lelépnek, csak a „szeplő" érdekli őket. Ezért is juthatott az egyik szereplő arra a következtetésre, hogy „egy nőnek nem a férfi a társa, hanem a gyerek".
Anya–lánya kapcsolatok ábrázolása is ilyen hirtelen vonásokkal készül, sorsfordító pillanatokat jelenítve meg, és ezek is éppen az árnyoldalak. A családon belüli, „házasságon túli" kapcsolatok visszásságait pedig a rutintól unalmassá, idegesítővé degradálódott szerelmesek mindennapjainak, ünnepeinek fáradt szomorúsága, lihegő pénzhajhászása és szeretők miatti hazudozások kusza hálójaként láthatjuk a kötetben.
Helyzetképek, belső őrlődések megjelenítése, mindig lányok, nők szájába adva a mondandót: férfi és nő „házasságon inneni és túli" kapcsolatának sivárságáról, sekélyességéről, felületes érzelmekkel töltött és képmutató voltáról.

Háy János

HÁZASSÁGON INNEN és TÚL

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2015

I.

SZTRECCS

Milyen fura, hogy az ember csak úgy sétál a világörökség részén, gondolta a lány, pedig gondolhatott volna a fiúra is, aki mellette loholt, épp elhagyták az Operát, de nem. Ő a világörökség részére gondolt, hogy régen azt senki nem tudta volna elképzelni, hogy nem járdán vagy úton megy, hanem ilyen különleges dolgon. Egyáltalán, gondolkodott tovább, mi az a világörökség? Az nem az egész világ? S ha igen, akkor mért kellett részekre bontani, amikor már alig van egészben valami, tegnap például a kedvenc csészéje is eltörött. Idáig jutott, mikor a fiú lejjebb nyomta a kezét a hátán. A csupasz tenyér elérte a csípőnadrág és a póló közötti sávot. Kicsit izzadt volt ott a bőr. Nyár volt. A kéz továbbcsúszott a lányon, elhagyta a látható sávot, mikor a fiú mondta, hogy mennyire jók ezek a sztreccses anyagok, hogy nyúlnak, s mikor a kéz hátul besiklik a nadrágba, nem nyomja meg a lány hasát a gomb. Erre a lány visszahúzta a fiú kezét, hogy neki ilyen gyorsan akkor sem megy, ráadásul az utcán, s hogy nincsenek szinkronban, pedig ez az alapja minden emberi kapcsolatnak. A fiú gyorsabb, s lehet, hogy ez a nadrág nagyon korszerű anyagból van, de ő lelkileg nem tudott olyan gyorsan fejlődni, mint a textilipar, úgyhogy a fiú ezzel itt most ne kísérletezzen.

Fél óra múlva érkeztek haza. A lány a Teréz körúton lakott egy négy emelet plusz magasföldszintes bérházban, épp azon a szinten, ahová már lépcsőzni kell, de a nap még nem süt be. A fiú ott megint rákezdte, hogy ez egy nagyon korszerű nadrág, ki se kell gombolni, úgy is le tudja húzni a lányról. Régen ilyenkor elrepedtek a ruhák.

A lány meztelen volt, amikor eltolta, vagy inkább elfordította a fiú tolakodó testét, hogy neki ez most még mindig gyors, s hogy a fiú ne erőltesse, mert az egészet meg fogja akkor utálni. Van ilyen. Olvasta egy magazinban, hogy egy csomó nőnek ettől lettek szexuális problémái. A fiú persze nem tudott nem próbálkozni, de a harmadiknál föladta. Dolga van, mondta, mennie kell. Ugye nem azért, mert nem? – kérdezte a lány, és kicsit sírt. A fiú megesküdött, hogy nem azért, hanem mert tényleg dolga van.

Lerohant a lépcsőn, aztán ki a Körútra, onnét az Andrássyra. Épp az Írók Boltjához ért. Elővette a telefont. De nem tárcsázott még. Nem is kell sajnálni az írókat, gondolta, ha ilyen jó helyen tudtak bolthelyiséget vásárolni. S aztán arra is gondolt, hogy ez biztos a gazdag íróké. Vagy lehet, hogy úgy van, mint a Nyulak szigete esetében, hogy az se a nyulaké volt, hanem a nádoré… Szóval hogy még sincs az íróknak semmijük. Benyomta a mobilon a lány számát. Szia, mondta, s hogy nem, hogy ő tulajdonképpen, s ezt nehéz elmondani, de a lányt már nem szereti. Olcsó volt a hívás, mert azonos szolgáltatónál voltak. Ezt a fiú mindig igyekezett megtudni, hogy a partnere milyen mobilt használ, mert nem akarta ráfizetni a gatyáját a szerelemre. A lány sírt, vagy inkább zokogott a mobilba. Mobilon a sírás nagyon rosszul hangzik, inkább fülsértő, mint megrendítő. Biztos azért, mondta a lány, ezen a fülsértő hangon, mert nem voltak egy sebességen. A fiú többet akart, de a lány még nem tartott ott. Erre a fiú azt mondta, hogy nem azért. Csak úgy. És kinyomta a mobilt.

A lány sírt, hogy neki milyen szerencsétlen a jelleme vagy a pszichikai felépítése, hogy tök kudarc az élete, hogy hányadik fickó lép le tőle e miatt a lassúság miatt. Sírt, és kirohant a gangra, hogy kész, ennyi az egész. Nekidőlt a korlátnak, amit még a századfordulón a mainál alacsonyabb növésű populációhoz méreteztek. Nem volt nehéz átfordítani rajta a testet.

Alul boltok voltak. Egy Teréz körúti belső udvar üzletileg rendkívül értékes. Ott volt például a Winnetou nevű íjászbolt is. A férfi bent fölkapta a fejét a puffanásra. Valamelyik marha már megint leejtette a szőnyeget. Minek akarja kirázni, ha el se bírja, s hogy egy ilyen rohadt nehéz régi perzsa simán agyoncsap egy embert, ha véletlen arra megy, mondjuk egy vásárlót, aki épp reflexíjat akar venni százezerért. Csak később látta, mikor kilépett az üzletből, hogy a kupac a belső udvar közepén a fiatal lány teste a másodikról.

Biztosan így is történhetett volna, s fejletlenebb korszakokban, mikor még nem találták föl például a sztreccses anyagokat, így is lett volna, de most nem.

A lány kiment a gangra, mert nem volt a szobában térerő. S amikor a fiú kinyomta a telefont, épp az íjászboltra tévedt a szeme,

és nevetni kezdett, mert a fiú úgy jelent meg neki, mint egy felajzott íj: megfeszült ideg és röptére váró vessző. Nevetett tovább, és lenyomott a mobilon egy számot. Laura, szólt bele, s hogy találkozhatnának. Laura meg mondta, hogy olyan régen várta már ezt a hívást, s hogy a lány mennyire szép. A lány is mondta, hogy a Laura is az. Gyorsan bezárta a lakást, rohant le a lépcsőn, s aztán a Körúton tovább, a kisföldalattihoz. Most lépést tart, gondolta, végre, mint a textilipar is, a korral.

SINGLE BELL

Akkor még válogatott, mikor a fiú mondta neki, hogy vége. Ez a hat év szép volt, kár lenne elrontani másik hattal, meg ő talált is valakit, akivel lehetne az újabb hatot, persze ezt nem akarja ebbe belekeverni, mert nem emiatt.

Akkor még válogatott. Huszonnyolc, az nem kor, van ideje, legalábbis számtanilag, különösen, ha belekalkuláljuk, hogy ma már akár negyvenévesen is lehet szülni. Válogatott, s a válogatás tulajdonképpen elutasítás volt. Minden próbálkozónak, mert akadtak, nem is kevesen, nemet mondott, s ennek még mindig az az előző kapcsolat, az a hat év, de egy életre biztonságosnak látszó időszak volt az oka. Annyira élt még benne, s ehhez adódott a sérelem, hogy ott lett hagyva, s ez azután is, hogy a hat év emléke elmosódott, még évekig kötötte észrevétlen a fiúhoz.

Később tett ugyan engedményeket. Némileg a testi igény is felbontotta az elvárásokból rakott blokádot. Nem élhet úgy ennyire fiatalon, hogy senkivel nem szeretkezik, legalább ritkán. Mert akkor már házas férfiak is bejöttek a képbe, akikkel valóban csak ritkán lehetett, hetente-kéthetente. Az életkorukra hivatkoztak, holott valójában a feleség volt benne a dologban, akit kötelességszerűen a szerető heti egye mellett kétszer, de legalább egyszer ki kellett elégíteni, s így jött össze az a heti kettő, három, amit még életkoruk miatt tényleg bírtak. Szóval mégiscsak ott volt a feleség mellett ez az életkor, a negyvenöt vagy negyvennyolc év, amit súlyosbította, hogy a férfi a házassága és a munkahelye nehézségeit örökösen alkohollal kompenzálta. Néha mégis többször sikerült, akkor a nő tudta, hogy a menstruációs ciklusa épp váltásban van a feleségével.

De hiába minden engedmény, aminek révén néha jellemben egészen rémes alakok is bejöttek. Például volt egy rádióriporter, aki szinte üldözte a féltékenységével, örökösen percre lebontott beszámolókat követelt arról az időről, amit a rádióriporter különben a feleségével töltött, esetleg a feleségével szeretkezett. Óránként küldött sms-t, mondani sem kell, hivatali mobilja volt és állandóan hívogatta, de sokszor nem is szólt bele, csak azt hallgatta, hol lehet a

lány, szuszogott bele a lány fülébe. És utána számon kérte, hogy délben autóhangokat hallottam körülötted, hol voltál. Az ilyentől azonnal meg kell szabadulni, ezt mindenki tudja, de alig lehet, hiszen épp ez a lényege a személyiségüknek, hogy levakarhatatlanok, s ha nem jön a rádiónál az az átszervezés, ami ezt a férfit is érintette, s hogy megtarthassa az állását, reggeltől estig a rádió épületében kószált, mint egy munkahelyéért szűkölő kísértet, ha ez nem jön, tán még most is ott lihegne a lány nyomában, néha még az uszodában a női öltözőbe is bekukkantana, hogy ott van-e, nem szökött-e át a férfiakhoz.

Végül mindegyik elmaradt. Legutoljára az, aki bejelentette mindjárt az első alkalommal, hogy ő nem hagyja ott a családját, ebben a nő ne is reménykedjen. Ez az őszinteség nagyon tetszett a lánynak, hogy nem szidja a feleségét, mint sokan, akiket épp ezért utált meg. Mert hogy is szidhatja azt az asszonyt, aki gyerekeket szült neki, és mossa a gatyáit, hogy lehet azt a szegény nőt mindenféle kurvának elmondani, akivel rettenetes együtt tölteni egy percet is, a két hét nyaralás, mikor csak őt látja, neki az évi Auschwitz. Csak menekülni lehet előle, s ő azért van pl. itt is. Ráadásul mindezeket a szidalmakat egy másik nő előtt, aki történetesen az ő szeretője volt. Az ilyet ócska, rossz jellemű alaknak tartotta, s hamar lapátra tette, nem akarta, hogy esetleg tényleg elváljon, elvegye őt feleségül, s aztán egy idegen nő ágyában épp azokat a durvaságokat mondja róla, mint tette ezt a mostani feleségével. De ez a férfi nem, ez megmondta, hogy nem, s ő örült ennek az őszinteségnek, ami később valójában a kapcsolatuk romlásának oka lett.

Mondta egy alkalommal ennek a férfinak, szeretkezés után voltak, csak hevertek az ágyon, a férfi épp azon gondolkodott, hány percet kell még itt tölteni, amikor a lány előállt azzal, hogy ő már harmincnyolc, és szólt a teste, hogy gyereket kell szülnie. Meg lelkileg is. Enélkül nem élhet egy nő, hogy nincs. Csak akkor mondhatja magát olyannak, aki beteljesítette a nem jellegéből adódó követelményeket, ha van.

Akkor aztán veszekedés lett, mert a férfinak már megvoltak a gyerekek, s nem akart ezen a téren tovább növekedni, a vállalkozását akarta felfejleszteni, nem a családját. Meztelenül kiabáltak egymással. A férfi felült, a hasán meggyűrődött a test, olyan

volt így, mint egy felhajtott dunyha, akinek tényleg nem való a gyerek, sőt a nő sem, legfeljebb az öreg feleség, aki otthon várja, hogy szemére olvassa az élete összes sérelmét. A lány végül azt vágta a férfi pofájába, hogy titokban ki fogja szúrni az óvszert, hogy megtermékenyüljön.

A férfi nem jött többet.

Két év telt el azóta, s a lány láthatóan kicsúszott az időből, bár néha fel-felcsillant a szeme, mikor egy késői szülésről hallott a tévében, hogy például egy svájci kórházban vagy Koreában egy 45 éves nő egészséges gyermeket hozott világra. A kicsi három kiló hatvanöt, ötvennégy centi hosszú, és még inkubátorba sem kellett, s a mama is remekül. Aztán jött a riportban egy hosszú dicséret az orvostudomány mai, rendkívül magas színvonaláról.

Legalább az anyám megvan, mondta a barátnőjének, angoltanár volt, épp a *Jingle bell* szólt, közeledett a karácsony, készült az év végi órákra, mindig ezt szokta bevinni. Legalább az anyám, mondta megint a lány, mert az apját nem mondhatta, hisz néhány éve egy ártalmatlannak tűnő szívelégtelenség, amiről kezdetben csak azt gyanították, idegi alapon van, elvitte. Legalább őt tudom szeretni, s hogy ő is mennyire szeret.

A barátnő kicsit hallgatott, vacakolt a teáscsészével, a gyümölcsdarabokat bökdöste a kanalával, mert gyümölcsteát ittak, aminek volt egy kis fahéjas ízesítése, talán épp karácsonyi tea volt. Aztán csak annyit mondott, hogy pont az a baj. Márhogy mi, kérdezett vissza meglepve a lány, mert egyáltalán nem értette, hogy mért épp ezt mondja a barátnő, amikor neki tényleg annyira odaadó, egy gyerek szempontjából szinte tökéletes szülei voltak. Minden rossznak, folytatta a barátnő, ez a forrása. Mi, kérdezte megint a lány. A jó család, bökte ki a barátnő. Ez hülyeség, mondta a lány, hogy a jó éppen a rossz oka. Ez nem logikus. Pedig így van, erősködött a barátnő, hogy az ott felszedett jó minták annyira kötnek, s ráadásul még érzelmileg sem lehet elszakadni, mert semmi nem indokolja, annyira rendesek. Akármeddig, tulajdonképpen az életünk végéig szerethetjük őket. És ettől nem tudsz belemenni egy igazi párkapcsolatba. Az anyádon teszteled a fiúkat, vagy az apád képe, hogy olyat akarsz, mint ő, hogy csak néhány apróságot vegyek. Szerintem ez pont fordítva van, nevette el magát a lány, pont a rossz

családokban felnőtt gyerekek házassága katasztrofális, megismétlik a válást, a családon belüli erőszakot, minden szörnyűséget, amit otthon láttak. Ezt még a szociológusok is be tudják bizonyítani, akár a legkisebb mintán is. Figyelj, mondta a barátnő, akkor most vegyük sorba azokat, akiket ismerünk. S a barátnő javaslatára elkezdték ezt az egzaktnak látszó, tudományosan könnyen alátámasztható tényt a saját mintájukon ellenőrizni. Gyors számolás után, a barátnő különben matek szakos volt, s ugyanott tanított, mint a lány, kijött, hogy a jó családból származó lányok több mint hetven százaléka, az ő ismeretségi körüket alapul véve, azt a harminc lányt, akiknek az életét a barátnő alaposan ismerte, hiszen nem volt férje, se gyereke, úgyhogy a szabadidejét mások sorsának megismerésével töltötte, eleve esélytelen, s mindezt azoknak az áldott jó szülőknek köszönhetik, szemben a rossz családból származó lányokkal, akiknek mintegy ötvennégy százaléka számíthat sikerekre a házassága terén.

Ezt nem gondoltam volna, mondta a lány, s ebben a pillanatban a barátnő teljesen megbízhatónak látszó statisztikája kitörülte fejéből a fiút, aki lekötötte az ő legszebb hat évét, s akit sokszor vádolt, hogy miatta nem sikerült az élete, hiszen épp azok az évek voltak, amikor még joggal válogathatott volna, amikor bármire, helyesebben bárkire lett volna esélye, de miért tette volna? Ott volt a biztonságos kapcsolat, ami akkor örök életre szólni látszott. Megfeledkezett a fiúról, és a megürült helyre az anyja lépett be, ahogy jelenetváltásnál a színházban, mikor a korábbi szereplők kimennek, de a díszlet nem változik, s az érzés is ott marad, amit a korábbiak kiváltottak, az anya lépett be, akihez különben külsőben évről évre mindjobban hasonlított, aki a szeretetével, az odaadásával, mindazokkal a jó tulajdonságokkal, amelyekkel egy anyát jellemezni lehet: tönkretette az életét.

SZEPLŐ

Az nem lehet, mondta a lány, mikor a barátnője a fogamzás problematikáját érintette a nagyszünetben. Lehet, hogy a te szüleid igen, mert azok úgy is néznek ki, de az enyémek nem. Akkor te hogyan lettél, kérdezte a barátnő. A lány hallgatott, nem akart azzal előállni, hogy vannak, akik nem ilyen módon, egyet mindenki ismer, s hát lehet, hogy csak kettő van. Szerencsére becsöngettek, megúszta a magyarázkodást. A barátnőnek csak arra jutott ideje, hogy a tízórai maradékát a szájába tömje, s még akkor is fuldokolt, amikor a matektanár bejött, és lendületből adott egy pofont a hetesnek, mert elfelejtette letörülni a táblát.

A lány később maga látta meg a szeplőt, ami ellen annyira tiltakozott, a szülein. Véletlen volt. Máskor ilyen időben már aludni szokott, de most eszébe jutott, hogy mondták az iskolában az osztályfényképezést, és ünneplőben kell menni. Elfelejtett szólni az anyjának, hogy vasalja ki a fehér blúzát. Már most is késő, nem még reggel. Akkor látta meg, a kislámpa égett, igaz, egy ruha rá volt hajítva. Akkor látta meg a szeplőt a szülein, főleg az apján, mert úgy gondolta, hogy az anyja nem olyan, csak az apja brutalitása juttatta ebbe a helyzetbe. Később, mikor a Kékfényben látott afféle kegyetlen apákat, akik kiirtják a családjukat, akkor a saját apját is el tudta képzelni, hogy ott makog a riporter előtt, a szemét letakarják egy fekete kockával, de mindenki tudja, hogy ez a kegyetlen alak az ő apja, ő is tudja, helyesebben tudná, ha nem épp ő és a mamája lenne az áldozat.

Az iskolában is sokat beszéltek erről a szeplőtelenségről, hittanóra után, amikor a Kis Pityu valahogy ösztönösen benyögte, hogy a Mária félrekefélt. A pap, aki az órát tartotta, nem volt képzett pedagógus, meg szexuális téren is problémái voltak, lévén katolikus, ezt a durvaságot nem tudta hogy viszonozni, csak egy még nagyobb durvasággal. Odalépett a Pityu padjához, elkapta a pajeszát és a haj, hát igen, nem szakadt ki a fejbőrből, hanem húzta maga után a fejet és az egész testet. Kiesett a padsorok közé, és onnét már nem a pajeszánál fogva, hanem a fekete cipőjével, amilyet a katolikus papok

általában viselnek, rugdosta ki a gyereket a teremből. A gyerek minden rúgásnál közelebb csúszott az ajtóhoz. A Kis Pityu ettől a perctől kezdve biztos volt benne, hogy rájött a svindlire, s egy életen át mesélte a kocsmában az igazságot, hogy jól át lett nyomva a Szentpéter feje, s ennek legfőbb bizonyítéka a pap viselkedése.

Később a szeplő a lányra is rákerült. Ő is olyan lett, mint mindenki. Kit anya szült, szeplős lesz így vagy úgy. Sőt a szeplő egészen fontos szerepet játszott az életében, igaz, jólneveltségből mindig huzakodott a fiúknál, hogy őt tulajdonképpen ne a testéért szeresse senki, hanem a lelkéért, de ez a huzakodás alig pár percig tartott, egy-két simogatás, és leomlottak Jerikó falai.

Mintegy tíz év volt ez az életéből, amikor rotációban váltakoztak a férfiak. Ki hosszabb, ki rövidebb ideig. Vágyott a tartósabb kapcsolatokra, de hát kettőn áll a vásár, meg nem volt az a típus, aki mindenbe belemegy. Például hogy a fickó nem tud leválni az anyjáról, vagy idegesítő dolgokat szeret, mondjuk a bandzsi dzsampingot vagy a búvárkodást. Egy mutatkozott olyannak, akivel el tudta volna képzelni hosszabb távon is. Egyrészt nagyon jól nézett ki, s a hiedelem ellenére a lányok, köztük ő is, nem az okos, de ronda férfiakat kedvelik, hanem a szépeket. Na annak az egynek el is mesélte, hogy mi az életterve. Hogy szülni most még semmiképpen nem szeretne, de szívesen örökbe fogadna egypár gyereket, mindenfélét, feketét is, sárgát is, szóval az olyan jól néz ki, szép színes és különleges, nem akárkinek van ilyen családja. És akkor a lány elkezdte ecsetelni azt a demokratikus gondolatot, ami egy ilyen egyedi családmodell mögött megbújik. Annyira tetszettek neki a korszerű eszmék, hogy úgy gondolta, ő hajlandó a saját életét is ezeknek az eszméknek a szolgálatába állítani. A férfi hallgatta, az ágyon feküdtek, épp a szeplő után voltak, s csak annyit mondott, mert különben pesszimista típus volt, akit ráadásul nemrégen valami banki vagy adóügyben elmeszeltek, úgyhogy az alappesszimizmusát tízmillió mínusz tovább növelte, szóval a fickó csak annyit mondott, hogy geci felnőtt lesz az összesből úgyis, sárga geci, meg fekete geci. Ez elég rosszulesett a lánynak és mondott rá valamit, de mindez nem indokolta volna azt, ami bekövetkezett, hogy a férfi többet nem jelentkezett.

Újabbak jöttek, de ezek sem tudtak maradni. A lány arra a meggyőződésre jutott, hogy egy nőnek nem a férfi a társa, hanem a gyerek. Fel is hagyott a korábbi demokratikus családmodellel, és egy annál is liberálisabban gondolkodott, a csonka családban, ami egyébként a magyaroknak nagyon megy, hiszen szimbolikusan leképezi az országot. Tehát liberális, de nemzeti irányból is értelmezhető.

Gyereket kell szülni, ez biztos, másképp nem tudja elképzelni a jövőt. S már ki is rajzolta magának az elkövetkező éveket, a gyermek felnevelését, majd pedig az unokák őrzését, s hogy ezek alatt az évek alatt milyen méretűvé válik benne a férfiak iránti gyűlölete, s valószínűleg az élete utolsó negyedét egy radikális nőmozgalom aktivistájaként fogja leélni.

Félek a szüléstől, mondta az anyjának, s hogy meséljen neki, hogy volt. Mi hogy volt, kérdezte az anyja. A szülés, mondta erre a lány. Ahogy kellett, mondta az anyja, a lány meg dühös lett, hogy mért nem mondja el rendesen. Most mit kell régi dolgokat előhozni, mondta az asszony idegesen. Igen, késve születtél, ennyi elég, nem? Hogyhogy késve, kérdezte a lány. Hogy egy hónapot késtél, mondta az asszony, mindenki december közepére várt, de legkésőbb karácsonyra. Egy kis karácsonyi ajándék lettél volna a Jézuskától, de te az istennek sem akartál megszületni. Már teljesen kivoltak az idegeim, hogy miért nem, és az apád is nyúzott, hogy mért nem születsz már. Megbeszéltük, mikor volt az alkalom, máskor nem is lehetett, mert behívták három hónapra. Tartalékos tiszt volt. De te nem akartál megszületni. Végül az orvos indította meg a szülést. De hát csak kettő kilencven voltam, mondta csodálkozva a lány, hogy egyáltalán nem mutatkozott a súlyában a túlhordottság. Ráadásul, vágott vissza az anya. Most hogy van ez a dolog, hát hogy lehet egy hónapot késni? Ezt nem értem? Mert olyan vagy, mint az apád – mondta az asszony szinte kiabálva –, az sem értette, annyit kellett neki magyaráznom, de aztán megértette, és most meg jössz te. Mit kell itt az én életemben vájkálnod? Az anya már üvöltött. A lány egy pillanatra megszédült, megingott benne a múlt, a nyaralások, a karácsonyok, az apja… Hirtelen úgy érezte magát, mint a Kis Pityu, mikor a pincében megtalálta a gyufát, s végre lángra lobbanthatta a

gyertyát, szóval hogy minden világos lett. Ne üvölts, üvöltött most ő, ne üvölts! Ki az apám, hallod, akkor ki az apám?

Az anya elsírta magát.

Csak azt kellett volna elmondanod, hogy milyen szülni, mondta a lány, csak azt akartam hallani, hogy milyen, amikor felsír a baba, nem akartam mást. Aztán otthagyta az anyát, hazament. Hevert az ágyon, nem gondolt semmire, hamarosan a születésnapja, két hét múlva. Ez rossz, hogy ennyire közel a karácsony, meg az újév, nem lehet rendesen megünnepelni. S akkor eszébe jutott az, ami minden szerencsétlenül járt születésnaposnak, hogy például lehetne szökőévben, és akkor csak négyévenként tudnák megtartani. Végül az a régi kép ugrott be, mikor a barátnőnek be akarta bizonyítani, hogy az ő fogantatása más volt. Épp olyan, mint azé, akiről mindenki tudja, hogy más volt. Csak az a különbség – gondolta most az ágyon heverve, és az a férfi jutott eszébe, aki akkor érkezett, mikor a másik, a hivatalos épp tartalékos tisztként valahol vidéken –, hogy nekem nem kellett húsvétig várnom, hogy elhagyjon az apám.

ROTÁCIÓS KARÁCSONY

Ezekben a napokban a legvérmesebb szeretők sem zavarják meg a családok nyugalmát. Visszavonulnak csendes garzonukba, ahol egy kicsi fenyőág mellett gyűlölik a szeretet ünnepét, hogy egyszer ennek is, mint tavaly, vége lesz, és akkor a férfi/nő végre kiszakad otthona kötelékéből, s megint megjelenik nála, s kis bókok mellett újra ígéretet tesz, hogy ha felnőnek a gyerekek, akkor majd elválik. Persze nem, s a szerető az új esztendőben is tovább szoronghat, hogy mekkora a futamidő. De karácsony előtt fel van mentve a család, inzultusoktól nem kell tartani, hisz egy telefon ilyenkor a szerető számára egyértelműen a szakítást hozná, ráadásul úgy, hogy a családi kötelékben élő gyanúba se keveredne, még egy kiadós veszekedés se lenne belőle, hisz egyszerűen védhetné magát: bocs, ez a férfi a munkahelyemről, aki örökösen üldöz, vagy egy nő, akivel alig ismerjük egymást, de mániás, mert tényleg, az csak őrült lehet, aki ilyen alapvető szabályt megsért, hogy a karácsony családilag szent.

Már csak napok voltak hátra. A nő a feng sui szabályai szerint készült a karácsonyra. Élt benne egy olyan ösztön, hogy a keleti igazságot – legalább karácsonykor – összebékíti a nyugati gondolkodás szépségeivel, például a karácsonnyal, mint Teilhard de Chardin az evolúciót a Teremtés könyvével. Olyan asztaldíszeket talált ki, melyek természetes anyagból vannak, és nem rendelkeznek káros sugárzással. A lámpára lógatott almákat is bioboltban vette, ahol egy korszerű nőnek vásárolnia kell, ahogy Nyugaton is csinálja mindenki, aki ad magára, akit érdekel a sorsa, és nem hagyja, hogy elsodorják a raktáráruházak tömegtermékei.

A férfi is otthon volt. Úgy beszélték meg az irodában, hogy két nappal előbb fejezik be. Le vannak ejtve az ügyek, majd karácsony után, de még inkább januárban. Egy kínai étteremben tartottak évzárót. Mindenki nevetett, hogy mennyire nem emlékszik a sok rosszra, ami év közben volt, pedig főleg az, más alig. Nevetett a rizspálinkától.

Az asszony elmesélte a férfinak, hogy idéntől esztétikus karácsonyfát fognak állítani. A férfi csak a mérethez ragaszkodott, de azért visszakérdezett, hogy az milyen, mert érzett a fogalmak között némi ellentmondást. A nő mondta, hogy olyan, amire csak piros gömbdíszeket és természetes anyagból készült egyéb, de színhatásában piros jellegű díszeket fog fölakasztani, legfeljebb a zöld jöhet még számításba, mert ugye a fa is eleve zöld. A férfi az esztétikusság elvei alapján, 24-én délután, míg a gyerekek a nagyszülőknél voltak, feldíszítette a fát, az asszony a vacsorát készítette a konyhában. Halpaprikás. Böjt van. Ezt ők tartják. Egészséges is, meg ez hagyomány. Estére készültek el. A nagyszülők háromszor is telefonáltak, hogy még nekik is rengeteg feladatuk van, pl. mi lesz az ő fájukkal. Végül nyolc körül sikerült meggyújtani a gyertyákat és elénekelni a *Mennyből az angyal*-t, amihez a család ragaszkodott, mint szép és megható jelenethez. Ajándékbontás. Először a gyerekek sorban. Gyerekenként hat csomag volt, mert sokat is kaptak, de az is fontos volt, hogy sokba legyen csomagolva, mert az asszony úgy gondolta, ez akkor nagyobb öröm, mármint a gyerekeknek és persze neki is, aki eljátszotta a csodálkozást minden alkalommal. A felnőttek ajándéka kicsit mellékesen került átadásra, ahogyan díjakat adnak a nagy nemzeti ünnepeken. A férfi kissé izgult, nehogy úgy járjon, mint tavaly, hogy a húszezres cipő nagyon jól nézett ki, de a méretével adódtak problémák. A nő sílécet vett a férfinak, ami egyrészt a férfinak egyáltalán nem tetszett, mert ragaszkodott a régi cuccaihoz, másrészt úgy érezte, a nő ezzel arra figyelmezteti, hogy minden barátjuk Ausztriába megy szilveszterezni, csak ők maradnak otthon és mehetnek a legunalmasabb barátaikhoz vendégségbe enni azt a szar műbőrös virslit, mert a többi, aki egy kicsit is érdekes, Ausztriában síel, vagy rosszabb esetben Szlovákiában, mostanában már az is jó helynek számít.

Másnap a nő tízkor jelezte, hogy készülődni kell a szüleihez karácsonyi ebédre, meg oda is jött ám a Jézuska, mondta a gyerekeknek, akik a tegnapi későre nyúlt jézuskázás következtében fáradtan készülődtek.

Minek menni mindig, valami ilyet mondott a férfi, mire a nő dühösen, hogy a te anyádhoz is, erre mondta a férfi, hogy már nem

él, mire a nő: ha élne.

Délután a gyerekek keresztszüleihez mentek, mindjárt a karácsonyi ebédet követően, különben pulyka volt aszalt szilvával és krumplipüré. A nagyszülőknél bepakolták a kocsiba az ajándékokat, a nagyszülők is bőkezűek voltak, szeretik az unokáikat, aztán át a városon. A keresztszülők Budajenőn laktak egy kertes házban. Rövid időt töltöttek náluk, szinte csak átpakolták az ajándékokat, csere közben egy gyors gyertyagyújtásra jutott idő. Estére értek haza, a fa alá ömlesztették az ajándékokat, és a gyerekeket aludni zavarták, mert késő van, s a játékok holnap is megvárják őket, különben sem tudnák eldönteni, hogy most melyiket vegyék elő. A férfi és a nő még rendet rakott, aztán ők is ágyba kerültek, mert másnap egy vidéki városba voltak hivatalosak, ahol a férfi nővére lakott, hogy ott is megünnepeljék a karácsonyt és ajándékot cseréljenek. Ez volt a férfi egyedüli rokona, a többivel már nem tartotta a kapcsolatot, vagy meghaltak. Délután az asszony nagynénjét is útba ejtették, hogy ott is legyen kis karácsony. A karácsony mindenkinek a szeretetet jelenti. Senki sem maradhat ki. Este értek haza. Huszonhatodika. Az ajándékok a fa alá kerültek, a gyerekek az ágyba, a szülők is lefeküdtek. Talán az asszony mondott valamit, hogy mennyire felesleges dolgot kapott a nemtomkitől, valószínűleg a férfi nővérétől, s hogy mennyivel figyelmesebben vásárol ő. Stb. Aztán elaludt.

A férfi éjjel felébredt. Sokat ivott, és ki kellett mennie. A karácsonyfa tompán fénylett. Nem voltak rajta hivalkodó csillogó díszek, mert esztétikus volt. Alig látott és megbotlott a szobapadlón felhalmozott dobozokban. Először káromkodott, aztán megállt, félt továbblépni, nehogy újabb akadályba ütközzön. Régen, gondolta, csak egyszer jött. És nem hozott semmit, csak azt jelezte, hogy itt van az a naptári nap. Üres volt a szoba. De valami volt ott abban az üres levegőben, talán az anyja, hogy sütött valami kalácsot és annak a szaga, valami ilyen édeskés dolog, gondolta ott azon a helyen, ahol most ez a rengeteg csomag van. Hol is férne el itt bármi, gondolta, ebben a telipakolt szobában, egy szék se, nem még egy angyal.

BUDAPESTI TAVASZ

Elhúz a tél. Elolvadnak a hómunkások. Ilyen laza kor ez. Mindenki felszabadult. Belököd a tévét, vihognak a médiamunkások. Egy óra alatt leveheted, hol tart ma a fogtechnika. Nincsenek már kemény emberek, mint régen, hogy vasmunkások. Felgyorsul a forgalom, még a Svábhegy tetején se kell baszakodni a hólánccal, nem lesz tiszta trutyi az ember keze meg a kabátja. A férfi csak odaszól mobilon, hogy megy, és a nő várja. Hogyhogy, kérdez vissza a nő. Mert elolvadt a hó, és most lehet. Máskor órákig tartana, hogy kiérjen Pesthidegkútra. Ráadásul attól fosni, hogy karambolozik, és belekerül a jegyzőkönyvbe, hogy Pesthidegkút. Mit keresett épp Pesthidegkúton délután fél ötkor, amikor haza kellett volna jönni? Nem mondhatja, hogy az ott van Pesten, a munkahelye mellett, mert annyit még az asszony is tud otthon, hogy Pesthidegkút az Budán van. Mért van Budán? – gondolkodott a férfi, aztán még belebökte a telefonban, hogy öt perc múlva ott vagyok, majd csörgök, mikor a ház előtt leszek.

Húsz percet töltött a nő lakásában. Ebben benne volt két felesleges perc, amíg az óvszert keresték. Húsz perc, plusz tíz oda és tíz vissza. Alig több mint fél óra esett ki, ahhoz képest, ha szokásosan megy haza. Ezzel még nem kell elszámolni. Legfeljebb annyit mondani, hogy a Greshamnál már megint felbontották az utat. Őrület, milyen szar a közlekedés. Budáról Pestre alig lehet átjutni, de ha sikerült, akkor meg vissza tiszta kínszenvedés. Aki ebben a városban a felújításokat tervezi az, bazmeg, mondta erőltetett felháborodással, az nem itt él, az e-mailen küldi a terveit egy Tolna megyei zsákfaluból. A Lánchídon, mondta, és megemelte az ujját, még a gyalogosok is lehagytak. Ennyire szar dolog autóval közlekedni Budapesten. Akkor mért használod, kérdezte az asszony, a férfi megemelte a hangját: Ezt is sajnálod tőlem, amikor tudod, hogy nekem csak a munka, és hogy autót is csak azért, mert én útközben is dolgozom, meg a telefonokat is akkor intézem. Mert ez egy ilyen munka, hogy állandóan járatni kell az agyamat.

Este a férfi odacsúszott az asszony mellé, hogy simogassa, mire az asszony mondta, hogy most nem lehet. A férfi mérgesen: Már megint nem, vagy még mindig? Valami effélét. Biztos az életkor miatt, mondta az asszony, és a férfi örült, hogy rajta kívüli okokból, mondhatni, az asszony miatt nem került sor az eseményre. Nem beszélgetett többet a vérzésről, falnak fordult és aludt.

Másnap a férfi reggel elment. Először futni, utána az irodába. Mert neki ez a sorsa, gondolta a kocsiban, nem csoda, ha elmegy időnként a nőhöz. Ekkora feszkót nem lehet kibírni. Az asszony később indult. Tízre volt berendelve a nőgyógyászhoz. Nézte a naptárát. Ikszekkel volt jelölve már évtizedek óta az az időszakasz. Nézte, hogy az utóbbi hónapokban hogyan alakult. Nem múlik, mondta az orvosnak, aki megtapogatta először a hasát, hogy kívülről is érezni. Ebből kés lesz, mosolygott, mint a gyerekek, mikor megtalálják a kamrában az eldugott csokoládét. Az asszony nem értette, hogy mért pont neki. S hogy van-e olyan, hogy megbünteti az embert a sors. S hogy valójában mit lehet bűnnek tekinteni az ő életében. Talán, hogy nem ezt az életet kellett volna élnie, hogy gyerekek és a férje. Már évek óta ott van, mondta az orvos, ha rendszeresen vizsgáltatta volna magát, az egészet el tudjuk kerülni. Akkor nézett szét a váróban az asszony, s látta, hogy nemcsak a magazinok változtak, hanem korszerű bútorok is kerültek oda, amióta nem járt ott. Eltette a beutalót.

Nem, mondta a férfi a nőnek, ma nem tudok, mert egy fontos tárgyalás van este és már az eleve elhúzódik. Nem akarta elmagyarázni, hogy néha a feleségével is kell, ha azt akarja, hogy ne gyanakodjon, és két nővel egy nap, ahhoz már túl öreg, meg a meló is leszívja. A nő megsértődött, hogy tegnap is csak húsz perc volt, és ő nem egy kurva, akit erre lehet használni, kiabálta a telefonba, bár most sem akart mást elérni a férfinál.

Ma nagyon kedves leszek otthon, gondolta a férfi a kocsiban, és biztatta magát, hogy mégis menynyire rendes nő az ő felesége, hogy annak bezzeg eszébe nem jutna, hogy másnak a férjét leszedje. Ahogy közeledett a házuk felé, már szerette. Mert ilyen a szerelem, valójában magunkban születik, és kevesebb kell a másikból bele, mint gondolnánk. Amikor benyitott a lakásba, látta, hogy az asszony arca mennyire szürke, élettelen, épp az ellenkezője, mint az övé.

Nem is örülsz, kérdezte, hogy ilyen korán hazaértem? De, mondta az asszony, s a férfi azt gondolta, kár volt, kár volt útközben megszeretni.

BUDAI HEGYEK

A meleggel ritmusban telnek meg a budai hegyek házasságtörő férfiakkal és nőkkel. Nyárra a gyerekeket is evakuálják valami táborba, vagy a vidéki nagymamához, hogy végre tudja meg az a kölök, hogy mi az, hogy kecske, meg ilyesmi. Június közepétől az erdőben csak a szeretők vakogó szuszogása zavar bele a csendbe. Az állatok mind elkerülik az ösvények környékét, a bogarakon kívül. A bogarak nem változtatnak útirányukon. Annyira hülyék, elégyalogolnak a halálnak.

Férfiak és nők. A nők kis kendőt cipelnek magukkal, mintha csak öltözék volna. Kiegészítő viselet, vagy épp előkészület a hirtelen záporra. Sosem lehet tudni ilyen aszályos időben, mikor változik radikálisan az időjárás. Jobb félni, mint bőrig ázni azokban a könnyű, amúgy is átlátszó ruhákban. Csatangolnak a Frankhegy oldalában, s az első ösvénytől védett zugban leterítik a kendőt. Még egy-két pillantás, hogy esetleg a szél nem formálja-e úgy a bokrokat, hogy belásson valaki, jó kis hely, lihegik egymás fülébe, és a túra eléri célját olyan gyorsan, ahogy otthon már tíz éve nem. Mert az asszony azt mondja, fáradt, vagy ideges, mert beteg a gyerek, aztán ideges, mert beteg az apja, az anyja, vagy éppen meghaltak, és a fájdalomtól nem megy. A férfiak örökösen a munkájukkal jönnek elő, hogy a család miatt vállalták, hogy ennyire fáradtak legyenek, és persze az asszony sem akarna a fogain xilofonozni a garassal.

Az erdőben heverő férfiaknak nincs anyja és felelősségteljes munkája, az ott heverő nőknek nincs apja, és gyereke sincs. Egyedül vannak, minden egyéb leágazás nélkül, működésben, akár a praktikus háztartási gépek, amilyeneket a németek használnak.

A nő egy keleti gyógyszert árusít. A férje ügyvéd, hülyén nézett volna ki, ha a nő általános iskolában tanít alsósokat. Mit szóltak volna a többi ügyvédfeleségek, akik szintén nem tanítottak általános iskolában. Maradt ez a szer, ami különben mindenre jó. Az influenzára, a herpeszre, a rákra meg a meddőségre is, ha a baráti körben van ilyen. Például a Katit egyszer egy óráig agitálta a nő, ha ilyen fürdővízbe fekszik, akkor sikerül, csak vegyen egy üveggel.

Később a Gyuri felesége mondta, hogy a Katinak nem azért, mert nem tapad meg, hanem mert kipakolták. A nő azt mondta, ha akkor ismerte volna a Katit, biztos nem kell kipakolni, mert ez arra is jó. Mostmár mindegy. Késő bánat a Katinak.

Az üzlet működött, bár nem annyira, hogy ezzel a kisméretű, metálfehér Mercedesszel járjon, amivel járt, legfeljebb Daewoo Matizzal, de neki mutatni kellett. Ez is része volt az üzletnek. Munkafeltétel. Olyan, mint a rendőröknek a kézifegyver. Egy Matizzal senki nem vette volna őt komolyan például a termékbemutatókon.

A Novotel melletti parkolóban találkoztak a férfival. Ott elég tágas a hely, meg fizetni sem kell, és az is számít. A nő átült a férfi mellé. Mindjárt csókolóztak. A férfi már előre betett egy régi zenét, a John Lennontól az *Oh my Love for the first Time in my Life* című dalt, ami az ő szerelmük indulója volt. Egyrészt kifejezte azt, amit éreztek, pont olyan mélyen, ahogy érezték, másrészt ahogy a feltételes reflexeknél, már az első taktusok beindították a testi folyamatokat. A szájuk meg az egyik szemük találkozott, a másik szemüket ilyenkor még a visszapillantóban hagyták, a férfi a jobb oldali tükörben, a nő a középsőn. Biztonsági okokból, hogy nem les-e valaki. Mert bár ez egy néptelen hely, felbukkanhat egy ismerős, ezt minden házasságtörő tudja. Valaki, mondjuk például az a hülye eladónő a kisboltból vagy egy kutya után rohanó férfi, aki pont velük egy házban lakik. Volt már ilyen, mesélte egyszer a nő, hogy érted, Újfehértón futottak össze az egyik régi barátnője meg a pasija egy csajjal, aki abban a jegyirodában dolgozott, ahol a barátnője férje szokta megvenni a repülőjegyeket. És persze annak a csajnak mindig is tetszett a barátnője férje. Szóval el lehet képzelni, a hülye kis kurva mekkora palávert kevert. Újfehértón. Sehol nincs az ember biztonságban, mondta a férfi, hogy ez az autók meg a mobiltelefonok miatt van. Csak szól az egyik ember a másiknak, hogy nem ugranál el hozzám ide Újfehértóra, és a másik már ott is van. Akár ilyen hülye helyen is. A technika sokat rontott a világon. Mostmár mindent meg lehet figyelni, még ilyen távoli csillagnak se jó lenni.

A férfi indított. Fél kezét a nő combjain járatta. Elengedte a kormányt és úgy váltott egyesből kettesbe, aztán hármasba. Közben mindig odanézett a nőre, hogy így tekintettel is jelezze, a szerelemért ő kockára teszi az életét akár. A nőnek olyan édes érzés szaladt

végig a gyomrán. Az nem jutott eszébe, hogy még hány ember élete forog ilyenkor kockán, például az övé is. Amikor van ez a szerelem, az ember egyáltalán nem látja tragikusnak, ha többen e miatt a szerelem miatt elpusztulnak. Olyan, mint az ilyen jó kis akciós filmek: a főhősön kívül mindenkit le lehet kaszabolni, hadd hömpölyögjön a vér.

Két óra múlva értek vissza. A férfi odakanyarodott, mint mindig. A házasságon kívüli viszonyokban is van megszokás, ami biztonságot ad, hogy mindig úgy van. Hogy a férfi mindig ugyanoda kanyarodik vissza, a nő autója mellé. Ez biztonsági szempontból is fontos volt. A nő így nem tölt hosszú időt autón kívül, ami mindenképpen feltűnő, mármint autón kívül a Novotelnél. Hosszan lehetne meglesni, amint átgyalogol a parkolón, így meg szinte csak átcsusszan egyik székből a másikba, mert úgy kell odaállni, hogy a nő kocsija a férfi kocsijának jobb oldalánál legyen, s akkor a nő épp a saját kocsijának kormányához tud átjutni. Szinte fel sem kell egyenesednie. Ez ügyesen ki van találva, hogy az egyik autó jobb oldala épp a másik autó bal oldalához ér oda. Persze más a helyzet, ha az embernek egy angol, mondjuk a British Council alkalmazottja a szeretője. Nevetett ezen egyszer a nő, mikor a férfi mondta ezt az angol dolgot. A szerelmesek mindenen nevetnek, nem csak a vicces dolgokon.

– Nem ide álltál? – kérdezte a férfi, mert nem látta most ott a kismercit, ahol lenni szokott.

– Azt hiszem, inkább a másik oldalra – mondta a nő.

– Oda soha nem szoktunk.

– Lehet, hogy most mégis, ki emlékszik olyan pontosan mindenre.

– Ilyen órák után – nevetett a férfi és a nő is.

De nem oda állt. A nő a huszonegyessel ment föl a Svábhegyre, amit különben ők társaságban csak Szabadsághegynek hívtak, hogy mutassák, nem most gazdagodtak meg, már a nyolcvanas években is ott laktak, vagy épp ott születtek. Oda születtek, ahogy mondani szokták róluk a barátok, akik csak oda költöztek, és ez nagy különbség. Mégiscsak más az, ha valaki gyerekkorától figyelhette például a 21-es busz fejlődését vagy télen a Normafánál a sífelszerelések évről évre egyre korszerűbb családját.

Azon gondolkodott a buszon. Most azt is látta, hogy mennyire jó buszon utazni, mert lehet gondolkodni. És ha elakadna valahol, akkor az ajtócsukódásnak az a nyávogó-sziszegő hangja továbblendíti. Szóval mindenfélét gondolt, hogy mért nem szólt a rendőröknek, s hogy mit keresett a Novotel előtt. Igen, egy ügyfél volt, magyarázta magában, aki nagyobb tételben akart vásárolni, és ott ezt meg lehet csinálni, hogy ne lássa senki. Aztán, hogy azt mondja, a Belvárosban lopták el, onnét a Szandi-stúdió elől, ahová mélyizomtornára jár. Lehet, épp a rendőrök vitték el, vagy a szemét közterületisek, mert olyan hülyén lehet ott megállni, csak egy sarkon tudott, kis rosszindulattal tilosban parkolt, és egy közterületisnél ugye ki feltételezne jóindulatot, de ő nem akarja a Szandit lecserélni egy közelebbire, mert a Szandi az bevált, mennyire jól néz ki, pedig már majdnem negyven.

Leszállt a buszról, nem volt messze az utca. Kicsit lejtett. Ilyen, ha az ember a hegyen lakik. Az autót mindig sebességben is szokta hagyni, ne csak a kézifék legyen, mert mi van, ha véletlen kiold, akkor legalább a váltó megtartja a kocsit. A ház elé ért. Állt ott egy hasonló metálfehér kismerci, mint az övé. Ment mellette. Csak úgy bepillantott az utastérbe. Ott volt a termékbemutatóra szóló meghívó, a hátsó ablakba dobva. Tegnap lökték hátra a gyerekek, amikor a Délibe vitte őket. Onnét indult a vonat a táborba. Milyen szerencse, hogy ugyanoda járnak. Elég volt egy út. Meg a nagyobb vigyázhat így a kisebbre. Így mégiscsak nyugodtabb az ember.

A gyerekek dobták hátra, hogy ne gyűrjék össze.

Jé, képedt el, s megengedte magának, hogy arra gondoljon, a mai napon gyalog mentem el itthonról, a parkolás ugye lehetetlen a városban, a pénzdobálás az automatába, meg a büntetések, nem győzi az ember ebből a kis keleti gyógynövénykivonatból, ugye. És már emlékezett is, hogy nem ült be az autóba, amibe beült, nem indította el a motort, amit elindított és nem mehetett, ebből már egyenesen következik, a találkára a Novotelhez, ahová odament.

Bement a házba. A lakásajtó tele volt zárral, amúgy is vasból készült. A metálfehér merci pótkulcsa ott hevert a konyhaasztalon a férje előtt, aki már várta. Szemétláda, gondolta a nő, hogy éppen egy ilyen szar alakkal kötötte össze az életét. A szemét. Képes volt utánaosonni és a pótkulccsal elvinni a kocsit. Tudta, hogy ettől

mennyire be fog szarni. Tudta, hogy mennyire kikészíti az idegeit. Rohadék, gondolta, ez képes föltörni a mobilját, meg az emilcímét. Lehet, hogy föl is törte, és onnét tud mindent, ott kutat állandóan a fiókjában, mikor nincs otthon, kibontogatja a szemétben a betéteket, hogy tényleg vérzik-e még. Rohadt geci, gondolta, aztán beugrott a napi nyolcórás munka, meg a Capri, ahová idén tervezték az utat, hogy attól elesik. És gyorsan átszámolta a bevételeit, meg a kiadásokat. A bevételi oldal hamar meglett, a kiadásoknál nem kellett végigszámolni…

– Csak alkalmi kapcsolat – mondta a férfinak. – Véletlen. Ez persze nem menti, de a lónak is négy lába van, mégis megbotlik – mondta, most valahogy beugrott, biztos mert a gyerek ezt tanulta nyelvtanból, a mondásokat. Volt egy ilyen feladat, hogy egy állat és mi kapcsolódik hozzá, milyen mondás. És ott volt a ló.

– Csak a gyerekek miatt – mondta a férfi, s hogy szerencse, hogy nincsenek itthon.

Már éjjel kettő volt, amikor ehhez a mondathoz jutottak. Minden előkerült. Például hogy a nő azt gondolja, a férfi bosszúból mosogat vasárnap reggel és csörömpöl, a férfi meg, hogy a nőnek csak a pénz miatt kell. Egy csomó dolog előjött, ami egytől egyig igaz volt.

– A gyerekek miatt – mondta a férfi, és a nő is ezt gondolta, hogy miattuk.

A nő többet nem vette föl a telefont, mikor a novoteles férfi hívta. Kiírta a mobil a számát és a nő jól ismerte ezt a számot. Könnyű szám is volt. Egyszer arról beszéltek visszafelé a Novotelhez, hogy hogy tudnak a mobilosok ilyen egyszerű számokat kitalálni, hogy hogy lehet, hogy ennyi egyszerű számkombináció van. Vagy esetleg vannak, akik szarul járnak és olyan összevissza sort kapnak. A férfi mondta, hogy szerinte annyi mostmár az egyszerű szám, hogy szinte könnyebb a bonyolultat megjegyezni, mint az egyszerűt, mert annak van valami jellegzetessége.

A nő tartotta a szavát, hogy vége. Ez a kapcsolat ennyi volt. A férfi párszor elment a helyszínre a szokott időben, hátha a nő is.

De nem.

Elutazott Horvátországba a feleségével és a gyerekekkel. Az asszony örült, hogy ott vannak. S tényleg jó volt a hely is. Sokat fejlődött a horvátországi turizmus, mondta az asszony, hogy pár éve

még tökre átvágták az embereket, hogy kínáltak ilyen lepattant apartmanokat, persze csak akkor derült ki, amikor már ott voltál. Úgyhogy vagy elfogadtad, vagy tönkre volt a nyaralásod. A férfi párszor nekirontott a gyerekeknek, hogy például mért nem játszanak többet az új búvárcuccal. Üvöltözött: nem költök többet ennyit búvárszemüvegre, arra, hogy kétszer fölvegyétek, nektek jó lesz az a szar kínai is. Ezresért. Az asszony azt mondta a gyerekeknek, hogy az apu fáradt, mert rengeteget dolgozik, hogy össze kellett szedni ezt a pénz a nyaralásra, és az ő tanári fizetése, ugye, csak zsebpénz egy ilyen úthoz képest.

Aztán vége lett, ahogy a nőnél is.

Ha a második héten látta volna valaki őket: három búvárpipa lógott ki a vízből, mert a férfi magának is vett ilyen német búvárcuccot. Az asszony a parton volt. Nem akarta látni a halakat, hogy majd később úszás közben eszébe jussanak, hogy miféle állatok hömpölyögnek alatta.

– Nem akarod kicsit? – kérdezte a férfi, kiemelte a fejét a vízből. Csúnya volt így ázott hajjal.

– Nem – mondta az asszony és nevetett, hogy milyen hülyén néznek ki, s hogy a gyerekek még így is szépek.

AZ ELSŐ FELESÉG

Gimiben kezdődött. Jött, hogy ő engem akar és engem akkor más pont nem akart. Lett belőle kapcsolat. Nem gondoltam volna, hogy marad, hogy nem szakad meg pár hónap múlva, vagy egy év múlva, ahogyan minden ilyen kapcsolat megszakad. Ez nem. Tovább tartott, és még annál is tovább. Ahogy az idő telt, úgy gondoltam egyre inkább, hogy hozzám tartozik, hogy ő van nekem rendelve. Gondol ilyet az ember. Meg persze az is benne volt, hogy lassan eltelt az az idő, amikor még egy nő válogathat. Ki merné azt kockáztatni, hogy huszonöt évesen dobja az addigi kapcsolatát, átvészel egy kapcsolati utáni krízist, aztán nekifog keresgélni. Nem olyan országban élünk. A huszonötből hamarosan huszonnyolc lesz, aztán harminc és kész, belecsúszunk a reménytelen nők csapatába. Ha véletlen feltűnik egy férfi, elég csak elárulnunk az életkorunkat, és rögtön veszi a nyúlcipőt, legfeljebb egy éjszakát tölt velünk, s még reggeli előtt elhúz, mert pontosan tudja, a harminc körüli nő egy életre szóló kapcsolatot akar, rá van írva az arcára ez az akarás, hogy együttélés, aztán gyorsan gyerekek, mert már így is el van késve.

Szóval maradt az, aki még gimiben. Aztán lett lakás meg gyerekek, meg lett egy élet, ami családi élet lett. Senki nem akarhatna magának másmilyet. A gyerekek sem. Tudták, hogy ez a legjobb gyerekkor, amit egy gyerek élhet. Születésnapok, karácsony, nyaralás. A család egy konzervatív együttélési forma, mindenkinek megvan a maga feladata, nincs olyan, hogy avantgárd család, hogy szétszereljük a gyerekeket részekre, aztán összerakjuk, szabadon, ahogy tetszik.

Jó, követtem el hibákat, mert akit anya szült, így vagy úgy, de hibákat követ el. Hogy én mondtam meg, hogy mi legyen, például. De valakinek meg kellett mondania. S azzal, hogy megmondtam, ezen a hétvégén kirándulunk, máris előbbre voltunk, hisz már megvolt az ötlet, s csak végre kellett hajtani. Hogy nem számoltam azzal, hogy neki is van egy akarata, ami épp ezekben az esetekben egybeesett az én akaratommal. Szóval ő is kirándulni szeretett volna, de úgy szeretett volna elindulni, hogy először megkérdem: nem megyünk,

mondjuk, kirándulni, nincs hozzá kedved? Erre ő mondhatta volna, hogy nincs, most ahhoz pont nincs, de nem azt mondta volna, hanem azt, hogy van, mert volt kedve. De én nem kérdeztem, csak mondtam, hogy ez lesz, mert nekem nem volt kedvem ezzel a kérdezgetéssel az időt húzni, amiből amúgy is kevés van. És persze hogy voltak gondok testileg is, hát hogyne lettek volna. Az nem marad büntetlen, hogy amikor gimisek voltunk, örökösen hazajött velem, és ott kellett a szüleim lakásában vele lenni. Nekem akkor a szex csak rettegés volt, hogy bármikor hazajöhetnek, ha meg nem jönnek haza, minimum teherbe esek. Ez azért nyomot hagy, és persze ilyen múlttal a hátam mögött nem könnyű felszabadulni. Meg egy nőnek azért nem úgy megy, hogy na, most, és akkor durr bele. Hogy én mennyiszer mondtam, hogy most ne, mert ideges vagyok, mert a gyerek bármikor felsírhat, tök lázas, meg hogy teljesen kimerültem a munkahelyemen. Ez egy olyan hülye ország, hogy a nőket mindenütt a végletekig kihasználják. Nem csak ott, ahol ilyen őskövület a főnök, aki nem vette észre, hogy véget ért a középkor. Hát nem. A legrosszabb, hogy azok is teljesen kizsigerelnek, akik különben állati modernek, szigetfesztiválra járnak meg a melegek szabadságjogaiért küzdenek. Kívülről nagyon korszerűek, de ezzel csak a nemi alapú rasszizmusukat leplezik, és szarba sem veszik a női munkatársakat, hiába dolgoznak kétszerannyit, a fizujuk messze a férfiaké alatt marad. Szóval volt mitől kimerülnöm, meg a gyerek is gyakran beteg volt. Azt mondta, hogy ő is volt kimerült, mert pont ezek a nemi szerepek rá rótták a családfenntartást, és az mekkora feszültség. De ez a feszültség neki épp kioltódott volna az ágyban, ha hagyom, de nem hagytam, s úgy ment másnap munkába, hogy fent volt benne az ideg, és elkezdett erőből élni, és erőből élt éveken át. Elveszítette mellettem a hangulatát, így nevezte meg ezt az egykedvűséget, amitől szinte kibírhatatlan volt már minden ismerős számára. Összeszorított fogakkal végezte a munkáját, mondta, mert neki nem volt megengedve az a szabadság, hogy változtasson, mert a családnak élnie kell valamiből, és akkor még ott voltak az esték, az elutasításokkal, mintha sarlóval csapnák le a farkát.

Szóval követtem el én is hibákat, tudom, de mégsem jutott soha eszembe, hogy ne ez legyen, vagy hogy mért nem egy másik életet élek. Nekem jó volt ez az élet, amit éltem, és nem is volt más, csak

ez. Rossz volt, amikor azt mondta, hogy neki már nem. Hogy valaki mással, talán még korrigálhatja azt, amit elrontott. Hogy neki az, amit velem töltött el, egy elrontás volt. Sírtam, mert nagyon rossz volt olyannak éreznem magam, aki elrontotta egy másik ember életét. Sírtam és átsírtam magamat egy másik időbe, abba, ahol egyedül vagyok, ahol csak magamtól kérdezhetem meg: akarsz-e kirándulni. Mert megkérdeztem magamtól, hisz változtam. Aztán kitörültem az utolsó könnycseppet is a szememből, hirtelen olyan lett a világ, mint amikor ablakmosás után kinéz az ember az utcára: csupa fény. És ki ne akarna ebben a gyönyörű időben kirándulni.

LAKODALMAS, MULATÓS

1. LAJOS UTOLSÓ LEVELE FERI FELESÉGÉHEZ

Figyelj, Kriszta,
most engem azért ne szívassál! Azt te ne mondjad, Kriszta, mert azt én nem hiszem el. Hogy a Feri bement a témobilhoz és lehallgattatta a mobilod rögzítőjét. Ezt ne adjad be nekem. A Feri nem olyan fickó, érted. A Ferinek csak feje van, bazmeg, de agya az nincsen. Hogy jutott volna ilyen az eszébe. Ezt egyáltalán nem hiszem. Hogy mi, hogy volt neki egy haverja ott, egy mikrotechnikus. Mi az a mikrotechnikus? Egy alacsony növésű műszaki ember a témobilnál. Hogy egy törpefasz, hogy egy törpefasz kockáztatná, hogy adatokat ad ki, hogy így kockáztatná a kétszázezres állását. Nem, Kriszta, ezt az egészet nem veszem be. Odamentél a Ferihez, és azt mondtad, hogy van az a Lajos, és hogy meg kell neki mondanod, hogy te szereted ezt a Lajost. Utána meg csodálkozol, hogy a Feri azt mondta, hogy vagy én, vagy a gyerekek. Érted, a Feri se hülye, csak agya nincsen, de nem hülye. Én mondtam neked, hogy ne csináld, hogy soha nem fekszel le vele. Hogy mindig azt mondod, hogy most neked nem lehet, meg aztán, hogy fáradt vagy. Érted, ennyire a Feri se hülye! Csak nem hiszi, hogy örökké vérzel. Azt gondoltad, ha kétnaponta elhasználsz egy csomag betétet, a Feri akkor azt benyalja, hogy valami bajod van. Hogy vérzel, azért nem lehet. Aztán a Feri nem kérdezte, hogy mikor mész már orvoshoz? Várta, hogy ott dobd föl a talpad méhrákban. A lakásban a gyerekek előtt? Mert otthon humánusabb a halál. Azt vártad, hogy a Feri azt hiszi?

Szóval a Ferinek már gyanús volt, te meg köptél, hátha a Feri elfogadja. Hogy azt mondja a Feri: Jól van, Kriszta, megértem, Kriszta. Azt hitted, a Feri majd ezt mondja. De most ne lőcsöld rám az egészet. Érted, azt már nem, hogy én minek hívtalak téged hétvégén óránként. Hogy minek hagytam óránként üzenetet a mobilodon. Azért, mert hiányoztál, érted, azért. Különben hogy kerül a mobilod a Ferihez. A mobil bazmeg olyan, mint az alsógatya. Vagy

ti eddig azt is fölváltva hordtátok. Eljöttél hozzám kefélni a Feri gatyájában. Hogy mért hagytam olyan üzenetet, hogy a Feri egy seggfej? Mert egyrészt a Feri tényleg egy seggfej, másrészt ki gondolta volna, hogy a Feri szórakozásból esemeseket olvas a mobilodról. Azt mondtad, a Hazai Attilát kajálja, a Budapesti skizót. Akkor bazmeg hogy jön az én esemeseimhez a Feri.

Hogy a kocsimat is látta a házatok előtt, na ezt hagyjuk. Tudod te, hány sötétkék Audi jár a városban. Nehogy már a Feri ilyeneket megfigyeljen, amikor riasztót is azért szerelt a Daciájába, hogy legalább hangra megtalálja. Nehogy már, különben is a konyhaablakból meg nem láthatott, legfeljebb ha kilógatod magad. De a Feri az nem ilyen, az nem akrobata, a Feri.

Szóval te dobtad föl az egészet. Most meg annyit se nyögsz a telefonba, hogy bocs. Hogy bocs, Lalikám, tényleg eddig jó volt, de most már megint a Ferit akarom, vagy hogy a gyerekeket. Hogy most semmi, csak benyomod a piros gombot, amikor én beszélek, és szétlöknöd a vonalat. Ez azért nem esik annyira jól az embernek. Azt hiszi mindenki, hogy egy aerobiktanárnak nincsen lelke. Hogy egy ilyen ember, mert rendben van testileg és akkor már nem is érez. Hogy csak izom. Azt hiszik, és nem veszik észre, mennyire érzékeny az ilyen ember. Hogy a nagy sportolók mind milyen érzékenyek voltak. Nemcsak az úszók, meg a párbajtőrözők, hanem a súlyemelők is, még a bolgár súlyemelők is. Azok tudtak igazán érezni. Ott volt a fejük fölött a két mázsa, érted, és akkor éreztek legjobban. A lábuk majdnem a föld alatt, már a testük összerogyott volna, csak a lelkükkel, meg az érzéseikkel tartották a mázsákat. És én is olyan vagyok, érted. És nem mondhatja nekem azt a Feri, hogy a Lajos az le van szarva, érted. Merthogy neked belőlem csak a testem kellett. Ezt mért kellett a Ferinek mondani, hogy csak ki akartad próbálni, milyen lehet mással. Azért nekem is vannak érzéseim. Hogy te végig átvágtál. Amikor annyira szerettél, akkor az egész csak csalás volt. Hogy én nem is voltam neked az a cuncusod, bumbuskád, nyuszifüled, akit nem hagysz el soha, aki kimentett abból az egészségtelen környezetből, amit a Feri tudott teremteni, hogy végre ülhettél rendes kocsiban, nem olyan szarban, aminek behúz a szél a padlóján. Most akkor nem én vagyok, aki megmentett attól, hogy végképp öreg nőnek hidd magad, aki már semmire nem

jó, csak hogy kimossa a gyerekek szaros cuccát, meg vacsorát főzzön, akinek csak azért csapnak a fenekére, mert elállja az előszobában az utat. Most ez mind hazugság volt? Hogy én mennyire érdekes vagyok neked? Hogy milyen jófej, meg mindenki szeret, meg ismernek is? Hogy otthon minden dögunalom? Hogy a Feri egy skizofrén őrült, aki szelvényeket számol a totózóban, otthon meg Nietzschét olvas szabadidőben, mert azt hiszi, bele vannak kódolva a nyertes számok? Hogy te maradsz a Ferinél, és én most le vagyok szarva? Az semmi neked, hogy nekem te kellesz? Az semmi, hogy téged választottalak a tanfolyamról, amikor ott volt az Ibike is például, annak nem volt férje és mennyire hajtott rám. Meg ott volt az Anett is, az a kis fekete csaj, akinek kötödések a szülei, érted, és a Bahamákra, vagy legalábbis egy Bahamára járnak nyaralni. Érted, neked az semmi, hogy téged választottalak, amikor kéthetente indítok újabb csoportot. És én megmaradtam nálad.

Ez a kurva szar a szerelemben, hogy az ember mindenkit visszautasít. Ez volt nekem az utolsó, hogy szerelmes legyek. Ennyi csajt elszalasztani, akik mind akartak velem. Én meg csak azt mondtam, hogy ne haragudj, veled nem akarok, te meg nem tetszel, neked meg pasid van. Hogy mindet elküldtem, mert téged akartalak. Te meg egyszerre visszacserélsz a Ferire. Mi vagyok én? Szerinted én egy olyan vagyok, mint egy betétes üdítő, akit így lehet dobálni jobbra meg balra, aztán beadni a Sparba, hogy cseréljék ki egy másikra? Szerinted ezt én annyiban hagyom?

Felhívtam a Ferit, érted, felhívtam, hogy lenni vagy nem lenni, ez itt a kérdés, és ne is gondolkodjon rajta, mert neki már eldőlt. Megvárom a totózó előtt és felspulnizom a haverjaimmal a beleit. És megmondtam neki, hogy kinyomom a szemét, aztán tapintással számolhatja a szelvényeket, és a fülével lesheti a napot. Utána mehet hozzád, de csak emlékezetből állhat föl a farka, mert látni nem fogja még azt sem, hogy ott vagy az ágyon, érted, össze fog keverni a gázkonvektorral, azt mondtam a Ferinek. A Feri meg beszart kurvára, és jött azzal, hogy ott vannak a gyerekek, érted, azzal jött a Feri. Meg hogy ő egyetemet végzett, és olyan szerencsétlen a sorsa, hogy neki csak te vagy, és ő mindent kockára tett érted, hogy neki ez az élete, a Ferinek, és hogy én még találhatok mást magamnak, a tanfolyamon. Érted, ilyen szar alak ez a Feri. Nem merte azt

mondani, hogy gyere, Lalikám, gyere, ha akarod, ott vagyok, aztán kard ki kard. Csak sírt bazmeg a telefonban, hogy ne bántsam. Olyan undor fogott el akkor a Feritől, hogy mondtam neki, dögöljön meg. Érted, azt mondtam neki, hogy szarok rá, mert amúgy se tudnék a vizenyős testéhez nyúlni, amúgy se bírnék a remegő pofájába rúgni. Egy gyáva fasz ez a Feri. De hogy lehallgatta volna a mobilodat, azt azért nem hiszem, azt azért ne mondjad, hogy hónapokra visszamenőleg, hogy a témobilnál van egy ilyen titkos szolgáltatás, olyan, mint a házasoknak a szerető, azt azért nem hiszem el.

Na szia:
Lajos

2. EMESE UTOLSÓ LEVELE MARINAK

Figyelj, Mari,
ez mostmár tényleg az utolsó csepp volt a biliben, úgyhogy többet ne várj tőlem levelet, mert ez a levél az utolsó. Jó, az előző kettő is utolsó volt, de nem az igazi utolsó. Mindig a harmadik az igazi, mert három a magyar igazság, és én magyar vagyok, szóval ne cigányozzál magadban, mert azt nem bírom. Örülj, hogy írok, mert küldhettem volna egy esemest is, hogy menj a picsába. Különben új mobilom van, adta a Laci, ezüstmetál, és tud fényképezni, meg filmezni is. Mert a Laci egy ilyen fickó, nem sajnálja tőlem a mobiltelefont, pedig a kínai piacon egy húszast biztos adtak volna érte, de ő nekem adta, meg átkódoltatta az egészet. Van egy haverja, aki erre van ráállva, hogy a lopott telcsiket, érted, ilyen mikrotechnikus. A vodafonnál tanult, de mostmár a Laci alkalmazza. Szóval a Laci egy ilyen srác. Úgyhogy nem tudom, mért kell neked azt terjeszteni róla, hogy egy brutális fasz, aki mindenütt, még a családon belül is erőszakoskodik. És hogy a tévékettő is mutatta. Pedig nem a Laci volt *A gyanú árnyékában,* az nem ő volt, csak egy hasonló ember, mert ott mindenki színész, úgyhogy nem a Laci volt, aki a lefolyóba belenyomta a muterja pofáját, hogy aztán az öregasszony azt se tudta mondani, jaj, mert az ultrás víz kimosta a tüdejéből a levegőt. A Laci mamája jól van, és üzeni, hogy ő is nagyon utál téged, mert azt terjeszted a fiáról, hogy gyilkos, pedig az egy nagyon rendes gyerek. Már ötévesen sósavat tett a faterja poharába, hogy megvédje az anyját, mert nem bírta elviselni, hogy a faterja testileg bántalmazza a muterját, csak a faterjára nem hatott, mert vasmunkás volt, és a vaspor lerakódott a gyomrába, meg a veséjébe, arra meg baszhatod a sósavat, úgyhogy az a geci kihugyozta az egészet és tovább kínozta az anyját. Még jó, hogy azóta meghalt, mert a kannásbor még a sósavnál is keményebb dolog, úgyhogy az aztán elintézte a Laci faterját. És a mama azért is

utál, hogy róla meg azt terjesztetted, hogy már nem él, és akinek a halálhírét keltik, az még száz évig… Úgyhogy a mama még száz évig fog utálni, megfojtana egy kanál vízben, ha tavaly nem loptad volna tőle el az ezüstkanalakat. Úgyhogy most majd kanál és víz nélkül fog megfojtani, ha találkozik veled. Egyszerűen a puszta kezével.

És különben az sem a Laci volt, akit szembesítettek a tényekben egy nőnek a három napon túl gyógyuló foltjaival. Az is csak el volt játszva és pont az a fickó játszotta, aki a Mónikában is, és egy hozzám hasonló nő játszotta a másik szerepet, a nőit. Mert nekik olyan embereket kell alkalmazniuk, amilyenek a valóságban is vannak, szóval akik nagyon hasonlítanak az igazi emberekhez, például hozzám és a Lacihoz.

És az sem igaz, amit a szomszédok mondtak, hogy én üvöltöztem, mert a Laci szögesbakanccsal rugdosta a hasamat meg a fejemet, pedig a Lacinak nincsen is szögesbakancsa, meg ólmosbotja, neki olyanjai nincsenek. Jobb, ha tőlem tudod, a hangok azért voltak, mert a Lacival annyira jó együtt lenni, olyan, bazmeg, hogy minden sejtem élvez. A szomszédok meg kurvára irigylik, mert nekik már nem megy még csendben sem, mert már ruhában is undorodnak egymástól, nem még meztelen, és ők tényleg csak akkor ordibálnak, ha véletlen egymásra nyitják a fürdőszobaajtót, érted, a rémülettől, amit ott látnak. Persze te se tudod elképzelni, milyen az, amikor annyira jó, mert a Pityuval neked az csak egy közepes dolog, amit megszokásból háromnaponta le kell zavarni, mert a Pityu az azt sem tudja, mi az a gé pont, azt hiszi, hogy valami ilyen matematikai dolog, mint a thálész-tétel. Pedig jobb, ha tőlem tudod, hogy ott lehet csak elélvezni, hogy ami nem ott van, az csak olyan, mint a tenger után az omszki-tó, szóval egy nagy nulla. Legalább olvassál el néha egy női magazint, vagy kérdezősködjél a szoliban, és akkor megtudod, mit kell nyújtani egy férfinak meg egy nőnek, és akkor nem fogod többet baszogatni a Lacit. Volt neki elég az életében, az apja vasmunkás volt, az anyja meg alumíniummunkás. Tudod te, milyen feszkó volt a családban? Olyan, hogy kivágta a biztosítékot. És minden a gyereken csattant, a Lacin, érted, neki kellett az egészet elviselni két oldalról is, mintha a fejed egy satuban volna, és egyik oldalról az anyád tekeri, a másikról meg a faterod. Ilyen nehéz volt a gyerekkora, és még elmenni sem tudott, mert a feje be volt fogva a

satuba, és vagy a satut is magával kellett volna cipelnie, vagy a fejét kellett volna otthagynia.

És azt se kellett volna róla mondani, hogy egy hájas disznó, mert ez mindig is fájt a Lacinak, hogy kicsit kövérebb a többieknél, mindig csúfolták a suliba, meg daginak nevezték, és ez őt lelkileg nagyon megviselte. Mert a Laci nagyon érzékeny ember. Annyira fájt neki a dolog, hogy egyszer lehívta a Norbit, hogy adjon neki egy egészséges órát, fizetett érte háromszáz rongyot. Csak hogy lefogyjon. És én is hallgathattam a konyhából, hogy mit mond a Norbi az egészséges életmódról, mert megengedte a Laci, annyira rendes. És a Laci akkor lefogyott, és most már csak bioboltokban vásárol, meg magokat rág, ha éhes. Leszokott a dohányzásról és a heroinról, kinőtt neki az aurája. Nagyon rendes életet él. Kicsit azért feszült az elvonástól. Van neki egy kisbaltája, azzal vezeti le. Én meg már untam azokat a régi bútorokat, nem is igazi fából vannak, csak ilyen ócska laminált lemezekből, szóval tiszta haszon, hogy valaki összeaprítja.

Különben az sem igaz, hogy a Laci zsidózott volna a rádióban, hogy a közszolgálatin, hát a közszolgálatin olyan műsorok nem is lehetnek, törvény van róla, az hogy a hírekben azt mondják, hogy zsidó állam, az nem az. Jó, lehet azért olyan rosszindulatúan mondani, hogy pl. zsiddó állam, azt meg olyan érzelmesen, mint egy táncdal szövegét, hogy palesztin felszabadítási front, de a Laci nem olyan. A Laci az tudja, hogy ilyet csinálni nem pécé. Érted, ja persze azt hiszed, a pécé egy számítógép, pedig az azt jelenti, hogy politikailag korrekt, csak angolul, mert az angolok a ká helyett cé-t használnak, olyan a torkuk, hogy ők csak azt tudják kimondani. Hát nem vagyunk egyformák, még a torkunk is különbözik. De mi nagyon tiszteljük a másságot. Vannak a Lacinak buzi barátai, meg négerek, buzi négerek is. Mer mondta a Laci, hogy a jövő a buziké, úgyhogy jobb lesz jóba lenni velük. Szóval az a rádióban meg nem is ő volt, hanem az ő nagyapja, akit szintén úgy hívnak, mint őt, de erről ő nem tehet, hogy a nagyapját úgy hívják, mint őt. És nem a zsidókról beszélt, hanem a szomszédjáról, a Zsidó Misi bácsiról, akivel összevesztek, hogy kinek van jobb bora, vagy undorítóbb felesége, már nem emlékszem. És véletlenül a Misi bácsi beleszaladt a Laci nagypapájának a vasvillájába, amit a Laci nagypapája éppen a

kezében tartott, mert a teheneknek akart szénát vinni. Vannak ilyen balesetek. De nem azért mert a Misi bácsi zsidó volt, mert neki csak a neve volt zsidó, igaziból baptista volt vagy buddhista, szóval valami egészen más.

Szóval nem lenne neked szabad ilyeneket mondani rólunk, mert én a Pityuról soha semmit nem mondtam még neked sem, pedig én tudtam, hogy a Pityu a legyet is röptében, és azt is, hogy mért kellettél neki. Pedig akkor is három nője volt. Csak az történt, ez tényleg hihetetlen, nagyon ritka dolog, hogy mind a három épp egyszerre menstruált. Na, akkor jöttél be te a képbe, érted, a te szerelmed nem egy igaz ügy, pláne nem tiszta érzelem. Csak egy menstruációs pótlék voltál a Pityunak. De én ezt nem akartam elmondani neked, mert én vagyok olyan barátnő, hogy tudom, mit lehet mondani, meg mit meg nem. Én soha nem mondtam, hogy van neki egy húszas mobilja is, ugye, pedig tudtam, és azt is tudom, hogy kit hív róla, de nem mondtam, mert én nem akartam, hogy neked rossz legyen. És azt sem mondtam, hogy a Pityu könyörgött nekem, hogy engedjem be, amikor a Laci Ukrajnában volt üzleti úton. Hogy engem szeret, és tőled meg kirázza a hideg. És azt sem mondtam, hogy nem azért csinálja a Pityu ilyen ritkán, mert az idegei, meg a munkája, meg a felelősség. Pedig tudtam, hogy hetente kétszer átjár a szomszédba, az Ágihoz. És persze nem azért, mert az Áginak kell segíteni ezt-azt, mert meghalt a férje, hát nem azért, hát nem ilyen karitatív a Pityu. De én nem vagyok olyan, hogy elmondjam, hogy a Pityunak van egy gyereke, Szegeden. És hogy azért nincs pénze neki, mert az a nő állandóan leszívja a bankszámláját. Mert ha nem ad zsetont a Pityu, akkor beköpi az egészet neked, meg a Pityu muterjának, akitől tudod, a Pityu mennyire be van szarva. Mert a Pityu még mindig annyira anyás, van neki ilyen frajdi dolga, hogy beleszeretett még csecsemőként a muterjába. Én nem mondtam ilyet, mert én tudom, hogy mi a barátság, úgyhogy neked se kellett volna a Lacit basztatni, mert én a Lacit szeretem, és én mindig a Laci mellett leszek, mert nekem ő az igazi. És ha választani kell, akkor én a Lacit fogom. És nem a Laci egy brutális, hanem azok, akik ilyet terjesztenek róla. Különben a Laci is megmondta, hogy az ilyenek, mint te, hozzák ki az emberből az állatot, hogy ha nem lennének ilyenek, mint te, akkor úgy élhetnénk együtt, mint a csecsemők, vagy

a bárányok, hogy miattatok van az a sok erőszak a világban, azért robbantgatnak az arabok, ezért tört ki a vietnámi háború, meg a hidegháború. Jobb, ha nem kezdesz el számolni, hogy hányan haltak meg miattatok. Úgyhogy a Laci azt mondta, hogy ne kerülj a szeme elé, mert akkor neked annyi, mert ő rászokott a biotermékekre, olyan egészséges lett, meg a feng suira és a tantrikus szexre is, úgyhogy jobb, ha eltűnsz a környékünkről, mert van neki ilyen biofegyvere, az olyan, érted, hogy hangtompító se kell hozzá. Nem spriccel mindent össze a vér, meg nem freccsen szét az illető agyveleje, hogy utána az egész család hetekig takarít, hogy el tudja adni a lakást, ez tiszta száraz érzés. Mert a Laci nem szennyezi be a kezét, nem olyan. Szóval jobb, ha eltűnsz, mert a Lacinak nagyon felbasztad az idegeit, és azt utálja a legjobban, mert attól még idegesebb lesz és az idegességtől meg agresszív. És ő annyira küzd az agresszivitás ellen, hogy teljesen kikészül tőle, hogy agresszív. És akkor megkeresi, hogy miért lett agresszív, és akkor ő az ő agresszivitásának a forrásával végez. Pofánönti biofegyverrel, és lerohad az illető képe. Gondolom, nem akarsz a Pityu előtt így mutatkozni.

Úgyhogy Mari, én most figyelmeztetlek, mert én még ilyen helyzetben is tudom, mi a barátság: ne várd be a Lacit.

Szia:
Emese

3. EMESE LEVELE KATINAK

Tudod, a Marinak sose merném megírni, mert a Mari olyan, mint a Pavlov kutyája, ha valakinek jó, reflexből akarja, hogy rossz legyen. Mikor például neked volt a Béla, akkor még templomba is eljárt, pedig még az etkinsz-fogyókúrában sem hisz, nemhogy istenben, de gondolta, mindent meg kell próbálni, valami csak bejön, és neked végre rossz lesz. És tényleg igaza is lett, mert mi lett a Bélából, hát jól lelépett, téged meg otthagyott háromhónapos terhesen, és csak titokban lehetett elvetetni, mert már túl voltál az időn, és majdnem felsírt az embrió, mikor kikaparták. Szóval jól bekaptad egy életre a traumát, a Béla meg összeköltözött a Marival, mert végül ezzel tudta megoldani a Mari a rosszat, nem az imádkozással, meg a vudubabával. Ja, ezt nem is mondtam, hogy csinált egy kis rongybabát, elnevezte Katinak, és minden éjjel összeszurkálta varrótűvel meg százas szöggel, ha nagyon utált, egyszer még a kenyérvágókést is belenyomta.

Szóval neki nem mondanám el, hogy nekem most milyen jó, mióta van a Gyuri, mert a Gyuri szeret is, meg normális is, nincs neki semmi aberrációja, hogy például járt a metatérben, és volt neki bé kategóriás ufóhajtásija, vagy hogy előző életében fáraó volt, vagy valami hülye görög, akinek kőből volt a feje, meg a szakálla, mint minden görögnek, aki túlélte az athéni demokráciát. Mindig mondja nekem, lehet, hogy mindenki idióta a földön, vagy ha nem is a földön, például mondjuk Amerikában nem, mert az amerika amerikában van, de itt Magyarországon mindenképpen, csak ő nem. És ez pont így van, mert volt a Gábor például, tudod, aki különben elég jól nézett ki, főleg mikor lecserélte az esztéká-szemüvegét kontaktlencsére, meg tényleg vörösdiplomával végezte az orvosit, de nem azért, mert kommonista volt, hanem mert okos, de állandóan azt mondta, hogy az anyjának az egyik melle üldözi, aztán így a másikat se tudja megszerezni, pedig neki az az egy is elég volna, de amikor

odahajolna, akkor az az egyik, a rossz mell elkergeti. Szóval, volt neki ilyen anyakomplexusa, és bennem is ezt akarta feloldani. Még jó, hogy nem kaptam mellrákot tőle, mert titokban mindig megütötte a bal mellemet, mert az volt az anyjánál is, amelyik üldözte, az anyjáét meg nem merte megütni, mert mégiscsak az anyja, meg már nem is élt, por lett a melléből is. Szóval a Gábor után nem éccszűrésre kellett menni, hanem mammológiai vizsgálatra, hogy nincs-e tele csomóval a mellem. Ráadásul gyerekpszichológushoz járt, mert azt gondolta, lelkileg ő még tizenhat, holott harmincnégy volt, és serdülőkori problémái vannak. Ha nagy nehezen sikerült lefeküdnünk, én tényleg úgy éreztem magam, mint egy pedofil, aki óvodás gyerekeket molesztál a városligetben. Nem véletlen, hogy ezek után a hitgyüliben kötöttem ki, és Jézus lett a szeretőm egy időre, de az annyira nem volt valóságos, hogy tényleg, meg szarul is éreztem magam, amikor egy szentkép előtt önkielégítettem, az azért már olyan, mint a perverzió, ilyet tényleg csak az apácák csinálnak, meg akik nem tudják, hogy ez a szakállas faszi a Jézus, nem valami popsztár.

De a Gyuri onnan is kivett, mert neki nem számított, hogy mindennap felhívott valaki a gyüliből, hogy a sátán majd mit fog csinálni, a Gyuri egyszer felvette a telefont, és visszakérdezett, hogy kicsoda, a fickó meg hallgatott, aztán mondta, hogy a sátán, Sátán?, olyan nincs is hogy sátán, érted, ezt mondta, ilyen egyszerűen, hogy nincs, meg még, hogy az egész világ nincsen, csak elképzeljük, és ha azt akarjuk, hogy például hitgyüli ne legyen, akkor azt nem képzeljük el, és nincs. Azért ez hihetetlen, hogy milyen okos a Gyuri, meg különleges. Minden reggel lótuszülésben meditál, és az egész teste zenei á hangon rezonál. Nagyon jó ott ülni vele, nézni a hátát. Egy nagy sárkány van tetoválva rá, a hetescsigolyától indul a farka. Tudok ilyet, hogy hetescsigolya, azt mondjuk nem tudom, hogy a hatos vagy a nyolcas hol van, de a hetest nagyon megjegyeztem, mikor még az egészségügyben dolgoztam Dorogon. Lehet, hogy hatos nincs is, mert csak páratlan számokról nevezték el, mert olyan ravaszok az orvosok, hogy nagyon megbonyolítanak mindent, hogy ne lehessen akárki orvos, mindent latinul hívnak, csak, hogy senki ne értsen semmit. Mondanak egy latin szót, aztán azt se tudod, mi van, csak másnap meghalsz, mert ez egy olyan betegség volt, te meg

nem is tudsz védekezni ellene, mert hogy lehet egy latin betegség ellen védekezni, mégha a római birodalomban élnél, akkor talán, de itt Magyarországon, ez már eleve halál. Főleg hogy közben, míg a vizsgálat tart, az alatt a rövid idő alatt átalakítják a kórházat wellnesscenterré vagy lakóparkká, s mire megrendelnéd a gyógykezelést, csak egy szaunabérletet tudnak felajánlani vagy egy hatvannégyzetméteres lakást negyvenmillióért. És megy ez a tetkó át a vállán és a sárkány egyik szeme, az, amelyik látszik, mert a másik a másikoldalon van, szóval nem kifelé néz a Gyuriról, hanem befelé a Gyuriba, szóval csak hátulról láthatnánk, ha átlátszana a Gyuri háta, de nem, szóval ez a szem, amelyik kívül van, épp a Gyuri egyik mellbimbója. Hát énbelőlem már csak ha ránézek, annyira elkezd ömleni a víz, ott alul már teljesen Niagara vagyok vagy szökőár, és elkezdek tágulni, bármit meg tudnék szülni, szerintem így lett a világ. Lehet, hogy majd én is szülök egyet, sosem árt egy plusz világ, főleg, hogy itt a nyakunkon a globális felmelegedés, meg az üvegházhatás, csak most nem megy, mert a Gyuri akkor eltorlaszolja az utat, hát érted, rögtön a lótuszülésből hatol belém, és azt mondja, jinjangjinjang, ami kínaiul van és azt jelenti, szeretlek vagy valami hasonlót, még annál is többet, szóval a világlélek hatol belém a Gyuriból, és fú, minden sejtem lélek lesz ilyenkor, de tényleg úgy élvez, és fú, nem akarok ilyen intimitásokat mondani, de néha, amikor kicsúszik belőlem a Gyuri, fú, tudod mi van tetoválva rá, egy kígyó, ahogy tekeredik föl körbe a Gyuri hímtestén, ami persze itt csak képletesen test, mert valójában lélek. Persze ez az egész csak akkor látszik, amikor megnő, mert úgy lett tetoválva. Egy marék viagra kellett hozzá, hogy a tetkós fickó meg tudja csinálni, mert egy napig tartott. És egy napig még a Gyurinak sem bír olyan lenni, gyógyszer nélkül, főleg, hogy férfi volt a tetkós, a Gyuri meg nem olyan, hogy baja van a nemi érdeklődésével. Ő teljesen rendben van, szóval férfi, egy kicsit se érzi magát nőnek, mint volt, tudod, az a srác, még mikor Dorogon laktam, hogy mondta, hogy ő tulajdonképpen nő, szóval hogy ez egy leszbikus kapcsolat közöttünk, mert ő ugye nőtudattal rendelkezik. Teljesen összezavart, hogy most mi is van, hogy akkor én kivel vagyok és tulajdonképpen mit is csinálok.

Azért nagyon sok ilyen beteg ember van, főleg, hogy a Lipótot is megszüntették, ez a sok beteg fickó mind az utcákon van. Tök olyan

Magyarországon élni, mintha egy 18 éven felüli pszichoszriller szereplője volnál, mondjuk szarabbak a díszletek, mert ez azért mégsem halivúd. Érted, gyilkosok álnak melletted a buszon meg a villamoson, magukban beszélnek, vagy épp telefonon hívják a társaikat, hogy megszervezzék a nagy leszámolást és végezzenek azokkal, akik még normálisok. Ráadásul a rendőrség is az ő oldalukon van, mert egy csomó közülük beférkőzött a parlamentbe. Pedig én már kétezerben azt hittem, hogy itt a világvége, és valaminek vége is lett, szóval én azóta érezem, hogy mostmár utána vagyunk, a világvége után élünk, de úgy látszik, ez nem volt elég, van még egy végső leszámolás. A Gyuri azt mondta, hogy most idén nagyon esélyes, kétezer-hét, főleg júliusban, pláne hétórakor, főleg hétóra hét perckor. Ez olyan különleges dátum, tiszta hetes, ilyen dátum nem is lesz többet. Ne mond, hogy a kétezer-tizenkettő december tizenkettő dél az ilyen, mert az nem olyan mágikus szám. Jó, tizenkét apostol volt, de az nem olyan nagy szám, apostol bárki lehetett, akivel Jézus véletlenül összefutott, de hét törpe, az azért különleges, törpe nem lehet csak az, aki törpe, és akkor még ott van a hétfejű sárkány meg a hét vezér, hogy csak pár példát mondjak. Szóval ez a hetes ez nagyon veszélyes szám. Fel is keltünk a Gyurival már hatkor, hogy felkészüljünk a nagy leszámolásra. Eltorlaszoltuk az ajtókat, elővettük az összes kést, meg a húsvágóbárdot. Hét óra, hét óra egy perc, kettő, három, négy, és eljött a hétóra hét perc, de nem történt semmi, ez a perc is pont olyan hosszú volt, mint a többi és az óra is. Mondta a Gyuri, hogy ennyire ravaszak már, hogy normális időnek álcázzák a leszámolás perceit, ennyire kigondolták, mert tudták, hogy számítunk rá, holott az idő megállt akkor, mostmár örökre hét óra hét perc van, és bármikor jöhetnek, hogy végezzenek velünk, mondta a Gyuri, és hogy csak vele lehetek biztonságban. Az idő áll, csak az órák pörögnek tovább, ez is része a tervnek. Gyuri néha kiabál velem, ha ki akarok menni, hogy te nem, és rámzárja az ajtót, mikor elmegy, meg a rácsokat, amiket a múlthéten szereltetett fel, annyira fél, hogy bajom esik, és azt mondta, ha kockáztatom az életemet, akkor ő szétloccsantja a fejemet egy szekercével, pedig nagyon utálja az ilyen erőszakos dolgokat, főleg nőt megütni, ráadásul halálosan, de az életemért még erre is képes.

Most egyedül vagyok, a Gyuri elment, hogy találkozzon a felettes énjével, mert neki az nem a fejében van, mint másoknak. Egy negyvennapos palesztinai meditáció során sikerült kívülre helyeznie, mégiscsak más, ha szemtől szemben. Igaz, a felettes én csak arabul tud, így aztán van némi gond a kommunikációval, meg belépett a palesztin felszabadítási frontba, és ez nagyon nehéz a Gyurinak, mert ő zsidó, vagyis ő már nem, mert neki csak a világlélek számít, de a mamája, meg a papája az volt, és azért ez neki is nehéz, hogy pont az ő felettes énje lett esküdt ellensége Izrael államnak, ráadásul magas beosztásban, mert egy felettes én mégsem lehet alhadnagy. Szóval elment, de biztonságban vagyok, mert a kulcs, amivel ide be lehetne jönni, az a Gyuri zsebében van. Tudom, most neked nem olyan jó, mint nekem, de ne sajnáld a Bélát, tényleg ne. Végülis a Mari kibaszott magával, hogy bosszúból, csak hogy neked rossz legyen bevállalta a Bélát, pedig egy húszéves dácsiánál jobb, ha az embernek nincs kocsija, és a Béla tényleg olyan, mintha nem anya szülte volna, hanem a románok dobták volna össze maradék alkatrészekből munkaidő után.

A Marinak persze egy szót se arról, hogy nekem mennyire jó, mert biztos ráhajt akkor a Gyurira, mert a Bélából már neki is bőven sok, legszívesebben sürgősségivel visszaküldené Székelyföldre, de én már nem akarok szarul élni, nem akarok visszakerülni Dorogra, hogy a kórházban ürítsem a kacsákat havi nyolcvanért, és éjszakai ügyeletben a részeg orvosok elől meneküljek az épület folyosóin, aztán a végén a proszektúrán húzzam meg magam, három megkékült halott között. Én is boldog akarok lenni, nem csak azok, akik már az ovis ballagásra is audit kapnak a nagypapájuktól, sofőrrel, mert télen csak az tud a hegyi utakon közlekedni, a mercédesz nem, akik napi 24 órában dekkolnak a svábhegyen és eszükbe se jut, hogy átmerészkedjenek Pestre, oda, ahol szar élni, vagy vidékre, ahol úgy szaporodik az esélytelenség, mint tavaszi zápor után a szegfűgomba. Akik, ha mégis elhagyják a lakhelyüket egyenesen az Adriára mennek, hogy ne lássanak semmit, csak magukat és a tengert. Szóval nem akarom megvárni, hogy halálom után legyek boldog, mint a Teréz anya, ha épp olyan kedve van a pápának, csak a Marinak ne szólj.

Emese

4. EGY LÁNY KÉNE NÉKEM

Egy lány kéne nékem! Ugyan már, minek. Hogy legyen megint valaki, aki megöregszik melletted, és épp az megy szarrá benne, ami miatt választottad.

Egy lány kéne nékem! Azt hiszed, az többet tud, mint a korábbi? Ugyan már! Ezer éve ugyanaz a széria. A nőknél nincs olyan, mint a mobiloknál, hogy bejön egy új termék, mondjuk az okostelefon.

Egy lány kéne nékem! Nehogy elkezdj a szerelemről beszélni, ebben a korban ezt már nem lehet komolyan venni. Egy hülye érzelem miatt kockára tenni az életedet, meg bevállalni mindenféle vállalhatatlan dolgot, nagyobb lakást, újabb gyerekeket, frankalapú kölcsönt.

Egy lány kéne nékem! Na, tényleg ne hülyíts, ötven felé az ember már eldönti, hogy a pia vagy a nők, mi meg itt ülünk egy kocsmában, szóval ez a döntés megszületett.

Egy lány kéne nékem, aki koszos és büdös. Figyelj, kirúg a feleséged, mert elege lesz, hogy mindig egy lány után kaparsz, vagy megunja, hogy olyan vagy, mint eddig is voltál, hogy részegen támolyogsz haza és nem szereted a családi rendezvényeket, lecikized a barátnőit, meg különben is talál egy normálisabb faszit, akivel el lehet járni társastáncra meg jógatanfolyamra. Szóval, ha nem figyelsz oda, a hajléktalanszállón találod magad. Na, ott vannak olyan nők, hogy koszosak, meg büdösek, csak arrébbsepred a pillepalackokat, és minden kupac alatt találsz egyet. Igaz, lánynak már nem nevezhetők, de megkaphatsz tőlük mindent, amit akarsz, bármilyen fertőzést, olyat is, amiről még nem is hallottál.

Egy lány kéne nékem! Figyelj, mondtam már, hogy nem vagyok terhes, kipakolták a méhemet, mert olyan dolog történt, ami miatt kipakolják, most nem akarom részletezni, mert ez olyan női dolog.

Egy lány kéne nékem! Különben is, mért nem fiú? Te olyan vagy, hogy pedofil, aki csak azért akar gyereket, hogy tizenhatévesen megerőszakolja a fürdőszobában.

Egy lány kéne nékem! Nem érted, nem lehetek terhes, amúgy meg mért beszélsz úgy, hogy nékem, van valami tájszólásod? Vidéki vagy? Szentendrei? Ja, szar lehet ilyen városban lakni, ami annyira vallásos, hogy ilyen szentről van elnevezve. Most jut csak eszembe, hogy nem is gondoltam volna, hogy Endrékből is volt szent, az ki lehetett, biztos nem volt magyar, valami külföldi. Utálom, hogy Magyarországon már minden külföldi, bevezetném a rovásírást, meg mindenkinek a nyakába tennék ilyen nemzeti csipet, le lehetne húzni, mint a vonalkódot, akkor bazmeg nem nyomulna ránk az ukrán maffia, meg zsidó tőke.

Egy lány kéne nékem. Mondja csak tovább, ne hagyja abba, most talán közelebb juthatunk ahhoz az elfojtáshoz, ami tulajdonképpen tönkretette az életét!

Egy lány kéne nékem, aki hideg, mint a hó. Igen, ez az! Itt van a probléma elhantolva. Ez ilyen vicces mondás, sokkal eredményesebbek amúgy azok a pszichológusok, akik humorosak! Szóval ez a hideg, a dolog gyökere. Velem is ez van. Én tényleg megértem, nem csak azért, mert van terapeuta képesítésem. Nem, én ezt magamból értem, a saját életemből. Tulajdonképpen az anyánk miatt van. Örökösen azt a nőtípust keressük, aki olyan, mint az anyánk volt. És az ön anyja, hát igen egy rideg, elviselhetetlen önző és nárcisztikus nő volt, aki anyatej helyett sárgarépapéppel tömte magát, és kirázta őt a hideg, amikor a gyerekéhez, vagyis magához ért. Nem, konkrétan én nem ismerem őt, csak a típust. Szinte feloldhatatlan ellentmondás, hogy a szeretethiány hajt minket újabb és újabb kapcsolatokba, de csak olyan kapcsolatokba tudunk belemenni, amiben a nő az anyánkhoz hasonlóan rideg. Aztán ez a ridegség újabb hiányt szül, s mi belefogunk megint a keresésbe. Na, ezt kell, ezt a végtelennek tűnő folyamatot kell megszakítanunk. Ha eljár hozzám, talán két év, legfeljebb három alatt, heti két alkalommal, rendszeresen, akkor ezzel együtt meg tudunk küzdeni. Nekem

például sikerült, igaz, az anyám már meghalt, de én a temetésére sem mentem el, sikerült teljesen kiiktatnom az életemből. Ha megkérdezik valahol, hogy anyja neve, nekem akkor se jut eszembe semmi. Igen, minden alkalom ugyanannyiba fog kerülni, s ha nem mondja le időben, akkor az elmaradt kezeléseket is ki kell fizetnie. De ez egy olyan befektetés, aminek a segítségével végre meghaladhatja önmagát. Szóval nem kell újabb és újabb lakásokat venni elviselhetetlen, szeretethiányos nőknek. Nem kell gyerektartást fizetni az elhagyott gyerekek után, akik éppolyan szeretethiányosak lesznek, mint maga, s ezzel tovább viszik azt a végeláthatatlan folyamatot, ami nem pusztán gazdaságilag, hanem lelki értelemben is tönkreteszi az unokáinak, valamint azok minden leszármazottjának az életét, kivétel, ha lányok lesznek, és hidegek, mint az anyjuk, mert akkor ők majd idegen férfiak és a tőlük való gyerekek életét nyomorítják meg. Maga ezzel a kezeléssel végülis kiléphetne ebből a kényszerű rendből, ami jelenleg sorsszerűségnek látszik, de valójában nem az. Jó, objektíve igaz, hogy ez összességében és hosszú távon néhány milliót jelet, de havi bontásban nem tűnik olyan soknak, s ha belegondol, hogy az érzelemhiányos nőkkel való kapcsolat csak a mobilszámláján milyen felesleges összegeket képez minden hónapban, láthatja, hogy ezzel csak keresne.

Egy lány kéne nékem! Hát szerintem meg inkább egy érettebb nő, olyan korú, mint én. Én is voltam lány. Jó, ne mondd azt, hogy mikor. Hát most ez nem mindegy, hogy mikor. Akkor különben, amikor lennem kellett. Jó, nem sokáig, mert az a szemét matektanár másodikban. Jó, én is benne voltam, mert egyszerűen teljesen kikészültem a matekjegyeim miatt, márminthogy az apám kikészített, mikor meglátta, hogy szarok, s tényleg utána, radikálisan megváltoztak. Igaz, hogy hetente egyszer, néha kétszer testileg meg kellett erősítenem ezt a változást. Szóval igen, voltam lány, de szerintem neked biztos egy érettebb nő jobb volna, aki már nem akarja azt, hogy teljesen szétcseszd az életedet. Nyugodtan hazamehetsz a feleségedhez, én már biztosan nem akarok mosni senkire. Nekem az a kis idő épp elég. Nem foglak zaklatni, hogy becsöngetek hozzátok és ott állok az ajtó előtt, amikor a feleséged kinyitja az ajtót. Én ezen már túl vagyok, az egy másik faszi volt,

akivel ezt csináltam, egy hülye festő, akinek egy időben azt gondoltam, hogy szépek a képei, holott valójában undorítóak. Na, annál szemetebb népséget, mint a festők, el sem tudok képzelni. Egyszerűen, amikor veled vannak, teljesen elhiszed, hogy téged akarnak, de otthon ugyanazt mondják egy másik nőnek, történetesen a feleségüknek, vagy egy másik szeretőjüknek, s ha végre komolyra fordulna a dolog, hogy összeköltözés, meg ilyesmi, na, akkor hirtelen kiderül, hogy ez nekik így túl gyors, meg ők nem bírják, ha ennyire erőszakos egy nő, hogy előbb akarja azt, amit persze majd ő is akarni fog, csak később, egy olyan időben, ami persze soha nem tud eljönni. Szóval, nem kell tőlem tartani, nem megyek el például olyan koncertre, ahol te is ott vagy, s ha mégis, mert annyira szeretem azt a zenekart, vagy emlékek kötnek hozzá, akkor meghúzódok a sarokban, fényárnyékban. Ha nem akarsz, engem észre se kell venned, és nehogy azt hidd, hogy nem tudom azt, amit egy lány, meg majd iszunk előtte, meg lekapcsoljuk a villanyt. Egy lány soha nem viselné el, ha részegen akarnál vele dugni, arról nem is beszélve, hogy csak félig lesz erekciód, de én azt is értékelem. Vagy azt hiszed, hogy az egy lánynak is jó lesz, hogy elhiszi, hogy azért ilyen puha, hogy ne fájjon annyira a behatolás.

Egy lány kéne! Tényleg? Mi meg azt hittük, hogy buzi vagy. Valaki látott is a melegfelvonuláson egy baloldali politikus mellett, már nem emlékszem a nevére, hát az is buzi, aki nem buzi, annak bazmeg nincs jövője, halivúdban bazmeg a városkapuig se jut el. Nem kell tagadnod, tényleg! Valaki mondta, hogy összefutott veled egy ilyen buzibár előtt is, egy fiúval voltál, aki hát kiköpött olyan volt. Jó, persze, közterület, meg bárki mehet arra, de hogy pont te, meg, hogy egy fiú is volt veled. Mindenki úgy tudja, hogy tulajdonképpen azért nem lépsz ki a házasságodból, mert az neked olyan fedőszerv, és persze otthon is tudják, hogy ilyen irányú vagy. Nem, énnekem ez tényleg nem zavaró, mert nem vagyok olyan, szóval előttem nem kell tagadnod, meg nekem tényleg vannak buzi barátaim is, itt vagy például te is.

Egy lány kéne nékem. Ugyan, nézz már a tükörbe. Ne úgy, kapcsold föl a villanyt. Milyen lánynak kéne egy ilyen lepattant faszi. Ja, azt hiszed, rajtad nem látszik, hogy mennyi év? De látszik, és öt év múlva plusz tíz év fog látszani, és akkor az a lány már undorodni fog tőled, de lehet, hogy már az első nap, amikor meglátja, hogy este megiszod a kétüveg borodat és ott döglesz a tévé előtt, a hülye dagadt hasad kibuggyan a pizsamádból. Már eleve ez, hogy nyolckor pizsamát veszel és ráadásul utána még ötször mész el hugyozni, csupa húgyfolt a pizsamád, a gyerekek is undorodnak tőled, olyan koszos és büdös vagy, és ehhez még pluszban fingasz is. Szóval ne álmodozz, ez a hajó már elment. Hiába öltözöl úgy, mint egy egyetemista, a testedet már ledarálta az idő, s persze a lelkedet is, ha egyáltalán van még.

Egy lány kéne nékem, kiabálom mindenfelé, bár tulajdonképpen már van, csak titokban tartom, mert nem akarom, hogy irigyeljetek érte.

EGY FÉRFI

Nem, hogy újrakezdeni, az nem volt benne a pakliban. Hogy ölelni és simogatni egy olyan karcsú lányt, amilyen otthon már nincsen, hogy mesélni azokról az évekről, amikor ő még nem élt, hogy hallgatni olyan zenéket, amilyeneket a férfi már nem ismert, s később rájött, nem is szeretett, az igen, de újrakezdeni, nem. Jó, néha elképzelték, hogy milyen lenne, ha a férfi odaköltözne, hol találnának neki helyet abban a kicsi lakásban, s ha lennének gyerekek, akkor az milyen lenne, kire hasonlítanának, a kislány biztos a lányra, hogy hívnák őket. De ezt a férfi nem gondolta komolyan. Valójában nem tudta elképzelni, hogy most elölről kezdi, hogy gyerekek, meg lakáskölcsön, beláthatatlan futamidővel. De a lány egyszer csak elkezdett beszélni erről, hogy az ő kapcsolatuk továbbfejlődése csak így képzelhető el, hogy hiába ad meg mindent a férfi ebben a keretrendszerben, az érzelmük mélysége át akarja törni a kereteket. Két éve még mennyire örült volna mindannak, amit mostanában kap a férfitől, a titkos utazások, a mindennapi telefon, a heti háromszori együttlét, s persze látja, ha a férfinek egy percnyi ideje is van, azonnal szalad. De mostmár ez kevés.

A férfi hazament. Fáradt volt. Hamar elaludt, de hajnalban felébredt, feküdt az ágyon. Először csak összevissza gondolt dolgokra, majd rájött, hogy minden összevisszaság mögött a lány van. Az az élet, amit neki a lánnyal el kéne kezdenie, s hogy azzal, hogy a lány bejelentette, csak így tudja elképzelni, tulajdonképpen a szerelmének minden egyéb kifejezését semmissé tette. Hiszen hiába írta neki smsben, hogy nem bírok nélküled létezni, a válasz csak annyi volt, hogy dehogynem. A helyzet épp azt bizonyítja, hogy nagyon is tudsz. Hiába próbált bármit is kimutatni az érzelmeiből, egyszer még a könnye is kicsordult, minden mutatvány maradt csak, mintha hazugság lett volna az a szó, hogy szeretlek. Mert ha igazán szeretnél, mondta a lány, akkor nem feküdnél minden éjjel egy másik nő mellett az ágyban. És ne hozakodjon azzal elő, hogy neki ez egy adottság, ami mindig is megvolt.

Egy órát feküdt, alig mozgott, hátha újra elalszik. Nem tudott. Felkelt, keresett egy papírt, és elkezdte írni rá a számokat, egyik oszlopba a bevételt, a várható jövedelmet, s mellé egy másik oszlopba a kiadásokat. Egyszerű számvetés volt. Mikor az első oszlopból kivonta a másodikat, egy kicsi pénz megmaradt. Ez volt, amibe a lány került. Azok az ebédek, az a néhány pénzbe is kerülő éjszaka. De csak annyi. Egy másik család ára nem volt ott a bevételi oldalon.

Furcsa az agy, amikor az ember döntést hoz, az agy a mellé a döntés mellé rögvest felsorakoztatja az érveket, mintha minden más döntés ehhez képest egyértelműen rossz döntés volna, holott a legtöbb döntést a félelem, a gyávaság vagy a lelkiismeret-furdalás erőlteti ki, és nincs objektív bizonyíték arra, hogy az élet szempontjából épp az volna a helyes. A férfi ült kicsit, eszébe jutott, hogy egyszer azt mondta a felesége, hogy úgyse lenne boldog mással, s most arra gondolt, hogy ez tulajdonképpen az ő számára azt jelenti, hogy soha nem lesz boldog. Aztán elkezdett öltözni, lassan indulnia kell, hogy a délelőttbe még beleférjen a lány is.

Ő már tudta, hogy ez az utolsó együttlétük, de nem mondta. A lány nehezen nyílt. Ez is már olyan, mint egy házasság, gondolta a férfi, s nem azt, hogy a lány is érzi, mi fog történni, s ettől van a nehézkedés. A férfi pontatlan benyomása a helyzetről megkönnyítette a szakítást. Figyelj, mondta, eddig az volt, hogy te is voltál, meg az otthonom is megvolt, semmi nem késztetett arra, hogy döntsek, mert nem tudtam átélni a hiányod, de ha most külön leszünk, akkor majd érezni fogom, s nem bírom ki nélküled és visszajövök. A lány is mondott valamit. Talán, hogy neki is jobb lesz, ha tisztázódik, s hogy biztos valamennyi ideje van a férfinek, hogy visszajöjjön, mert nem fog egy ilyen szerelem után egykönnyen egy másik kapcsolatba fogni. Nem azért, mert nem szeretlek, mondta a férfi még az ajtóban, hanem mert a szeretésnek csak egy módját tartod elfogadhatónak, a többit nem. Aztán kilépett. Hallotta, hogy a lány ráfordítja a kulcsot. Talán sír. Neki is kicsordultak a könnyei, amikor ment lefelé a lépcsőkön. Nézte a belső udvart, amit feltehetőleg utoljára fog látni, s arra gondolt, ez lesz majd az a lépcső, az a ház, az az utca, ami örökre a boldogságot fogja, itt elakadt a gondolata, kiegészítette, örökre az elveszett vagy

lehetséges boldogságot fogja szimbolizálni a számára, s hogy mikor majd lefekszik, minden este majd ennek a helynek a képét fogja belül vetíteni: a lépcsőház kanyarait, a s a végén a lakásajtót, ami lassan nyílik, s a félhomályon átizzik a lány két szeme.

De nem így lett. Amikor pár évvel később, egy kocsmában ült a barátjával, már megittak pár sört, a barát kérdezte, hogy mi van azzal a lánnyal. A férfi nem értette. Milyen lánnyal, kérdezte. Akiről nemrég még annyit beszéltél. Ja, nem tudom, mondta, lehet, hogy megházasodott vagy egy másik házas férfival kavar. Gondolod? Lehet, mondta a férfi, meg hogy elszalad vécére, mert ez a sör nagyon megdolgoztatja a vesét. Csak egy óra múlva érezte, hogy unatkozik, unja magát, a barátját, és azt is, ahogy ott ül a kocsmában, s hogy ezt az unalmat azóta érzi, hogy elhagyta a lányt. Mert minden életellenes döntés, gondolta, amilyen például a lány elhagyása is volt, kivakar valamit a szívből, s a szív végül olyan lesz csak, mint egy pumpa, amivel a matracokat is felfújják nyáron a tengernél, egy pumpa, ami funkcionál, de azon túl nem való semmire.

EGY BUDAPESTI CÉGVEZETŐ

Negyedéves volt. Épp diploma előtt. Tesiszak, tesi–biosz. Amikor hívatták a tanulmányi osztályra. Egy férfi volt ott, ismeretlen, meg a tanulmányi osztály vezetője. Mondták, hogy nem kell mást, csak kisebb dolgozatokat, sporteseményekről, szinte lehetne őt írónak nevezni. Sőt, egy jól fizetett, mondhatni, befutott írónak, akinek nem koppintanak az orrára, hogy hosszú ez a novella, meg nem passzol a téma, hanem odavannak a boldogságtól, hogy megírta. S a férfi: vidéki srác, nincs más megoldás. Ugye, lakás kell, meg rendes fizetés, az iskola meg keveset fizet, pluszban neki kell minden tábort megszervezni, mert azt mindig a tesitanárokra sózzák. Ekkor bólintott, hogy igen, s mikor a haverjával összefutott a Deákon, csak azt mondta, hogy valami adat pontatlan volt, az anyja neve vagy más, szóval azért kellett neki külön.

Ősszel már megvolt Békáson a lakás. 54 négyzetméter. Kicsi, de egy családot azért ebben már el lehet indítani. Rengeteg sporteseményt látogatott. Ennek örült, hisz szenvedélye volt a sport. Minden stadiont, minden fedett csarnokot ismert a fővárosban, még a nagyobb gimnáziumok tornatermeit is. A végén már könnyen írt, tudta, hogy neki nem az eredményekről kell tudósítania, hanem a lelkiekről.

Erre már lehetett neki felesége, és születhetett neki két gyerek, és lett meg született is. A szolgálatnál szerették, hamar kiderült, hogy a sport mellett zeneileg is nagyon rendben van, olyan a hallása, mint egy házőrzőnek, s hogy a telefonlehallgatásnál kell őt alkalmazni, mert abban a legjobb. Ekkor jutott eszébe, hogy járt zeneiskolába is, csak abbahagyta, mert szemét volt vele a tanár, meg a szülei sem akarták, hogy ilyen hülyeségre, mint a zongora, pazarolja az idejét, mikor ő volt az iskolai focicsapatban a legjobb center. Éjjelekig dolgozott. Egyszerűen élvezte. Megfejteni más életét. Ez tetszett neki. Amikor a mobilok bejöttek, még izgalmasabb lett a dolog, hiszen belejátszott a helyszín is. Ő pedig mindent tudott, hisz előtte nyolc évig a várost járta, tudta, hol milyenek a hangok. Egy gazdasági bűncselekményhez gyűjtöttek adatot. Milliárdos csalás. A nőt is ebből

az ügyből ismerte meg, a hangjába lett szerelmes. Aztán megkereste, mikor a fickó már rács mögött volt. Mindent tudott róla, hogy mikor mit csinál, mit szeret és mit utál, a nő pedig úgy érezte, hogy végre itt van az a férfi, aki épp őt akarja, olyannak ráadásul, amilyen, nem akarja átváltoztatni, ahogy a legtöbb férfi eddig. Elkezdte szeretni a férfit, a férfi pedig érezte ezt a szeretetet, s otthon azt mondta a feleségének, hogy ő akkor borítja az életüket, s otthagyja Békáson a panelt, mert van valaki, aki szereti. A bíróságon persze hivatalosan is az asszonynak ítélték a lakást, s leszedték a férfi pénzének negyven százalékát. A nőnek szokatlan volt, részben hogy nincs pénz, azt a szar Rózsa utcai lakást is alig tudják fizetni, részben, hogy a férfi viszont örökké ott van mellette. A gazdasági bűnöző esetében erre nem volt példa. El kell menned dolgozni, mondta egy reggel a férfi, s a nő, hogy már érdeklődött, s egy régi barátjánál van titkárnői állás, s ő tud angolul, ez a cégnél fontos, külföldi ügyfelek, meg egyébként is ma már nem vesznek föl olyat, aki nem tud.

Bár minden titkárnő úgy vállal állást, hogy az a közhelyes történet vele nem fog megesni, hogy a főnökbe. Mindezek ellenére, még akkor is, amikor a nő azt mondja, hogy veled aztán biztos, hogy nem, szóval még akkor is megeshet. A cégvezető erős negyvenes volt, s épp válságba jutott az élete, hogy megvan az Audi, megvan a házrész a Svábhegyen, ugye ez nagy dolog, ha kedve van, hétvégén egy párizsi étteremben vacsorázik. Magára hagyja egy laza mozdulattal Budapestet. Szóval már minden, de akkor rájött, hogy a pénz nem minden, s ebbe a rájövésbe sétált be a nő, a belügyes fickó élettársa. És ahogy lenni szokott: a férfi nem lamentált, hogy mért pont ez a nő, mért nem egy másik, simán elfogadta, hogy épp ez a nekivaló. A titkos kapcsolat új színeket hozott a férfi életébe. Éjszaka furikázott Budapesten az Audival, cipelte magával a nőt. Piros lámpánál smároltak, meg kitanulta, hogy kell egy kézzel a kormányt pörgetni, meg sebességet váltani, hogy ne kelljen a másik kezét levenni a nő combjáról. A belügyes fickó persze telefonálgatott a nőnek, s mindig mondta, hogy nem, ez nem az Andrássy út, ez a Teréz körút, hallom a villamos hangját, meg hogy most ez nem egy bevásárlóközpont, hanem egy vendéglő, megismerem, ez a foglalkozásom. Amikor a nő hazament, jelenet volt jelenet hátán,

hogy a nő mit csinál ilyen sokáig. A nő meg mondta, hogy tárgyalások a főnökkel.

A férfi arra gondolt, ahogy ő otthagyta a feleségét, őt is otthagyhatja ez a nő. Akkor felhívta a cégvezetőt, hogy elmondja, mennyire félti a nőt, s hogy a cégvezető segítsen neki, hogy megtartsa, mert feladta a Békást, meg a fizuja felét, meg mindent ezért a nőért. Szóval ő már mindent elvesztett, s ha ezt a nőt is, akkor mi lesz. Sírt is a telefonba, hogy biztos megérti, s hogy az ő foglalkozása nem egy érzelmes, de mégis érez, például ez iránt a nő iránt. A cégvezető, aki épp arra gondolt, hogy változtat az életén, s a titkos szerelmet nyilvánosságra hozza, ami egyben a házassága bontását is jelentené, letette a telefont és behívta a nőt. A nő rögtön jött, ráhajtotta a férfi fejére a fejét, ahogy mindig. A haj ilyenkor rá szokott omlani a férfifejre, s megcirógatta az öregedő arcbőrt. A cégvezető felállt, hogy legyen távolság közöttük, s a nőt, aki utánamozdult, előretartott kézzel megállította. Felmondok, mondta csendben. Szerintem se normális, hogy a szerelmed legyen a titkárnőd, mondta a nő. A férfi pedig, hogy most azonnal vidd el a cuccodat, a papucsokat, meg a mosdóból a tusfürdőt, s hogy többet nem fognak találkozni.

A nő semmit nem értett, magyarázott volna, hogy most hülye vagy, ilyeneket. De a férfi határozott volt, odavezette az ajtóhoz, és kitette. A nőnek nem volt ideje hisztériázni. Vagy ha igen, azt már a cégvezető nem hallotta, hisz az ajtót becsukta, s ez olyan jó kis párnázott ajtó volt, a bizalmas tárgyalások miatt. Visszament az asztalhoz, leült. A feje úgy esett az asztalra, mint a buxindex kormányválságkor, s pár napot hányódott a mélyben, aztán újra emelkedni kezdett. Hirdetést adott föl a megüresedett munkahelyre.

AGGLOMERÁCIÓ

Olyan volt, mint amikor a Herda Pityu meg akarta emelni a lefolyó betontetejét, hogy oda kellett szólnia a Banda Lajosnak, hogy gyere már, Lajoskám, mert összeszarom magam alatta. Olyan volt nekik az élet. És a férfi, ahogy a Pityu a Lajosnak, szólt a nőnek, hogy együtt biztosan bírnák, mert könnyebb lenne, hiszen megoszlana akkor az a nagy súly.

A házasság után tényleg minden akár a pille, mint egy bolgár súlyemelő számára a zacskóstej, s ha a férfi a vállára kapott egy betonelemet és megingott, ott állt mögötte az asszony, hogy megtámogassa a remegő lábakat. Este aztán úgy feküdtek le mindig, hogy ma is elbírtuk. Volt két paplanuk, de tulajdonképpen egyet használtak, megsimogatták egymás bőrét ott a melegben és ebből a simogatásból aztán születtek gyerekek, ahogy annak lennie kell, és szépek lettek, amilyen szép volt a férfi és a nő, mikor egymáshoz bújtak.

A tizedik év végén érezte a férfi, hogy nem bírja már cipelni a betonelemet, hogy biztosan megszívta magát vízzel, vagy mi az isten, s akkor fölnézett, hogy mért nehéz, és látta ott az asszonyt a betonelem tetején, meg a gyerekeket.

Mit csináljak, kérdezte a haverját. Ügyvéd volt, ingatlanügyletek, válóperek, szóval nagyon ismerte az életet. A haverja mondta, hogy kicsi nektek a lakás, azért. Hogy nem elég a város, mert olyan lett az elmúlt években Budapest, mint egy háborús tömegjelenet, nincs egy falatnyi természet, mindent beépítettek, a legszélesebb utcákon semmi hely, az ember még a kocsiját se tudja lerakni. Ott kering az összes autó a körutakon, s nektek ez folytatódik otthon, belelógtok egymás testébe, és azt nem lehet elviselni. Akkor mi a megoldás, kérdezte a férfi, mire az ügyvéd mondta, hogy egy költözés, merthogy abból a lakásból simán kijön egy ház az agglomerációban.

A családterápiás pszichológus se mondott volna mást, csak a költözést. Mert minden embernek szükséges az a tér, amiben élni tud, és kell az a nyugalmi időszak, amikor kiszakad a városból, ebből a fertelmes dzsungelből. Kibírhatatlan, maga a lelki pusztulás például

a Szent István körúton vagy a Király utcában lakni, pedig ezek még nem is számítanak a legrosszabb helynek. Ezt magyarázta a családterapeuta mindenkinek, aki elment hozzá, mert összeomlott a házassága, az egész élete romokban. Mondta, magyarázta azoknak is, akiknek volt és azoknak is, akiknek nem volt lehetőségük a váltásra, hisz egy Király utcai lakásból semmit nem tud venni az agglomerációban, és azoknak is, akiknek eddig nem volt semmi gondjuk a Körúttal, hogy innéttől legyen. S bár a tanácsért hozzá járó embereknek nem oldotta meg az életét, a pszichológus önérzete mindennap tovább erősödött, mert ő viszont jól választott, amikor a belvárosi praxis bevételeiből végül kiköltözött az agglomerációba.

A férfi mondta az asszonynak, hogy ezt kell tenni. Tegyük, válaszolta az asszony, mert ő is érezte, hogy nem fér el. Rengeteg volt a ruhája, meg kicsit meg is hízott. Túl a harmincon, két gyerek után nem csoda.

A váltás jót tett a családnak. Igaza volt az ügyvédnek, aki egy olyan ügynökségnek dolgozott, amelyik a kiköltözéseket intézi. Hatalmas házra tettek szert, valakinek hirtelen el kellett adnia, családi okokból, de ők vásárlók voltak, nem feszegették konkrétan, miért. Az épületben ki lehetett alakítani két távoli pontot, ahol az asszony és a férfi élt, ahonnét nem látszottak és nem is hallatszottak egymás számára. Mint két szomszéd vár, olyan volt, s a gyermekek afféle hírnökök, Szondi Lipót két apródja, közvetítettek a birtokosok között. Hónapszám nem látták egymást és nem is jutott eszükbe, hogy nem látják egymást. Ez lett a természetes életformájuk, hogy nem. Tudtak egymásról, hála a gyermekeknek, s ettől olyan érzés volt, hogy az ő házasságuk rendben van, tulajdonképpen még jobban is működik, mint másoké. Senki nem hallotta őket veszekedni például, vagy tányért csapkodni.

Aztán egyszer véletlenül a garázsban. A férfi valahogy késve indult, a nő meg a szokásos tíz óránál korábban, most kilenckor. A garázsban egymásba futottak. Ikergarázs volt, két kocsi fért el benne, és olyan praktikus automata ajtaja, amit a kocsiból is lehetett nyitni, csukni. A férfi ránézett a nőre, s a nő is, meglepettek voltak az arcok, a garázsajtó nyílt és fényt kent ezekre az arcokra a nap. A férfi korábban azt gondolta, hogy a dolgok folyamatosan alakulnak valamivé. Hogy mondjuk összefutnak egyszer, akkor kis vita, s aztán

hogy mégiscsak jobb együtt, majd második alkalommal, hogy a gyerekek miatt azért maradni kell, harmadszor meg a férfi a birtoklás okán, a nő meg a jobb pénzügyi lehetőségek miatt, s csak negyedszerre mondják azt, hogy nem.

De nem így történt.

A férfi hirtelen, mint egy előkészítetlen üzleti tárgyalás indításakor, hogy nem tud mit mondani barátságosan, csak hogy jónapot, térjünk a tárgyra, vagy hogy akkor csapjunk bele a lecsóba. Tehát így, első lendületből azt mondta, hogy elköltözik. A nő arra gondolt, hogy ezt tervezi hónapok óta, és hogy biztos a férfi titkárnője is benne van. A férfi azt mondta még, nem bírok itt élni, legyen a tiéd a ház itt az agglomerációban, majd a részleteket telefonon. Beült a kocsiba, lehúzta az ablakot, akcióval volt ez az elektromos ablakemelő, mikor vette a kocsit, meg klímát is adtak bele ingyen, onnét kiszólt még, hogy veszek egy kislakást magamnak Pesten, mondjuk a Király utcában, vagy a Körúton, szóval a központban, ahonnét legközelebb van a város. Aztán belőtte a Sláger rádiót, szerette, ha van egy dalban érzelem, és régen még olyanokat írtak, és elhajtott, immáron véglegesen, a pszichológus számára különben kibírhatatlan Budapestre.

BARKÁCSÁRUHÁZ

A férfi pont olyan autóval jött, amivel annak a férfinak jönnie kell, akit elképzelt magának. Egy korszerű, s bizonyos bevétel fölött divatos típus volt. Egyedül. Aki egyedül jön egy barkácsáruházba vásárolni ilyen kocsival, az, gondolta, de nem tudta folytatni, hogy az micsoda, hogy az egy önálló, már elvált, a feleségétől elhidegült férfi, ilyesmivel kellett volna folytatnia, de hülyeségnek tűnt ez a következtetés, hiszen csak a leghülyébb férfiak mennek feleséggel barkácsáruházba, hogy a kicsit megtestesedett nő még a csavarhúzó-vásárlásba is belepofázzon. Bepakolta a csomagtartóba a növényeket. Gondolta, az erkélyt beülteti. Volt egy kis erkélye, amilyen általában a lakótelepi lakásoknak van. Ott laktak, bár egy nagyméretű lakásban, de mégiscsak betonfalak között. Ez a modern építészet eredménye, ezek a lakógettók, gondolta, főleg, mikor utálta a férjét, akiben sokkal több lehetőséget látott, amikor hozzáment. Most amiatt is a férfit gyűlölte, ami valójában az ő hibája volt, hogy teljesen félreismerte, mondjuk úgy, félreértelmezte a férfi jellemét és a benne rejlő lehetőségeket, merthogy épp annyi lehetőség volt benne, amennyi az évek során megmutatkozott. Becsukta a csomagtartót, rásötétedett a tálcásmuskátlikra, akkor született az ötlet, hogy igen, odamegy hozzá.

Azzal ment oda, amit a legjobban utált, mikor mondják, hogy a nők mennyire nem tudnak parkolni, mert ő történetesen tudott, hülye férfidumának gondolta. De mit volt mit tenni, ezzel megy majd oda, hogy nem állna-e ki a férfi, merthogy félti a kocsit, a magáét is, meg a két melletteállót. Arra gondolt, talán bedobja, hogy tudod, én olyan jenő vagyok, hülye nő, és nevetnek rajta, de ezt már túlzásnak érezte. Ne haragudj, segítenél kiállni. Hát persze, mondta a férfi, elvette a nőtől a kulcsot, s közben ösztönből végignézte, ahogyan a vadászok a zsákmányállatot. Hogyhogy itt vásárolsz, te is errefelé laksz? Nem, mondta a férfi, csak erre jártam és tudod, építész vagyok, és kötődöm a Bauhaushoz, valahogy egy másfajtába, egy Baumaxba, nem szívesen mennék be. Ja, mondta a nő, azt hittem, a Baumax is ugyanaz, hogy ez egy cég. Nem, csak hasonlít a nevük,

ja, meg van az Obi. Azt meg végképp nem bírom, mert az meg olyan férfiatlan, hogy ovi, arra hasonlít, megyek az oviba, tette hozzá. Én úgy reklámoznám, hogy obi van kenobi, érted? A férfi nevetett. Inkább, hogy obi nincs kenobi, az meglepőbb, nem? De akkor, mondta a nő, az olyan üzenet, hogy nincs, érted, az rossz. Mivel foglakozol, kérdezte a férfi. Hát marketinges vagyok, tudod, azért is mondok ilyeneket, ez olyan szakmai ártalom. Te mit vettél. Egy klímát, meg lehet az irodában dögleni. És ez jó? Ja, ez nagyon jó, megnézheted, amikor beüzemeltem. Mikor? Holnap már jöhetsz, mondta a férfi, meg egy címet, aztán kiállt a kocsival. Kösz, marha rendes vagy. Akkor holnap, mondta a férfi, egy kicsit a keze a nő kezéhez ért, mert a nő, gondolta, nyúl a kulcsért. Benthagytam, mondta a férfi. Ja, bocs, mondta a nő, és kicsit elpirult, és elkezdett kalimpálni a szíve. Alig bírt elindulni.

Az iroda a belvárosban volt, amikor a nő érkezett, már csak a férfi volt ott. Nem szeretett sokáig maradni, most is csak a nő miatt. Sokáig szoktál dolgozni, kérdezte a nő, igen, mondta a férfi, nem szívesen megyek haza. Én sem, mondta a nő. Aztán volt még egy kis ügyetlenkedés, hogy a klíma de jó, tényleg, meg hogy egy kis ásványvíz, mert kell ilyenkor a folyadék-utánpótlás. Aztán a férfi elkezdte azokat csinálni, amit mindig is szokott, de most ez a nőnek olyan volt, hogy teljesen egyedi, csak neki szóló simogatások, csókok, mert először csinálta vele ez a férfi. Más férfiak hasonló cselekedeteire most épp nem emlékezett, annyira egyedinek tűnt minden, de legfőképp az, amit érzett. Ettől aztán minden más is. A klíma is, ami egyébként otthon is volt, hiszen a férje, aki építési vállalkozóként dolgozott, valójában egy kőművesből lett kényszervállalkozóról van szó, a férje egy nyáron, mikor a nő már percenként mondta, hogy kibírhatatlan ez a hőség ebben a panelben, szóval akkor beszállt a kocsiba, s vett a közeli Bauhaus áruházban egy klímát, Split márkájút, épp olyat, amilyet az építész is vett.

A nő hetente kétszer mondta otthon, hogy később jön, mert van egy tanfolyam, amit meg kell csinálnia, mert elvárják a cégnél, és nem engedheti meg, hogy elveszítse ezt az állást, mert ugye, tudjuk mindketten, mondta, hogy erre a fizetésre sajnos nagyon is szükség van. A férfi nem szólt semmit, nem mondta, hogy most szarul megy

mindenkinek, mert olyan időket élünk, válság, meg olyan törvények, hogy senki nem akar építkezni.

A nő kérdezte az építészt, hogy neki is szarul megy-e. A férfi mondta, hogy nem. Miért nem? Mert csak luxusberuházásokban utazunk. Az a réteg meg mindig van, és mindig tud fizetni. Tényleg, ez is egy marketinges fogás, hogy keveset drágán, nem csak a sokat szarér-húgyért. Ja, mondta a férfi. Megtudtak egymásról mindent a találkozások utáni levezetőbeszélgetésekkor. Persze, azt a mindent, amit ebben a kommunikációs helyzetben mindennek tekintettek, s ez persze nem a valóságos minden volt. A férfi nem mondott jót a feleségéről, meg a közöttük lévő viszonyról, a nő sem mondta el, hogy anyagi okokból időnként odaadja magát a férjének, akiről viszont elmondta, hogy építési vállalkozó. Furcsa lenne, mondta, ha én adnék neki munkát. Furcsa. Adjak? A nő nem tudott mit mondani, a nemadás is rossz volt, meg az adás is.

Képzeld, mondta a férfi otthon, ma megkeresett, és megnevezte az építész irodáját, amely nevet a nő hetente kétszer látta, sőt néha többször is, mikor a férje vidéken vállalt munkát. Nagyon jól fizet, mondta a férfi, végre elköltözhetünk, például abba a budai utcába, és megnevezte azt a budai utcát, ahol, vagy amelynek a környékén az építész lakott. A harmincas években épültek a házak, és az akkori legkorszerűbb technikával, igaz, némelyikbe bauxitbetont raktak, amiről tudható, hogy nem bírja sokáig. A modern építészet legjobb időszaka, mondta egyszer az építész, de tényleg, praktikus és korszerű, de nem olyan lakógettók, mint a lakótelepek, tiszta vonalak, tiszta szerkezet. Bauhaus. Aztán egy másik alkalommal, hogy figyelj, most, hogy a férjed nekem dolgozik, nem csinálhatjuk tovább. A nő sírt, hogy ő akkor ott a parkolóban tudta, hogy egymáshoz tartoznak. Eddig így volt, mondta a férfi, de ezután nem így lesz. A nő felhívta egy barátnőjét, akinek volt hasonló az életében, mert most hirtelen észrevette a hasonlóságokat a történetekben, hogy megkérdezze, meddig tart, amíg kibírhatatlan. Azt mondta a barátnő, hogy három hónap, utána már jobb lesz. De tovább volt rossz. Amikor már eltelt majdnem egy fél év, akkor hallott újra az építészről, amikor a férje azt mondta, el kell adni a nő autóját, mert a, és itt megnevezte a férfit, és az irodát, meg mondott néhány jelzőt, hogy milyen az a férfi, egy rohadék, ehhez hasonlóakat. A nőnek görcsbeállt a gyomra, amikor a

nevet meghallotta, mintha tegnap lett volna a szakítás, mert az a rohadék, mondta a férfi, nem fizet.

TITOK

A nő nem tudta. Épp ezért volt a dolog titoknak tekinthető, mert nem. Egyenletesen lélegzett, ahogy csak azok tudnak lélegezni, akik nem tudják. Jó, hogy nem tudja, gondolta a férfi. Éjszaka volt. Kettő múlt. Ilyenkor szokott felébredni, mintha valaki bakanccsal rugdosná szét az álmát, felriad, s aztán hiába próbál, nem tud visszaaludni, mert ő tudja. Órákon át csak azon gondolkodik, mi lesz, hogyan alakul az élete, de megnyugtató megoldásra, ami esetleg az alváshoz szükséges nyugalmat is jelentené, nem jut.

A nő nem gyanakodott. Nem csak nem tudta, nem is akarta tudni, mi történik. Nem kérdezte meg a férfitól, hogy miért fogytál le, kinek akarsz tetszeni, vagy annyira igénybe vesz fizikailag valaki, hogy önkéntelen eltűntek rólad a fölösleges kilók. Egyszer talán egy vasárnap reggel mondta, hogy majdnem olyan vagy, mint voltál huszonöt évesen, amikor beléd szerettem, csak egy kicsit különbözöl, mert ugye az éveket nem lehet visszafogyasztani, azt a sok-sok időt, ami összevissza tördelte az idegrendszert s az arcbőrt.

A gyerekek csatlakoztak az asszony véleményéhez, hogy az apu milyen karcsú lett. Biztos amiatt, mondta az asszony, és kicsit elnevette magát, mert nem akar húst enni, hanem helyette ez a rengeteg zöldség.

Az utóbbi hónapokban valóban radikálisan megváltozott a férfi étrendje. Nem volt hajlandó húsokat enni, például. De ebből nem gondolt az asszony arra, hogy egy új nő jött be a képbe, akinek ez a mániája, hogy csak vega dolgokat szabad fogyasztani, mert minden egyéb egészségtelen, sőt gyilkosság. Tehát a húsevők mind bűnözők vagy minimum a bűnözők segédei, részesei annak az összemberi mészárlásnak, amit egy korszerűen gondolkodó ember nem fogadhat el. Mondta az a fiatal, legalábbis a feleségnél lényegesen fiatalabb nő, holott persze csak arról volt szó, hogy gyűlölte az apját, s a gyűlöletét ebben is kifejezésre akarta juttatni, hogy nem akart olyan ételeket enni, amilyeneket az apja olyan nagy élvezettel habzsolt be. Pedig az apa teljesen normális apa volt, aki rajongott a lányáért, s a lány is rajongott érte éveken át, de egyszer rá kellett jönnie, hogy az

apa csak apa maradhat neki, nem lehet a társa, s ez a csalódás hozta be a gyűlöletet, s egyben az idősebb férfiak iránti rajongást.

De az asszony nem gondolt erre az egyébként lehetséges magyarázatra, inkább arra, hogy a férje véletlenül vásárolt egy életmódmagazint, ráerőltette az újságos, hogy megmaradt, s odaadja féláron is, van benne horoszkóp, ha mást nem, azt biztosan használni tudja, legalább jót röhög majd rajta, hogy melyik a szerencsenapja például, mert az mekkora hülyeség, hogy valaki megmondja, hogy az embernek melyik nap a héten a legjobb. Szóval az asszony arra gondolt, hogy a férfi abban a véletlenül birtokába került magazinban olvashatta, hogyan kell helyesen és egészségesen élni, s így közel az ötvenhez már illik jobban figyelni az egészségre, ő is ezt tenné, ha lenne akár lélegzetvételnyi ideje, amit magára fordíthatna. De nincs. Azon sem csodálkozott, hogy a férfi különleges biotermékeket is fogyaszt, immunrendszert erősítő gyógynövénykivonatokat, s abbahagyta az esti iványszatot, szinte egy kortyot sem, nem fogyaszt szénsavas ásványvizet, kizárólag menteset, s a kávéról is leszokott. Olyan elviselhetetlen ebben a korban már az élet, gondolta, hogy mindenki kitalál valami elfoglaltságot, van, akinek az alkohol, van, akinek csak a meló vagy horgászat… Azt is milyen szörnyű elgondolni, hogy az ember férje ott ül egy tó partján, és órákon át nézi a vizet. Az egészségeséletmód-program ennél még mindig jobb, s nem utolsósorban a szervezet számára rendkívül hasznos.

Nem gyanakodott. Más nők már akkor is, amikor a férfi véletlenül újfajta tusfürdővel jelenik meg, például kókuszossal, amit addig soha nem használtak. Már akkor nekitámadnak a férfinak, hogy te miért vettél ilyet, mire a férfi azzal hozakodik elő, hogy épp ez volt akciós a déemben. Erre a nő másnap ellenőrzi, és rögtön kiderül, hogy nem, a kókuszos, az soha nem volt akciós. Szóval csak azért vetted, üvöltözik este az éppen hazatérő férfival, mert annak a rohadt kurvának, így nevezte meg a feltételezett idegen nőt, annak a rohadt kurvának ilyen van, és nem akartad, hogy baj legyen a szagokkal. Az asszony ezt soha nem tette. Amikor a férfi hazahozott egy ilyen tusfürdőt, nem gyanakodott, csak megkérdezte, hogy mért, a férfi meg azt mondta, akciós volt, azért.

Persze a titkok is olyanok, mint az élelmiszerek, egy idő után lejár a szavatosságuk, s innéttől nem tekinthetők titoknak. Egy csütörtök reggel volt, amikor az asszony nem ment be a munkahelyére, mert még járt neki anyanap, nem múltak el a gyerekek tizenhat évesek, s ő nem hülye, hogy ezeket a napokat benthagyja a munkáltatónak, azt már nem. S ezt a napot, helyesebben ezek közül egyet, pont ezen a csütörtökön vette ki, hogy végre kivasaljon, mert elképesztő, mennyit kell egy nőnek vasalnia. Hiába találnak fel korszerű vasalókat, a technika nem tudja követni a mennyiség növekedését, ami abból adódik, hogy egyre tisztábbnak kell lenni, a legminimálisabb testszagra is reagál a környezet, s megbélyegzik az embert, hogy ápolatlan. Ha szükséges, akár naponta kétszer is inget kell váltani, s ez generálja a mosást, a mosás pedig a vasalást. És az anyanapot ahelyett, hogy az anyaság megélésére használhatná, erre a rohadt munkára kell fordítania, amit minden nő gyűlöl, s tulajdonképpen már csak ezért az egy dologért is szívesen feminista lenne, ha lenne ilyesmire ideje a vasalás miatt.

Az asszony vasalt, a tévé szólt, egy politikai műsor ment, amiben ellenszenves emberek beszéltek, nem figyelt, miről. Talán, hogy jobb vagy rosszabb az élet azóta, mióta ők vagy azok vannak hatalmon, s ha változna a kormányzat, akkor jobban vagy éppen rosszabbul élnének az emberek. Ebben a vizuálisan és akusztikailag is ellenszenves közegben kérdezte meg az asszony a férfitól, hogy most ma nem kell menned. El kell valamit mondanom, mondta a férfi. Az asszony megrémült, hogy megtudja azt, amit valójában soha, legalábbis az ő életében nem akart volna megtudni, s eszébe jutott a tusfürdő, a lefogyás, az egészséges étkezés eddigitől eltérő értelmezése. Nem biztos, hogy el kell, mondta. Sajnos, nem maradhat titokban, én is azt hittem, hogy igen, de tegnap kiderült, hogy nem. Hogy minden, amit tettem, mert sokat tettem, nem fordította meg a folyamatot. Milyen folyamatot? – kérdezte meg az asszony, s szinte biztos volt abban, hogy teherbe esett az a nő, és persze esze ágában sincs elvetetnie a gyereket, hogy ezáltal zsarolja a férfit, az ő férjét és kényszerítse arra, hogy kiugorjon a családból, mert végülis ez egy rendes ember, s nem hagyna magára egy nőt egy gyerekkel, aki tőle van. A jövő héten… Mi lesz a jövő héten? – vágott a férfi szavába az asszony. Elkezdődik, mondta a férfi. Mi,

kérdezte idegesen a nő. A kemoterápia, mondta a férfi. Nem értem, mondta az asszony, nem értem… milyen… nem értem… Ezzel a két szóval zuhant bele a fotelba, ami ott volt közvetlenül a vasalódeszka mellett. Nem akartam mondani, mondta a férfi, mert tudtam, hogy annyi baj van amúgyis, a gyerekek, meg a szüleid, s persze az a hülye munkahely, ahol senkit nem érdekel, hogy neked van magánéleted is. Nem akartam, hogy még ez is, és biztatott egy homeopátiás orvos, hogy sikerülni fog életmóddal megfékeznem, hogy tízből kilencszer sikerül, de sajnos úgy tűnik, én voltam a tizedik. S hogy évekig nem ment tüdőszűrésre, s amikor végre mégis, akkor kimutatták, hogy nem egy helyen, hanem apró göbökben az egész tüdőn rosszindulatú daganatok vannak, s mára kiderült az is, vagyis tegnap egy cétét csináltak az egész testéről, s akkor észlelték, hogy már a májban is megvan és a vesében is a daganat, s hogy nem maradt más hátra, csak a kemoterápia.

Az asszony nem tudott mit mondani, csak percekkel később, hogy mért kellett annyi éven át dohányozni, s hogy az alkohol, az sem használt. Próbált valami szervezeten kívüli ellenséget találni, ami a jellemgyengeséget felhasználva lopakodott be az ő ura életébe, s ott dőzsölt éveken át, míg aztán szétzüllesztette az egész testet. Azokkal is előfordul, mondta a férfi, akik nem isznak, azokkal ugyanúgy. De veled azért, mert te ittál és dohányoztál, mondta a nő és sírt.

A hétvégén a gyerekek is megtudták, hogy mi van az apával, s immáron mindenki tudta, hogy a férfi kemoterápiára jár, s aztán azt is, hogy ez a kemoterápia nem tudta megfékezni az ellenséges sejtek burjánzását. Az orvosnő jóvoltából, aki valamilyen okból kedvelte a férfit, vagy talán sajnálta a feleséget és a gyerekeket, akik ekként apa nélkül maradnak, még kétszer kapott kúrát, s csak a harmadik után halt meg, a titok felfedését követően alig két hónappal.

Nem hívtak sokakat a temetésre. A szülők, mert azok még éltek, az anya ott mondta is a ravatalozóban, hogy mért nem én fekszem ott, néhány közeli rokon, a testvére például, aki a felesége fülébe súgta, hogy ez a tizenöt év, amíg az ő testvére dohányzott, és ivott is elég sokat, az manifesztálódik most ebben a halálban, s a feleség bólogatott, hogy milyen jó, hogy mi nem ezt az utat választottuk, később persze rettentően csodálkoztak, mikor az ő útjuk is efféle

végbe futott, de ekkor még erről nem tudtak. A barátok közül is eljöttek néhányan, sajnálták ezt a férfit, bár ők is meg voltak győződve arról, hogy hibás ebben a halálban, ha másért nem, legalább azért, mert nem akart élni. Mikor megtudta, hogy baj van, lemondott magáról. Mert az ilyenek halnak meg, mondta az egyik, aki tájékozottnak látszott efféle ügyekben. Akik nem mondanak le az életről, azokkal nem tud a rák elbánni. Az asszony sírt elöl, maga mellett a két gyerekkel, sajnálta a férfit, s hogy egyedül lesz, bár egy pillanatra felvillant előtte egy új, az eddigitől eltérő élet lehetősége, s mivel a férfi gondoskodó típus volt, s számtalan biztosítás és lekötött betét maradt utána, ez az élet finanszírozhatónak is látszott.

Álltak ott sajnálattal és a halott iránti számonkéréssel telve, és senki nem figyelt arra a magas fekete lányra, talán némiképp magasabb is, mint az elhunyt, de ezt már nem lehet tesztelni, aki kicsit oldalt, láthatóan az ottlévőktől elkülönülve álldogált. Nem látta senki ezt a lányt, s nem látta ennek a lánynak a fájdalmát sem, nem érezték ennek a lánynak az illatát, azt a kellemes kókuszszagot, amit a tusfürdő hagyott rajta, hiszen úgy volt ő nemlétező, miképpen nemlétező volt immáron a férfi is.

II.

A MOBIL

A fickó a kilencedikben lakott, pont egy méterrel az utcaszint alatt, épp deréknál volt neki a járda. Az ablakot télen beterítették a buszok latyakos hólével, nyáron meg, ha nyitva volt, a szemétládák, akik részegen mentek haza, megszáradt kutyaszardarabokat csőröztek be a lakásba. Harminchét négyzetméter. Van benne minden, ha nem lenne annyira lent, szuterén, akkor igazi lakosztály volna, de így nem.

Ez egy igazságtalan világ – gondolta a fickó –, hogy neki itt kell meghúznia magát, mikor mások fent laknak a Svábhegyen, ott is az emeleten. Mögöttük a bazinagy lakás, előttük a panoráma. Ült a borozóban, ami szintén lent volt, pince, mert ő meg a haverjai még szórakozni is oda vannak száműzve, mint a patkányok a város alatt élnek. Beleivott a pohárba. Ha a Duna átszivárogna a földön, akkor derékig járhatnék a vízben, mondta, akkor úszva lehetne csak elmenni a vécére. A vécére? – kérdezte a másik. Oda, mondta. Minek – vetette közbe a másik –, úgyis tiszta víz vagy, akár össze is hugyozhatod magad. Ja, mondta a fickó, és arra gondolt, az, hogy ő mobilokat lop gyerekektől, az tulajdonképpen igazságos dolog. Na, megyek dolgozni, mondta, a többiek röhögtek: hát persze.

Átment metróval a Délihez, és onnan föl a hegyre.

Először térképen kinézi az iskolát – ez a módszere –, aztán pár napig odajár, meglesi, mikor jönnek a délutáni tornáról a gyerekek, melyik napon a legkésőbb. Akkor a legcsendesebb az iskola, meg akkor biztosan mindegyik magával hozza a telefont, mert hátha megcsúsznak időben, aztán haza kell szólni a papának, hogy ugorjon már oda értük a dzsipjével. Aztán leül az öltözők melletti padra. Ez már az utolsó nap, mármint az akció utolsó napja. A gyerekek röhögnek rajta, mikor mennek a tornaterembe, hogy ez kinek a faterja lehet, biztos valakié, akinek elváltak a szülei, mert elég szarul néz ki, meg máskor nem is látták. Biztos szegény Katié, s az be sem villant, hogy a Kati most influenzás, és otthon van, hogy akkor mit kereshet itt az elvált papája, annyira elzárja a volt feleség, mármint a Kati mamája az információtól, hogy a Kati papája azt sem tudja, a lánya beteg. Mikor aztán

elcsendesedik a folyosó, na akkor kényelmesen fölál, vár még kicsit, mert egy-két hülyegyerek visszajön, hogy letegye a szemüvegét, vagy mert kint hagyta a zsebkendőjét, aztán mikor ezeket is elnyeli végérvényesen a tornaterem, belép az öltözőbe. Sose zárják. A portástól kéne elkérni a kulcsot, de kinek van kedve oda elcaplatni. Sorban benyúl a zsebekbe. A Mammut üzleteiből összeválogatott meleg kabátok zsebeibe.

Hat telefont talált, meg összesen kilencezer forint készpénzt, mert ugyan telefonra volt specializálva, de a pénzt is eltette, az ugye olyan, mint a telefon eladás után. Hárman nem fizették be a tornát erre a hónapra, és gondolták, hogy majd óra után. Aztán kisétált az épületből. A portás épp a Mónikasót nézte, valami neki fontos téma volt, hogy meleg vagyok, de heteróba vagyok szerelmes, valami ilyesmi, ami biztos érintette a portást, vagy csak egyszerűen kíváncsi volt, hogy hogy néznek ki a buzik.

Amikor a kislány torna után benyúlt a zsebébe, hogy megnézze, nem kapott-e üzenetet, nem volt ott. Karácsonyra kapta. Kérni nem merte, azt hitte, a szülei bunkónak tartják azt a gyereket, aki használ mobilt, meg úgy tudta, drága is, s hogy az ő szülei annyi pénzt soha. De megkapta, némiképp amiatt, mert egyszer a papája elfelejtett érte menni. Ő ott sírt az iskola előtt, hogy most várjon rá, vagy ne, se elindulni nem mert, se ott maradni, ide-oda járkált, és persze minden rohadt telefon kártyás volt. Amikor kisírt szemekkel végül mégis hazaért, hogy milyen szemétség volt ezt tenni vele, mármint az apának, akkor döntött az apa a mobilról. Most ez nincs. Hazatelefonált a portásfülkéből, hogy nem hagyta-e otthon, de nem.

Otthon elmesélte a fickót, hogy milyen durva képe volt és biztosan az volt, akkor az apa, hogy szólhattatok volna valakinek, meg mért nem zárjátok az öltözőt, meg egyáltalán mi van abban az iskolában, én holnap bemegyek. Aztán elkezdtek esemeseket küldeni a kislány telefonjára, hogy ez egy gyerek telefonja, és karácsonyra kapta, aztán a hangpostára is rámondták, hogy kérjük, adja vissza.

Este a vacsoránál már arra gondoltak, ha lehallgatja, biztos megesik a szíve ezen a dolgon, mert mondta az apa, hogy van ilyen, hogy erkölcsi törvény, az nem a neveléstől függ, hanem benne van az emberben, olyan evidencia, mint a szabadesés vagy a csillagos ég. Szóval lehet, hogy holnap visszahozza, hogy bocs, elloptam, de

igazán megbántam, tudom, hogy ez bűn és többet nem. Vagy nem akarja bevallani, hogy ezt tette, csak annyit mond, hogy találtam egy telefont, és az üzenetekből kiderült, hogy kié, biztos elvesztette a gyerek a buszon stb. Így lesz, mondta az apa, hogy a gyerek ne bánkódjon, de a gyerek bánkódott, és éjszaka arról álmodott, hogy teljesen értelmetlenül magával cipel mindenféle dolgokat, az anyja ékszereit, az apja óráját, és ezeket mind ellopják útközben, aztán könyörög, hogy tessék visszaadni, de nem kapja vissza, csak röhög a fickó, és viszi magával az aranyláncot, meg az órát, meg a gyűrűket.

A fickó a Blaha közelében vitte be a cuccot egy boltba. Használt telefonokat meg alkatrészeket értékesítettek. Itt van, Sanyi, mondta, öt darab. Jó minőség, tényleg korszerűek. Ezek, Lacikám, mondta a Sanyi, egy hét múlva akciósan vágják utánad. Öt rongy darabonként. Érted, egységár. De figyelj, Sanyi, legalább kettőért adjál egy tízest, érted, hogy fogok én kikeveredni a szuterénból, ha így szívatsz. Figyelj, Lacikám, ezek nem tudnak semmit, érted, hogy színes a kijelzőjük az már semmi, ha fényképet lehetne küldeni vele, akkor lenne tíz. A Laci csak azt mondta, bassza meg, és elmarkolta a huszonötezret, meg még volt a kilenc, az harmincnégy. Egy darabig elég, gondolta, és kilépett az üzletből.

Este volt, sötét. Az égről Budapest fényei lemeszelték a csillagokat. Nem volt fölötte semmi, csak ez a szürkéssárga levegő. Belül kicsit bántotta valami. Hogy csak ennyit kapott, hogy a Sanyi belőle él, abból van ez a frankó üzlet, és ha feldobná a Sanyit, akkor ő aztán megszívná, mert a Sanyi egy orgazda, ő meg csak egy kis mobiltolvaj a kilencedik kerületből egy szar szuterénból. Aztán, hogy mindegy, lemegy azért a borozóba, ez afféle törvény volt a haverokkal, hogy ha van pénz, akkor lemegy, mert esetleg nekik nincs.

ÉLETVESZÉLY

Életveszély, mondta a nő, főleg egy gyereknek, s pláne az ő gyerekének, akiről köztudott, hogy semmi akarata nincsen, befolyásolható. Az iskolában eddig mindig a leghülyébb gyerekkel barátkozott, s ő is pont olyan lett, mint az a másik, mert annyira alkalmazkodik, de csak negatív irányban. Szóval döntéshelyzetben vagyunk, mondta, mert befejezi a hatodikat, és jövőre középiskolába kell mennie. Na nem kötelező, de nekik mégis az, a gyerek barátja miatt. És ő, mármint a nő, meg a férje, a gyerek apja felelősséget éreznek, nem kockáztathatják a gyerek életét, neki is csak egy van, s hányszor látni azt, hogy szülői figyelmetlenségből megy tönkre. És ez a város, hát kritikán aluli a közbiztonság, és a lakosság átlag morális szintje is (ezt már a férfi mondta, hogy morális szint, a nő nem tudott ilyen bonyolult általánosságokkal hirtelen előhozakodni). Mert milyen a közlekedés, mondjuk, a metró, folytatta a nő, bár már tíz éve nem ült metrón. Van neki egy betegsége, nagyon sok nő megkapja, magyarázta egyszer, pedig nem ragályos. A stressztől van, civilizációs ártalom, s nem amiatt, mert kiderült, hogy a férje egy másik nővel is kapcsolatot tart. A férfi szerint a nő persze csak szimulálta a betegséget, hogy kicsikarja belőle a kis Twingót, ami azért használtan is milliós tétel. Szóval a metró is életveszély, folytatta a nő, minden kocsi tele van gyanús alakokkal. Mesélte valaki, hogy egyszer csak úgy leült, és a mellette ülő utas fékezésnél nekidőlt a vállának teljes súllyal, odasimult hozzá, szinte letámadta, ő meg mondja neki, hogy mit akar már, nem ismerjük egymást, de a fickó nem tágít, erre az ismerőse meglöki, és a fickó átlendül a másik oldalra, a feje lenyaklik. Halott volt. Ott megölték a metrón úgy, hogy nem is vette senki észre. Ilyen a budapesti metró. Simán leülhet az ember egy halott mellé. És az én gyerekemet mégsem tehetem ki efféle inzultusnak. Meg hogy a buszon valaki odakiabáljon neki ilyen huszonéves, hogy na, gyerek, kell elesdés bélyeg. Mert mit gondolsz, mit mondana erre az én gyerekem. Nem tudod, ki sem találnád… Hát azt, hogy persze, gyűjtöm a bélyeget, és akkor azt mondják neki, hogy ez olyan, hogy nyalogatni kell. Erre a gyerek mint mond, na mit:

hogy de jó, hogy egyszerre bélyeg, meg nyalóka. Mert ennyire hülye és befolyásolható. És este, ha megkérdezem, hogy na, nyalogattál ma elesdés bélyeget, akkor letagadja. Letagadja, mert annyira megátalkodott. És azt is, hogy szedett-e extazit meg szpídet. Hiába kérdezem. Mindig tagad, hogy nem. Szóval ezért döntöttünk úgy, hogy kiemeljük ebből a fertőből, nem hagyjuk úgymond elkallódni. Hogy tovább csússzon az erkölcsi züllés lejtőjén – szólt közbe a férfi, hogy látszódjék, ő is mennyit gondolkodott ezen a döntésen, s a megalapozottság épp e gondolkodás eredménye.

El Budapestről, de hová? Hosszas mérlegelés eredménye volt, hogy valamelyik református kollégiumba adjuk. Ez olyan jól is hangzik, a híres emberek életrajzából ezt már ismerjük, hogy a debreceni református kollégium lakója volt például. Igaz, ők nem reformátusok, de olyan nehéz meghatározni, hogy mi is az ember, főleg, ha nem is katolikus. Azt nem mondhatják, hogy ateisták, mert ugye az rosszul hangzik, meg nem is teljesen igaz. Szóval Budapesten nehéz ezt most meghatározni, hogy hogy is van, de ne feszegessük, végül is ők a református iskolákat választották, és a gyereket be is íratták olyan hittanra, nem árt az neki amúgy sem. És én ne szóljak ebbe bele, mert látszik rajtam, hogy én az egyházi iskolák, különösképpen a református egyházi iskolák esküdt ellensége vagyok. Lehet, hogy magát a reformációt is megkérdőjelezem, s az egész felvilágosodást, szólt közbe a férfi, a fejlődést. Magas szintű az oktatás különben, és ez a lényeg. Olyan alapot fog kapni, amire nem épülhet egy züllött élet, amire ugye az ő fiuk rendkívül alkalmas. Csurgó vagy Pápa, mondta az asszony, jöhet számításba. Nem porfészek, ezt ne mondjam, mert ezzel lekezelem a vidéki kisvárosokat, ahol igenis rendben van a főtér, meg minden, és tele van programokkal, csak azok a negatív dolgok nincsenek ott, mint itt Budapesten, hogy ecid- meg révparti. Ide jutottunk, mondta a férfi, ez maga az apokalipszis lovashadserege – így magázta a férfi a Jelenések Könyve szereplőit. Szóval mi ezt döntöttük. És hidd el, mondta az asszony, akkor már sírt is, hogy nekem a legrosszabb. Nekem fáj a legjobban. De ez a történet nem szólhat rólam, a gyerek jövője a fontos. Meg a lakás is kicsi, hogy nehéz ennyi embernek elférni, meg van másik gyerek is, szólt közbe a férfi. Meg talán, mondta az asszony, zsebkendő után kotort a táskájában, aztán hogy

adjál légy szíves, szólt oda a férfinak. Meg talán így most rendeződik a házasságuk is. Először a szemét törülte meg, utána az orrát, szétfoszlott a zsebkendő, ez a legolcsóbb akciós márka volt, egy raktáráruházban vették, ahol havonta kétszer nagybevásárlást tartanak. Vékony és gyorsan szétázik. Hogy rendeződik, mondta megint ügyetlenül törölgetve az ujjait. Mert lesz egy dolog, ami megint közös nekik. Hogy hiányzik a gyerek.

A HARMADIK FIÚ

A vasárnapi ebéd kötelező volt. Meg kellett jelenni tizennégy órakor. A szülők boldogok voltak ilyenkor. Úgy érezték, még mindig ők döntenek a lány életéről, hogy fennmaradt az a rend, amit huszonhat éve, a lány születésekor kialakítottak. Megélhették minden vasárnap a szülői hatalmat, s nem került túl nagy befektetésbe. Napóleonnak földrészeket kellett meghódítania, neki elég volt egy kiló disznóhús.

A lány csengetett. A gyerek? – kérdezte az apa, hogy mért nincs ott a hatéves gyerek. Most jobb, ha nem – mondta a lány. Az a mondat, hogy nem bírom vele, ami nem a gyerekre, hanem a lány férjére vonatkozott, már a nagyszobában hangzott el. A szülők értetlenül bámultak bele a lány szemébe, aztán a szájába, amikor megint elkezdett beszélni, nézték a fogsort, amit nem kis költséggel sikerült ilyen rendbe szabályozni. Azért nem bírom, folytatta a lány, mert egy állat. Minden indulat nélkül mondta az állat szót, mint a parasztok etetés előtt, hogy megetetted-e az állatokat. Hogyhogy állat? – kérdezte most az anya. És iszik is, fűzte hozza a lány, s az apa megkérdezte, mennyit. A lány csak azt mondta, többet. És olyankor követelőzik is, hogy vacsora és káromkodik, holott neki ott a gyerek, s ő is jár dolgozni.

Nálunk, mondta az anya a lánynál sokkal hevesebben, mintha az ő élete került volna veszélybe, nálunk, a mi családunkban nem szokás elválni, mindenki kitart a férje mellett, legalább a gyerek miatt. Erkölcsi elvekre hivatkozott, és a felelősségre, s közben lekicsinyelte a lány férjével kapcsolatos problémákat, hogy lelkiismeret-furdalást ébresszen a lányban. Rettegett, hogy a lány hazaköltözik a gyerekkel, mert azt ő már nem bírná elviselni, s a férje sem, hisz a szívével már évek óta bajok vannak, nem lehet terhelni. A gyerekszobát különben is átalakították étkezővé, és az apa is ott alszik. Annyi év után mégsem várható tőlük, hogy újra egy légtérben töltsék az éjszakákat. Meg nekik elég volt ennek a lánynak a kamaszkora, azt is kín volt elviselni, de hogy most visszaköltözzön, s végigasszisztálják a gyerek iskolakezdését, meg a lány szenvedését, hogy nem talál magának partnert, mert van már egy gyereke, elvált

nő gyerekkel senkinek nem kell, s hogy azzal ébred és fekszik, hogy neki milyen rossz élet jutott, holott ő is megérdemelte volna a jobbat – ezt azért senki nem követelheti tőlük. Mondta az asszony az erkölcsi elveket, s közben a visszaköltözéstől rettegett. Végül kibökte, hogy nincs is hol laknotok, albérletbe akartok, vagy mi? Azt miből fizeted, különben is ki fogad be egy elvált nőt meg egy gyereket?

A lány megértette, hogy a szülők nem akarják a hazaköltözést. Neki persze esze ágában sem volt újra a szülői házban élni. Utálta őket, a kamaszkora miatt, amikor annyi szenvedést okoztak, emiatt lett az a helyzet is, hogy tizennyolc évesen férjhez kellett mennie, csak hogy elköltözhessen otthonról, mert már nem bírta, hogy az apja titokban nyomozott utána, ellenőrizte, mivel tölti a szabadidejét, az anyja pedig lehülyézte minden barátnőjét, hülye kis kurváknak nevezte, s a fiúkat pedig, akik szerelmesek voltak a lányba, éretlen tacskónak, s mikor egy érettebb férfi feltűnt a színen, azt mondta, annak csak a lány szüzessége kell, meg biztosan házas. Mindenkit elmart mellőle, azt az egyet kivéve, aki feleségül vette. Szóval ezért az egész házasságért, részben így a gyerekért is meg a válásért tulajdonképpen ők, mármint a szülők a felelősek. De tudta a lány, hogy egy szülőnek, bárhogy is érezzen, vannak kötelezettségei a gyerekével kapcsolatban, s most éppen erre a kötelezettségre utalva mondta, hogy még szerencse, hogy megvan a nagymama lakása, hogy a szülők ez alatt a tíz hónap alatt, mióta a nagymama már nem él, nem tették pénzzé, s hogy ő odaköltözik a gyerekkel. Ahogy a lány mondta ezt a még szerencsét, valahogy benne volt, hogy mennyire jó, hogy a nagymama ilyen számára kedvező időpontban, még tavaly meghalt, s nem csak, mondjuk, jövőre fog, s ekként megkönnyítette a lánynak a döntést a házasságával kapcsolatban. Mert még egy év kibírhatatlan lett volna a férfi mellett. Mindez az asszonyt – akinek az anyja volt a nagymama – nem zavarta, örült, hogy a szülői kötelezettségnek is eleget tud tenni, s egyben a lány hazaköltözését is megakadályozza. Rögvest fölhívta a testvérét, aki éppúgy örököse volt annak a lakásnak, és mint agglegény nyugodtan lemondhatott róla a lány javára, mert minek is lenne neki az a lakás. Véletlenül összeszed egy élelmes nőt, aztán az úgyis elszed tőle mindent, például ennek a lakásnak a felét, amit az asszonnyal közösen örököltek. Az agglegény valóban lemondott az örökségéről, bár senki

nem tudja, hogy az asszonynak ez mibe került, mi volt az a perdöntő mondat, amire a nagybácsi azt mondta: igazad van, ezekről a milliókról nekem le kell mondanom. Talán utalt arra, hogy gyerekkorukban mindig ezt a férfit szerették jobban a szüleik, s hogy egyetemre mehetett, mikor az asszonynak maradt az érettségi, holott tehetségesebb volt a testvérénél, ezt mindenki megmondhatja, aki akkor ismerte őket. S ez megszabta, hogy milyen társadalmi körben mozoghatott, s hogy épp ahhoz a férfihoz kellett hozzámennie, akihez hozzáment, mert a kínálkozó lehetőségek közül ez volt a legjobb választás, de objektíve, ugye, ez rossz volt.

A lány már a válás előtt odaköltözött, hisz korábban a férje szüleinek a lakásában lakott, s ott mégsem maradhatott, ebben az ellenséges közegben, tán még a gyereket is elszakították volna tőle, hallani ilyen eseteket, a gonoszság határtalan. Csak a vasárnapi ebédek alkalmával és néha hétköznap telefonon jelezte a szüleinek, mennyire rettenetes neki ez az élet, hogy nincs társa, akivel legalább megbeszélhetné a problémáit, s igyekezett velük éreztetni, hogy miattuk van, hogy ilyen meggondolatlanul férjhez ment, s hogy rögtön a terhesség is. Még szerencse, hogy jó anyának tartja magát és szereti ezt a gyereket, mert ha nem, akkor nem is tudja, mi lenne.

Hat év telt el ekként, hogy a lány egyedül élt a gyerekkel. Feltűnt ugyan egy férfi a munkahelyéről, de kudarc lett a vége, igaz, nem ivott és nem volt durva, de minden pénzét kaszinóba hordta, ha meg csak aprója volt, ócska kocsmákban dobálta be a játékautomatába. Ez is egyfajta szenvedély, s a nő nem akart a szerencsejátékkal osztozni a férfin. A harmincas férfiak, mondta egy munkahelyi névnapon, ahol kicsit becsíptek a nők, ha nem házasodtak még meg, akkor valami baj van velük. Alkoholisták, embergyűlölők, impotensek vagy buzik. A nők röhögtek, főleg a buzi szón, mert akkor mindenkinek egy konkrét munkatárs jutott az eszébe.

Végül a lány lemondott arról, hogy olyan férfit találjon, aki még nem volt házas. Elment egy társkereső szolgálathoz, s a szolgálat által rendezett estek egyikén ismerkedett meg azzal a férfival, akit megfelelőnek talált, akivel úgymond elképzelhető a jövő. Igaz, némi teher: két gyerek, leromlott egzisztencia sújtotta, de gondolta, az ő erejével, a női akarattal és ambícióval fel lehet hozni, hisz az alapanyag megfelelő. Öt évbe telt, míg a férfit megfelelő irányba tudta

állítani. Megtanította neki, hogyan kell jól eladni a munkaerejét, hogy kell az interjúk alkalmával előhozni az anyagiakat, hogy nem szabad alámenni az értékének, mert akkor komolytalannak veszik, de túl sokat sem szabad mondani, mert akkor megsértődnek, s rögvest elhajtják. A férfi végül egy multinacionális cégnél helyezkedett el középvezetői szinten, rengeteg munka, de a pénz rendben volt, plusz céges kocsi és ingyenmobil. Ennek a végülis boldog és perspektivikus együttlétnek két gyermek lett az eredménye. Két kisfiú, akiknek még akkor sikerült megfoganniuk, amikor a nő simán ki tudta hordani őket, mert különben vészesen közeledett az az időszak, amikor ez már rettenetesen kockázatos. A két kicsi gyermek kitöltötte a lány életét, hisz róla mindenki tudta, hogy jó anya. Minden figyelme ezekre a gyerekekre fordult, s a gyerek olyan: mennél több figyelmet kap, annál többet követel. Nem tud az anyai szeretettel betelni – mondta a lány egy alkalommal a játszótéren más mamáknak, akik aztán szintén alkalmat találtak, hogy saját anyai erényeiket dicsérjék. Közben a korábbi, sikertelen házasságból született gyermek lassan felnőtt, s egy napon, szinte észre sem vették, de elköltözött abból a kis lyukból, amit az új, részben a nagymama lakásából vásárolt budafoki ház padlásterében kialakítottak neki.

Teltek az évek, és megritkultak a telefonok is. Az asszony észre sem vette, hogy mennyire elfeledkezik erről a fiúról. Életkorát a két kisgyerek kora határozta meg. Nálánál épp tíz évvel fiatalabb szülőkkel tartotta a kapcsolatot, s önmagát is tíz évvel fiatalabbnak érezte. Megfiatalították a gyerekek, mondogatta a munkahelyén, s valóban teljesen kiment a fejéből tíz év, néha nem is értette, hogy az idősebb kollégákkal mért van tegező viszonyban, honnét ered ez a bizalmas kapcsolat. Sokszor szülőértekezleten, mikor felszólalt, azt mondta, hogy egy kétgyerekes családanyától az nem várható el, hogy papírpénzeket vagdosson ki egy kartonból, s hogy mért nem gyártanak olyat, amit a nyomdában perforálnak, ekként csak ki kéne pattintani a helyéről. Azt még egy gyerek is meg tudná csinálni, mégsem a szülők iratkoztak be első általánosba stb. A vasárnapi ebédek során is gyakran, mikor a férjével a szülők előtt összeugrottak, hogy nem bírja a házimunkát, mármint mennyiségben, a férfi neki semmit vagy alig valamit segít, s hogy őt nem érdekli, hogy a munkahelyén mekkora a terhelés, a saját ganéját mégiscsak

neki kéne, akkor a szülők is így fogalmaztak, hogy ennyi feladatot egy kétgyerekes családanya nem képes ellátni, ezt a férfi is megérthetné. A férfi ilyenkor hallgatott, vagy mert belátta a felesége és az anyósáék igazát, vagy mert azt látta be, hogy a második házasságával tette tönkre végképp az életét, mint mondogatta is a kollégáinak annál a multinacionális vállalatnál, hogy ez a modern cégeknek a szerencséje, hogy az emberek annyira gyűlölnek otthon lenni, hogy inkább napi huszonnégy órában melóznak, akár a rabszolgák. S hogy az idők során ő teljesen más képet alakított ki az ókori Egyiptomról.

A szülők a vasárnapi ebédre, ami mondhatni kötelező volt, meghívták a nagybácsit is, aki változatlanul agglegény volt, ekként ritkán jutott házi koszthoz. Az asszony ilyenkor úgy érezte, bőségesen visszafizeti a nagyvonalú gesztust. Mert egy ilyen ebéd értéke nem pusztán a pénzben mérhető. A nagybácsi egy alkalommal véletlenül felvetette, hogy mért van az, hogy amikor ő itt ebédel, soha nincs itt az a harmadik gyerek, aki közben felnőtt. S hogy ő szívesen látná, mert már régen nem. A lány a tányérra bámult, s látványosan elkezdett rágni, hogy látszódjék, a válaszadásnak gyakorlati akadályai vannak. A lány férje makogott ekkor valamit, hogy nem izgalmas neki ez a társaság, most éli a legszebb éveit, s hogy a meleg kaja egy huszonévesnek nem nagy szám, ha dögunalmas felnőttekkel kell együtt lennie, mert ugye tagadhatatlan, hogy ez bizonyos szempontból, helyesebben szemszögből – most zavarba jött a férfi, megijedt, hogy úgy fog tűnni, a saját véleményét mondja – szóval, hogy ez másnak, szóval nem nekünk, akik itt vagyunk és szeretjük a finom ennivalókat, meg egymást is – itt rágatlan csúszott le egy húsdarab, s megnyomta a torokporcot, azt a mindenki számára ismert kellemetlen fájdalmat hagyva ott, amit még egy órával az esemény után is érez az ember, ami olyan, mintha még mindig ott lenne az a bizonyos darab, s mielőtt lebomlana, s rendesen salak lenne belőle, bedagad, s elzárja a nyelőcsövet –, szóval másoknak, például a harmadik fiúnak ez meglehetősen unalmas, egy ilyen vasárnap délután, amikor a mozik tele vannak oszkárdíjas filmekkel, meg a diszkók is tárt kapukkal… Jó – kötekedett tovább a nagybácsi –, de azért mégiscsak a családhoz

tartozik, a gyereketek, nem. Legközelebb, mondta a lány, majd legközelebb úgy szervezzük.

Még hetekig váratott magára a legközelebb. A lány, amint hazaértek, elfelejtette a dolgot, hisz a hétfőre kellett koncentrálni, mikoris a gyerekek iskolába mennek, ellenőrizni a leckét, beállítani fél hétre az órát, kivasalni a tornatrikót. Tartalmas családi programokkal színesítették a hét utolsó napjait, ezért minden vasárnap estére maradt. Pl. szombaton állatkertben voltak, estére meg kivettek egy videót. Olyan filmeket szerettek nézni, amiket a gyerekek is értenek, de a felnőtteknek is tanulságos. Hála istennek mindig találnak ilyet. A kölcsönzőben már ismerik az ízlésüket, s alighogy belépnek, már mondja a nő, hogy mit érdemes. Különben épp ezért szeretnek Budafokon élni, mert annyira családias ott minden. A kisboltban ismerik őket, meg a gyerekeket is. Senki nem csapná be még a kisebbet sem, ha leküldik kenyérért. Csak karácsony közeledtével jutott újra eszébe a lánynak, aki persze már rég meglett asszony volt, s csak a szülők számára maradt lány, hogy mit mondott a nagybácsinak, amikor a rádiók olyan megható műsorokat közvetítenek, amelyek, úgymond, építenek a lelkiismeretre, a mindenkiben mélyen meglévő jóérzésre vagy erkölcsi törvényre, s a szülőket arra késztetik, hogy megbocsássanak tékozló gyermekeiknek, a gyermekeket arra, hogy eszükbe jussanak azok a szülők, akiket már évekkel ezelőtt benyomtak egy szociális intézménybe, s látogassák meg egy órára őket, hogy legalább most karácsonykor ne hivatkozzanak feladatokra, elfoglaltságra, pénzhiányra, valahogy biztos megoldható. Egy ilyen műsor foglalkozott az elvált családokkal, hogy mennyire nehéz megszervezni, hogy a gyerekeknek legyen az apjukkal is, meg az anyjukkal is néhány meghitt órájuk ezen a nagy, már rég nem vallási, hanem inkább a szeretetre épülő ünnepen. A lány elsírta magát. Egyedül volt otthon, mindenki dolgozott, ő vasalt. A vasalást mindig arra használja, hogy hallgasson valamit, régebben tévét is nézett, de az a tévé, ami a vasalódeszkától is látható, elromlott, s persze a férje olyan szemétláda, hogy nem viszi el szerelőhöz, neki mindegy, ő nem szokott vasalni, szóval azóta, négy hónapja a táskarádiót cipeli oda. A vasaló spriccere mellett most az ő szeme is hullajtott néhány

könnyet, mikor eszébe jutott a harmadik, sorrendben a legidősebb gyermeke.

Letette a vasalót, előkotorta a táskájából a mobilt, s rácsörgött erre a fiúra. Szia, anyu, hallotta az asszony, s összeszorult neki a szíve, ezzel az összeszorult szívvel viaskodva mondta, hogy örülne, és mindenki örülne, ha eljönne karácsony este a nagyszülőkhöz vacsorára. Ott lesz mindenki, az egész család, s neki is ott volna a helye, mégiscsak az ő gyereke, a gyereknek meg ő az anyja. A fiú ekkor mondta, hogy ne haragudjon az anya, de ő már elígérkezett, hogy elkíséri épp karácsonykor a barátnőjét a szüleihez, s ez vidéken van, emiatt az egész napot, sőt tulajdonképpen az egész karácsonyt igénybe veszi. Az asszony akkor nem szomorúságot érzett, hanem inkább féltékenységet, mint egy korábban szerelmi viszonyban lévő férfi és nő szokott, mikor tíz évvel a kapcsolat megszakadása után találkoznak, szinte gyűlölettel veszik tudomásul, hogy a másiknak van egy új kapcsolata, házasság vagy élettársi viszony, holott neki is van, de mégsem tudnak uralkodni a féltékenységen. Az asszony visszakérdezett, hogy ezek szerint van a fiúnak barátnője. Persze, mondta a fiú. Kicsoda, kérdezte tovább az asszony, s akkor a fiú mondott egy nevet, hogy ő, s hogy már két éve, s hogy az anya ismeri. Az asszony akkor zavarba jött, mert eszébe jutott, hogy a fiú mondta, meg egyszer véletlenül a Móricz Zsigmond körtéren összefutott velük. Hogy a zavarát leplezze, azt mondta, nem gondoltam, hogy ilyen sokáig kitart. Aztán sértetten letette a telefont, hogy akkor majd máskor, talán még azt is mondta, hogy majd ha legközelebb karácsony lesz, találkozunk, mert hirtelen nem jutott eszébe, hogy az csak jövőre lesz.

Négyen vagytok, kérdezte a lány anyja, mikor megérkeztek. A lány mondta, hogy igen. Később jön? – kérdezte az asszony. – Nem. Nem tud, válaszolta a lány. Ledobálták a kabátokat, csizmákat, a gyerekek szépen voltak fölöltözve, meg a férfi is, ahogyan a komolyabb tárgyalásokra szokott. A valahai gyerekszobában volt terítve, az apa ott volt és a terítéket rakosgatta, mikor szólt az asszony, hogy eggyel kevesebben leszünk. Ez volt náluk a szereposztás, hogy az asszony az ételről gondoskodott, a férfi a terítékről. Igaz, hideg volt a karácsonyi vacsora, úgyhogy valójában senki nem tudta, mit csinál az asszony egész nap egyedül a

konyhában. Megvárja, míg kihűl a téliszalámi, mondta egyszer az apa barátja, akit az anya ezt követően hamar elmart az apa mellől, minden egyéb baráttal együtt. Mert a barátok, mint tudjuk, csak arra valók, hogy a házasságokat felbomlasszák, vagy mert a férfit az asszony ellen tüzelik, vagy mert az asszonyt akarják elszeretni a férfi mellől, s ő, mármint az asszony, egyiket sem akarta.
Kerek asztal volt. A kerek asztal mellett általában sokan férnek, de azért a végtelenségig nem növelhető a létszám. Még akkor sem, ha az apa a praktikus gondolkodásáról volt ismert mind a családban, mind a családon kívül. Nálánál jobban például bőröndöt pakolni senki nem tudott. Ott, abban a bőröndben minden kis szeglet ki volt használva. Ha van egy kis rés, magyarázta egy utazás során a szállodában a kollégájának, oda legalább egy alsógatyát vagy egy zoknit be lehet csúsztatni. És még az apa sem tudta, hogy tulajdonképpen hogy fogja a pluszszéket beerőltetni, mert azért a lehetetlen megoldására ő sem képes. Talán ő mondta is, mikor a felesleges terítéket eltüntette, mert a tányér még odafért, csak az evőeszközök értek egymásra, de lehet, hogy csak gondolta, ahogyan a többiek, hogy mégsem ülhetnek ezen a nagy ünnepen úgy az asztalhoz, mint a heringek, egymás hegyére-hátára hányva. De nem ám, bólogatott mindenki magában vagy ténylegesen, attól függően, hogy az apa mondata elhangzott-e. Csak a lánynak ütött egy pillanatra szöget a fejébe, hogy nem a nagybácsi miatt maradt-e el a harmadik fiú. Hogy nem azért, mert ő foglalja el azt a széket, ami még pluszban odafér az asztalhoz. Hirtelen úgy érezte, megértett mindent, hogy az anyja, akit mindig is gyűlölt, találta ki az egészet, amikor megrémült, hogy hazaköltözik a válás után a gyerekkel. Valami titkos egyezség volt közte és a nagybácsi között, mert ő, mármint a lány nem tud elképzelni olyan embert, aki magától lemond az örökségről, hogy a nagybácsi azért van itt, hogy visszazabálja a milliókat, s erre ment rá az ő harmadik, sorban a legidősebb gyermeke. És a nagybácsi épp azért hozta a múltkor is szóba, hogy látni szeretné, mert neki is lelkiismeret-furdalása van, hogy olyan, mint egy gyilkos, aki vissza akar menni a tett színhelyére. Meg akarta nézni az áldozatot, gondolta a lány, hogy mivé lett így elmarva az anyjától az a szegény fiú. Sajnálta magát és a harmadik gyereket, s ugyanakkor heves gyűlöletet érzett a nagybácsi iránt, azt a gyűlöletet,

amit csak karácsonykor tud érezni az ember, amikor a kötelező szeretet úgymond észrevétlen vágyat ébreszt az agresszióra, a világ s különösen a hozzánk közelálló embertársak megvetésére.

MARKÓ

A plafon volt az ég, oldalt csillagok, napok, holdak, egy egész mindenség. A cella kicsi volt, mégis minden elfért, a kozmosz tokkal-vonóval. Olyan nagy lett, mesélte a haverom, hogy még az egész élete is elfért ott, amikor bevitték a Markóba. Budán laktak, zöldövezet, alagsor, házmesterlakás. Ez van legközelebb a zöldövezethez, magyarázta a férfi, már a magasföldszint is messzebb van. Bokán lehetett nyomni a járókelőket, ha kilökték az ablakszárnyakat. Kicsi. Másfél szoba. Házmesterlakások közül nagynak számít, mondta mindig a férfi, mikor az asszony panaszkodott, hogy kicsi.

Pedig kicsi volt, a hang nem maradt a falak között, hanem ment fölfelé, és a nagyobb lakások tulajdonosai hallották, hogy üvölt a férfi, meg sír az asszony. Azt gondolták, a férfi egy állat, akivel napot sem töltenének együtt, s az asszony egyszer még belerokkan. Ekkora terhet cipelni, plusz még a gyerek, azt is rendben tartani, a szüleiről nem is beszélve, az egyik épp rákos, vagy valami hasonló, mindenesetre halálos és hosszan tartó szenvedés.

A férfi katonatiszt volt. Tulajdonképpen kiemelték a munkások közül, mert látták, hogy érdemes vele foglalkozni. Inkább a sereg, gondolta, mint a lemezeket cipelni a hajógyárban. A lakást is a honvédségtől kapta. Szerinte jobbat is annál, amilyen a beosztása volt, mert szeretik őt, azért. Mások kisebbet kaptak, mondta az asszonynak, úgyhogy örülhetnek, s az asszony mondta, hogy ő is örül. Jobban is örülhetnél, mondta a férfi, hogy én is lássam. Aztán üvölteni kezdett, hogy senki nem örül annak, amit elért, hogy az szerintük semmi, s hogy a gyerek meg menjen aludni, mert idő van. De a gyerek nem ment. Senki nem figyel rám, senki, üvöltötte a férfi, a gyerek se, még a gyerek se figyel. Nem katona, mondta az asszony, ez nem katona, neki nem kell parancsolni. De azt megmondhatom, hogy mikor menjen ágyba, nekem is megmondta az apám, nekem is. Majd elmegy, mondta az asszony, nem kell mindig hajtani, mint a honvédeket a kiképzésen.

Az asszony mindig védte a gyereket, a férfi meg, hogy az asszony ellene neveli, mert ők vannak együtt, egész nap, s amikor ő hazajön a laktanyából, akkor nem befogadják, hanem úgy csinálnak, hogy ők vannak ketten, a katonatiszt meg egyedül. Ott ül egyedül. Mintha egy cellába lenne bezárva. Érted, kiabált, nem bírom már ezt a magányt, nem bírom, megőrülök tőle, hogy van az a hülye laktanya, ott is a feszültség mindig, meg a szolgálatok, nem lehet bírni, itt meg egyedül, ha fölnézek a levesből, látom, hogy egyedül vagyok. Én kivel vagyok, kiabált az asszony.

A fenti lakók hallották, és azt mondták, ilyenek laknak mindig, a háború előtt is ilyenek laktak a házmesterlakásokban, ilyen szar alakok. Füleltek. Percekre a katonatiszt elterelte figyelmüket arról a hallgatag gyűlöletről, ahogy egymást utálták abban a nagy budai lakásban. Ott szurkoltak lélegzet-visszafojtva, hogy minden szó eljusson a fülükhöz. A katonatiszt először hetente kétszer üvöltött, aztán négyszer egy héten. A szolgálati napok kimaradtak.

Akkor este is üvöltött, mintha meccset közvetítene a Szepesi. Hogy most megfizet mindenért, mármint az asszony, mert nem bírja, hogy a gyerek nem szól hozzá, hogy az asszony nem öleli meg, még este sem az ágyban. Pedig ez neki nagyon kell, az a meleg, amit az asszonytól kaphatna. Mert olyan ott a laktanyában, olyan kegyetlen kemény minden: vasfegyelem. A vas meg hideg, mint a jég. Az asszony meg, hogy hogy tudnálak megölelni, amikor mindig üvöltesz. A nőknél nem úgy megy. Az nem megy úgy, hogy akkor is lehet, hogy lefekszünk, és minden rendben van. Én is érzékeny vagyok, mondta a férfi, most hiába akarsz mást mondani, hogy állat, ilyeneket. Én is érzékeny vagyok, csak neked az nem számít. Az asszony meg, hogy biztos, de mit csináljon, neki így nem megy, mert fél, meg annyi minden van a vállán, például a gyerek is, meg a kórház, a szülei, mindenki csak az ő vérét szívja, mondta. A férfi meg, hogy ő semmit nem kér, csak amit mindenki megkap, hogy szeressék, de az asszony nem akarja, s hogy most ezért megfizet. És hogy most ő kitör ebből a cellából, kitör belőle, mert nem bírja a magányt.

Előkerült valahonnét a szolgálati pisztoly, mondta a haverom, azzal hadonászott, az asszony meg nekiszorult a konyhafalnak. Már tovább nem tudott hátrálni, mert a falig tartott a konyha. Akkor vágta bele a haverom a faterja hátába a kést, pedig különben kenyeret

akart szelni, mert épp elfogyott, és nagyon megszokta, hogy a babfőzelékhez mindig eszik.

Bevitték a Markóba, abba a cellába, ahol elfért az egész élete, mondta. Pedig nem hitte volna előtte. De ott volt minden.

Egy év múlva engedtek ki. Azt mondták a tárgyaláson, önvédelem. Bár effektíve nem az én életem volt veszélyben, de megértették, hogy én úgy érezhettem akkor, mondta, és az is segített, hogy a faterom – köpött egyet – végül is életben maradt. Az ügyvédtől tudtam meg, a börtön előtt, kint az utcán, hogy most iszik. Látták hazafelé támolyogni. Ő is kijutott a cellájából, nevetett az ügyvéd. Én elindultam, levegő után kapkodva át a Markón, mintha szkafander nélkül letettek volna a holdra, olyan volt nekem akkor a város. Hiányzott a kozmosz, ahol ismertem a napot és a csillagokat, ismertem minden égitestet, és ismertem az egész életemet, ami ott zajlott. És nem tudtam, hogy lehet élnem a cellán kívüli Budapesten.

A KOVÁCS LACI LÁNYA

Engedjétek hozzám a gyermekeket, kiáltoznak a budapesti iskolák minden szeptember elsején. S a szülők autóba és buszba pakolják kölkeiket, és száműzik őket az oktatási intézmények biztonságos falai közé, hogy a gyermekek végre felcserélhessék az Istentől kapott szabadságot a szükségszerűségek felismerésére, amit Hegel ajándékozott az emberiségnek.

Hallotta ezt a kiabálást a Kovács Laci is, meg a Laci nyolcadikos lánya kb. száztíz kilométerre a fővárostól, mert a fővárosi iskolák egyszerre kiabáltak, és annak rettentő erős a hangja, még ilyen messzire is elhallatszik. A Laci úgy is meghallotta, hogy le se kapcsolta a traktort, amivel éppen az őszi szántásokhoz készült. Még a traktorhangon keresztül is hallotta.

Nagyon okos gyerek volt a Laci lánya. Ott a faluban mindenből ötös, a többiből meg dicséretes. Egy zöldövezeti gimnáziumot nézett ki a Laci a térképről, hogy ne legyen akkora a különbség, hogy a gyerek mindjárt ilyen nagy forgatagba kerül, ami ugye ott vidéken nincsen, mert van az a néhány buszjárat, a Kaliék lepattant ezerötös zsigája, de főleg a munkagépek. Hát szóval ezután az ember mégse költözhet a Rákóczi útra, bele a hangzavarba. Inkább ott a Rózsadombon, ott az egy csendes, szinte vidéki környezet, mondta a Laci a feleségének. Biztosan jó lesz, mondta a feleség, meg attól sem kell tartani, hogy ilyen jó levegőn összevissza kábítószereznek a gyerekek. Azt gondolta, a kábítószer terjedése közvetlenül összefügg a zajjal meg a büdössel, hogy annál még a heroin is jobb.

Jó választás volt, mondta hazafelé a Laci az asszonynak, akinek fájt egy kicsit a szíve a gyerekért, meg nem tudta, mit fog most abban az időben csinálni, mikor a gyerekkel csinált valamit. Jó, mondta. Most nem örülsz? – kérdezte a Laci. – Most nem azért vállaltam még éjszaka is fuvart, hogy ezt lehessen. Persze, mondta az asszony, hogy mennyire kitett magáért a Laci, s csak ennek lehet az eredménye, hogy a gyerek Pestre jár gimnáziumba, különben hiába lenne okos. És a Laci tényleg úgy is érezte, hogy tulajdonképpen őt vették föl a gimibe, és hogy ő lesz majd ilyen marketingmenedzser,

vagy valami hasonló egy multinacionális cégnél, ahol mindenki vegetáriánus és szoláriumba jár, meg borotválja a hónalját.

Szóval a gyerek búcsút inthet a falunak, a Laci meg beinthet a Karesznak, aki reggeltől estig azzal szívatja, hogy az ő fia Gyöngyösön egyetemi tanár, pedig Gyöngyösön nincs is egyetem.

A gyerek elkezdte a gimit a zöldövezetben, abban a vidékies rózsadombi környezetben, az asszony meg otthon várta egész héten, hogy hazautazzon hétvégére. Kigondolta, hogy mit fog majd főzni, mert jó hely volt az környezeti szempontból, de az étel, hát nem vetekedhet az otthonival. A gyerek hazajárt és ette a mama ebédjeit, a mama kérdezgette, hogy jól sikerült-e. A gyerek mondta, hogy jól. A Laci közben az ellenőrzőt lapozgatta, hogy mik vannak beleírva. Az ének ötös, meg a gyakorlati, de matekból hármas, és a magyar háromnegyed. Most mi van, kérdezte a gyereket, nem kéne többet tanulni? Nem azért mentél oda? Most mondjad már el akkor, hogy mivel telnek a napjaid? Délután, akkor mi van? Belógsz a városba abból a jó kis csendes vidéki környezetből? Ott szívod a benzingőzt? A gyerek meg, hogy ő tanul és hogy Budapestről még annyit se tud, hol folyik a Duna, nemhogy a Belvárosban csavarogna. Este elmegy az albérletbe, és csak a szobaajtón jön ki, ha túl sok teát ivott, pisilni. De azt mondta az osztályfőnök, hogy a vidéki iskolák kb. huszonötször rosszabbak. És ha már tizenötöt leküzdött, még akkor is marad tíz. És neki ez a baja, mondta az osztályfőnök. A Laci kiabált, hogy az ő lánya nem vidéki iskola, hanem egy gyerek, aki kitűnő volt és egy ilyen gyerek nem lehet hármas, meg négyes, mert akkor minek vállalta az esti fuvarokat. Mi a szarnak! – kiabált. A gyerek már másodikos volt. Kiveszlek, érted. Ha én képes vagyok tizenkét órát a traktorülésben rázatni az aranyerem, akkor neked a tizenhat se lehet sok egy rugósfotelban.

Az asszony odament este a gyerek ágyához, hogy mi van, mért nem megy. Nincs-e tényleg valami elesdés bélyeg vagy egy kétgyerekes családapa, mert hallotta, hogy Pesten így megy. Megunják a feleségüket, aztán a gimnáziumok körül ólálkodnak. Hiába tudja az anyagot, mondta a gyerek, nem tudja elmondani. Nem érti, mért van így, s ha elmondja rendesen, akkor is csak négyes, ami szerinte pont ötös lenne, hogy mért van ez, hogy ahogy ő mondja, az eleve négyes, ahogy meg a Simon Flóra, az már eleve ötös, pedig a

Flóra rövidebben is mondja, meg nem is jobban. Hogy neki már az négyes, ha föláll, mintha nem úgy állna föl, mint a többiek, akik abban a vidéki csendes környezetben születtek a Rózsadombon, hogy a testtartásában van valami, ami lehúzza a jegyet, s az meg már sokszor hármas, amikor megszólal. Mintha másképpen nem is lehetne, csak így.

Nem baj, mondta az asszony, amikor a gyerek már negyedikes volt. De baj, mondta a férfi, és kiment a traktort szerelni. Baj, mondta magában, és hozzávágta a sárhányóhoz a huszonnyolcas villáskulcsot, ami éppen a kezében volt. Baj. Leköpte a traktort, amivel a pénzt kereste, mert ha azt a pénzt nem keresi, akkor ez az egész dolog nincs, ez az egész Budapest. Hogy mért kellett neki azt megkeresni, s ha már megkereste, akkor mért nem hordta el a Marcihoz a kocsmába, mint a többi traktorista, meg a buszsofőrök is. Nekivetette a hátát a traktor oldalának. Júniusban újra itthon lesz a gyerek, gondolta. Megy a faluban és jön a Karesz, és kérdezi, hogy itthon van a gyerek? Ezt kérdezi majd, s hogy az ő fia is hazajön Gyöngyösről, ahol egyetemi tanár, látogatóba – ezt kihangsúlyozza, hogy látogatóba – a nyáron. A Kareszt keresztül kéne szúrni egy csavarhúzóval, gondolta a Laci, hogy amikor kimondja a látogatóba szót, akkor lelöki a torkán a pajszert.

Majd elvégzi levelezőn az óvónőképzőt itthon, nem neki való ez a Budapest – mondta az asszony este vacsoránál, amikor a Laci végre bement –, zaj, meg nincs is itthon. Ja, mondta a férfi, óvónőre mindig szükség van. Szükség, válaszolt a férfi. Nehezen nyelt, mintha nem a Karesz torkában lenne a pajszer, hanem az övében, és a vasrúd mellett semmi nem akarna elcsúszni, mert vastag is, meg rozsdás is.

Örült a Kovács Laci lánya, mikor megtudta ezt a levelezőt, mert ő tulajdonképpen mindig is szerette a gyerekeket. Különösen ezt a korosztályt, mondta a fiúnak ott a faluban, akivel járt, a négy-öt éveseket. Jó volt neki arra gondolni, ami lesz: az óvodára és a saját gyerekeire, akik majd születnek.

Mindenki elnyerte jutalmát, ahogy a mesében, és Budapestnek sem fájt a szíve.

EGY BUDAPESTI LAKOS ÉLETE

A Pityu bácsi csak gyűjtse a holdakat, ezt mondta a Pityu bácsi veje, mert Pesten ezt nagyon tudják, hogy mit kell csinálni, különösen Újpesten, ahol a Pityu bácsi veje lakott, mert az még a Pestnél is korszerűbb, Budáról nem is beszélve, ahol tulajdonképpen csak két metrómegálló van, meg egy vár és kész, Óbudán meg csak romok.

Pityu bácsi gyűjtötte, a veje meg lejárt havonta egyszer, hogy azokat a terményeket, amiket a Pityu bácsi nem tudott eladni, felszállítsa Újpestre, hogy ott értékesítse vagy betárazza a mélyhűtőbe. Jó lesz télre, mert ez nem olyan, mint a gyári, nincs benne annyi ólom, meg nitrogén, szinte bio.

Először wartburg volt a vidék–Budapest-tengely, azzal járt a Pityu bácsi veje a szajréért, aztán ahogy elmaradtak a nyolcvanas évek, jöttek olyan kocsik, amiket a parasztok csak úgy neveztek, hogy nagy kék cirkáló, meg kályhaezüst hodály, mert ilyen márkákat, hogy toyota meg mitsubishi, egyáltalán nem bírtak megjegyezni.

Épp harminckét holdat gyűjtött össze a Pityu bácsi. Mondta is a kocsmában a parasztoknak, hogy pont annyi, ahány fogam volt. A parasztok meg röhögtek, hogy a Pityu bácsinak nem volt soha annyi, mert a növekedés ritmusában rohadtak ki, egészen az ifjúkori protézisig. Mert a Pityu bácsi pont akkor született, amikor válság volt, és éheztek, éhezett az anyja is, meg az apja is, és voltak, akik meghaltak az éhségtől, ketten is a Pityu bácsi testvérei közül, de persze ez Budapestről nem látszott, meg senkit nem is érdekelt, a pesti emberek elvoltak egymás között, elzsidózgattak, meg verték a nemzetiszín dolmányukat, hogy Trianon, mikor a Pityu bácsi családja éppen halt meg. De a Pityu erős szervezetű volt. Ő lett a túlélő.

Szóval megvolt a harminckettő, amikor a Pityu bácsi először kapott valamit a szívébe. Infarktus, mondták a kórházban az orvosok a Pityu bácsi vejének, meg hogy kemény fickó az apósa, simán túléli. A férfi bement a Pityu bácsihoz a kórterembe, az öreg ott ült az ágy szélén, hogy már kutya baja. Akkor mehet az élet előre a holdakért, mondta a veje, a Pityu bácsi bólogatott, ő is így gondolta, napokat a holdakért. Alig került ki a kórházból, szerzett még tizennyolcat.

Málnát telepít, meg búzát fog vetni, mondta a vejének, a veje meg mondta, hogy az jó lesz, a málna árából lehet még földet is venni, meg majd akkor végre lecseréli ezt a lakást egy kertesre Újpesten, mert ő onnét nem mozdul, mert az egy nagyon korszerű környék. És lecserélte, mert hamarosan a málna jól hozott, s mire a Pityu bácsi végül agyvérzést kapott, s fél oldalára lebénult, a Pityu bácsi vejének már kertes háza volt és garázsa a vidék–Budapest-tengelyt ellátó kályhaezüst hodály számára.

Nem tudunk mit csinálni az öreggel, mondta otthon a Pityu bácsi lányának a férfi, hogy ki tudná ápolni. Nem, mondta az asszony, aki nagyon sokra tartotta az urát, mert minden jó ötlet, ami a család jövője, vagyis a lányuk jövője szempontjából számít, például hogy az apja földet vásároljon, szóval mindez a férjétől származik.

Másnap a Pityu bácsi veje elment a tanácsra, hogy bejelentse a Pityu bácsit. Ápolásra szorul?, kérdezte az asszony a hivatalban. Agyvérzés, mondta a férfi. Öreg már, meg sokat dolgozott. Gondoskodni is kell az öregekről, mondta az asszony, meg hogy neki is mekkora nehézség az anyjával, aki már szinte magatehetetlen, s alig lehet megszervezni az életet, hogy eljusson hozzá, és még akkor a férje kiabál, hogy ez pénzbe kerül, meg nincs otthon meleg vacsora. De mikor, sóhajtott az asszony. A férfi bólintott, hogy mi csak nem leszünk ilyenek öregen, meg mit tehet az ember. Amíg beszélgettek, a Pityu bácsi budapesti lakos lett.

Abban a faluban, ahol a Pityu bácsi lakott, volt egy öregek otthona, amit a fővárosi önkormányzat működtetett. Nyugdíjas békávé-alkalmazottak, rendőrözvegyek, effélék laktak benne. Ide költöztették be a Pityu bácsit, mert már lehetett mint budapesti lakost. A Pityu bácsi nehezen beszélt és sántított is. A budapesti öregek nevettek ezen a furcsa beszéden, meg azon, hogy a Pityu bácsi azt állítja, hogy ő egy földbirtokos. Hamarosan elnevezték Pityugrófnak és mindig nagyot nevettek rajta, ha elmesélte, mekkora háza van abban a faluban, ahol az otthon volt. Akkor mért nem lakik ott, Pityukám, kérdezte tőle az öregasszony, akit tábornoknénak hívtak, bár valójában egy tűzoltó hadnagy özvegye volt. Ha a nagyságosasszony eljön velem, megmutatom, mondta a Pityu bácsi. Az asszony nevetett, hogy abból nem lesz semmi, meg a Pityu csak

hazudozik. Akkor vasárnap délután, mondta a Pityu, akkor nincsenek bent a vezetők, akkor elmegyünk.

Hétfő volt, de az öreg csak a vasárnapra gondolt, mindennap elmesélte a tábornoknénak, hogy milyen a háza, s mennyi földje van a ház körül. Vasárnap már az ebédet sem tudta megenni, annyira izgatott volt, hogy a tábornokasszonnyal odamegy. Mikor háromkor átszólt neki, hogy indulhatnak, akkor mondta az asszony, hogy itt vannak Pestről az unokámék, úgyhogy nem tudok menni. Nem, kérdezte az öreg, hogy mert itt vannak? Azért, mondta az asszony, s hogy a Pityu se menne, ha itt lennének. Nem, mondta a Pityu, de nincsenek itt. Állt ott a szoba ajtajában, két unoka kinézetű fiatal ment el mellette, az asszony kiáltását már nem hallotta, hogy ezek az unokáim, Pityu. Hazamegy, akkor hazamegy egyedül, hogy legalább ő lássa, hogy igenis hatalmas háza van és birtokai. Lassan ért oda, hisz még mindig húzta a bal felét. Nézd, mondogatták az utcában, a Pityut kiengedték.

Megvolt még a ház, csak a gaz volt új, és körülötte a földek, ott volt nyolc hold a ház körül, bevetetlen. Ki vetné be, mondta magában, de arra gondolt, valaki mégis bevethetné, aztán bement a házba, a hálószobában az ágy mögött volt eldugva egy ötliteres pálinkásdemizson. Azt nem találták meg a veje, meg a lánya. Arra nem gondolhattak, hogy épp ott. Vékony műanyagcső volt hozzá, hogy ne kelljen emelgetni. Így aludt el, szájában az átlátszó műanyagcsővel.

Az agyvérzés után már túl gyenge volt, mondta az orvos a Pityu bácsi vejének. A pálinka meg olyan, mintha baltával vágnának bele az ember agyába. Kemény. Az, mondta a férfi. S hogy akkor intézkedik a temetésről. Mi lesz a földekkel?, kérdezte az orvos. Majd az unióban jól jön a gyerekének. Akkor majd sokat ér. Az biztos, mondta az orvos, akkor minden többet fog érni. Főleg a föld, mondta a férfi, s hogy még a temetés is drágább lesz. Drágább? – kérdezte az orvos. Persze. Az is föld, vágta rá a választ a férfi, s hogy jól jár az ember, ha előbb hal meg, mint ahogy a Pityu bácsi is.

DÖNTENI KELL

Dönteni kell, mert az öregek leestek a lábukról. Szó szerint. Először az asszony. Deréktól lefelé vége. Nem tudni, miért, magyarázták az orvosok, s hogy milyen ravaszak a betegségek, egy lépéssel előtte járnak a tudománynak, mint az autótolvajok a korszerű biztonsági rendszereknek. A férfi még tudta ápolni az asszonyt, aztán ő is éppen a lábáról. Talán a terhelés miatt kezdődött pont ott a rákos burjánzás, vagy a sors kaszálta le. Ki tudja. Az ember örökké okot keres, holott minden csak következmény. Következménye annak, hogy él. De mi okot kutatunk, hogy evilági bűnözőkön bosszuljuk meg a túlvilág bűnét.

Dönteni kell, mert itt nincs olyan megoldás, mint vidéken, hogy a szomszéd, aki amúgyis munkanélküli. A társasházban már mindenki le van esve a lábáról, vagy el vannak idegenedve, ami ugye elkerülhetetlen következménye a városi létnek, s annak a harminc évnek, amit egy lépcsőházban töltöttek el. Vidéken akár a gyerekek is bevonhatók az ápolásba, mert a mezőgazdasági munka lehetővé teszi, hogy hazaugorjanak a határból, félbehagyva a krumpliásást. Biciklire kapnak és ripszropsz otthon: gyorsan bepelenkázzák az öregeket, meg odakészítik az ebédet, aztán mehetnek is vissza, a krumplik nem szólnak egy árva szót sem, hogy mért lettek elhagyva egy röpke órára. Budapesten ez nem megy. Nincs olyan, hogy délután négykor haza, meg hogy beteg a gyerek. Az alkalmazott még a tüdőgyulladást is lábon hordja ki, mert a cégtulajdonos nem bírja, ha valaki beteget jelent, az a munkatárs neki innentől már nincs, és semmi más nem érdekli, csak hogy okot találjon az eltávolítására. Ki merne hát kockáztatni, amikor minden üres helyre tíz új ember ugrik rá.

Dönteni kell, mondta az idősebb testvér az öregek lakásán a nappaliban, ahol épp ezért gyűltek össze. Beállt egy kis csend, ha fülelt az ember, hallhatta, hogy az örökösök fenik a fogukat a szülők lakására s a lakásban található ingóságokra. Ahhoz nekem gyermekkori emlékek fűződnek, magyarázta a fiatalabb testvér, és már képzeletben be is csúszott a táskájába egy ezüst étkészlet, amit

az öregeknek sikerült kimenteni a háborúból. Erre a másik azt kezdte magyarázni, hogy ennek a zsolnai-garnitúrának a többi része nála van, tehát össze kell ezeket házasítani újra, s egy kistányérszett lett a szatyorba rejtve. Jöttek sorban az értékek, s képletesen már minden el volt rakva, csak a két öreget nem akarta egyik testvér sem elpakolni.

Az egyik megoldás, magyarázta az idősebbik, ami nemzeti szempontból is értékelhető, hogy olcsó munkaerőt importálunk az elszakított magyar lakosság köréből, egy képzett erdélyi ápolónőt például. Kis fizetség, lakhatás. Azt nem, vágta rá az idős férfi, hogy ő már nem tud ilyet megszokni. Akkor ebből beköltözés lesz, folytatta az idősebb testvér, vannak ilyen apartmanházak az agglomerációban, és oda.

A leszármazottak gondosan végiglátogatták ezeket az intézményeket a budapestkörnyéki falvakban. Megvizsgálták az épületek fekvését, megnézték a számításba jöhető lakrészeket, sétáltak a kertben, hogy ellenőrizzék, milyen lesz a szülőknek, ha erre a helyre kijuttatja őket az ápolószemélyzet. Végül az intézményvezetővel beszéltek, aki sürgette őket, hogy döntsenek, hisz már az új szárnyban is alig van pár hely, annyira népszerű ez a szolgáltatás. S esetleg két hetet tud várni, de azt is csak azért, mert részben szimpatikusak, részben pedig megérti, mennyire nehéz egy ilyen döntést meghozni. Igen, nehéz, mondta az idősebbik testvér, aki könnyen megtalálta a hangot az intézményvezetővel, meg hogy nekik is, mármint az idősebb testvérnek és a fiatalabbnak is mennyire szimpatikus a hely, s hogy az intézmény vezetője is ennyire közvetlen velük. Hazafelémenet a két testvér konstatálta, hogy maradnak az ingóságok, de a lakás ugrik a beköltözés költségei miatt.

El kell adni, mondta az intézmény képviselője, aki elment az öregekhez, hogy ismertesse a szerződés feltételeit. Az örökösök hiába fenték a fogukat, hogy majd ebből megoldják a gyerekek ingatlanproblémáját. Fogat csak az intézmény tulajdonosa fent haszonnal.

Nincs más megoldás. Ezt kellett dönteni, mondta volna este a férfi, de nem mondta, sem az asszony nem mondott ilyesmit. Csendben búcsúztak el a lakástól, amit nevezhetünk az ő eddigi életük terének. E köré a lakás köré épült nekik a ház, az utca, a

kerület és egész Budapest. Ez a lakás volt az ő életüknek a főváros. Most majd átköltöznek egy környékbeli faluba, más, hozzájuk hasonlóképpen elesett emberrel, abba a kicsi garzonba, ahová rajtuk kívül csak néhány bútor fér. Így is csak egy keskeny járat marad a szoba közepén, ahol hamarosan néhány túlvilági munkás cipeli ki először a férfi, aztán kicsit várakozva, szusszanva a folyosó vagy egy cigi után, az asszony lelkét.

A KŐ MARAD

Nem? – kérdeztem. Nem – mondta. – Ezt a helyet nem adja másoknak.

Mesterséges tó volt. Körbe hegyek. A víz alatt két-három falu. De olyan mély, hogy nyugodtan úszhatsz benne, nem akad bele a fürdőgatyád a templomtoronyba. És a többiek sem, akiket másnap bemutatott a városban. Ő sem, és ő sem, holott mindenkinek rossz itt, holnap csak azért, mert én ott jártam, megjelenik a rendőrség és vallatják, hogy én ki vagyok, holott nem vagyok senki, egy egyetemista Magyarországról, semmilyen titkos társaságnak nem tagja, nem hoztam nagymagyarország-térképeket, se magyar címert alumíniumból nyomva. Senki nem vagyok, de ezt nem hiszik el, ha lennék valaki, s esetleg mondhatnák, hogy az vagyok, az jó lenne, mert akkor elmaradna a verés, meg akkor is jó volna, ha lennék valaki, és nem mondanák, mert akkor értenék, hogy miért verik őket. A titoktartás miatt, és úgy mégiscsak kevésbé fáj.

Nem hagyják el ezt a helyet, holott ő egyetemre sem, mert magyarszakra, ami érdekelte, szóval szinte lehetetlen ebből a kisvárosból, más meg nem akart lenni, például bányamérnök, mint a haverja, aki az lett. Inkább semmi. Geodéziai kutatások, járni az erdőt, nem szólni senkihez, nem azért, mert a társai románok, csak azért, hogy ne legyen zaj. Reggel beülnek az aróba, kiszállnak a hegyekben, megszerzik a szükséges földmintákat és jönnek vissza. Néha megállnak a tónál és úsznak, ha olyan az idő. Mindenki izzadt, nyáron hőség van, még a fák alatt is, ha az ember fúrókat és más geodéziai szerkezeteket cipel.

A falura gondoltam, ami a víz alatt van. Kitelepítették a lakókat, mondta, de ez már annyira régen volt, hogy aki nem látja a gátat, nem is tudja, hogy ez a tó nem öröktől van itt, csak húsz éve. Milyen lehet a víz alatt élni – gondolkodtam, hogy az ember végülis olyan, szemben más élőlénnyel, hogy bárhol, még a jég hátán is, s ha ezek a jegek, amire a mondás vonatkozik, végül elolvadnak, akkor a víz alatt is, miért ne. Búvárruhában. Kialakítanák a szaporodás vízalatti módját. Születni például lehet, hogy jobb víz alatt…

– Szerintem születni például jobb víz alatt – mondtam, ittunk –, mert akkor nincs az a nagy változás, hogy víz, aztán levegő, bent is víz, meg kint is víz. Szóval egyáltalán nem olyan lesz, mintha halálélménye lenne az embernek, ahogy a freudisták mondják, hogy tulajdonképpen a születés egy halál, hanem lenne egy kontinuitás a vízből vízbe…

– Mert akkor tényleg meghalnál – mondta valaki az asztalnál –, aztán nem agyalhatnál arról, hogy a születés tulajdonképpen halálélmény-e vagy életélmény.

– De Romániában születni, abban azért van valami olyasmi, mint a víz alatt – röhögött ez egyik.

– Hogy megmarad az a finom melegség, amit a magzatvízben érzel? – lányok is voltak a társaságban.

– Nem pont arra gondoltam, hanem hogy a halálélmény az nem múlik.

– Beáll a freudi állandó – szólt közbe, aki csak itt a kocsmában csapódott hozzánk. Egyedül maradt, mert a többi pszichológushallgatóval, akivel érkezett, elváltak egymástól, hogy megtapasztalják, milyen az, ha nem könyvekben modellezett élethelyzetbe kerülnek.

– Mi az a freudi állandó?

– Szóval, hogy a halálélmény fixálódik egy életre.

– Ebben nem látsz valami ellentmondást?

– Nem tudom, még csak harmadéves vagyok – mondta.

– Akkor meg ne szólj bele, itt komoly dolgokról van szó, inkább igyál, hátha kifejlődik tőle a személyiséged, vagy legalább elzsibbad a fölöttes éned.

De ha mégis, mondtam a haveromnak, akkor…. Nem, mondta, és a többiek sem.

Nem ő volt az első, aki elhagyta az országot, az első kettő még szökött. A többiek névházassággal. Zsuzsa, Mónika, Ildikó, Emese, ilyen nevű lányok vállalkoztak, egyébként minden önös érdek nélkül, erre a hosszadalmas procedúrára, s ezeknek a lányoknak a hazai partnerei, Laci, Gyuri, Pali és Zsófi. Felélénkült a szóban forgó

magyarországi fiataloknak az érzelmi élete, mert a sok-sok együtt töltött idő a véletlenszerű partnerrel végülis megingatta a névházasság pusztán csak adminisztratív építményét. Először csak egy-egy szükséges biológiai gesztus, hisz már rég nem voltak senkivel, plusz egy kis pálinka is volt este, meg egy szobában aludtak, hát hogy aludjanak a leendő házasok. Szóval először csak a test törte át a falakat, aztán hamarosan az érzelem is, összekavarva mindent, egy év sem telt bele, már senki nem tudta, hogy tulajdonképpen kit is szeret.

Oké, öntsünk tiszta vizet a pohárba, mondták akkor egymásnak egy év után, és kialakultak az új párok, illetve hármasok, amiből egy rákövetkező évben elkezdtek szökdösni az emberek. Némelyek csak úgy egy sziával, hogy szia, a boltba megyek le, és ezt követően a nő nem látta élete névszerinti társát. Néha köszönés nélkül távozott az illető, s csak öt évvel később, a kanadai követségen értesült róla, hogy a valahai társa kanadai állampolgár lett, s most a kanadai törvények szerint egy idegen nyelvű levélben a válásról értesítik. Na nem, a kurva anyját, mondja ez a nő akkor, de másnap mégis visszament a követségre, és aláírta, hozzájárulva így a volt férje szabadságához, leendő családalapításához, ahhoz, hogy később, ha sikeresek lesznek a vállalkozásai, visszatérjen Nagybányára és megvásárolja azt a házat, amiben a szüleivel laktak, hogy ezzel ország-világ előtt bizonyítsa, hogy helyesen döntött, amikor a szülőföldje helyett először Magyarországot, majd pár év után Kanadát választotta, mert a ház ugyan romosan, vakolat semmi, de állt, s a megmaradt köveket – mert kőház volt – elég olcsón, nyugati viszonyokhoz mérten bagóért vissza tudta vásárolni.

Négy év telt el attól a naptól kezdve, amikor az első nemet mondó végülis igent mondott és elhagyta a művésztelepéről, ebből adódóan kedvező természeti fekvéséről, valamint Petőfi Sándor *Szeptember végén* című verséből ismert vidéket. A költészet ikonja a koltói kastélyból, ahol mézesheteit töltötte, épp ezt a völgyet látta, s írta le a mai napig helytálló pontossággal. Ez a költészet hatalma, ha belegondolunk, hiába settenkedett ott a fa alatt kőasztalnál gubbasztó Sándor körül Júlia, a poézis erejét a biológia nem tudta kétvállra fektetni. Négy év, és a geodéta egyedül maradt a városban.

Senki nem volt ott, akivel korábban például a tónál, legfeljebb a román munkatársak, bár azok közül is kiderült párról, hogy magyar, és hirtelen eltűnt a brigádból. Akkor történt, hogy a Mónika által áttelepített férfi anyja meghalt, és ők hazajöttek a temetésre, de mivel jogosítványuk sem, és kocsijuk sem volt, kocsi nélkül pedig nem akartak hazajönni, hogy mutogassanak rájuk, hogy még egy dácsiát sem tudtak összekalapálni négy év alatt az anyaországban, szóval, hogy ennek a rosszindulatú szóbeszédnek elejét vegyék, Mónika unokahúgát kérték meg a fuvarra. Ő olyan volt, akit meg lehet kérni. Bohókás lány, drámatagozaton végzett a Vörösmarty-gimnáziumban. A játékhoz nem volt tehetsége, ezért aztán hatodszor se került be a főiskolára, bár kétszer is az utolsó rostán hullott ki, s ez majdnem olyan, mintha elvégezte volna, még jobb is, mert nem kellett négy évig elviselni mindenféle öreg színésztanárok tolakodását, szóval neki a művészetből, így harminc körül, tulajdonképpen a szabad élet maradt. Most is épp szabad volt. Gondolta, nem is rossz, egy temetés Erdélyben, egész jó hétvégi muri, nem olyan szokványos, hogy koncert a Petőfi Csarnokban vagy házibuli. A hajnali indulás ellenére érdekesnek találta a kínálkozó lehetőséget, bár reggel hatkor még nem gondolta, hogy feladata túlmegy a sofőri szerepkörön, hogy annyira megsajnálja ezt a geodéta fiút, aki különben nagyon hasonlított egy amerikai színészre, talán a Clint Eastwoodra, olyan nagyon ott volt az élet az arcán. Nem gondolta, hogy annyira megsajnálja, hogy ott él egyedül, meg fürdik abban a szép tóban, szintén egymagában, s ha nem hal épp meg valamelyik haverjának valakije, akkor senki barátjával nem tud találkozni, márpedig nem hullottak naponta a szülők, s ha hullottak volna, akkor is elfogynak egy idő után, a sírokat ápolni, meg ki az a marha, aki utazik ennyi kilométert. Halottakra pénzt! Elég a temetés, az is milyen drága manapság. Szóval ez a színésznőjelölt lány felajánlotta a geodétának, hogy áthozza. Meg is indították a tortúrát, aminek meglett a szükséges eredménye.

A geodéta, akárcsak a hajóskapitányok, utolsóként hagyta el a számára végérvényesen süllyedővé vált várost, ahonnét korábban, mikor például a mesterséges tó mellett ült, és én is ott voltam, azt mondta, nem, hisz tényleg nem gondolta, hogy el fog menni. És a magyar állampolgárság várományosaként átköltözött az

anyaországba. Ez neki nagyon fontos volt, mert eleve érzékenyen érintette, minden, ami anya volt. Háromévesen vesztette el az anyját, csak egy emlékkép volt, s egész életében ezt az emlékképet kereste, ezért szeretett bele egy Babi nevű osztálytársnőjébe, aki később Kolozsváron a Babes–Bólyain angolt végzett, aztán hozzáment egy román szintén angolszakoshoz, mert a szerelem nem ismeri a nemzetiségi határokat. Ebben a házasságban aztán, bár ez nem tartozik szorosan a történetünkhöz, öt identitászavaros gyermeknek adott életet, s ekként ebből az öt gyermekből nem egy összetartó, s akár a hegyeket is megmozgató nagycsalád lett, hanem öt egymást gyűlölő kiscsalád. Már így volt ez kamaszként, főleg mikor Bukarestbe költöztek, mert a férfi állást kapott az egyik kereskedelmi csatornánál. A gyerekek egymást gyűlölő társaságokba jártak, s mikor betöltötték a tizennyolcat, ahányan voltak, annyiféle nevük lett. Csak a nagyobb fiú tartotta meg az apja nevét, a románt, a következő a sorban felvette az anyja nevét, a magyart, a harmadik pedig a két nagyobb példáján felbuzdulva felvette az egyik nagymama nevét (Klein), a két lány is csak rövid ideig hordta az apai nevet, mert ők aztán házasság útján vesztették el azt huszonegykét évesen. A férfi mindezek ellenére szerette ezt a Babi nevű lányt, majd később asszonyt, s meg volt róla győződve, hogy csak kényszerből ment a román angolszakoshoz, s valójában a Babi is a geodétát szereti. Persze ez csak azért lehetett, mert Babiban nem pusztán egy jó nőt látott, akit bármikor érdemes volna és jó is, hanem egy anyát, az ő elveszített anyjának hasonmását, s emiatt tudta elfogadni, mint minden fiú az anyjával kapcsolatban, hogy az anya egy másik, a fiú számára rendszerint ellenszenves férfival, legtöbbször az apával él.

Az anyaország befogad – gondolta, mert lírai alkat volt, s a befogadás melegét érezte oly sokszor, amikor például szabadtéri koncerten, teljesen ingyen hallotta énekelni a Koncz Zsuzsát. Ez neki nagy élmény volt. Este elment a barátaihoz, akiknek persze ez nem jelentett semmit, hogy Koncz Zsuzsa a mikrofon mögött, és mesélt arról, hogy neki ez milyen mély élmény volt, főleg, mikor a *Mama kérlek, meséld el nekem*-et énekelte, az hatotta meg a legjobban, és milyen furcsa, hogy olyanról szól a dal, ami vele nem történhetett meg, az anyja korai halála miatt, mégis annyira elő tudta hívni belőle ezt a szeretetet, amit egy ember, főleg, ha férfi, az anyja iránt érez.

Egy műanyagfröccsöntőnél helyezkedett el. Épp annyit keresett, hogy albérletre nem futotta. Egy évet ellébecolt a haveroknál, meg a haverok volt feleségeinél, néha a sajátjánál is feltűnt, bár az mondta, hogy úgy állapodtak meg, hogy ez nem része a szolgáltatásnak. Nem volt ez így jó, tudta ő is, de nem sok lehetősége nyílt a változtatásra, mert a fröccsöntő nem emelte a munkabéreket, néha túlórát fizetett, de az elment a pluszpiára, amit éjszakára bevittek maguknak. Aztán az egyik nő mondta, épp a Kanadába ment férfi korábbi felesége, hogy van Érdligeten egy kis faház, abban ellakhatna. Az apjáé, de nem bírja rendben tartani, öreg már, legalább valaki felügyeli az épületet, nehogymár mindenféle hajléktalanok szarrálakják. A faházban volt egy dobkályha. Nagyon jól melegített. A rezsi szinte semmi, fát talált a környéken mindenfelé, villanyt meg alig használt. Hosszútávú lehetőség, gondolta, hazafelé ballagva ásóval a vállán, akkor már földmunkákon dolgozott. Nem bírta a tüdeje a műanyagost, meg nem volt szokva az ilyen munkarendhez, hogy azt sem lehet mondani, hogy most rágyújtok, mert ki volt jelölve az az idő a napból, amikor ez engedélyezve volt. Önmagáért ezért, hogy képesek vagyunk ezt elfogadni, magyarázta egyszer cigizés közben, már ezért kéne annyit fizetni, amennyit fizet, a munkabér csak ezután jön. Szóval felhagyott ezzel, és jöttek a földmunkák. Ez persze szabadabb munka volt, de a bevételek a műanyagosnál sokkal bizonytalanabbak. Nehezen jött ki. Termelt ezt-azt a kertben, egy részét elvitte az öregnek. Szerette. Az öreg meg szerette, hogy szeretik. Mások, még a lánya is, elviselhetetlen marhának tartották, akinek kibírhatatlan a modora, és ha tehették, elkerülték a vele való találkákat. Holott ő nem tehetett erről, mert katona lett, altiszt, amikor ötvenháromban behívták, mint sorkatonát, s látták rajta, hogy jó katona, tudja szolgálni a népköztársaságot, ezt felajánlották, ő meg nem akart visszamenni a földet túrni. Érthető végülis, szóval így tudott többet adni a feleségének meg a gyerekeinek, de ennek megvolt az ára, a modora katonás lett, otthon is szerette a rendet, s a család ezt nem volt hajlandó elfogadni, csak a pluszjuttatás kellett nekik. A kisház is ebből lett különben, mondta egyszer, hogy osztottak ott telkeket, és megkaphatták a néphadsereg meg a tanácsok dolgozói, s a fölöttesei gondolták, hogy ő is tartozhatna ezek közé a kiválasztottak közé, egyedül volt altiszt, a többi mind

magasabb rendfokozat. Ez is majd örökség lesz, mondta a lakónak, aki egyedül szerette őt.

Ennek a biztonságnak soha nem jött volna el a határideje, ha az öreg altiszt nem hal meg, ha a sereg révén az öreg nemcsak faházat, hanem örökéletet is kapott volna, akkor bármeddig, mert az öreg nem tett volna ilyet, meg talán az a lánya sem, aki ajánlotta, de nem volt ő az egyedüli örökös, meg kellett osztani a testvérek között a vagyont, s ennek az osztozkodásnak áldozatul esett a kisház is.

Ettől az időszaktól ritkultak meg a hírek erről a férfiről. Még néha itt-ott elhangzott egy kérdés, hogy nem láttad, nem tudod, mit csinál. És még fel-felvillant egy olyan válasz, hogy feljött, ott aludt. Aztán semmi. Kérdés sem.

Karácsonykor is történhetett volna, sőt, vannak, akik úgy mesélik, épp karácsonykor történt, mert így érzik igazán megrendítőnek az eseményt, holott nem, csak egy átlagos, decemberi vagy januári napon, nem is volt túl hideg, mínusz kettő talán, az esemény színhelyén esetleg egy-két fokkal kevesebb, amikor ez az immáron hajléktalanná lett férfi kihűlt a Duna parton.

A hír, hasonlóan más ehhez hasonló hírekhez, amik elhullott hajléktalanokról számolnak be, lassan terjedt. Valaki dolgozott a rendőrségen, akinek a kezébe akadt ez az akta a névvel, vagy épp az a rendőr, aki kiment helyszínelni, összeismerkedett a kocsmában egy nővel, épp azzal, aki ismerte ezt a férfit, és elmesélte, az a nő meg felismerni vélte a volt barátjukat. Szóval a hír lassan és rendkívül körülményesen terjedt. Mikor az utolsó ismerős is megtudta és kimondta azt a mondatot, hogy pedig jöhetett volna hozzánk is vagy épp kérdés formájában: miért nem jött hozzánk, megvádolva ezzel a férfit, hogy nem élt az ő emberségükkel, mikor ez az utolsó ember is megtudta, a férfi már öt éve halott volt.

NEHÉZ

Nehéz volt. Ha csak a hangokat vesszük, már akkor. Mert ő úgy nőtt föl, hogy legfeljebb a biciklilánc csörrent meg, vagy az állatok bőgtek, aztán csönd.

Nehéz volt neki, hogy az utcák, ahol a többiek otthonosan közlekedtek, ő meg a nevüket sem bírta megjegyezni, meg a buszok. Ha valaki az egyetemi csoportból azt mondta, hogy találkozzunk például a Lajos utcában, és mondott három számot, hogy azzal a járművel kell megközelíteni, akkor órákig böngészte a térképet, hogy akkor hogy is.

Nehéz volt, s hogy ne legyen annyira, az órák után rögtön beugrott a Karinthyn egy bisztróba. Kisfröccs, kevert. És ez így ment állandóan, mindennap. Ott lett neki kioltva minden szorongás, és akkor már a bisztrózás után úgy járt-kelt Budapesten, mint egy törzsökös budapesti. Ebben a felszabadult állapotban ismerte meg azt a nőt, aki végülis a felesége lett, mert vonzódott a vidéki fiúkhoz, azt hallotta róluk, hogy rendesek, meg a család az nagyon fontos nekik, nem válnak el az első veszekedésre, mint a budapestiek. A vidéki fiú pedig beváltotta az elvárásokat. Válni sem akart, és bent maradt az egyetemen is, igaz, a mezgazd gépészeten, ami mégsem az építészkar, de azért egy kar, s ott lett tanársegéd, aztán tovább. Az egyetem segített, hogy Erzsébeten megvegyék a panelt, amire a férfi nagyon büszke volt, de az asszony úgy gondolta, hogy ez csak azért van, hogy onnét el lehessen költözni. A férfi tette a dolgát, ahogyan kell, s a fiatal szervezet feldolgozta az alkoholt minden éjszaka, így lett aztán meg a doktori. Tíz év múlva kezdődött, a gyerekek már megvoltak, a kisebb hatéves, a nagyobb nyolc, hogy a férfi már nem úgy ébredt, mint aki túljutott az estén, a szív meg az agy még mindig küzdött az előző napi salakkal. Az öregedés, gondolta a férfi, s nem figyelt arra, hogy a mennyiség is megváltozott. Aztán lassan a tanárok között és a diákok között is elterjedt, hogy nincsenek megtartva az órák, s ha igen, akkor is minek, s hogy egyszer az egyik csoportot az Izsáki borozóba rendelte a Belgrád rakparton. És tudjuk, a világ olyan, ahogy a tudszoctanár idézte egy

klasszikustól, hogy van neki rendszere, és a dolgok egymást szülik, ok okozat, meg effélék… Szóval épp ekkor volt, hogy leépítéseket kellett eszközölni, mert a rektor hiába törte össze kezét-lábát, a kormány nem adott egy petákkal se többet. A hivatalnokok verték az asztalt, így mesélték, hogy küldjék el az olyanokat, akik nem tartanak rendesen órát, mert ők, mármint a kormány képviselői is hallanak ezt-azt, hogy egyesek az Izsáki borozóban tartanak alkoholismereti órát, gépészet helyett. Így gondolta a fickó, hogy konkrétan rá pikkel a kormányzat, mikor a rektor utasítása szerint a tanszékvezető mondta, hogy ne haragudj, de tényleg meg kell válnunk egymástól.

A férfi akkor rögtön kiment a bisztróba, s elkezdte, kicsit nagyobb lendülettel inni a fröccsöket. Hogy a kurva életét. Tizenegy felé indult haza, ahogy mindig, botorkált az utolsó járatok környékén. Ismerte már a sofőröket, beszéltek is egy-két szót, hogy kivágtak. Nehéz az élet, mondta a buszsofőr, s hogy tőlük is meg akarnak vonni valami pótlékot. A férfi nem értette, hogy pontosan mit.

Még nem volt éjfél, mikor a zárral kezdett vacakolni a panellakás ajtaján. Prímák ezek a biztonsági zárak, még a beleváló kulcsot is alig lehet belegyömöszölni. Ilyen város ez, páncélajtó mögött kell élni. A két gyerek még ébren volt. Mióta megnőttek, nem lehet őket ágybalökni, meg az asszony is szereti, ha van ott valaki, hamár a férfi nincs. És a gyerekek utálkozva nézték mindig a férfi érkezését. Nem gondoltak arra, hogy szegény édesapánk, neki mennyire nehéz itt a fővárosban, hogy szegény édesapánknak meg kell küzdeni a zajjal, a tömegközlekedéssel s az otthontalansággal. Arra gondoltak, hogy egy szemétláda, aki éjjel részegen megy ki a vécére, felrúg valamit és körbevizeli a kagylót. Arra gondoltak, hogy ez azért van, mert ilyenkor azt hiszi, az udvarra hugyozik, mint falun. Hogy neki itt nem lehet helye, mert nem tudja használni a várost.

Mikor a férfi hazaért, gondolta, elmondja az asszonynak, hogy az a pénz sem lesz, ami eddig a pia mellett megmaradt, mert egyelőre vége. De mire elkezdte volna, az asszony mondta, hogy van egy bejelentése. S akkor említést tett arról a férfiról, akit az önkormányzatnál ismert meg, ahol az asszony dolgozott mint kertmérnök, szóval ez a férfi egy közeli virágkertészetből szállította a növényeket. Aki a virágot szereti, rosszember nem lehet, morogta a férfi és valami zsíros kolbászt tömött a szájába. Az asszony folytatta,

hogy ez a férfi megszerette őt, és hogy ő is a férfit. Olyan rendes, azt mondta, hogy most vált el a feleségétől, mert nem bírta elképzelni, hogy élete végéig azt az asszonyt kell néznie, de őt, mármint az önkormányzat kertmérnöknőjét, el bírná nézni élete végéig. S hogy egy hétre el is utaznak, ez az ősz alkalmas egy krétai lásztminit útra, s hogy addig a férfi költözzön el, mert nem szeretne többet vele.

A férfi az alkohol miatt nem érezte, hogy mi is van tulajdonképpen, hogy egy olcsó krétai úttal lett kiradírozva az eddigi életéből. Csak másnap. Persze nem költözött el, úgy kellett később erővel, a krétai út után. S akkor a férfi dühében, melynek érintettje nemcsak a felesége és a szerető volt, hanem a két gyerek is, azt mondta, leszar mindent és visszamegy az anyjához vidékre.

A faluban azt beszélték, hogy azzal a román műbőr sporttáskával érkezett, amivel elment 1972-ben. Egyesek szerint az tele volt ötezresekkel, meg tízesekkel. Ez utóbbi állítást cáfolta, hogy pár hét múlva a kocsmában felajánlotta az anyja kistraktorát megvételre, s hogy lehet pálinkában is fizetni. S aztán még más ajánlatok is voltak. Szerszámok, termény, amit a padláson talált, s aztán ruhadarabok is. Mikor mindezzel végzett, állást keresett. Elment a svéd befektetőhöz, aki ott bérelt földeket, és biogazdálkodást tervezett meghonosítani, hogy felajánlja a munkaerejét, amit az alkohol persze némiképp megtépázott. Mondta, hogy doktor, s hogy egyetem, mérnök, s hogy a gépekhez nagyon ért. A svéd, aki különben nem svéd volt, hanem egy budapesti magyar, a svéd által megbízott ügyvezető, de a faluban mindenki svédnek hívta, szóval azt kérdezte, hogy a metszőollót mint egyszerű szerkezetet ismeri-e. Mire nevetett a férfi, hogy hát persze. Akkor azt a munkát tudja javasolni, hogy a biokertészetben lehet metszegetni a többi gyalogmunkással.

A férfi akkor odakerült a többi munkás közé. Hétkor kezdtek pálinkával. A férfi mondta mindig, hogy ő különben budapesti és hogy doktor. A munkások röhögtek rajta, hogy milyen doktor, csodadoktor, s hogy meggyógyítja-e őket, ha megbetegszenek. Kiröhögték, de segítettek neki, mikor lemaradt, mert a férfi nem bírt úgy dolgozni, mint azok, akik egész életükben ezt csinálták.

És a falu doktora a kocsmában kezdte a napot és a kocsmában végezte, nem is tudom, mikor tudták volna meglátogatni a gyerekei.

Akik persze egyáltalán nem akarták meglátogatni. A parasztok mondták, hogy milyen ember lehet, hogy még a gyerekei sem, hogy bűnöző esetleg, vagy gyilkolta a kölkeit, azért utálják. Az asszony meg, aki az anyja volt, azt mondta a szomszédban, mikor megkérdezték, hogy bírod, hogy mégiscsak a fiam, s hogy ez rettenetes, persze, de az anya az mindig anya, ahogyan a fiú is mindig fiú. S nem mondta, hogy megérdemelte, hanem zokogott akkor is, azon a novemberi reggelen, mikor a férfit a ház és a kocsma között, de inkább a házhoz közelebb találták olyan hidegen, mint a járdakő.

III.

BUDAPESTI HIDAK

Ha a hidak nem épülnek meg, az utak, melyek a két várost összekötik, beleesnének a Dunába, s a kereskedőknek a vízen kellene átevickélniük, hogy áruikkal ellássák a szomszéd város polgárait. Évszázadokon keresztül nyögték ezt a terhet. Időt vesztve így, perlekedve komposokkal, hajósokkal, s egyben kockáztatva az árut, hogy elsüllyed s a dunai halak martalékává válik, vagy éppen átnedvesedik. S ugyan ki akarna vizes lisztet, búzát vagy átázott puskaport vásárolni. Mindezt a kockázatot bele kellett kalkulálni az árba. S a vásárlók ekként nem hídvámot, hanem a hídhiány vámját fizették történelmi korszakokon keresztül. De a várostervezők s a városvezető atyák végül rájöttek, kihal az a kereskedőfajta, akinek kedve van az efféle úszkáláshoz, vízi kalandhoz. Hidat kell építeni, mondogatták egymásnak, nincs más megoldás. Hidat, melynek karcsú teste átível a Duna fölött, ahogy a férfi karja ível a nő válláig, ahogy az erős izmok átlendítik a kart a gyenge vállig, hogy összekössék azt, ami eddig ketté volt választva. S mikor ez a kötés létrejön, a nő odafordul akkor a férfihoz és a férfi szabadon maradt keze a blúz alá siklik, s egy év sem telik el, gyermekük születik, s immáron apává és anyává lesznek. A gyermek pedig felcseperedvén ott jár-kel ezen az íven, át apából anyába, s anyából apába, s ha megbotlik, egy figyelmes kar felsegíti, de ha lesodródik onnét, belétoccsan a Duna-vízbe, és úszik messzire, miként a dinnyehéj. Keresztül országokon és városokon, át erdőkön, szántókon és háborúkon, hogy végül a tengerbe érjen, ahol a víziistenek laknak, s nekik meséljen aztán arról a kötelékről, amivel Pesthez láncolódik Buda, s Budához Pest, hogy még véletlenül se sodorhassa el valamelyikőjüket a tavaszi ár.

Míg hidak nem épültek, nem is lehetett egy ez a város. Dereglyék, kompok, ócska ladikok szelték a folyót, kepesztettek a túlpartra, de hogy vissza mikor, s mimódon érhetnek, bizony kiszámíthatatlan volt. Vihar jöhetett, vagy leszállt az este, hisz az ügyek után oly sokáig kellett járni. S akkor jöhetett az idegen ágy, s az ezzel járó értelmetlen költségek. Télen persze, mikor a hideg

megkeményítette a vízfedélt, a Duna jegét is közlekedésre használták a pesti és budai polgárok. Legalábbis a bátrabbak, mert ez elég veszélyes játék volt. Átérni még csak-csak, bár egy-egy sanda lék könnyen befalta az utazót, ám a visszaút már egyenesen életveszélyes volt. A szürkület s a megváltozott időjárási körülmények szinte észrevétlen sodorták bajba a jégjárókat.

Mesélik valaha, tán épp a török előtti időkben, mikor a két város között élénk volt a kereskedés, s a legnagyobb fantaszták sem tudták volna elképzelni, hogy a Nagyboldogasszony-templom tornyán félholdas zászló lengedezzen, szóval azokban a meseszerű időkben szinte véletlen szövődtek a kapcsolatok a pesti férfiak s a budai lányok között. Sokszor olyanok, amelyeket mind az erkölcsi, mind a polgári törvények, mind pedig az egyház is mélyen tiltottak. Itt van mindjárt egy bizonyos von Finkenstein nevű pesti polgár története. Von Finkenstein becsületes német családból származott, fazekas volt neki a nagyapja, meg az apja is, ekként számára is egyértelmű volt, ha már ott a műhely, meg a kemence, az apróbb eszközökről nem is beszélve, hogy ezt a foglalkozást választja. Ha ebből meg tudtak élni az ősök, s fel tudták őt nevelni, nyilván ő is meg tud majd élni, s fel tudja nevelni a gyermekeit.

Ez a becsületes fazekasember cserépáruval kereskedett. Amikor csak módja volt rá, áthajózott Budára, hogy a budai népeknek is megmutassa a portékáját. Ott álldogált a vár piacán, télen topogva, nyáron izzadságot törülgetve, ahogy minden más mesterember is ott álldogált, mondhatni, ez természetes volt, velejárója a mesteremberségnek. Még azt is természetesnek tarthatjuk, hogy az árusítás során, mikor vevő éppen nem volt, ilyen pedig gyakran előfordult, nem tódultak hozzá a vásárlók, hisz a legtöbbeknek már épp elég tányérja, korsója és fazeka volt, hogy ezekben az üzleti szünetekben felhagyott a maga gyártotta áru szemlézésével, s el-elsétált a szomszédos kocsmákba. Még azt sem gondolhatja senki különösnek, hogy a felhörpölt borok hatására kicsit meglágyult az elméje. Ám azt már mindenképpen furcsállhatjuk, hogy e lágyulás következményeként elkezdte a budai lányokat módszeresen figyelni, osztályozni, hogy melyik és milyen mértékben tetszik neki. Volt egy, aki mindennap eljárt előtte, aki ebben az osztályozásban különben jeles érdemjegyet kapott a fazekastól, azt nagyon kifigyelte.

Mindennap adott időben érkezett, s a fazekas ezt az időpontot (délelőtt fél tizenegy) minden alkalommal rettenetesen várta. S hiába teltek-múltak a napok, ő nem tudott beleunni ebbe a várakozásba. Egyszer aztán a bortól megbátorodva beszédbe keveredett ezzel a budai lánnyal, s a beszédnek az lett a vége, hogy bizony a torkán át kijött belőle a hang, s a hangtól ürült járaton pedig bement a lánynak a hangja. Ment, mendegélt át a torkon, a csöveken ez a lányhang, s a fazekasnak a szívéig meg sem állt. Ráadásul ezt a hangot egy másik csatorna képben is beerősítette. A szem odavetítette a lány képét, s az a kép annyira beleégett annak a fazekasnak a szívébe, hogy azt kellett neki mondania, hát én bizony szerelmes vagyok ebbe a lányba.

Ez eddig rendben is lett volna, ha hirtelen nem jut eszébe egy másik tény, szinte azonnal, ennek a szerelemérzésnek a kiegészítéseképpen, miszerint, ez nem lehetséges, mert neki ugye már van családja otthon, a pesti oldalon, s még ráadásul ő erkölcsös embernek is tartja magát, következésképpen lehetetlen, hogy ő azt az otthoni köteléket megsértse. Nagyon érdekesek ezek az erkölcsi törvények, amelyekről sokan úgy vélik, a teremtéssel lettek hozzáfércelve az emberi lélekhez, pedig a valóságban igen gyorsan, sokszor pillanatok alatt a gyökerükig képesek megváltozni. Először azt gondolta a fazekas, hogy az, hogy tetszik, még nem megcsalás, bárkinek tetszhet bármi, főleg, ha az szép, s ez a lány rendkívül szép volt. Aztán az, hogy szerelmes vagyok, az sem megcsalás, mert nem történik semmi. Aztán az, hogy szerelmes vagyok és történik valami, az is semmi, mert nem akkor történik, amikor az ő feleségét ezzel megbánthatná, hiszen ő, mármint a felesége éppen nincsen itt. Ezeken a változásokon ment át von Finkenstein erkölcsi érzéke, s olyan boldogan járt át vásározni Budára, mintha bizony egész rakománynyi árut adott volna el minden alkalommal, holott egyáltalán nem így történt, hiszen Budán annyi volt a fazekas, mint égen a csillag, s a budai lakosok többségének még a kamrája is csurig volt cserepekkel.

Egyszer az asszony, aki különben nagyon rendes asszony volt, ezt még a fazekas is elismerte, azt mondta otthon neki, hogy te édes uram, nem kéne irányt váltani, mondjuk Dunakeszire menni, vagy Fótra, talán sikeresebbek lennének az utak, legalábbis üzletileg,

abban az irányban. Mi, mit mondasz? Máshová?, szólt vissza elképedve a férfi, hogy gondolod? Az igazi üzlet csak itt üthet be Budán, hisz itt lakik a király is például, meg az összes nemesurak és -asszonyságok. S hogy ő épp ezt az igazi üzletet készíti elő, ezért kell neki néha estig maradnia, meg féléjszakákig.

Mindent remekül üzemeltetett a fazekas, hiába, hát azért a német precizitás még a szerelemben is hasznos. Tulajdonképpen a tél zavar bele a dologba. Ha a tél nincs, ez az üzemeltetés kockázatmentes marad. De a télnek jönnie kellett, mert ezen az éghajlaton az így törvényszerű. A férfi pedig német származása ellenére pont olyan volt, mint egy szerető a görög mitológiában, nem bírt ki egy hetet se a lány nélkül, hát hogy bírt volna ki egy évszakot. Télen is átjárt, sőt mikor a jégen gyalogolt, még röhögcsélt is magában, hogy ejha, a tél az én cimborám, ilyeneket kiabált, merthogy gyalogúttá teszi a Duna vizét, ejhaj, a téllel legyűrjük az elemek erejét. Rettentő boldog volt, annyira, hogy nem figyelt arra, hogy a levegő már melegszik, hisz törvényszerűen közeledik egy másik évszak, s a kemény fagyokat először az enyhébb mínuszok, majd a pluszok váltják föl. Egy szerelmestől persze nem lehet elvárni, mégha precíz német is az illető, hogy a külső hőmérséklet változását érzékelje, hiszen belül annyira fűtött neki valami, hogy örökösen nem is a bőréig, de egészen a kabátjáig érezte magát megperzseltnek. Szóval, amit észlelni kellett volna, nem észlelte.

A lánnyal nyalakodott egészen estig, mikoris hazaindulni volt időszerű. Ruháját gyorsan elrendezte magán, arcáról hidegvízzel leöblítette a lány szagát, és ment a part felé sietve, kis késésben volt, ahogyan minden szerelmes örökösen késésben van a tervezett időhöz képest. Valahol ott közelítette meg a Dunát, ahol ma a Francia Intézet áll, szóval az akkor ott egy nagyon szép Duna-parti rész volt, árnyas-ligetes, kis kikötőkkel. Még fel sem tűnt a folyó, már hallotta, hogy a víznek hangja van, s méghozzá nem jégalatti hangja. Hú, a keservit, szisszent föl magában, s az észleléssel egyidőben a szerelem kezdett foszladozni benne, s beerősödött a precíz német. Hú, a keservit, itt meg mi történt, csak nem, csak nem lehet, hogy az? Pedig bizony az történt. A jég megszakadt az elmúlt hat óra során, s a fazekas nem tudhatott átmenni oda, ahol az ő szeretett felesége és gyermekei voltak.

A régi történet végét senki nem tudja, még Jókai, aki a legtöbbet tudta az efféle történetekről, még ő sem tudott a nyomára bukkanni. Hogy a fazekas tényleg nekiment a víznek, hogy ne kelljen a bűnt nyíltan felvállalni, és ottveszett, vagy visszaszaladt a lányhoz, s vele menekült el, vagy épp az volt, hogy hamarosan bejöttek a törökök, és törökké lett a lánnyal együtt. Nem lehet tudni, csak azt, hogy Pesten felnőtt akkor két árva, Marlon von Finkenstein és Marion von Finkenstein.

Szegény von Finkenstein, az ő házassága és felesége, s a két árva a hídnélküli Duna áldozatai lettek. Ma már ezt a történetet szinte elmesélni sem lehet, annyira nem értelmezhető, a hidaktól keresztezett folyóval. A mai von Finkensteinek akár órák, sőt percek alatt elrendezhetik szerelmi ügyeiket. S nem csak Lágymányos, a Gellérthegy, a Víziváros vagy Óbuda Duna közeli helyeit látogathatják, néha bizony egész Budaörsig, Törökbálintig, sőt a bátrabbak még Martonvásárig is elmerészkednek úgy, hogy ezzel még véletlen sem veszélyeztetik a házasság kötelékét.

LÁNC

A nő belehajolt a férfi szájába, mint a cirkuszban az oroszlánidomár, hogy országnak-világnak megmutassa, na lám, mennyire jólnevelt is az én kis leóm. Most leharaphatnám a fejét, jutott a férfi eszébe, aztán megrémült, ahogy elképzelte a nyakerekből fröcsögő vért. Meg az is rögtön felvetődött benne, hogy a fájdalomtól ugyan megmenekülne, de ki csinálná meg akkor a fogait, amelyek igencsak rászorulnak a felújításra. A nő kiemelte a szájból s megint látótávolba helyezte a fejét. Nézte a férfit, aki éppen a vonásait rendezte, hogy a kifacsart arcizmokat megint szokott állapotba juttassa, hogy az arca újra arc legyen, s ne egy eltorzult farsangi maszk. Képtelenség, gondolta a férfi így a vonásait pakolászva, hogy szerelmi viszony alakuljon ki egy fogorvosnő és a betege között. Ha a beteg legyűri az elemi rettegést, s nem úgy néz a fogorvosnőre, mint egy hóhérra, hanem a nőt látja benne, ami önmagában óriási s mondhatni egészen ritka dolog. Ha ez meg is történik, akkor is ott van még a nő, akiről nehéz elképzelni, hogy egy általa eltorzított küllemű alak iránt bármilyen érzelmet tápláljon. S ha mindezen gátak ellenére mégis kialakul valami, az érzéstelenítés miatt az első csóknál bukik a történet, amikor a férfi a megmerevedett nyelvével ügyetlenkedik, mintha egy román sörnyitót akarna a fogorvosnő szájába lökni.

Híd kell, mondta a fogorvosnő, s hogy ez egy rendkívül magas szintű fogászati beavatkozás. Mire a férfi félelemtől remegő hangon rögtön rávágta, hogy az ő fogai rendkívül alacsony színvonalúak, és nem hiszi, hogy egy magas szintű beavatkozást megérdemelnének, meg amúgy is minden arisztokratikus dologtól idegenkedik. Ő egy olyan típusú ember, aki az alacsony szintű beavatkozásokhoz szokott hozzá, s általában az alacsony szintű szolgáltatásokat tudta csak megfizetni egyébként az élet minden területén, s most neki furcsa volna, ha barátságból egy ilyen magas szintű szolgáltatáshoz hozzájutna.

Mire a fogorvosnő mondta, hogy valójában nincs más megoldás, csak ez a kicsi konstrukció, mondhatni – ha a művészetek felől közelítjük meg – kompozíció a jobb kettes és a hatos között, mely

fogak a lecsiszolást követően afféle pillért képeznek majd. Holnap el is kezdhetnék a munkát.

A férfi kedvetlenül kotródott el a rendelőből, elképzelte a holnapot, hogy olyan lesz a szája, mint a budapesti utcák, tele gödrökkel, kátyúkkal meg mindenféle építkezésekkel. Mint az is, amin éppen haladt, hogy autójával elérje a Lánchidat, és ezen a régi hídon kaptasson át Budára. A hídkapu előtt feltorlódtak a járművek, a kocsisor lassan araszolt keresztül a téren, a férfi autója már elcsúszott a Gresham előtt, látta a pilléreket, s a híd fölött a várat és a Mátyás-templomot. A koronázás jutott eszébe 1867-ből, hogy jön a díszes menet, élén Ferenc Józseffel, akit a népnyelv barátságból ferencjóskázott, lefelé a várból, az uralkodó kezében a szentistváni kard, fején a korona. Jön a díszes menet, s minden budapesti megcsodálja a szép fehér lovat, a csillogó uralkodói öltözetet. De gyönyörű, ezt mondják leesett állal, és senki nem kiabálja azt, hogy hóhér, vagy valami effélét. Dehogy. Csettintgetnek a nyelvükkel, ejha, meg ez aztán a király, néha még tapsolnak is, mintha színházban volnának.

Hol vannak a kurucok – törte a fejét a férfi –, szabadságon vannak, vagy nincsenek is kurucok? A kurucok léte történelmi tévképzet? Thaly Kálmán találmánya? Hol van az a nép, amelyik alig húsz éve trónjától fosztotta a trónra tolakodó fiatal császárt, s az egész Habsburg-pereputtyot?

A koronázási domb a pesti oldalon volt, márványkorlát övezte a tetején. A magyar vármegyék földjéből emelték. Ki volt adva parancsba, hogy minden vármegye hozzon oda a maga földjéből egy szekérderékkal, ám egyes megyék beintettek, erre a szervezők is beintettek. Ugyan kinek tűnik fel, hogy egy tucat megye földje hiányzik, volt így is épp elég. Az uralkodó felkaptatott a dombra, és a négy világtáj felé intett a kardjával, hogy megvédi az ő nemzetét. De kitől védi meg? Saját magától? A negyvennyolcas hőseitől? Hogy van ez? Ott kezdődött valami alapvető zűrzavar, egy kis nemzeti káosz, amiben elkeveredtek az emberek, s azóta sem tudni senkiről, hogy ki kicsoda, gondolta a férfi, s az ország tulajdonképpen a mai napig gazsulál ennek a nem túl szimpatikus királynak. Merthogy az ott, az a pár évtized, mondhatni, fénykora volt az országnak. S ez a fénykor feledteti a háborút, amibe beletorkollt, Trianont, amibe a háború

torkollt, Horthyt, amibe Trianon torkollt, s így folytathatnánk tovább. S a királyon keresztül a mai napig gazsulálunk annak az uralkodócsaládnak, aki ízléstelenségével megfertőzte Közép-Európát, a tolakodó paloták, a ronda bútorok, ócska dizájnfestmények megrendelőinek. Persze, vágott saját gondolataiba a férfi, minden uralkodóra jellemző az ízléstelenség. Lehet, hogy csak akkor lehet valaki uralkodó, ha abszolút nem rendelkezik semmiféle ízléssel. Esetleg ez az egyik legfontosabb tulajdonság, amit ellenőriznek a királlyá koronázás előtt. Aztán az évszázadok során kialakultak ezek a már genetikailag is ízléstelen családok, mint a Habsburgok. Elképzelte, ha most királyság lenne, az esztétikatanszék tanárainak kiadná a parlament utasításban, hogy vizsgáztassa le a várományos uralkodót, hogy biztosan semmiféle esztétikai érzékkel nem rendelkezik. A vizsgálat eredményét Bacsó Béla tanszékvezető foglalná össze egy mindenre kiterjedő elemzésben, amely elemzés biztosítja a magyar rendeket, hogy nem kell tartani a jövendő királytól, az esztétikum számára érvényes tárgyakat még reflektorral sem veszi észre.

A Habsburgokkal próbálta kiverni a hidat a fejéből, amit majd a fogorvosnő beleültet a szájába, ahogyan Széchenyi ezt itt Buda és Pest partjai közé, mert kötés kell, a két város között. Egy levélben, bár még a hídnak csak terve volt, már az egységes városról beszél, aminek nevét, Bukaresthez hasonlatosan Budapestnek nevezhetnénk. Széchenyi tulajdonképpen ezzel a hídépítéssel elindította azt a határainktól pár száz kilométerre népszerű s a magyarok számára zsigerileg sértő földrajzi tévképzetet, hogy Bukarest és Budapest tulajdonképpen ugyanaz a város, ebből következően a románok és a magyarok sem különböznek egymástól. Magyarán, amikor a romániai magyarság problematikájáról esik szó, egyes nyugati lakók számára már maga a felvetés is teljességgel abszurd, hogy lehetne ilyen konfliktus – kérdezgetik, akkor, amikor ez ugyanaz? Skizofrénia? Lehet, hogy vannak skizoid nemzetek is?

Az autó lassan araszolt a híd felé, épp a hídtorokba fordult, ahol rendőrök őrizték a buszsávot a kósza autósoktól, akik szabály ide, szabály oda, s hiába, hogy a buszon hány utas sajtolódik össze, hiába hogy más népek ott sorakoznak a körforgalomban, ezek az autósok csak tepernek előre a buszsávban a sokmilliós terepjáróikkal

és sportkocsijaikkal, mert nekik jár ez az előny, ők különbek, mint mások.

Késő délelőtt van, a nap aligferdén vetül a hídra s a Dunára, megcsillan a törtető autós fejebúbján, amint odahajol a rendőrhöz, hogy lepénzelje. A rendőr pedig, hogy nem, pénzért nem tekint el a büntetéstől, ha volna valami baj, mondjuk, szegény édesanyja volna beteg, akkor talán. De nem is tudja elképzelni, hogy az efféle autósoknak legyen édesanyja. Vagy már beadta valami intézetbe, ahol milliókért ápolják, s a fickónak nem kell odadugnia többet az orrát sem, mert elég a pénz. Az asszony pedig csak arra gondol, hogy mennyi dolga lehet az ő fiának, mi lehet a foglalkozása, hogy annyira nem tud kiugrani ide a fővárostól alig 15 kilométerre lévő intézménybe. Nőhöz megyek, erősködött az autós, hogy neki sietni kell, mert vissza kell érkeznie időben, ukránokkal van egy megbeszélése, s az ukránokról mindenki tudja, milyenek, nem szabad megvárakoztatni őket. Addig neki be kell ugrania egy nőhöz, s hogy a rendőr is férfi. Igen, mondta a rendőr. De én nem, szólt közbe a másik rendőr, aki éppen nő volt és meghallotta e szapora magyar fajta, a magyar törtető szavait. Aztán feljelentés következett, a vitára egy gyalogos figyelt fel. Egy gyalogos, aki már hajnalban, még be sem indult a forgalom, átvágott a hídon, hogy bejárja a pesti piacokat, hogy ellenőrizze, hol mennyi az olcsó bor ára, s megnézze a haverjait, akik esküsznek az általuk látogatott söntésekre. Immáron visszafelé baktatott. A gyalogos, aki oly megszokott része volt ennek a hídnak, mint a kőoroszlánok, hiszen minden reggel át és vissza, híres költő volt, igazi király az ő birodalmában (II. Dezső), ám ez nem látszott rajta. Inkább volt hasonlatos azokra, akiknek nincs lakhatása, sem ebben a városban, sem sehol az innenső világban, hanem csak az egeken túl. Pillanatra felfigyelt a vitára, aztán rákanyarodott a hatalmas láncszemek melletti járatra, onnét nézte a vízen játszó napot, s a hajókat, ahogy messze-messze húzzák hatalmas testüket.

Az autós nagyot káromkodott és bevágta a terepjáró ajtaját, s hogy megszívjátok még, mert haverom van a béemben, mondta, aztán besorolt a többiek közé.

Mindenki felfér a hídra, egy idő után mindenki. A hídnak nem dolga, hogy ítéleteket hozzon: te mehetsz, te pedig maradsz. A hídon odajuthatsz, ahol várnak, s elmenekülhetsz onnan, ahol üldöznek, s

fordítva, odajuthatsz, ahol nem várnak, s azoknak karjaiba szaladsz, akik üldöznek. Persze senki nem akar a túloldalon martalék lenni, szerencsétlenné válni, olyanná, akit a másik oldal lakói kifosztanak, kiűznek lakásából, s ha életét nem is veszik el, odadobják a fagynak, a kilátástalan utcai életnek. Senki nem ezzel a félelemmel indul útnak, a férfi sem gondolt ilyenekre, mikor úgy döntött a fogorvosnál: hazamegy.

MARGIT

Munkanapokon reggel és délután magányos futók zötyögnek a hídon. Néznek fölfelé, Újpest irányába és lefelé a látványosabb budai és pesti rakpartokra. Remeg a szemükben Budapest, ahogy a talp a járda kövéhez ér, megröccennek a hatalmas rakparti épületek. Mintha egy alkoholista operatőr helytörténeti filmet forgatna, holott valóság volt; mintha a föld rengene, holott csak a fej remegett. Futnak izzatagon át a hídon, ki a szigetre, nyelvüket lógatva, az egyik, mert azt hiszi, leadja a felesleges kilóit. Van neki tizenkettő, s valóban, minden alkalom után lemegy belőle egy kiló húsz deka, de érdekes módon estére visszatér, mint egy állandó vevő a sarki boltba. Kóbor kilók ezek, átszöknek a test határán, majd hamarosan csizmát sem törülve visszajönnek. A haverjaival meg a barátnőivel állandóan megvitatják, hogyan lehetne áttörést hozni ezen a fronton, de az áttörés nem történik meg. Legfeljebb akkor, amikor a főnök odamegy hozzá, és azt mondja, hogy ezt a részleget, ahol ő épp dolgozik, megszüntetjük a cégnél, úgyhogy közös megegyezéssel el lehet húzni.

Na akkor fogyott a nő vagy tíz kilót, az alatt a három hónap alatt, míg állás után kajtatott. A bőre olyan lett, mint a krepp, megfonnyadt a csontozatán, most ugyan feljött rá a kamaszkori farmerja, de minek… Közben minden tartalékát fölélte, s nem tudta, hogy a lakásrezsivel mi lesz. Ez a megviseltség egyre esélytelenebbé tette az új állásra. Végül olyan céghez állt be és olyan munkakörben, amilyet korábban elképzelhetetlennek tartott, de van egy határ, ami után már minden jó, még a biztonsági ellenőrség is a Malévnál, ahová végül elhelyezkedett.

Mások csak azért futnak, mert úgy tudják, az agy termel közben valami boldogsághormont, egy kereskedelmi csatornán hallották, s aki mondta, hiteles volt, hisz nagyokat nevetett riport közben, s ekként a futás meghozza azt, amit az élet nem hozott. Vidámak lesznek és felszabadultak, gondtalanok, mint a magazinokban szereplő fényképek. A hétvége a családoké.

Apa, anya, gyerekek.

A nagyobbat a férfi a nyakában vitte, a kisebbet a nő tolta babakocsiban. Gyalog mentek. A Balzac utcában laktak, nem messze a hídtól. Lifttel le a negyedikről, végig a körúton, át a Jászai Mari téren, jobbra egy pillantás a palatinuszházakra, aztán a másik irányban Buda felé. A nő tolta a babakocsit, a férfi cipelte a gyereket, a szigeti bejárónál jobbra fordultak, aztán le a szigetre. Ott végignézték az ültetvényeket, a különösen tavasszal színpompás növényeket és a kicsi állatkertet. A gyereknek mondta az anya is, de főleg az apa, mert ő falun született, igaz, már régen, mondta, hogy nézd: ez egy tyúk, ez egy kacsa. A Balzac utcában nem éltek még ilyen egyszerű, vidéki szemmel hétköznapinak nevezhető állatok sem.

Egy év múlva kikerült a kisebb gyerek is a kocsiból. Villamosra szálltak, mert olyan lassú volt velük gyalog, hogy a szigetre érve már fordulhattak volna vissza. A labdát is tedd el, kiabált hátra az asszony a lift elől a férfinak, aki épp az ajtót kezdte bekulcsolni. Előbb is szólhattál volna, mondta a férfi és visszalépett a sárga gumilabdáért. A füves részen együtt gurigatták a játékot, aztán hajólesre, így nevezte a férfi, indultak. Álltak a hídkorlátnál, nézték, amint egy uszály, a szárnyas bécsi járat meg a lassúbb visegrádi sétahajó átcsúszik a pillérek alatt. Egyszer jó volna szárnyashajóval Bécsbe utazni, mondta az asszony. A nők mindig akarnak valahová menni, a férfiak meg rettenetesen sajnálják az ilyenektől a pénzt meg az időt is. Jó, persze, majd elmegyünk, mondta a férfi, de a nő érezte, hogy a férfi nem akar. Nem akarsz, ezt sem akarod, mondta a nő. A férfi erősködött, hogy ő azt mondta, hogy igen, de a nő meg, hogy a férfi tulajdonképpen azt mondta ezzel az igennel, hogy nem. A szószerinti és a szó mögött megbújó jelentés igazsága csapott össze ebben a veszekedésben, ami egészen a Balzac utcai kapuig tartott. Ott a kulcsot keresve vették észre a két gyereket, akikről közben teljesen megfeledkeztek, hogy ott lógtak a kezeiken. Most hagyjuk, mondta a nő, nem kell itt a gyerekek előtt. Ezt persze akkor mondta, amikor az ő igazsága látszott fölülkerekedni, s ekként megvonta a férfitól a lehetőséget, hogy tovább védekezzen.

A labdás alkalmakat a „biciklivel közelítjük meg a hidat és a szigetet” alkalmak követték. Néha keresztülhatoltak a Dunától övezett

földdarabon, s egészen az Árpád hídig jutottak a Grand Hotelen túlra, és onnét a parkolótól fordultak vissza.

Korábban, míg gyalogosok voltak, rettenetesen haragudtak a biciklistákra, hogy mért kell nekik ott, ahol más a kicsi gyerekeit sétáltatja, a híd viszonylag keskeny járdáján, ráadásul olyan tempóban. Megvetették őket, antiszociális lényeknek vagy rendkívül önző, csak magukra s más embertársaikra egyáltalán nem gondoló alakoknak tartva ezeket az embereket. Mikor azonban ők lettek biciklisták, épp ellenkezőleg gondolkodtak: a gyalogosokra haragudtak, akik nem voltak hajlandóak azonnal félreugrani, mikor az apa – ő ment elöl – rájuk csöngetett, vagy ha elugrottak, épp rossz irányban. A férfi meg is szidta őket, hogy nekem biciklivel nehezebb navigálnom, mint egy gyalogosnak. Ez a méreg csak fokozódott benne, mikor átmentek a hídon Budára, s ott a rakparti bicikliúton elindultak észak felé, s mint tudjuk, a rakparti bicikliút nem más, mint a járda egyik fele, egy fehér csík jelzi, hogy hol van a határ, de persze a gyalogosok mindig összekeverik, hogy melyik a biciklis sáv, melyik pedig a gyalogos. Rettenetes volt, főként egy kellemesen langyos tavaszi napon, amikor minden budapesti szinte kötelezőnek érzi, hogy kimásszon a Duna-partra, és ezáltal akadályozza a családi biciklizést.

A közös kerékpározás eredménye az lett, hogy a gyerekek mire egyedül kezdtek eljárni, egyrészt rendkívül jól megismerték a biciklisutakat, másrészt kiválóan megtanultak kerékpározni. A gyerekek egyedül mentek, s a férfi meg a nő nem érezte innéttől kötelezőnek, hogy az ő hídjukon kigyalogoljanak vagy kikerékpározzanak az ő szigetükre (ez volt otthon a megnevezés családilag: a mi hidunk és a mi szigetünk). A hétvégéket ebédfőzéssel töltötték, illetve a férfinak megszaporodott a munkája, s ezért többet kellett házon kívül lennie. Egyébként több pénzt is keresett ekképpen, most jött meg a korábban említett összeg a hajóútra, persze feleslegesen, mert a hajóút már nem szerepelt a tervezett elfoglaltságok között, a gyerekek túlnőtték ezt a családi programot.

Az asszonynak rossz volt, hogy már csak emlékeiben él ez a híd és ez a sziget, s hogy csak ott él mindaz a múlt, ami a gyerekek kicsi korát jelentette. Volt benne valami mély fájdalom, mintha elvesztette

volna egy nagyon közeli rokonát, a szüleit például. Úgy fájt neki ez, hogy elvesztette azt az időt. Az volt az ő életének főideje, gondolta, s hogy most már csak alidők következhetnek, annál lényegesen jelentéktelenebb idők, talán olyanok, amelyeket tulajdonképpen leélni sem érdemes. Rossz volt, hogy a férfi ebben a gyászban egyáltalán nem mutatkozott partnernek. Csak lótott-futott, a megszaporodott munkája után, s az asszony ekképpen sokszor volt vagy maradt egyedül ezzel a problémával, ami a probléma súlyát tovább növelte.

Egyszer egy különben minden szempontból átlagos napon. Hozzá kell tenni, hogy általában minden nap átlagos, csak azoknak nem az, akiknek a saját életében történik valami szokatlan, hogy például az orvos bejelenti a rákot, vagy éppen már meg is hal. Ez általában ezen az emberen kívül mindenki másnak átlagos nap, amikor reggel elmegy dolgozni, este haza, megeszi a vacsorát és lefekszik. Egy ilyen napon, amelyik mindenki másnak átlagos volt, az asszony az egyedülléttől megkínozva a későn érkező férfinak nekiszegezte a kérdést: Mért ilyen későn? A férfi mintha várta volna ezt a kérdést, hisz annyira felkészülten hozakodott elő a válasszal, szinte gondolkodnia sem kellett, hogy ő tulajdonképpen nem gondolta volna, hogy ötven körül, de úgy látszik, előfordul, s hogy rá ezért még haragudni sem lehet, s hogy ő változatlanul az asszonyt nagyon szereti. Tulajdonképpen még mindig ő áll hozzá a legközelebb, mert ugye ott vannak az együtt töltött évek, évtizedek, mindent tudnak egymásról, s hogy ő csak ehhez az asszonyhoz, akit most épp elhagyni készült, tudna úgy viszonyulni, hogy bizalommal.

A nő hallgatott. A férfi folytatta, hogy ő tulajdonképpen meg se nézte, hogy kikkel dolgozik együtt, de egyszer ez a nő mégiscsak feltűnt neki, s érezte, hogy nemcsak vizuálisan, hanem lelkileg is ráhangolódik. A nő hallgatott, mert a hazugságra volt beállva, hogy a férfi a munka miatt nem jön. Hogy ezt fogja mondani. A férfi ezt a hallgatást úgy értékelte, hogy a nőt még csak meg sem rendíti ez az esemény, s akkor elkezdett vádaskodni, hogy a nő mikor vagy inkább mikortól nem törődött vele eleget, ami egyébként feltehetőleg a férfi szempontjából igaz volt, csak a nőéből nem, mert a nő ezidő alatt olyan éveket élt meg, a gyerekek leválása után, amikor a korábbi figyelemért, gondoskodásért cserébe neki lett volna szüksége

törődésre. S végülis hősiesen tartotta magát eddig a napig, eddig a kérdésig, hogy minderről akárcsak jelt is adjon.

A férfi még aznap összecsomagolt. Mondta, hogy nem volna helyes ezek után ittmaradnia. A nő nem tudta, mit gondoljon, hogy mi volna helyesebb, de neki is indokoltnak tűnt, hogy a férfi elmegy. Csak másnaptól érezte, hogy másképp is lehetett volna lépni, mikor a megcsalatottság és a magány egyszerre tört rá. Amikor ezek mellé az érzések mellé odafurakodott a gyűlölet, amit a férfi harminckétéves kolléganője iránt érzett, akinek nyilván nem volt más választása, hisz a hozzá korban illő férfiak huszonévesekre hajtottak, neki maradtak az ötvenesek, s arról nem tehet, hogy ennek az ötvenesnek, mármint az ő férjének éppen volt családja. Tulajdonképpen egy szociológiai ténynek esett áldozatul az ő házassága, hogy megszaporodtak a társadalomban a harminc fölötti magányos nők, különösen a diplomások körében.

A férfi igen, de a híd, az ő hídja nem hagyta cserben. Azt gondolná az ember, hogy innét már nincs mifelé menni, csak tényleg oda, aztán a hídkorlátra és onnét, tovább. Ez így igaz, de annyi hasonló történet színezi a budapesti életet, hogy az asszony mégsem a száz évvel ezelőtti megoldást választotta, hogy mint a Hídavatás című költeményben, belehajítsa testét, ami már nem kell a férfinak, s talán másnak sem, a pillérektől fodrozódó vízbe. Felhívta a barátnőket, akik részben elszakadtak tőle, de még voltak, hogy újra szeretné szorosabbá tenni az ő kapcsolatukat. Ekként az életnek ebben a szakaszában ezekkel az asszonyokkal járt ki a szigetre. Volt közöttük, aki elvált, volt olyan, aki csak félt, hogy elhagyja a férje, és emiatt a privát életét próbálta intenzívebbé tenni, hogy ha megtörténik, akkor ne legyen magányos. Mondani sem kell, ez a nő is hamarosan az elváltak táborába sodródott. Ott sétáltak, kávéztak, s leültek azok alá a fák alá, ahol az a régi költő is üldögélt, s kapcsos füzetébe apró verseket kapart. Az a régi költő, aki olyan volt, mint bárki: esendő. Minden olyan egyszerű volt rajta, csak a neve volt Arany, meg az, amit írt.

SZABADSÁG

Mászóka-híd. Megmászható, sőt kínálkozik a mászásra. Nem is lehet érteni, mért nem ül mindig a csúcsán egy sereg ember, ahogyan a fecskék elmenőfélben a villanydróton, hogy ezévre búcsút vegyenek a kontinentális éghajlattól, ettől a hazától, ami nekünk állandó, nekik viszont csak ideiglenes tartózkodási helyük. Ülhetne ott mindig valaki, hogy onnét a turul mellől kiabálja a világba, vagy legalábbis a budapesti lakóknak a sérelmét. Hogy nincs munkája, már két éve, és mindene szarrá ment emiatt, például a házassága, a ruházata, meg persze az élete is, úgy összességében. S hogy valaki segítsen rajta, mert különben a mélybe veti magát, a társadalom áldozata lesz, s úgy elsodródik erről a vidékről, mint a dinnyehéj. Vagy még annál is inkább, mert nemcsak a Fekete-tengerbe, hanem sokkal messzebb, egészen a túli világokba, ahol nem ilyen nemtörődöm alakok intézik a köz ügyeit, mint nálunk, hanem angyalok, akik az érkezőnek minden rezdülésére figyelnek. Már a túlvilág kapujában ajánlatokat tesznek, hogy mi minden érdekességgel töltheti itt az ember a halálát.

De nem ül ott a munkáját vesztett, és nem ül ott a szerelmét vesztett, és nem ül ott, akinek elzsarolta valaki a lakását, akit egy szörnyű betegség gyötör. Csak a turul pöffeszkedik magányosan. Cimborákra várva. Néha mégis valaki megtöri ezt a magányt, és felmegy oda. Egy fiatal férfi. Ott kapaszkodik fönt a vasakon, s eléri a nemzeti madár szárnyait.

Éjszaka volt. Ez még azokban az időkben történt, amikor elcsendesedett a város éjszakára. Autó nem zúgott át a hídon, gyalogos nem baktatott. Egy téli hónap, talán február. Lehetett volna december is, vagy január. Ha a körülményeket, pl. az időjárást vesszük. Lehetett volna, de mivel nem azokban a hónapokban volt, hanem februárban, nincs értelme általánosítani, hogy valamelyik vagy inkább bármely téli hónapban. Nem, ez éppen februárban volt, csak nem tudni, annak a hónapnak melyik felében, s pláne nem tudni, hogy pontosan milyen napon.

Egy kisebb kompánia közeledett, hogy az akkor Dimitrov, ma Vásárcsarnok tértől ráérjen az egyébként kihalt, üres hídra. Fiatal

férfiak és nők, feltehetőleg egyetemisták. Hangosak, vagy csak a csend miatt hallatszottak ennyire, minden bizonnyal egy vendéglátó-ipari egységből jönnek, egy üveg bor még mindig az egyik férfi kezében lógott. Sodródtak a híd felé, és olyas dolgokról vitatkoztak, mint pl. alternatív életmód, elidegenedés, igazságos társadalom. A vita azonban nem juthatott eredményre, hiszen mire egyik vagy másik sorra került, már teljesen elfelejtette, hogy mit is akart mondani, s ha eszébe jutott a mit, semmiképpen nem tudta feltárni, hogy az miképpen kapcsolódik ahhoz, amit az előtte szóló mondott. Ez az az amnéziás állapot, amikor az igazságunknak megingathatatlanul a tudatában vagyunk, de az agytekervények mélyéről ezt az igazságot sehogyan sem tudjuk előhívni. Igazam van, azt gondolták mindahányan, de persze nem tudták, konkrétan miben, ezért azt gondolták: mindenben.

Már a hídon voltak, mikor az egyik közülük azt mondta, hogy olyan hülyén néz ki ez a turulmadár. Minden turulmadár hülyén néz ki, mondta a másik, mintegy axiomatikusan. Nem úgy általában néz ki hülyén, mondta az előző, hanem hogy eltér attól, amilyen egy turulmadár, mintha kabátja lenne. Benyomtál, mondta egy másik, de ez különben jó ez a kabátos turulmadár. Mi lenne, ha esetleg ti is megnéznétek? – kérdezte mostmár kicsit mérgesen az, aki a turulról mondta, hogy hülyén néz ki. Mit nézzünk, nem tudunk a te szemeddel látni, mondta valamelyik, s ekkor elkezdődött egy filozófiai csatározás, hogy azonosnak látjuk-e a világot, vagy nem, mely csatározás azzal zárult, hogy a többiek mégiscsak hajlandóak voltak felnézni erre a madárra. Hát mit látnak…

– Te, az ott egy ember? – kérdezte az egyik.

– Mit csinálsz ott, hülyegyerek? – kiabált föl a másik.

– Másszál már le, baromagyú! – kiabáltak tovább.

– Gyere föl értem – szólt le a magasból a fickó.

– Olyan, mintha a turul beszélne – nevettek lent.

– Gyere már le, mit játszod az eszedet, ha elmegyünk, senki nem fog látni, hiába másztál föl teljesen. Még röhögni sem fog rajtad senki.

– Én most végzek magammal – mondta a fenti.

– És ha megúszod, csak a gerincedet töröd, akkor mi lesz, tolókocsiban akarod tölteni az egész életedet?

– Mert otthagyott az a rohadék – mondta a fönti. – Érted, lelépett, és elment azzal a hülyegyerekkel, akinek diplomaták a szülei és élt mindenfelé a világban. Azt mondta a csajnak, hogy majd ő is diplomata lesz, és viszi ezt a csajt mindenfelé, például Indiába is. Ez az India, ez volt a legerősebb érv a csajnak, mert az az igazság, hogy India mindig is nagyon érdekelte, én meg oda nem tudom, legfeljebb Bukarestbe vagy Varsóba, csak szocialista relációban.

– Egy hülye csaj miatt nem érdemes, érted, hülye az a csaj, aki egy diplomatával, tudod milyenek a diplomaták, mind kém meg maffiózó. Meg figyelj, csaj annyi van, mint a nyű, életed meg csak egy…

– Ja, mit oltasz ki a következő csajnál, ha az is otthagy?

– Ha még egy csaj otthagy, azt már biztosan nem élem túl.

– Főleg ha már ezt az egyet sem.

– Micsoda? – kérdezte a fönti fickó. – Most hogy is van ez a dolog?

– Gyere le, az a lényeg!

– Egy fél barackért lemegyek – mondta a fickó kicsit megörülve, hogy mégiscsak félbeszakíthatja az élete kioltását.

– Télen nincs barack! – kiabált föl az egyik lány. A lányok mindig olyan meghökkentő dolgokat tudnak mondani, hogy megáll tőle egy pillanatra az élet.

– Micsoda? Mit mondasz? – kérdezte fentről a fickó.

– Hogy télen nincs barack, azt.

– Ne röhögtess, mert tényleg leesek, a végén nem is akarattal lesz végem.

– Most mi a baja? – kérdezte a lány, mire az egyik lenti fiú mondta, hogy tulajdonképpen ő a pálinkára, a barackpálinkára gondolt, hogy ha adunk neki fél decit, akkor lejön. Ja, mondta a lány, arra nem gondoltam, valahogy az nem jutott… – magyarázott volna hosszan, de a fiú fölkiabált a turul cimborájának, hogy barack nincs, de van egy fél üveg bor, az jó lesz-e.

– Jól van – nyugodott bele a fenti, és elkezdett lefelé mászni.

– De nagyon humanisták vagyunk – mondta az egyik lenti fiú –, hogy ennek a hülyegyereknek nem elég, hogy megmentjük az életét, még a borunkat is odaadjuk.

– Azzal mentjük meg az életét – mondta a másik –, hogy odaadjuk. Szóval ez a két dolog feltételezi egymást.

A fickó lemászott, harminc körüli volt, kicsit eszelős tekintet, be volt rúgva, szinte érteni sem lehet, hogy tudott fölmászni, s pláne le, mert ugye a lefelé, ezt még egy amatőr sziklamászó is tudja, mindig nehezebb. Megmarkolta a borosüveget, ami innéttől az ő tulajdona volt, ez az üzlet részét képezte. Annak, hogy ő lehetővé tette, hogy a gyalogosok életmentők legyenek, ez a félüveg bor volt az ára. Szerencsére azonban utált egyedül inni, így aztán megkínálta az életmentőket is, akik nagy kortyokban próbáltak minél többet visszaszerezni az italból. Itt született meg a hídon, a félüveg bor elfogyasztása közben az új név, hogy mászóka-híd. Ez nagyon tetszett nekik. Nevettek rajta, hogy jobb lenne annak hívni, mint Szabadságnak. S ezután valaki előállt azzal, hogy a hidak elnevezése tulajdonképpen arra utal, ami hiányzik az embernek.

– Hogyhogy? – kérdezte gúnyosan a mellette kortyoló fickó.

– Hogy például a szabadság – erősködött –, hogy az hiányzik.

– És mi van akkor az Erzsébet híddal? – kérdezett vissza az, akihez épp most ért az üveg.

– Hogy hívták a csajodat, aki lelécelt a diplomatával? – kérdezte a hiányelméletes fickó.

– Erzsinek – mondta a megmentett életű.

– Na látod, ez egy igazság.

A kérdést nem feszegették tovább. Maguk elé néztek, nem azért, hogy a jövő, csak hogy tudjanak haladni Buda felé, ne botoljanak el valami szemétben vagy egy kiálló flaszterdarabban. Semmit nem láttak a jövőből. Hogy például az a lány a fél barackkal, hogy belőle mi lesz. Nem látták, amint húsz évvel később összepakol a fogorvosi rendelőben, leveti a köpenyét és elindul haza. Nem kocsival jött, nagyon rossz parkolni a városban. Beugrott a Nagyvásárcsarnokba, hogy ezt-azt vegyen, aztán ment át a hídon, kevés volt a cucc, csak magának vásárolt, gondolta, inkább gyalog. S ez a gyaloglás tette lehetővé, ez a lassúbb idő, hogy eszébe jusson az, ami régen történt.

Húsz év után most ő visszakapta a szabadságát. Nem kell arra a fickóra többet mosni meg vasalni – mert még azt is elvárta, olyan volt a munkája, hogy vasalt ing mindennap. A megüresedett időt először ezoterikus tanulmányokkal akarta kitölteni. De eredendően racionális

alkat volt, ekként nem tudott egész személyiségével belehelyezkedni a titkos tudásba. Holott a csoport vezetője már az első foglalkozáson mondta, hogy enélkül senki nem érhet el eredményt. Egy alkalommal aztán, mikor a mágus – később csak így nevezte a kör vezetőjét – azt tanácsolta, hogy a feng suit kéne alkalmaznia a fogászatban, akkor felállt, azt mondta ennek az embernek, hogy takarodjon a… Ritkán mondott csúnya szót, de most nem tudta másképp rendezni a viszonyát az ezotériával és a mágussal, és amint ezt a szót kimondta, a kimondott szó lendületével az ajtó felé indult, és végérvényesen elhagyta a terepet. Innéttől kezdve apróbb dolgokkal próbálkozott, olyanokkal, amelyekhez nem kellett gyökeresen átalakítani a személyiségét: színház, mozi, egy templomi kórus. Tulajdonképpen bármi belefért, mert mostantól ő nagyon szabad, flexibilis idő dolgában. És túljutott ezen az egész múlton, a férfin, meg a húsz éven. Mi az nekem, mondogatta a telefonban, ha rácsörgött valaki például azok közül, akikkel most kórusra járt, új szakasza kezdődött az életemnek, a szabadság ideje jött el. Nagyon hitt ebben az új életben. S nem értette, hogy akkor mért van az, hogy vágyat érez, felmászni a turulhoz és elvetni magától ezt a világot, hogy talán ez is a szabadság része lenne, hogy tulajdonképpen: nem akar élni.

PETŐFI

Csak a felszín locsogott, minden fület eltömített a hangja. Ahogy az öregasszony a Mester utcából a Körút felé haladt, egyre erősebben nehezedett ez a hang a dobhártyájára, arra az élete során megfáradt és letompult hártyára, ami különben sokszor az üvöltésig erősített rádió hangját is alig hallotta, s nem szűnt akkor sem, mikor a Boráros téren a szobor mellett kicsit megpihent. Május volt, tavaszi meleg, a nap sütött, a nénin meleg ruha volt, az ő korában már nem öltözhet lengén az ember, jön egy hidegebb fuvallat, és kész a betegség. Ágynak esik, és akkor ki fogja ápolni? A szomszédban a Mariskára nem számíthat, mert neki is elég gondja van, hogy megküzdjön a saját testével, egy másik test gondozása már biztosan nem fér bele az erejébe, a gyerekeinek pedig az idejébe, hisz nekik az is épp elég, hogy fel kell nevelniük a saját kölkeiket, rendezni a munkahelyen az életüket, amiből egyáltalán valami pénzhez lehet jutni. Meg kell mondani, manapság a munkahely, pláne a jó munkahely nem kis dolog, s ha az ember elveszti, bizonyára már soha olyat nem talál még egyszer. Szóval, neki vigyáznia kell, mondta is ott a padon a mellette ülőnek, szintén idős hölgy volt, bár nálánál egy tízessel fiatalabb, kutyát, olyan kis aranyos kutyát, amilyet a mellette ülő néni is szívesen tartott volna, ha nem lenne ennyire öreg, s nem félne attól, hogy ha ő megbetegszik, akkor még ezzel a kutyával is törődnie kell valakinek, nem beszélve arról, ha meghal, akkor ugye mi lesz a sorsa, elaltatják, vagy kutyamenhelyre kerül. Még belegondolni is rossz. Az asszony a padon mondta, hogy ő is egyedül él, s azért jó neki ez a kis állatka. Legalább a rádión kívül van neki valaki társasága, akihez szólni lehet. A férje már nem él, mert ez a statisztika, szóval ebből logikusan következik, hogy a férfiakat elveszíti viszonylag korán az ember, hamár nem lépnek le ötvenévesen egy fiatal pipivel. Így nevezte a lehetséges szeretőt, hogy pipi. Igen, mondta a néni, s hogy neki is meghalt, bár nem annyira korán, tulajdonképpen alig pár éve. Megnevezte pontosan az évet, a hónapot és a napot, hogy mikor. De ez ebben a helyzetben, amikor már nincs, ugye teljesen mindegy, hogy tovább élt. A kutyás

asszony akkor elköszönt, hogy láthatja a kutya, az nem akar egyhelyben, s ez neki a napi torna, hogy egy nagyot sétál ezzel az állatkával. Ez biztosítja, hogy még mindig nagyon jó állapotban van. A néni mondta, hogy ő is próbál kutya nélkül is törődni magával, csak hát így nehezebb, mert kevésbé lehet indokolt az ő tornájának a célja, meg hát nem tagadhatja, van némi nehézség a mozgásában. Láthatja a kutyás asszony, hogy például bot nélkül nem is tudna mozogni, s hogy azzal is rendkívül lassan. A kutyás még odakiáltotta, hogy ki kell tűzni mindig valami távot, hogy azt megteszi.

Az öregasszony ült ott, s azon gondolkodott, hogy ez a nagy hangzavar mennyire el tudja nyomni a fájdalmat, amit például a magány miatt érez, hogy az nem tud feltörni, hogy lehetséges az is, hogy nem is fáj neki ez a dolog, hanem így természetes. Biztosan. Ült, nézte a Duna-partot s a szemben lévő új épületeket, nem látta pontosan, mert szemüveggel is elég rosszul látott, de, gondolta, ezzel már nem érdemes foglalkozni, ez a lencse is megteszi arra a rövid időre. Átmegyek, gondolta magában, hogy itt van ez a híd, épp azért, hogy az ember átjuthasson a túlpartra. Átmegyek Budára, motyogta maga elé.

Ahogy a felszín hangzavarán keresztül elő tudta hívni ezt az elhatározást, rögtön megmozdult a keze, s a kezével a botja, a botja után a lába. Nehézkesen felállt, olyan törtbarna bőrcipője volt, amin a lábujjaknál több helyen is ormótlan kidudorodások voltak, ahogy a csontok ott alakultak, s ezeken a kidudorodásokon megkopott a színezék, bár látszott, hogy a néni ezt minden reggel cipőpasztával megpróbálja eltüntetni. Abban a tempóban, amire nem mondható a szokványos lassan vagy gyorsan megjelölés, hanem az épp olyan, mint amilyen tempóban a néni mozogni tudott. Ebben a tempóban indult el a lépcsők felé. Ezt gondolta a legnagyobb nehézségnek, a lépcsőket, mert utána mégiscsak egyenes, legfeljebb a hídnak van kicsi íve, de az semmi, az ő apró lépteivel nem lehet észrevenni. Lépegetett fölfelé, a bottal mindig megsegítette magát, aztán három-négy lépésenként megállt, szusszant egyet. Akkor vette észre, hogy hatalmas festékcsíkok vannak a híd falán. Garázdáknak nevezi az idevonatkozó tévéműsor azokat, akik összepermetezik festékkel a középületeket. A néni azonban nem gondolt ilyenre, sőt tulajdonképpen tetszettek is neki a fura arcok és számára nem

értelmezhető angol szavak, hogy fuck you, meg kiss, legalább volt mivel elteljen a pihenőidő. Így érte el a híd Buda felé állva bal oldali járdáját. Már innét is nagyon szép volt a kilátás, s arra gondolt, ha például csak idáig tudott volna eljutni, s tovább egy tapodtat sem, már akkor is megérte, mert innét látott lefelé is a Dunán, s a rakpartokat is, meg fölfelé a régi hidak felé is. De neki volt még elég ereje, úgyhogy elindult a maga tempójában, azzal a nem hasonlíthatóval, hogy átjusson a túlsó partra. Olyan kicsiket lépett, hogy bizonyára őt sem tudta volna megelőzni Akhilleusz, a görög hős, ahogyan a teknőst sem sikerült neki a Zénón-féle történetben, mert ugye hiába tepert az Akhilleusz előre, a teknős is mindig továbbjutott. Akhilleusz biztosan nem, de néhány fiatal, akik semmit nem tudtak a görögökről, pláne a görög filozófiáról, s azon belül pedig egyáltalán nem hallottak a Zénón-apóriákról, simán megelőzték a nénit. Siettek órára, mert a túloldali épületek, amiket a néni messziről nem túl tisztán látott, a Természettudományi Kar épületei voltak. A matematika–fizika szakosok előzték meg őt. Nagyon szépen voltak öltözve, a néni azt gondolta róluk, hogy ezek üzletemberek, s hogy a túloldali épületek biztosan bankok, azok szoktak ilyen nagyok és modernek lenni. Aztán megjelentek a szociológia szakosok, azok kicsit később, úgy déltájban, mert azok az óráikat későbbre teszik, hogy az esti mulatozás után kipihentek legyenek. Ők bulizhattak minden este, nem kellett az agyukat örökösen a számokon törni. Na ezek teljesen másképpen voltak öltözve. Olyan lógós göncök voltak rajtuk, hogy a néni szegényeket árvagyerekeknek nézte, vagy munkanélkülieknek, akik biztosan valahol a túloldalon jutnak majd segélyhez, vagy ott fognak koldulni a bank bejáratánál. Mert manapság a bankok olyanok, mint régen a templomok, gondolta a néni, hogy mindenki odajár, és ha észleli, hogy sok pénzhez jutott, megmondják neki ott, hogy megkapta valamiért a fizetségét, hát akkor egy keveset biztos ad ezeknek a szerencsétleneknek.

A néni különben nagyon szegény volt. Kicsi pénzből élt, de nem gondolta, hogy ezért bárkire is haragudnia kellene. Hogy a világ összeesküdött volna ellene, s a hozzá hasonlók ellen. Nem volt sok az a havi nyugdíj, de nem is kellett mire, kis befektetéssel üzemelt. Most ha több lenne, akkor csak bajt jelentene. Az embernek eszébe jutna, hogy válogasson a dolgok között, állandóan csak törhetné a

fejét. Így viszont mindig ugyanazt vásárolja. A legegyszerűbb és legolcsóbb ételeket.

Már a híd közepén járt, megállt és átnézett a korláton, hát épp egy kirándulóhajó siklott át a híd alatt. Integettek a vidám emberek, talán magyarok, de lehet, hogy külföldiek, ma már annyira nehéz megkülönböztetni, ki magyar, ki pedig turista. Integetett volna ő is, mert tetszett neki ez a vidámság, mondta is magában, csak ezt a felszín zaja már ott a szájánál elnyomta, hogy integetnék, de nem merem elengedni a botot, meg a korlátot. Megint egyenesbe fordult, s lépegetett tovább, biciklisták jöttek szemben. Nagyon vicces ruhájuk volt. Mosolygott a néni, hogy ilyet régen csak az Orion űrhajóban látott a tévében, most meg tessék, itt vannak az utcán. Mennyire ki tudják egyesek találni, hogy mi lesz a jövő. Például az öltözködésben. Autók zúgtak el mellette, meg a busz is. Kinéztek az utasok, hogy ott mennek a gyalogosok, többek között ez a néni is. Olyan sebességgel, amilyen sebességgel ma már semmit nem lehet elérni. A néni akaratát ezek a gondolatok nem törték meg, mert olyan gyorsan száguldottak el mellette az emberek, hogy a gondolataik nem érték el őt. Már egészen közel jutott a célhoz, ami tulajdonképpen a túloldali lépcső volt, vagyis annak a lépcsőnek a teteje. Nem akart továbbmenni, nem akarta megint ezt a lépcsőzést beiktatni, elég volt a pesti oldalon. Arra is gondolt, hogy vissza mindez ugyanannyi, éppen annyi, csak már kevesebb erővel, szóval lehet azt mondani, hogy több. A cél felé közeledve azon törte a fejét, hogy mivel biztatja magát arra, hogy visszafelé is meg tudja tenni ezt az utat. Kicsit még attól is félt, hogy esetleg hideg lesz, elkezd fújni a szél. Egyszer a padon egy hajléktalan mondta neki, hogy a hidakon van a leghidegebb, az kibírhatatlan. Egy téli éjszaka után átmenni gyalog a hídon, az fölér egy öngyilkossággal, s hogy ez még a melegebb évszakokra is jellemző, mert a szél és feltehetőleg a víz rettenetesen lehűti ott a levegőt. A néni félt kicsit ettől a májusi hidegtől, s hogy ezenkívül nem lesz miért visszamenni. Nem is tudta megszámolni, hogy hány ember ment el mellette, míg gyalogolt át a hídon. Hát száz, annyi biztosan lehetett, ami neki egy óriási szám volt, és nem a pontosság, inkább a nagyság miatt gondolta ezt a számot. Talán száz, aztán megkockáztatta, hogy lehet, hogy az sem túlzás, hogy több száz, esetleg ezer is elment mellette. Ezt az ezret

már egy kicsit hamisnak érezte, valóban túlzásnak, ő pedig nem szeretett hazudozni, az rá sosem volt jellemző. Nem csapott be senkit, a férjét sem. Na jó, egyszer, amikor a rákot nem mondta el. Igen, akkor, amikor azt mondta, hogy ez egy gyomorfekély, amit mamár rendesen tudnak gyógyítani. S mikor az öreg gyomrának a felét kivették, s közölték az orvosok, hogy ez sajnos nem lokalizálta a problémát, mert áttéteket észleltek, akkor nem mondta a néni a férfinak, hogy ezzel valaminek vége van, s hogy a férfi készüljön erre a búcsúra. Hanem azt mondta, hogy bízni kell a gyógyulásban, meg csak azok gyógyulnak meg, akik meg akarnak. S a férfi meg akart gyógyulni, de a rák meg el akarta őt pusztítani, s ebben a viadalban a rák bizonyult erősebbnek.

A néni ott állt a budai lépcső tetején. Látta mostmár közelről a nagy épületeket, s hogy milyen vidám sürgés-forgás van itt a parkban, mennyi ember jön-megy. Tetszett neki itt minden, hogy ezt még egyszer így láthatta, s akkor szépen lassan, ahogy egy nagyobb teherautó fordul meg szűk helyen, kicsit nehézkesen a pesti irányba állt. Majd elmesélem, gondolta magában, majd elmesélem a Mariskának, hogy láttam ma Budát.

ÁRPÁD

A Pityu bácsi ott lakott a híd lábánál. A frissen felépült lakótelepen kapott egy lakást, ahová beköltöztethette a feleségét és a gyerekeit is. Jó kis lakás – mondogatta a vidékről odaérkező rokonoknak, s az az igazság, hogy kicsinység szempontjából ez a megállapítás rendkívül pontos volt, mert a lakás tényleg kicsi volt. Másfél szoba, amiből az egészszoba tulajdonképpen fél volt, a fél pedig negyed. A Pityu bácsi, mikor ehhez a lakáshoz jutott, már tíz éve lakott Angyalföldön egy egyszobás bérlakásban, ahol a vécé kint a volt a folyosó végén, s közösen használta az egész emelet. Nekik csak saját ülőkéjük volt, amit örökösen magukkal cipeltek, ha nagydologról volt szó. Látták a szomszédok, mikor mennek szarni, amikor a gangon végigmentek a vécédeszkával, ahogyan ők is szemmel kísérhették a szomszédok gyomormozgását. Ekként ez a lakás emelkedés volt, különösképpen ha beleszámítjuk, hogy a hetediken utalták ki nekik a lakhelyet. Szóval büszke lehetett erre a Pityu, s ezt a büszkeséget tovább növelte, hogy remek közlekedése is volt a helynek. Bárhová el lehet jutni, fővárosi viszonylatban pillanatok alatt, de különösen gyorsan át lehet menni a hídon a túloldalra, ahol a Pityu bácsi testvére, a Lajos bácsi lakott. Nekik ez a híd szinte megváltás volt. Mondogatták is sokszor, mikor együtt lógták az időt, hogy ha ez nem lenne, akkor fel kéne menni egészen a Margit hídig, aztán a Margit hídtól közjárművel vissza az Árpád hídig, amit persze akkor nem Árpád hídnak hívnának, mert ugye a híd nem volna, hanem csak egyszerűen vissza kéne menni addig a semmiig, ami korábban a mai Árpád híd helyén ott volt. De jó is ez a híd – mondta a fejtegetés végén a Pityu, és oldalba bökte a testvérét, hogy ez a mi hidunk, Lajoskám. Ebbe a megállapításba azt gondolta bele, hogy tulajdonképpen azoké az embereké, aki elhagyták a falvakat, s ideköltöztek Budapestre, mert otthon munkalehetőség semmi, s hogy ezeknek az embereknek is lett hídjuk, nem csak a belvárosban tanyázó ős-budapestieknek, akik ugye már a múlt században megkapták a Lánchidat, a nagy magyar hídverő, Széchenyi István jóvoltából. De olyan régi híd amúgysem illene az efféle korszerű

emberekhez, mint amilyenek a vidékről felköltözöttek, s ahhoz a szintén korszerűnek nevezhető életmódhoz, amit ők ezekben a frissen épített panelekben élnek. Szóval az a híd részben összeköti a két partot, részben pedig az ő Budapesthez való tartozásukat is szimbolizálja. Mert bizony új gyökeret kell növesztenie annak, aki otthagyja a falut, mert azok a vidéki gyökerek nem tudnak belekapaszkodni a betonelemekbe. Itt olyan gyökér kell, mint egy ütvefúró vagy egy betonkalapács. Ami ugye a legkeményebb közegben is képes megkapaszkodni.

És a Pityu megkapaszkodott. A kapaszkodást elősegítette, hogy olyan feleségre tett szert, a Ganzban ismerkedtek meg, ahol dolgozott, szóval olyan asszony volt az, aki újpesti születésű volt, mondhatni szinte fővárosi. A Lajos ezen az úton nem tudta követni a testvérét, mert neki volt egy lány otthon a faluban, aki hát egy hazaruccanás alkalmából teherbe esett. És mit tesz ilyenkor egy rendes férfi? Felajánlja, hogy kifizeti az abortusz költségeit, s aztán, ha ez nem jön be, akkor ajánlatot tesz a házasságra. A Lajosnak ezt az ajánlatát ez a nő, aki maga is vágyott Budapestre, el is fogadta. Ekként ezzel a nővel, s a készülődő gyermekkel, költözött vissza a fővárosba, pontosabban Óbudára az Árpád híd közelében épült lakótelepre. A készülődő gyerek végül elkészült, s még kettő követte. Három gyermekkel abban a korban Budapesten mondhatni nagycsaláddá váltak. A Lajosnak jó szakmája volt, karosszérialakatos, annyi pénzt keresett, amennyit akart. Ha üres volt a pénztárca, akkor fusiban lenyomtak a haverokkal még egy melót, a fószer zsebbe fizetett, s máris teli bukszával térhetett haza. Az asszonynak dolgozni sem kellett, mert minek, ha van pénz. Nevelje a gyerekeket, nem igaz? – kérdezte a Lajos egyszer a Pityut. Nem tudom – mondta a Pityu –, nekem csak egy gyerekem van, s az asszony is dolgozik. Szóval nálunk másképpen van. Nem is tudnánk meglenni egy fizuból, én nem tudok se túlórázni, se lopni dolgokat, nem vagyok olyan típus. Hát igen – mondta a Lajos, különbözik a mi életünk, de hát ez az érdekes a világban, hogy nem vagyunk egyformák.

Így éltek éveken keresztül, hogy főleg a Lajos átszaladt a hídon a Pityuhoz, aztán ittak keveset, meg beszélgettek. A Lajosnak volt kocsija, egy wartburg, de nagyon meg volt csinálva, a legmodernebb

fényezéssel, piros volt, élénkpiros, s a lökhárítók is csak úgy ragyogtak, lehetett volna benne borotválkozni. Hát igen, mégis csak karosszérialakatos volt. Aztán úgy alakult, hogy a budai oldalon lassan felnőttek a gyerekek, s az asszonynak egyre több ideje maradt, s a Lajos meg egyre kevesebbet tudott ebből az időből lekötni, mert vagy fusizott, vagy alkohollal gyógyította az estéit. Fáradt ő ilyenkor már, és megérdemli, hogy könnyítsen egy kicsit magán. Az asszony végülis jogos igényét jelentette be a férfire, majd ezt az igényt, mikor otthon nem ért eredményt, megosztotta a Pityuval is, hogy esetleg, mint testvér, nemhogy ő lássa el a feladatokat, hanem hát beszélje rá a testvérét, hogy így nem lehet.

A testvért azonban a Pityu nem tudta rábeszélni arra, hogy másképp éljen, mert meg volt győződve arról, hogy ő bizony jól, megfelelően él, becsületesen eltartja a családját, ellátja a munkáját stb. S nem is érti, mit lehetne még tőle elvárni, amikor már ez is nagyon sok. Az asszonyt pedig – magyarázta – egyáltalán nem érti, hiszen már nem gyerekek. Hol van az már, amikor minden percet vele akart tölteni. Az ugye a kezdeti szakasz egy házasságban, amit követnek a többi szakaszok, amikor az időt már mással tölti az ember. Ennek ellenére, mikor kiderült, hogy ez a feleség az alattuk lakó orvossal olyan bizalmi viszonyba került, amit rendezni csak a házasság felbontásával lehet, akkor rettentő dühös lett a Lajos, majdnem megölte az asszonyt, a gyerekek fogták le. Büdös kurvának nevezte, többek közt. Egy hétbe se telt, elköltözött otthonról, de a környéket nem hagyta el. Ott bérelt a Flórián mellett egy kis garzont, hogy közel legyen a családhoz meg a testvéréhez. Ezzel a költözéssel együtt járt az italmennyiség radikális növekedése. Immáron nem volt nap, ami kimaradt volna. Ha a munkának vége lett, úgy kiürült az idő, olyan veszettnagy űr támadt, hogy nem győzte azt a Lajos megtölteni sörrel és borral, mikor mi volt épp könnyebben elérhető.

Az űr töltése közben gyakran átugrott a Pityuhoz. Egy ilyen alkalommal történt, hogy a szigeti lejárónál lemeszelték a rendőrök. Lesz még nektek is rossz kocsitok, és én azt nektek ingyen megcsinálom, erősködött a rendőrnek, de ez egy olyan fajta rendőr volt, akire ez nem hatott, talán becsületes volt, vagy félt, vagy a fene tudja, annyira buta, hogy ebből nem értette meg, hogy ez csak akkor

valósulhat meg, mármint az ingyenjavítás, ha nem lesz belőle büntetés. Büntetés lett, s ugrott a jogsi. Akkor a Lajos azt gondolta, megválik a kocsitól. El is adta jóáron, mert nagyon jó állapotban volt, s egy szakembertől mindenki szívesen vesz kocsit. Az olyan megbízható dolog. A hirtelen jött összeget az űr töltésére fordította, s ekként tapasztalati úton figyelhette meg, mennyire kevés is egy autó ára.

Kifogyott a pénzből, s ez sajnos épp azzal egyidőben történt, hogy a munkahelyéről is eltanácsolták, mert megbízhatatlanná vált. Szóval az a bevételi forrás is elapadt, s csak néhány magánkuncsaftja maradt, akik még talán emberiességi okokból nála szereltették az autójukat. Gyalog járt át a Pityuhoz, aki szintén magányosan élt, mert a fia elköltözött, s ez ötletet adott a feleségének is. Az asszony a mama ápolására hivatkozva visszatért a szülői házba, az anyjához, akihez egész életében, míg a Pityuval együtt éltek akkor is, ragaszkodott. Elmész? – kérdezte a Pityu. – El – mondta az asszony. – Engem nem hívsz? – kérdezte a férfi, s az asszony azt mondta, nem. Így maradt végülis egyedül.

A Lajos azért meglátogatta, jó testvér volt, bár a látogatások alkalmával tulajdonképpen csak italt és pénzt kért. A Pityu egy darabig adott, aztán megpróbált kihátrálni az adományozó szerepköréből. Ez azonban nem lankasztotta a kéregetőt. Olyan volt ez, mint amikor egy szerelmest elutasítanak. Ahelyett hogy elkotródna, még inkább tapad az elutasítást kimondóhoz, szinte le sem lehet rázni, s minden újabb és újabb elutasítás csak ezt a ragaszkodást erősíti tovább… A Pityu időnként tehát arra kényszerült, hogy adjon ennek a testvérnek, s a testvér rögtön ott a pesti hídfőnél benyakalta az összeg egyik felét, aztán hazaindult, hogy a híd túloldalán megváljon a pénz másik felétől, ott a Flórián tér környékén egy borozóban, ami rendkívül olcsó. Ezalkalommal is így volt, épp ballagott át a hídon, már közelebb volt a budai részhez, mint a pestihez. Nézte szemben a hegyet, hogy mennyire nem szeretne olyan messze lakni, hogy onnét milyen bonyolult lejutni a borozóig vagy éppen átjutni a hídon Pestre.

Épp erre gondolt, amikor egy baleset áldozata lett.

A Pityu meghallva a hírt a testvére haláláról, azt gondolta magában, hogy a marha, mindig mondtam neki, hogy túlissza magát,

beesett az autó… biztosan leszédült a járdáról. De valójában nem így történt. Egy autó, aminek a sofőrje épp hazafelé hajtott Budára, a testvérénél volt a pesti oldalon. Igazság szerint jól ment mindkettőjüknek, nemrégen kaptak lakást, a gyerekek növekedtek, iskola satöbbi, a feleségeik még nagyon jól néztek ki, és ők is. Tehát amikor találkoztak, máskor is, most is, mindig megünnepelték ezt a remek sorsot, ami nekik kijutott. Ittak, vicceket meséltek, meg énekeltek is. Most ez után az ünnep után tartott haza, s valahogy, később már nem tudta felidézni, hogy miképpen, de megcsúszott a kezében a kormány és a kocsi felszaladt a járdára. Épp ott, ahol a Lajos ment. Felszaladhatott volna máshol is, ahol nem volt gyalogos, vagy egy másik gyalogos volt. De nem. Épp itt szaladt föl, s ennek következtében a Lajos megválhatott az életétől, miképpen a mi sofőrünk a szabadságától. Börtönbe került, s ez a benntöltött tíz év annyira megváltoztatta az életét, hogy nem tudhatjuk: vajon, ha ez nem történik meg, hasonló sorsra jutott volna ő is, mint az a testvérpár, akik korábban költöztek az Árpád híd tövébe, akik közül az egyiket épp ő takarította ki a világból.

ERZSÉBET

Tavasz volt, a hidat éppen mosták, amikor a lány gyalogolt keresztül rajta. Nézte ezeket a bravúros hídmosókat. Lehet ilyen cég, hogy Hídmosó Kft. – mondjuk, gondolkodott, nem tudta, mert bölcsészkarra járt az eltén. Kétnyelv-szakos volt: angol–magyar, igaz, magyarból nem sokat fejlődött az évek során. Lehet, hogy nem is magyar neve van, mármint a cégnek. A magyar elnevezések olyan korszerűtlenek, hanem valami angol, hogy Bridge Washing Company például vagy esetleg konkretizálva Elisabeth Bridge Washing Company. Még az is előfordulhat, amilyen sznobok a magyarok, hogy nem is egy magyar hídról, hanem például London szimbólumáról, a Tower bridge-ről nevezték el a céget. Sok magyar különben nagyon sérelmezte, hogy nálunk nincs ilyen szétnyitható híd. Arra gondoltak, hogy mindez azért van, mert ilyen kicsi ország vagyunk. A nemzeti érzelműek pedig rögvest Trianont s ezen keresztül a franciákat vádolták be, hogy miattuk nincs nekünk ilyen hidunk. Az fel sem merült bennük, hogy épp a nagyságunk, helyesebben a Duna és a hidak nagysága miatt nincsen, merthogy nem volt erre szükség. Nem olyanok ezek a hidak, mint a londoniak, hogy ha az ember egy sétahajón nyújtózkodik egy jót, esetleg lefejeli a hídkorlátot. Ezek alatt a hidak alatt minden méretű hajó elfér, kivéve talán a tengerjárókat, de mit is keresne Budapest térségében egy tengerjáró hajó.

A lány nézte a munkásokat, ahogy szorgoskodnak, örült volna, ha egy hídmosómunkás beleszeret, de az az igazság, hogy ez egy szervezett csapat volt, afféle brigád, s ha a figyelmet magára tudta volna irányítani, akkor nem egy ember figyelme irányult volna rá, hanem egy egész csapaté. Lekiabálnának, hogy hú, bazmeg milyen csaj, meg hogy nemcsak a csaj tetszik nekünk, hanem mi is tetszünk a csajnak, viccesen lelocsolják a lányt, csettintgetnek, füttyögnek. De ezt egy lány mégsem vállalhatja be, úgyhogy rögtön letett erről az elképzelésről, a hídmosó szeretőről, meg különben is volt már neki egy, akit nagyon, aki miatt épp bejelentette otthon, hogy szeptember elsején elköltözik.

A nappaliban voltak, s mondta a nevet, azt a nevet, amit az apa is, az anya is irtózattal hallgatott, hogy a miatt a fiú miatt akkor elköltözik. Az apa nem kezdte el reménytelennek, örök vesztesnek nevezni a fiút, olyannak, aki csak tönkretenni képes az ő lányának az életét, és az anya sem hozakodott elő azzal, hogy különben ronda, vagy alacsony, vagy tudomisén mi, hogy meg fogja a lányt csalni. Hallgattak, tudomásul vették a lány döntését, s gondolták, majd titokban fogják nyírni ezt a kapcsolatot, úgy, ahogy intelligens értelmiségi körökben szokás. Apró, észrevétlen szúrásokkal fogják elpusztítani, olyan szúrásokkal, amelyek külön-külön hatástalanok volnának, de az évek során felhalmozott mennyiségben pusztító erejűek. Akkor megyek, mondta a lány, az Irányi utcában laktak, közel az Erzsébet hídhoz, és elindult, hogy a Ráckertben találkozzon a fiúval, aki már jó ideje várja.

Az apa és az anya ott maradtak ketten. Egymásra se néztek. Az az ív, amelyet az apa karja valaha kiépített az anya vălláig, először csak megroggyant, majd hamarosan le is omlott. Új híd épült szinte ezzel egyidőben hármójuk között. Az apa szabadon maradt keze kicsúszott az asszony blúza alól és a lány vállába kapaszkodott, s az asszony keze is ekként tett. Olyanok voltak, mint a Margit híd, aminek közepét megtöri a sziget. S most, hogy a sziget kiúszott, az ívek beleomlottak a Dunába. Micsoda pusztítás, mint amikor a németek elhagyták Budapestet. Talán egy kis pontonhidat fel lehet építeni – gondolták a szülők, egy ingatag, de mégis kapcsolatot teremtő átjárót az anya és az apa között, ahogy negyvenötben is sikerült a budapesti polgároknak.

A lány a híd közepénél járt, a munkásokat figyelte, mennyire szorgalmasan sikálnak, s hogy mekkora a különbség a lemosott és a piszkos rész között. A fiú másfél órát várakozott. Utálok ennyit várni, mondta, mikor a lány megérkezett. A szüleim, tudod, miattuk, nem lehetett csak úgy. Elmondtad?, kérdezte a fiú. El, mondta a lány. És szóltak valamit? Semmit. Rendben van. Nagyon rendesek, mondta a lány. A fiú meg, hogy ő arra gyanakszik, a szülők valami sunyi dolgon törik a fejüket, mert az nem normális, hogy semmi, egy hangos szó se. Mire a lány, hogy a fiú eleve rosszindulatú a szüleivel kapcsolatban, és az azért mégiscsak hülyeség, hogy még a faterjára is féltékeny, akit ugyan szeret, de mért ne szeretné egy gyerek az

apját, amikor az a normális, hogy szeresse. Akkor is utálok várni, mondta a fiú, mert ezen az apa-lánya vonalon nem mert továbbmenni, a lány meg, hogy úgyis csak sört iszik, s azt lehet hosszan is, aztán megölelte a fiút, gondolta, elfelejti ezt az inzultust és elfeledteti a fiúval is. Megcsókolta, egyáltalán nem zavarta, hogy dohány- és sörszaga volt. Ilyen a szerelem, az efféle apróságok nem zavarják a feleket, nem is érzékelik, ha meg mégis, akkor pont így jó nekik. Ebből a státuszból nehéz elképzelni azokat a csókolózásokat, amelyek fogmosást, szájhigéniát igényelnek.

A Ráckert szinte tele volt, gépzene szólt, páran táncoltak. A fiú ivott a söréből, egy férfi ment el előttük. Jó napot, tanár úr, köszönt a lány. A negyvenes férfi odanézett és zavartan visszaköszönt. Ki ez?, kérdezte a fiú és nézte a tanár úrnak nevezett ember útját. Egy fickó az angol szakról. Idejár, egy ilyen vén fasz?, kérdezte a fiú. Úgy látszik. Jé, a Kati. Ki az a Kati?, kérdezte a fiú. Egy csaj az évfolyamról, azzal van a tanár. Egy évfolyamtársad az a csaj, egy tanítvány? Okádnom kell, mondta a fiú, s a lány is nagyon csodálkozott, hogy a Katinak az ilyen öreg krapekok jönnek be, akiknek otthon gyerekük meg feleségük van, meg tele van a szájuk műfoggal, a bukszájukban pár fénykép a horvátországi nyaralásról, ahol a két gyerek lebarnulva vihog, az a dagadt feleség meg öntelten bámul a kamerába, hogy ez az én művem, ez a család. Ilyenekkel neki, mármint a csajnak semmi kedve nem lenne, s hogy tényleg ez a tanár, mennyire undorító, amit csinál. Biztosan kihasználja a helyzetét, hogy ő adja a jegyeket, meg van módja jófejnek lenni, mert az iskolai hierarchiából adódóan neki lehetősége van örökké szerepelni. Ráadásul úgy öltözik, mintha huszonkettő lenne. Menjünk haza, mondta a fiú, mikor kifogyott a negyedik korsó is, a lány már egy ideje nem kért semmit, ásványvizet ivott, de nem akart négy félliterest benyakalni, így is háromszor kellett pisilnie, s egy lánynak ilyen helyen a pisilés nem annyira kellemes. Jó, menjünk, mondta a lány, s elindultak kifelé a Ráckertből, aztán át a Tabánon, s az összefestett lépcsőn fölfelé a hídra. Még két éjszaka, mondta a fiú vagy a lány, mindegy, arra gondoltak, hogy akkortól él az új lakás. Milyen szép lett a híd, mondta a lány, hogy mennyire jól megtisztították a munkások. Képzeld el, ha áramot vezetnének bele akkor, amikor éppen dolgoznak. Nem tudom elképzelni, mondta a

lány, mert ez nagyon durva dolog. Pedig lehetséges, mert vasból van. Annyi fura ember van manapság a világban. Vannak olyanok is, akik így eszelnek ki tömeggyilkosságot, hogy árammal leveretik a munkásokat, akik ráesnek az autókra, ott agyoncsapják a sofőröket és az utasokat, az autó összevissza csalinkázik a hídon, elég széles, van helye, de a mögötte lévők nem tudnak már mit csinálni, teljes erővel belecsapódnak. Aztán a kocsi megpördül és berepül a Dunába, épp egy kirándulóhajó úszik ott. Énekelnek a turisták, annyira tetszik nekik az utazás, úgyhogy nagyon meglepődnek, amikor a legnagyobb tömegbe elkezdenek potyogni a személyautók. S aztán a halál itt nem akad el, mert amikor a hírt meghallják az otthonmaradottak, az még hoz számtalan tragédiát. Hülye vagy, mondta a lány, és megcsókolta a fiút, hogy ne mondjon többet ilyen brutális dolgokat. A Duna csendes volt, csak az autók zaja morajlott folyamatos alaphangként, nem hallatszottak azok a finom száj- és nyelvzajok, amik egy csókkal együtt járnak. Ölelkezve érkeztek a kapuig, ahol a lány lakott. Elbúcsúztak, a fiú továbbgyalogolt, a lány felloholt a lépcsőkön.

Sötét volt a lakásban. Az apa a nappaliban aludt, az anya a valahai hálószobában, ahol közösen aludtak apa és anya korábban. Még ébren voltak, de nem adtak ki hangot. Hallották, hogy nyílik az ajtó, a lány csendben osont végig a nappalin, amiből az ő szobája nyílt, nem akarta zavarni azokat, akikről úgy gondolta, alusznak. Felkapcsolta a kisvillanyt, átöltözött, aztán kattant a villany és sötét lett. Az apa és az anya akkor úgy érezte, visszatért egy pillér az ő omladozó hídjuk alá, hogy immáron minden a szokott rendbe került, nem gondoltak arra, hogy két nap, és végérvényesen rombadől ez az építmény, boldogok voltak, s érdekes, korántsem örömünnepet ülni lett nekik kedvük a boldogságtól, hanem csak aludni.

LÁGYMÁNYOSI

A lány a Gellérthegy felől érkezett bicajjal. Legurult a Ménesin, aztán keresztül a Körtéren lefelé a Karinthyn, s már ott is volt az egyetemnél, ahová járt, egy furcsa szakra. Szociális munkás. Volt ilyen a szociológiai tanszéken. Volt ebből egy kis vita, amikor negyedikes volt. Az apa kiabált is, hogy az lehetetlen, hogy minden, amit eddig belé, mármint a lányba feccöltek, az kárba veszett. Ő csak azt tudja mondani, hogy gazdasági vonalon kell továbbmenni, mert neki, mármint az apának is az jött be, s elég rossz volt, hogy a biológia–földrajzos tanári diplomával átálljon egy kft. igazgatására, de sikerült, s a lánynak ezt kéne követnie, mert azért ő, mármint az apa mégiscsak, ha nem is olyan nagyon sokra, de azért sokra vitte. A semmiből teremtette meg ezt a Ménesi úti lakást, igaz, csak 64 négyzetméter, de nagyon jó helyen van, a legdrágább helyek egyike Budapesten. A lány viszont, épp az apa példájából kiindulva, eldöntötte, hogy semmi olyan dolgot nem tanul, ami után a gazdasági életben, saját hasznát keresve lehet csak boldogulni, amely boldogulás egyben egy cég, s ezen keresztül, tágabb értelemben egy gazdasági szisztéma boldogulását is jelenti. Eldöntötte, hogy ő ebbe a világba nem hajlandó asszimilálódni, mások kedvéért, főleg az apa kedvéért pláne nem.

Persze a szülők számára már korábban is gyanús lehetett volna a lány, amikor elsős gimnazista lett, s azt mondta otthon, hogy többet nem megy zongoraórára. Nem, nincs baj a tanárral, magyarázta, meg persze nincs baj a hangszerrel, mert az is egy hangszer, csakhát ő úgy döntött, hogy inkább dobolni fog. Egy lány?, kérdezte az anya vagy az apa, együtt is kérdezhették volna, mert ez mindkettejükben megfogalmazódott. A lány meg mondta, ha nem tűnt volna fel a szülőknek, ez már régen nem úgy van, hogy lány vagy fiú, mert bárki lehet bármi, s ő a dob mellett döntött.

A bicikli elérte a főbejáratot. Angolra ment most. Ezt szerette, nem a nyelv miatt pusztán, hanem a tanárnőért, akinek ugyan nem volt tudományos fokozata, de valahogy mégis érdemes volt odafigyelni rá. Szakfordítást tanult nála, s annak is az alapjait, ami a

szövegek értelmezésére vonatkozott. Utána még pár szó a csoporttársakkal, aztán mondta, hogy neki most rohanni kell, mert próba van. Mikor léptek fel?, kérdezte az egyik fiú, aki érdeklődött a lány iránt, hogy elmenne. A lány mondott egy dátumot, s a Vörös lyuk vagy Kék lyuk, szóval egy olyan helyet, ami annyira korszerű és egyben alternatív volt, hogy semmilyen műsorújságban nem szerepel, hogy mikor milyen program van ott. Kívül van ezen az egész bizniszorientált világon, amit az odajáró fiatalok mélységesen megvetnek. Ott leszünk, mondta a fiú, s kérte a lányt, hogy magyarázza el, hogy lehet odajutni. A lány belefogott, hogy tulajdonképpen nem is utca, hanem egy gyár, de olyan, mintha utca volna, és az első háztömbnél… Akkor a fiú kikapcsolt és arra gondolt, ott van a Zsófi, egy másik lány, az is alternatív, de nem ennyire. Szóval inkább vele megy teázóba a Liszt Ferenc téren, mert oda legalább odatalál. S arra már nem várt, hogy a lány azt is elmondja, hogy valószínű neki ez lesz az utolsó fellépése, mert ő valami mást, ezt a szociális munkát gondolja komolyan. A rokendroll meg mégiscsak olyan egocentrikus dolog, s hogy ő arról le fog tenni, s ezt ma meg is mondja a többieknek.

A lány az új híd felé tepert a bicajjal, még jó, hogy ez itt van, mert így könnyebben meg tudja közelíteni a próbahelyet. A közvágóhíd egyik épületében próbáltak, szinte fillérekért, oda ment. A bicajt a falnak támasztotta és felszaladt az emeletre, a fiúk már ott voltak. Hárman, mert ez egy klasszikus felállású zenekar volt, három gitár, egy dob. Eljátszották a régi számokat és egy újat is elkezdtek. Aztán letelt a próbaidő, két óra, szedelőzködni kezdtek. A lány akkor, pakolgatva az ütőket, mondta a fiúknak, hogy az a baj, hogy neki volna már más dolga is az életben, szóval van egy civil szervezet, amelyik hajléktalanokkal foglalkozik, s különösképpen az utcára került gyerekekkel és gyermekes családokkal. Szóval neki ott feladata lenne, s amúgyis ez a rokendroll, még ebben a minden hivatalosságon kívüli világban is mégiscsak egy önző dolog, s hogy látja, hogy ott is megvannak a fejek, a vezérek, a sztárok, csak a pénz meg a rajongói kör szerényebb, s hogy ő, szóval szevasztok, mondta, és elment.

A zenészek nem szóltak semmit, pakoltak, skodája volt a gitárosnak, ő vitte haza a basszusos srácot is. Pakolták a

hangszereket a csomagtartóba, elöl volt, úgy volt elhelyezve, hogy nem lehetett olyan laza amerikaias mozdulattal belökni, hanem egy kis karral kellett vacakolni, meg kinyitáskor is. Mi van most veled, kérdezte a basszusos, már a kocsiban ültek. Semmi, mondta a gitáros gyerek. Most le van szarva, és mondta itt a lány nevét, talán Marion, annyi dobos van a világon, amennyit az ember akar, s nálunk meg biztos egy csomóan szeretnének szívesen. Nem az a baj, mondta a gitáros. Különben mért pont az új híd felé megyünk? Nekem az nem jó! Véletlenül, mondta kicsit zavartan a gitáros, vagyis, hátha meglátom. Kit? – kérdezte a basszusos. – Akkor a gitáros fiú kimondta annak a lánynak a nevét. A basszusos most meglátta azt, amit eddig nem vett észre, mert annyira csak a zene volt, hogy mi hallatszott a gitáros fiú szólóiban, milyen rezgések és rezdülések. Hülye vagy, mondta akkor, nem kell ezt a dolgot a zenekarhoz kötni, sőt, még jobb is anélkül. Az a lány nem érthette, hogy te mit gondolsz, mert örökösen ilyeneket mondtatok egymásnak, hogy négynegyed, meg itt kell egy kis konga. Nincs az a nő, aki ebből megértené az egészet. Hagyjuk, mondta a gitáros fiú. Nem kell hagyni, érted, menjél oda hozzá az egyetemen, érted, attól, mert nem dobos, együtt lehettek…

A gitáros fiú a járdát bámulta, hogy nem karikázik-e ott a lány keresztül az újhídon, de nem. Már régen, míg ők a torzító kábeljét pakolták, meg a kottákat, az alatt az idő alatt már megtette az utat, amit ők most tesznek meg épp. Tulajdonképpen egyúton járnak, csak nem egy időben, és ezen kéne segíteni, magyarázta a basszusos.

Másnap este az egyetem előtt ott sétált a gitáros fiú. Táska volt nála könyvekkel. Tudta, hogy a lány most fog végezni, s hogy hamarosan jön ki a többi szociális munkással, akik olyan furcsa ruhákban járnak, mint a lány is, hogy a felső ruha nem fedi az alattalévőket, hanem minden kilóg. A kabát alól kilóg a hosszú pulóver, a pulóver alól a hosszú póló, a hosszú póló alól a szoknya, a szoknya alól a nadrág és a nadrág alól a láb. Hát ilyen bonyolultul nézett ki ez a lány, és olyan zavarónak vagy zavarosnak gondolnánk a látványát, holott ez hozott a fiú számára nyugalmat, hogy a képbe épp beúszott ez a kinézet.

– Szia – mondta a fiú akkor.

– Szia, mit csinálsz itt? – kérdezte a lány.

– Semmi, csak volt itt egy óra, egy ilyen speckol a világ keletkezéséről, és amiatt kellett átjönnöm, és nagyon nagy véletlen, hogy ez nekem pont akkor volt, amikor a tiéd épp véget ért, s hogy épp annyit beszélgettünk óra után a társainkkal, hogy pont egyszerre jövünk ki. Ez szinte példanélküli egybeesés – magyarázta a fiú, mire a lány azt mondta, mintha nem értené ennek az eseménynek a kivételes voltát, hogy igen.

– Ja, nem akarsz átjönni egy koncertre a Művészetek Palotájába? – kérdezte a fiú, s ez a kérdés tényleg egybeesett a lány elképzelésével, miszerint azért csak kíváncsi lenne arra, hogy milyen az belül, meg szeretné az életébe megint visszahozni a klasszikus zenét, s a fiú – ez sem utolsó szempont – nagyon kedvesen kéri.

– De – mondta, s igaz, a fiú ezt a választ várta, mégsem volt rá fölkészülve. Innéttől nem tudta, hogy hogyan folytassa, s aztán végül csak annyit, hogy akkor menjünk.

– És a biciklim? – kérdezte a lány.

– Hát lelakatoljuk ott, különben sem kell senkinek egy ilyen bicikli, ami tulajdonképpen csak attól ér valamit, mert a tiéd.

A lánynak ennél a mondatnál beütött egy kicsit a szíve. Felszállt a bicajra, s lassan karikázott, a fiú mellette sietve, néha szaladva, mikor a lánynak az egyensúly miatt bele kellett taposnia a pedálba. Messziről olyanok voltak, mintha ez egy speciális sport lenne, manapság annyi különleges sport van, extrém, ahogy a hírekben mondják. Amikor elérték a hidat, a fiú nagyon lihegett, de nem mutatta, akkor jött rá, hogy nemcsak nevetni, meg sírni lehet befelé, hanem lihegni is. Felviszem én, mondta, s már meg is markolta a bicajt. Felmentek a hídra a város felőli oldalon, ott a lány már nem szállt fel, a fiú gondolta, hogy mesél valamit, talán egy régi történetet, amit egyszer Jókainál olvasott von Finkenstein kapitányról, aki Buda visszafoglalásakor beleszeretett egy török lányba, s rejtegette a házában, de amikor a bajtársai erre rájöttek, Finkensteint lecipelték a Dunához, és leméyszárolták a parton, a vérét a vízbe olvasztották, a testét pedig a dunai halaknak lökték martalékul. De nem mert belefogni, mert félt, hogy túl véres ez a sztori, meg nem is volt biztos benne, hogy így történt, s nem éppen arról volt szó, hogy ez a kapitány egy áruló volt, s aztán végül abban is bizonytalan lett, hogy ez egy kapitány volt, s nem egy budai vagy pesti mesterember,

például fazekas… Szóval elvetette ezt a történetet, inkább a hidakról kezdett mesélni, hogy milyen jó lenne, ha minden hídnak meglenne a saját közlekedési eszköze, például a Lánchídon csak konflissal és lovaskocsival lehetne átmenni, a Margiton csak motorbicajjal, a Szabadságon csak villamossal, az Erzsébeten csak hetvenes évekből való autómodellekkel, a Petőfin furgonokkal meg barkasokkal. És ezen? – kérdezte a lány. Ezen, mondjuk repülővel, mondta a fiú. A lány nem szólt semmit, valahogy nem vonta kétségbe, hogy egy repülő számára is jól jön egy híd, ha keresztül akar menni a Dunán.

Beértek akkor az épületbe. Mint egy repülőtér, mondta a fiú, amikor a gigantikus aulán át sasszéztak az ehhez képest szinte észrevehetetlen jegypénztárhoz. Azt hittem, már van jegy, mondta a lány. Lesz, válaszolta a fiú, mert tudta, hogy kétszázért egészen fölülre lehet mindig venni, ha az embernek van diákigazolványa, s neki volt. Ez nagyon rossz helynek számít. A lent ülő idősebb házaspárok mindig sajnálkoztak, hogy szegények, de rossz nekik, persze valójában szívesen cseréltek volna velük, no nem pusztán jegyet. De ez a csere immáron nem volt lehetséges, maradt a jobb hely és az öregség nekik. Most tényleg nem olyan, mint egy repülőtér? – kérdezte megint a fiú. – De, mondta a lány. – Maga hová kéri a jegyét? – kérdezte a fiú. Hogy micsoda? – kérdezett vissza a lány, mert nem volt felkészülve erre a kérdésre, hogy Párizsba parancsolja, Mócártba vagy Bendzsamin Britániába? A lány akkor elnevette magát, főleg ezen a Bendzsamin Británián, és ebből a nevetésből emelte a gitáros fiúra a szemét. Ez a szem nem kék volt, barna vagy zöld, hanem szép volt. Odaemelte ezt a szép szemet, és még mindig nevetett, a fiú csodálkozott, hogy ez a vicc ennyire bejött, hogy ilyen egyszerűen, mondhatni hülyén kezdődik a szerelem.

IV.

HAZA A SENKIHÁZÁBÓL

Boldogtalan időkben sem úszhatjuk meg a telet. Jön, s egy éjszaka alatt gyomrába harapja a megroggyant világot, lovastul, szekerestül, házastul, kastélyostul. Kővé fagyasztja a fákat, hogy még májusban se robbanhat ki ágaikból a zöld, a föld meg oly kemény lesz, mint az anya arca, mikor a férfi a beteg gyermek mellől az ágyba ráncigálja. A parasztok pálinkával gyújtanak tüzet a gyomrukban, hogy ki ne végezhesse őket is a fagy. S a vaderős ital lobog bennük egy darabig, majd a hamvadó parázs újabb tüzelőért vonyít. Este pedig bedőlnek a meleg dunyhák közé, leheletük átvizesíti az ablaküveget.

Potyogtak kifelé a napok a decemberből, az éjszaka közepén hallatszott, akár egy falnak rúgott jégkő, valami lepattant az időről. Mindennek van ára – gondolta a kislány. Csak így lehet karácsony ezen a télen is. Bár most sem kap semmit, hisz szegények, és háború van, meg különben is régen tudta, hogy nincs az a titokzatos ajándékosztó. Talán az egek birodalmában se. Mert hogy lehetne akkor háború, hogy kerülhet apa ezen a rettentő télen egy sátorponyva alá, kívül jeges, belül vizes rongyokba bugyolálva. Úgy gondolta, a jóból jó lesz, a rosszból meg rossz, ahogyan a növényeknél is látta, minden évben meghozták saját termésüket. Mert ha lenne az, aki ma született, akkor nem lehetne öldöklés, meg ez a szörnyeteges tél se… – sorolta magában, mi nem lehetne akkor és minek kéne lennie, nézte az átpárásodott ablakot, az olajlámpa lángja játszott az üvegen. Nincsen – mondta akkor magában. Nincsen – és majdnem sírni akart, mert olyan volt ez a szó, mintha az apja elől lebontana valami védfalat, mintha sortüzet vezényelne rá, éppen ő, aki annyira várja. Ropogtak a fegyverek, látta az apját, amint a gyomrához kap és összerándul, a tenyerénél átpirosodik a katonakabát, aztán az ujjak között is előázalog a ragacsos vér. Végignézte a pusztulást, s megint azt mondta: nincsen. Nincsen.

A szoba a konyhából nyílt, anya a fa mellett állt és öltözött, halvány fény kenődött a levegőbe, az ezüstbe csomagolt cukrok

elcsíptek egy-egy fényköteget, és csillagra játszották át az egyenes szálakat. Anya azt mondta, kész van, anya azt mondta, öltözz te is. Aztán éjszaka kifelé menni a vaksötétbe, a rettenetes hidegre, menni a misére, pont az éj közepén, menni a lakatlan házba – gondolta magában a kislány, mert ugyan ki lakna abban a hideg hodályban, ki költözne oda… Az utcaajtó alatt fölfagyott a föld, és krepegtek a deszkák, ahogyan anya rángatni kezdte kifelé. Feketében fekete asszonyokat látott, gömbölyű foltok a sötétben, mint apa kabátján a gombok, mentek a templom felé. Egy pillanatra állongott ott, anya még csinált valamit. Talán mondta is, de nem figyelt, hogy vissza kell lépnie, elfelejtett ezt-azt, az ajtó riasztotta, beledörzsölt a csendbe, csukódott, s léptek kifelé az utcára, rá a jegesre fagyott földre…

A Senkiháza már töltve volt, mint egy vaságyú, hideg falai közé dermedtek a népek. Imákat mormogtak, s úgy játszottak a földöntúli lényekkel, mintha valamiféle játékbabák volnának, akiknek mozdulatlanságát felrobbantja a képzelet. Angyalok kerengtek a szem mögötti térben, meg egy aprócska gyermek, gömbölyű volt és meleg, akár a frissensült kenyér, rácsúszott a kővé dermedt lelkekre, s a lélek meg olvadozott, ahogy a szurok, s folyt ki a kabátok réseiből a szeretet. Pálinka- és hányásszagot párállt a lélek levese, aztán az orgonaszó is belefordult a levegőbe, a szagok mellé, a parasztok közé. Ez is valami tapaszték, gondolta a kislány, s remegni kezdett a félelemtől, hogy most mindenkihez hozzá fog ragadni… Majd holnapra kialusszák – gondolta –, ahogy minden évben, s a gonoszság tovább indázhatja lelküket.

A pap most jelzett, hogy mehetnek, azt mondta: menjetek békével. Békével a Senkiházából. Át a hídon, kanyarodtak fölfelé, a feketében mozgó fekete foltokkal együtt. Gurultak – messziről úgy látszott. És elértek az utcaajtóhoz, megint az a krepegő hang és súrolás a jégen. A kislányban még kicsit világítottak a templomi gyertyák, aztán kialudtak, s olyan sötét üresség lett ott, amilyen az egész világ volt neki ebben a pillanatban. Üres levegő – így gondolta. Az Isten egy nagy üres levegő, akinek házakat építenek. Aztán azon is gondolkodott, hogy nem úgy van-e, hogy a házakhoz építettek isteneket, hogy valójában a házak az istenek, és az istenek a házak, mert házak tényleg vannak, és az istenek meg… Mentek beljebb,

nyílt a konyha ajtaja, az anya följebb tekerte az olajlámpát. Egész világos volt. Félrenyitották a szobaajtót, fény ment be, megint rá az ezüstcukrokra. Késő volt: éjjel egy elmúlt. Vetkőzni kezdtek, gyorsan, hajcsár volt a hideg. A kislány már hálóingben csúszott a dunyha alá. Olyan nagyon rossznak érezte, ahogy a kiüresedett fejét a párnára fektette, hogy semmiképpen nem tudott aludni még. Az anya mellett égett a gyertya, imádkozott.

A kislány gondolta, ha odamenne a fához, az ezüstpapírból még bevehetne legalább egy-két csillagot abba a sötét világba, ami a szem mögött bújt.

Felült. Az anya nézte a mozgását – milyen szép ez a kislány, már majdnem felnőtt –, ment a fa felé. Állt ott és itta a csillagokat, mozgott a szeme, lefelé, hogy az alsó ágakról is fényt legeljen, mikor a talp mellett valami a szemébe villant. Hirtelen odakapta az arcát, egészen a szeme előtt volt, igen, ez nem a csillagok játéka, tényleg ott volt, hirtelen annyira izgatott lett, hogy nem is tudta, mi az, aztán látta a szögletes formát, nem volt rajta csomagolás, csak egy piros szalag a derekánál kötve. Elek Apó meséi – olvasta, és sikított, hogy van és itt volt. Az anya nevetett. Hát persze – mondta. A kislány forgatta a könyvet a kezében, ujjait végighúzta a színes borítón. Egy öreg férfi ült középen, mellette gyerekek. Aztán a lapokat pergette, mesére mese forgott. Olvasni kezdte volna, de összejátszottak a betűk a szeme előtt. Apró fényköröket kezdett látni, a szem pedig itta magába a fényes karikákat, hogy belül a homlok mögött, minden olyan lett, mint egy darab ezüstpapír.

GRÓF ARZÉNOVICS MILUTINNÉ

Pakolta a fákat a hó, kövérek voltak az ágak, mint a sebesültek karjai, mikor az ügyes szanitécek végigszaladták az elcsendesült harcteret, s bekötözték azt, aki még érdemes volt a kötszerre. Csak úgy fehérítettek a megbajosodott testek szerte, mindenfelé. A tér kövezete sem látszott, vastagon takarta a hó, nem mutatkozhattak ki csak a lámpatestek, s a megkövérült fák. A színház falához szorultam, nem hogy a vakszél ne érjen, hanem a csetnik golyók elől, amelyek sűrűn szabdosták a teret, mikor egy magyarsapkát észrevettek. Kevesen bízhattak benne, hogy túljutnak ezen a télen, sokan nem is a továbblevésért fohászkodtak, inkább a gyors és hamaros halálért, ami majd úgy röppenti át a lelküket a főtér legén, mint valami ártatlan galambot a hirtelen szél.

Álltam a falhoz szorulva, féltemben is egyenesen, ahogyan katonának állnia kell. Közeledett az előadás, a megvizesedett plakátokról olvashatta bárki: ma hatkor, mikor már rég búcsút intett a napvilág, s a légveszélyt rettegő gázlámpák sem gyulladtak ki, megkondul a színházi harang, s a messzeföldön híres artisták órányi varázsos műsorral kedveskednek a városka lakóinak. Nehéz-bundás nemesurak érkeztek, s kevesen polgárviseletben, hajlongtak egymás felé, kezet nyújtottak: Dobre noc, dobre noc, s haladtak befelé az ajtón, mint valami zsákba a gabonaszemek, sűrűn potyogtak bele a színház termeibe. Mért venne észre bárki is, miért szabadítana fel a félelem alól, mért tessékelne maga előtt befelé a meleg színházba… Az ellenség harcosa voltam, házaik fellobbantója, minden javaik elrablója, mégis vártam, hátha megritkulván a bemenő sereglet, egy kis résen én is beférek, s ha nem is ülve, de a sarokban megbújva, úgy, hogy ne lásson senki, végignézhetem az előadást. De amint megszűnt az érkezés, a színház hatalmas ajtóit lezárták.

Csattant a vasretesz: készülnöm kell – gondoltam –, vissza a hótól elsúlyosult fák között, át a téren, lopakodva, kerülgetve a test megmutatkozását, amikor lovas szán suhant az épület elé, gyöngyön csilingeltek a lovak nyakába függesztett harangocskák. Ho-hó! –

kiáltott a férfi, aki a kantárokat markolta, s az állatok rendre megálltak a színház bejárata előtt.

– Prijéhali, Grafica!

– Hvalá – válaszolt a hátul ülő asszony, és kibontotta magát a melegítő irhákból.

Lestem félve a megsoványodó asszonyalakot, ahogy szépséges ruhája kibomlik előttem, a gyöngyöktől hímes szoknya és a rövid kabát. Apró, tipegő léptekkel indult sietve az ajtó felé, ám az nem nyílott azonnal, hisz erősen be volt zárva. Míg a kulcsnak fordulására várt, elnézdelt arrébb a fal csíkjában, s tekintete elakadt egy sötétlő kupacban:

– Maga mit keres itt? – kérdezte tőlem magyarul.

– Nagyságos asszonyom – válaszoltam –, halálra elszánt az, aki keresztbe meri vágni a főteret. A szerb puskások mind csak arra várnak, mikor kaphatnak puskavégre közülünk valakit.

Az asszony egy pillanatra hallgatott, majd felém lépett, megmarkolta a karomat, s magával rántott az éppen nyíló ajtón befelé a színházba, ahol már elcsendesült a publikum, csak a cirkusz zenekara zajolt.

– Szoldát sza mnoj! – súgta a jegyszedőnek.

– Természetesen, grófnő! – hangzott a válasz, s mi máris surrantunk fel a csillogó márványlépcsőn; ami bizony oly tiszta volt, amilyen minálunk az asztalterítő sincs. Lépteink meleg árnyat vetettek a hideg kőre, sorban, ahogyan haladtunk előre, föl, majd a lépcsőnél jobbra, be a páholyajtón, amin kis réztáblára vésve Gróf Arzénovics Milutinné neve volt. Alighogy leültünk, máris kiperdült a porondra egy fényesen öltözött férfi, s hangosan, sokfajta tréfákkal tarkítva felsorolta az est különbféle produkcióit. Én keveset értettem az idegen szavakból, nem is nevettem, csak vártam, hogy felcsendüljenek újra a zenekar hangjai, s előlobbanjanak a függönyök rejtekéből a szereplők.

A levegő tornászai, erőművészek, bohócok, kötéltáncosok, jöttek sorra mind, az ámulatba vive képzeletemet, ruhájuk aranytól, ezüsttől csillogott, arcuk kifestve mint a gyermekbabák, könnyed lépteikkel betáncolták a pódiumot, íveket véstek a levegőbe, mozgásuk oly mód volt légies, mintha nem is evilágunk lakói volnának, hanem az Úr fényes seregének küldöncei; aztán megürült a színtér és utolsóként

megint előkerült a férfi, hogy sűrű hajlongások közepette megköszönje a tapsokat, az érdeklődést; a zenekar hangos robajára még egyszer kiszaladt mindenki a színpadra, búcsút intettek, csókokat hintettek a vidáman éljenző publikum felé.

– Vége – szólt hozzám a grófnő. – Nos, hogy tetszett a produkció?

Én akkor hirtelen félreértettem, a zaj miatt vagy mert figyelmemet még mindig a képzelet paripái röptették a varázsok világában, azt hittem, a protekcióra gondol, hogy bemehettem az előadásra, s ezért nagy serényen mondani kezdtem, hogy nagyon tetszett, nagyon-nagyon tetszett.

– Ha gondolja – szólt kisvártatva újra –, vendégül láthatom egy meleg vacsorára, s valami jóízű borra!

– Nagyságos asszony, nekem ez már így is feledhetetlen élmény volt, ám ha elférnék a cselédek között, egy kis hazai kosztot nem utasítanék vissza – válaszoltam, és máris indultam alázatoskodva az asszony után.

A szán a színház ajtaja előtt várt, ahogyan nagyúri dámákat várni illik. A gyönyörű asszony könnyed mozdulattal felszökkent az ülésre, fedni kezdte magát a meleg szőrökkel, s mikor én is mellé kerültem, rám is perdített egy sarkocskát, egy kis darabot valami erdei állat súlyos borítékjából. Végigcsilingeltük a várost, átsurrantunk a téren, majd el a kereskedőházak mellett, aztán a külrészek omladékos helyei maradtak mögöttünk, végül az utolsó viskóktól is elszakadtunk, s a fákkal keretezett úton siklottunk a fagyhidegben vagy félórát.

Lámpavilág nem szökött ki az ablakon, csak a sötétségbe fércelt vaksötét jelezte, hogy egy épület áll előttünk: a kastély. Apró világ pislantott, valamely cseléd szaladt asszonya felé. Természetesként vette, hogy ketten érkeztünk, halk szóváltás, majd mi sietve haladtunk fel a lépcsőn. Aranyozott gyertyalámpák a fordulókban és fent az emeleten is, a lépcsővel szemben halkan kinyílt egy kétember magas ajtó, s a grófnő lakosztályában találtam magam. Szólni sem kellett, étel került az asztalra sebesen, és bor. Enni kezdtem, gyorsan, izgatottan, hónapok óta a háború semminő kosztján éltem, s csak mikor már némiképp megtellett a hasam, ötlött eszembe:

– Nagyságos asszonyom, hát a grófúr?

– A gróf, a gróf az csak háborúzik, neki csak a háború, az a világ. Pedig olyan a bőre, mint a selyemkárpit, de a sima felület alatt kócdudorok rejlenek, és rozsdás rugók – mondta, aztán hosszan miféle élet az egy gróffal együtt lenni, micsoda boldogtalanság, s minagyon irigyli azokat az asszonyokat, aki hozzám hasonlókat kaphattak társukul. S míg beszélt, fosztotta le rólam a ruhát a kandalló melegsége miatt, hát bizony akkor csudadolgok történhettek velem, kár hogy nem is emlékezhetek rá.

– Ezt igya meg! – nyújtott felém egy aprócska pohárkát.

Az ital, ami ekkor gördült le a torkomon, mindent kitörült az emlékezetből, ha visszagondolok, a hímes takaróval fedett ágy képe ugrik a szemem elé, s aztán a puha fekhely, mint a levegő tornászai kipördült saját nyughelyéről, lendült egyet előre szobafaltól szobafalig, aztán még nagyobbat lendült és átlökte a kemény kastély oldalát, kilukadt a hideg télre, majd onnan is tovább egészen a csillagokig perdült, fel a magasba, a hold és a nap között csillázott, s talán ott volt a gyöngyszép grófasszony is velem, de erre nem emlékezhetek. Lengett az aranyos pöttyek között, mintha mindétiglen ott volna a helye, s amikor aztán visszaútra indult, hogy ebből a fényvilág messzeségből megérkezzen, már nem találhattam mellettem a gyöngyös ruhás asszonyt, sem a fenséges palota nem ölelgetett. A városka volt megint, a hajnal s a hó látni engedte a főtér fáit, azokat a dagadozó ágakat, azokat a zokogó sebesülteket, akiknek szanitécek szorították testükbe a fájást, hogy míg élni bírnak, örökké csak jajongjanak, és gonosz szavakat verjenek a Teremtő orcájába, pedig mennyire nem tehetett ő arról a romlásról, aminek áldozatai lettek.

És eltelt a negyvenhármas kemény tél, és újabb telek seperték mögénk az éveket, de én nem láthattam többé a gyöngyszép asszonyt, hogyan is láthattam volna, hisz szempor vagyunk csupán, nincs mihez jussunk lenne.

Sokszor elmesélte a történetet, hol a cirkusz fenséges artistáinál időzve, hol az asszony szépségét dicsérve, s csak nagyon néha beszélt a sebesült katonák fájásáról, a havat átütő színfoltokról, ahol a fájdalom akarta áttörni a feszes kötéseket. Mintha ez mégiscsak jussa volna az embernek, mintha a Teremtőúr, mikor már orcája telis-

tele lett mindenféle durva köpetekkel, ekként szólt volna vissza: Ez néked jog szerint jár.

A HALOTTEMBER

A gyerekek ott üldögéltek a posta előtt az árokparton, a postaautót várták, mert apa katona, mert apa kint van a fronton, mert apa már fogságban van, mert apa sebesülten fekszik egy távoli kórházban. Tíz körül gördült be az autó. A postamester átvette a küldeményeket és néhány percre eltűnt az épületben. A várakozók most ott tolongtak az ajtónál, a percek oly hatalmasra dagadtak lelkükben, hogy majd szétvetették a testet. Az idős férfi végre felpattintotta az ajtót, baljában egy köteg levéllel. Neked jött – mondta. Apa még él – gondolta a kislány. Neked ma nem jött. A kisfiú megrémült: Majd holnap – suttogta, de arcából úgy kiszaladt a vér, mintha léket vágtak volna a nyaki ereken. Jött, nem jött, jött, nem jött – szórta a leveleket a postamester.

Leczki Anna amint kezébe kapta a gyűrött tábori levlapot, rohant vele a patakhoz, éppen oda, ahol a kertjük eléri a partot. A bokrok és fák között apró csapás volt, ami kicsit arrébb kiszélesedett, mint valami titkos szoba. Ez volt a kislány rejtekhelye, fűből volt ott szék és farönkből asztalka. Gyorsan leült, és izgatottan olvasni kezdte a rajzos írást: Drá-ga fe-le-ségem, é-des An-nács-kám! Re-mé-lem, jól vagy-tok, én so-kat gon-do-lok rá-tok. Nem is tu-dom, ho-gyan tudtok meg-birkóz-ni a sok gond-dal…

Olvasta és újra- meg újraolvasta a levelet és gyönyörködött a szavakban, már vagy hatodszor esett neki, amikor a postaszolga bekiáltott az udvarba:

– Leczkiné, Annuska!

Az asszony kilépett a konyhából, a kutyákban bentszakadt a csaholás, lépdelt az utcaajtó felé, tudta, miért hívják, tudta, miért megy, hisz álmában annyiszor átvette már ezt az apró papírt, és annyiszor zokogott fölötte és tépte a haját, és álmában annyira kisírta magát, hogy most könny nem gyöngyözött még a szem sarkában sem: Meghalt – gondolta. Ami álmaiban halódni látszott, most valóságosan elpusztult. Ment visszafelé a házba, kezében a távirattal, mikor a kislány szaladt lentről, a patak felől, a kertkapun át, a szeme csillogott, mint az üvegcserép, lóbálta a gyűrött levlapot, de

mielőtt kiálthatott volna: Édesanyám, megint jött tőle levél, mielőtt boldog örömét kiadhatta volna, az asszony elébe szaladt, magához ölelte: Anna, Annácskám, meghalt.

A kislány nem értett semmit, ki halt meg, hogyan halt meg, hogy az ő apja meghalt volna éppen akkor, amikor az ő képzeletében olyan nagyon életre lendült. Még éjszaka is azon gondolkodott, hogyan lehet az halott, aki él. És a lelkében megelevenedett az apja, nagyobbra nőtt, mint valaha bármikor, óriási lett, elfért volna a tenyerén akár.

A táviratot követő negyedik napon vöröskeresztes kocsival megérkezett a lezárt koporsó. A főparancsnokság díszes levelet küldött, hogy Leczki Géza a hazáért halt hősi halált, s hogy árván maradt gyermekéről a nemzet gondoskodni fog. Nyár volt, meleg, rossz volt már a koporsó közelében állni. A temetésen ott tolongott mindenki, mintha őket is veszteség érte volna. Zokogtak, magukat siratták, akik még a gyász előtt álltak. Amint a szertartás bevégződött, s mindent elrendeztek a sír körül, kezdtek a népek kifelé folyni a temetőből, és beszéltek arról, milyen szerencsétlenül járt ez az Annuska, nincs még harminc, és máris özvegy, meg hogy milyen erős ember volt az a Géza, s lám, elvitte egy lövedék, s hogy nem tűnt-e föl a többieknek, mennyire kicsiny volt a koporsója, életében bizonyosan nem férhetett volna be egy ekkora dobozba. Lehet – mondta az egyik –, nem is volt itt neki az egész teste, lehet, hogy otthagyták darabjait az oroszoknál. Állítólag – szólt egy öreg férfi – az oroszoknak olyan gázuk van, hogyha azt ráspriccolják az emberre, még a leghatalmasabbakból is szinte gyermeket csinál. S így aztán a Leczki Géza is gyermek méretű lett. Még olyat is hallottam, hogy valaki annyira lekicsinyült, mint egy cipó…

A parasztok álmélkodva hallgatták az öreg meséit, s szemük előtt megjelent a hatalmas ember, akire rászórják a gázt, és úgy kezd semmivé menni, mint a besózott meztelen csiga.

Teltek a napok, aztán hetek és évek, az asszony lelkéből végképp kikopott a férfi, nem volt neki ott se szomorúság, se bánat, csak

valami üres verem, amiben semmi kincsek nincsenek, csak a fekete levegő.

Már két éve, hogy a nagyember apróra zsugorodott testét elföldelték, mikor híre jött, hogy a háborúnak vége. Aki élve maradt, az most már élve marad – gondolták sokan felszabadulva, s eszükbe se jött, hogy a halálnak mennyi rettentő erős karja van, s éppen annyi pusztítás rejlik fondorlataiban, ahány eleven ember él a világon. Július közepe volt, aratáshoz készülődtek. A hajnal megtelt a kaszapengék csilingelő hangjával: mintha az egész határ egy hatalmas xilofon volna, amit egy különös isteni mechanika működtet.

Már kifelé jártak a hajnalból, éppen véget akartak vetni a munkának, mikor az út felé bámulva az egyik asszony egy nagydarab alakra lett figyelmes. Pest felől jött gyalog. Az asszony csak nézte, nézte, ahogy közeledett a falu felé, egyre kivehetőbb volt az alak, aztán egyszer csak odaszólt a mellette állóhoz: Te, Erzsi, az nem olyan, mint a Leczki Annus ura? A másik asszony is nézni kezdte, aztán a harmadik is, és végül az egész arató kompánia mind csak bámulta a jövevényt, s mondogatták néha megrökönyödve, a Leczki Géza, a halottember, hogy itt van a halottember, a Leczki Annus ura.

És a halottember úgy ment haza, mint aki mindig itt élt, ismerősen szedte a kanyarokat, ismerősen nyomta le a kilincset, s az asszonyt is úgy ölelte magához, mint ki száma nincs, hányszor szorított már karjaiban: Megjöttem, Annuska – mondta, s az asszony a rémülettől majd szörnyethalt, hogy miként tudott a túli világból visszaevickélni, holott ő már hívni nem is hívta. S aztán a gyermeket is megölelte, s a gyermek a nyakába ugrott, hiszen az ő lelkében még ott élt ez a nagy ember, aki levelet küld neki a háborúból és kis apró halottat is tud küldeni magából, de lehet neki száz ilyen apró halottja is akár, hisz oly hatalmas, hogy mindez megfér benne.

A parasztok csodájára jártak a visszatért léleknek, s minden történet kitudódott a névcseréről, de csak mindig összerezdültek, mikor Leczki Géza végigment az utcán, s ha valaki véletlenül este futott vele össze, bizony néha be is csorgatott az ijedelemtől.

S a halottember úgy kezdett élni, mint az élő emberek, este melléje bújt az asszonynak, s becézgette, meg kedves szavakat sugdalt a fülébe, ahogyan régen, mikor még élő volt, aztán meg nekifeszült, hogy vágyát beteljesítse, oly finoman csúszott a bőrre,

mintha tényleg szellem volna, s nem egy hatalmas test. Az asszonynak mégis lúdbőrzött mindene, s rettenettel élt meg minden estét, mert a férfi most minden este megközelítette.

Teltek az éjszakák és a halottember mind nyugodtabban kelt ki az ágyból, élőbb lett, mint bármikor is volt. Elmosódtak fejében a rettenetes emlékek. Nagyokat reggelizett, meg ebédelt, már nem kellett vigyáznia a legyengült gyomorra. Az asszony meg főzte neki az ételeket. Ültek ott hármasban és ettek, és az asszony nézte, hogy milyen nagyon folyik bele a szellembe az ennivaló, mikor ő falatokat is alig bírt legyűrni. Soványult, egyre vékuskább lett, de a férfi semmit nem vett észre, hisz a háborúban élt borzalmakhoz képest az elhidegült asszony is olyan volt, mint egy langyos tetőcserép.

És az asszony arca megkopott, mint a csomagolópapír, átütöttek rajta a vérerek, de a férfi ebből sem látott semmit, a szem élét vesztette a felhasított testek látványán.

Ó, ha gyermekem lesz a halottembertől – gondolta megrettenve. Halottgyermeket fogok szülni. Istentelen félelem költözött a lelkébe, éppen arra az üres helyre, ahol korábban az ura volt. És a szellem meg minden éjjel tivornyázott a testén, s minden éjjel attól rettegett az asszony, hogy gyermeke lesz tőle, s az idegszálak a félelemtől összevissza hurkolódtak. Véget kell vetnem ennek a bűnviszonynak – gondolta –, véget kell vetnem.

A kislány már régen aludt, és oly csillogó álmokat látott, mint mikor napba néz az ember és megdörzsöli a szemét. Csupa arany volt minden, keringő, tölcsérszerű aranyutakon csillogó gyémántgolyók görögtek, varázsbirodalom volt ez, a mesék tündökletes palotája. S míg a palota tróntermében ringott a gyermek, a férfi megint csak puha szellemtapintásokkal odasimult az asszonyhoz, annak a lúdbőrös testéhez, és kezdte, mint mindig, a simogatást a fül mögött, s aztán csúszott lefelé a gerinc vonalán. Az ujjak, mint valami puha toll, édesen értek a bőrhöz, s a kéz jutott lefelé egészen a csípőig, itt átcsúszott a hashoz, s mikor a férfi úgy hitte, kisimogatta az asszony lelke mélyéről a szerelmet, előcsalogatta a test járataiba, akkor fölégördült óvatosan, s rákapcsolódott arra az aranyútra, amin a kislány is járt álmában. Pattogtak a termek ajtajai, csillámló fények omlottak a szembe, és jutott egyre beljebb a férfi, a trónterem felé, s

már majd be is lökte a gyémántokkal kirakott ajtót, mikor éles szúrást érzett a hátában, valamelyik alabárdos, talán utánaloholt, hogy mint betolakodót kipenderítse a palotából, de ő nem hallotta a kiáltását, csak ment előre, annyira vonzották a tündérfények, s ezért az a hátába döfte a hegyes fegyvert. Áthatolt a penge a hátfalon, a bordák között keresztülszúrta a tüdőt, és továbbjutott, bele a szívbe. A halottemberből úgy kezdett spriccelni a vér, mint egy leölt bivalyból, fröcsögött rá a lepedőre, a dunyhára és a padlóra, s ahogy telefröcsölődött a szoba vérrel, úgy veszett ki az élet a halottemberből, úgy nehezült egyre nagyobb súllyal az asszony legyengült testére. Az asszony pedig szabadulni akart a hatalmas nyomástól, már fulladozott, és erőtlenül kiáltott is, hogy jönne már valaki segíteni, a kislányt szólongatta, ébredj Anna, Annácskám, de Anna éppen a király ölében hevert, orrát a palást melegébe fúrva, s az erejét vesztett hang nem bírta onnét visszahívni.

A NÉPZENÉSZ

Végigmenni egy falu utcáján nem egyszerűen csak ügyesség, afféle akrobatika, amint az ember átszökdécsel a pocsolyák fölött, hogy se sár, se víz ne itassa át a cipőjét, a falujárás egyben hősi cselekedet, héraklészi munka, hisz a házsorok olyanok, mintha megannyi fenevadhoz volnának láncolva, melyek mindenre elszánt erővel vonszolnák a házakat kertestül-mindenestül az utca közepére, rá a gyanútlan sétálókra, hogy összemarcangolt testükre hatalmas vályogfalak és fák boruljanak, s mindaz a lomtár, ami egy falusi udvarban felhalmozódik. Ha a pusztulás e kegyetlen módját sikerül is megúszni, még mindig ott vannak az elszabadult kutyavadak, akik mint valami csendőr vigyázzák az utcát, s készeknek látszanak a legszörnyűbb büntetések végrehajtására is.

Sokszor azt hihetné az utazó, hogy bentről biztatják őket, hogy a parasztok oda-odaszólnak nekik, na Matyi, Mackó, mozgassuk meg ezt a kölniáztatta népséget, hadd táncoljanak, hadd verjék bele lakkos cipőjüket a pocsétákba.

Az életveszélyes séta a buszmegállótól alig volt több, mint kétszáz méter. A kis kompánia elérte végre Balog Mihály házát. Az öreg férfi a kapuban állt, nagy kézlobogtatással fogadta a Pestről érkezőket, akik tanulni jöttek a fafaragó citeráshoz, a népművészet mesteréhez, eredeti dallamokat ellesni, megtanulni az északi fertály citerázási technikáját. Az öreg Balog Mihály, igaz, nem tudott eredeti dallamokat, sőt a népzenét sem tudta megkülönböztetni a műzenétől, de ha azt mondták, a Százforintot ne játssza, a Márványkőbőlt meg igen, hát akkor azt játszotta. Egy dolgon akadt csak fönn, hogy állandóan leszólták a székek támlájára faragott szarvasokat, pedig meg volt róla győződve, azok éppen olyanok, mint az igaziak. Mintha élnének, mondogatta, meg hogy nincs ebben az országban még két ember, aki ezeket ilyen gyönyörűen meg tudná faragni. De a pestiek mind csak azt mondták, mennyire nem passzol, s helyette rövidlábú, széle-hossza egy betyárokat akartak faragtatni vele, végül valami virágmintában kiegyeztek.

Egy jó délután tartott mindig a találkozó, iddogáltak, az öreg tanította a citerát, meg eladott egy-két hangszert (hatezerért). Este a hetes busszal mentek el a vendégek, visszafelé ugyanazzal a rettegő sietséggel át a kutyák acsarkodó pofái között.

– Este – mesélte az asszony másnap a szomszédban –, ahogy a vendégek elmentek, az öreg csak nem hagyta abba az ivást. Nem bizony. Töltötte magába a bort, egyre sebesebben. Végül már a cipőjét sem tudta kioldani, mert ahogy hajolt lefelé, mint egy telitöltött uborkásüvegből, ömölni kezdett kifelé a szájából a bor, aztán meg fölállt a hokedliról, s nekem esett, mintha én tettem volna annyira le a lábát és föl a fejét.

– Ütött is? – kérdezte a szomszédasszony.

– Ütött volna – hangzott a válasz –, de elléptem előle, jól bevágta a kezét a sparhelt sarkába. Minden este ez megy. Azt mondja, elszedtem tőle a pénzét, meg kicibáltam az életéből az idejét, hogy neki most már nem maradt semmije, hogy olyan üresség van neki belül, mint egy kifogyott hordó. Hogy azt az üres helyet kell neki mindig teletölteni borral.

– Nem üres annak belül – mondta a másik asszony –, ismerem én az ilyen ürességet. Nekem az első uram volt így. Azt mondta, nagy kongó semmi maradt a hasában, mert kipusztítottam belőle mindent, amit érzett, de én hallottam, amint este elaludt, hogy valamik cincognak az ő szíve alatt és viháncolnak, s azok nem hagyják aludni békésen, és rájöttem akkor, hogy az ő szívében patkányok nőttek, s azok tolluktól fosztották a galambokat, s hogy ezek a patkányok megeszik a meztelenre pucolt állatokat, és mikor végeznek apró csontjaikkal, akkor engemet is megrágnak majd.

Ekkor már tudtam, a gyilokállatoktól meg kell szabadulnom, mert különben én is halok, ő meg állattá lesz. És adni kezdtem neki akkor a méregport, szedte befelé minden ebédkor a levesbe keverve, meg minden este a borába keverve. És mikor egy hónap múlva kilehelte a lelkét és kinyitottam titokban a mellkasát: ott hevert a szíve helyén két hatalmas döglött patkány.

Az asszony közben kutatni kezdett a konyhaszekrényben, s kisvártatva egy szakadozott papírzacskót vett elő, s a megrémült szomszéd kezébe nyomta:

– Ezt adagold neki. Egy kanállal mindennap.

Az asszony kötênye alá dugta a mérget, és sietős léptekkel hazaindult. Csapódott az utcai ajtó, a férfi kezében egy percre megállt a faragókés.

– Vén dög – morogta maga elé, aztán tovább igazgatta a mintát.

Az asszony este már belekevert egy evőkanálnyi port az ura levesébe. Az öreg nem vett észre semmit. Másnap megint. Az ember nem szólt, csak lefekvéskor, hogy keményen sajog a hasa. De reggelre elmúltak a görcsök. Az asszony rakogatta mindennap a mérget, s a férfi evett rendesen, s gyötrődött éjszakánként a fájásoktól. Aztán egy este azt mondta, nem bírhat már enni, mert minden kanál leves olyan, mintha tüzet nyelne.

– Enni kell – mondta az asszony –, mert lesoványodik, aztán legyengül, s földre fekteti a szél.

Az öreg elkezdett hát enni. Emelgette a kopott alumíniumkanalat. Hörpintette sorra be a patkányölőlevest. Vacsora után maga mellé tette a demizsont és töltögetett. Néha odalépett a citerához és játszott. A lassú dallamok olyan lágyan dőltek bele a levegőbe, ahogyan a kanálról a zsír csorog le, lassan, meg-megcsillanva a gyenge fényben. Már nem akarta az asszonyt széjjelszedni darabokra. Csendben ült és a citera formáin úsztatta a tekintetét. A fába könnyű csavarok voltak faragva, mintha ruhából volna fölgöngyölítve. Évekig szárította a juhart a padláson. Egyfából vágta ki a hangszer testét, a tetejére és az aljára fenyőlapot enyvezett. Ki tud manapság egyfából citerát vájni? – kérdezte magától, de erőtlen volt a kérdés, és már nem érezte azt, amit máskor, hogy: én, én tudok. A kérdést követően üres szünet volt a fejében: se kép, se szó, s aztán csak annyi, hogy tud, aki tud és kész, hisz mikor a test kezd szertezuhanni, mit számít, ha a citera egészben van. Korábban arra gondolt, ha meg is kell halnia, majd a citerák valami jövendő időbe is elviszik a hírét. Most jobban szerette volna, ha a hangszerek porrá romlanak, az ő teste viszont egészben marad és megfeszülnek újra a szervezet leeresztett húrjai. De semmi nem épült újjá, csak romlott tovább, éjjelente már a szív is zavarosan muzsikált, nem mondta, hogy dobogok-dobogok, hanem valahogy ekképp: do-do-do-bo-bo-bo-bo-gokk-gokk-gokk, aztán a három lassú ütés után megint nekiszaladt.

Október végéig pusztultak Balog Mihály népzenész szívében a patkányok. Haláltusájuk során nagyokat haraptak a szívbe és a gyomorba, s minden nemes szervbe. Huszadika után már nem kelt föl az ágyból, az asszony ágyba vitte neki a meleg húslevest, amiről minden parasztember tudja, hogy nem is étel, hanem gyógyszer.

– Mi van az emberrel – kérdezgették a szomszédok –, régen nem láttuk.

– Beteges – mondta ilyenkor az asszony –, az idő felnyalta a vére színét, s most ott súlyosodik az ágyon.

Huszonnyolcadikán az utolsó patkány is kilehelte a lelkét. Reggel kilenc körül egyet jajdult a népművészet mestere. Jaj, istenem, mondta erőtlenül a fájdalomtól elhangolt szavakkal. S a résnyire nyitott szájon a nyögést követően kiszaladt az életerő is, nekiverődött a plafonnak, aztán kicsit visszafogva az emelkedést, kiszökött az ajtón.

Balog Mihályt a temetőben ravatalozták föl, ott feküdt a nyitott koporsóban szabadon hagyott arccal, az a fekete öltöny volt rajta, amit két éve vettek a váci boltostól. A népek meg jöttek, hogy búcsút vegyenek.

– Miska, Miska – mondogatták az öregasszonyok –, mintha még mindig élnél. – De magukban azt gondolták, te meghaltál, én meg élek még.

Mesélték aztán, hogy az asszony éjjel belopózott a ravatalba és felmetszette az ember hasát, hogy kihajigálja onnan a döglött állatokat, de amikor szétnyitotta a mellkast, bizony nem talált ott se patkányt, se galambot, se más állatot, csak egy megbarnult húscsomót, az urának életet vesztett szívét.

A TELEFONSZERELŐ

Már hetek óta forgatták ki a hantokat. Mintha frontvonalba keveredett volna a falu. Árkok futottak mindenfelé, a járdán, az úton, a kapubejárók előtt földhányások. Sötétedés után életveszély volt akár a szomszédba átszaladni. Az asszonyok morogtak, nézték az árkolókat, ahogy a lapátnyelekre tekeredik hatalmas tenyerük, és ütemesen szórják a fölszínre a földet. Morogtak, káromkodtak, a talpuk alá köptek, s közben minden telefonokat leküldték a pokolba, hogy ott szaladgáljon a hang, a lomposfarkú sátánkölykök között, s ne itt, az ő utcájukon.

A férfiak meredten bámulták a kupacokat, a mélyedéseket, és homlokukat összeszorítva térképezték a látványt az agyukba, a legvédettebb zugba, a leghátsó kamrában szinte fényképet véstek a falra, hogy este, mikor az agy fentebbi része a kocsmában felejtődik, mégis haza tudjanak keveredni. Csehi Ferkó még mutogatott is, meg motyorászott az orra alatt, hogy ott egy szökkenés, aztán hosszúlépés, egyenesen, s este valóban, ahogyan tervezte, többi cimborájához hasonlóan rendesen hazaért. Egyszer sem fordult elő, hogy valamelyik ember összekeverte volna a földkupacot saját ágyával, vagy hogy véletlenségből belezúgott volna egy méteres gödörbe. Pedig bizony némelyik jobban járt volna egy halom földdel, mint a dunyhákkal, amik alatt ott püffeszkedik az asszony is.

A szerelők két hét múlva jöttek, sötétzöld kisbusszal, amiben persze nem ülések voltak, hanem kábeltekercsek, drótok, szerszámok meg telefonalkatrészek. A kocsi járt le-föl az utcákon, mintha keresne valamit, aztán az egyik ház mellett megállt.

– Nem tudja, hol a Táncsics utca?! – kiabált ki a szerelő a kisbuszból. Az öregember éppen a kertet kapirgálta, nézte a telefonosokat, megráncosította a homlokát, motyorászott, aztán bekiabált a házba:

– Mama, tudod, melyik a Táncsics utca?

– Sztancsics? – kérdezett vissza az asszony.

– Táncsics! – kiáltott újra a férfi.

– Vagy húsz éve elköltöztek Pestre.

Az öregember még kicsit ráncolta a homlokát, hátha beugrik, hogy a Posta utca vagy a Kocsma utca vagy a Templom utca valójában Táncsics, de semmit nem bírt előráncolni magából.

A modern kommunikáció bajnokai ott álltak az öreg kertje előtt, benne a faluban, készen arra, hogy néhány nap alatt az egész Táncsics utcát rákapcsolják a világra, s ha kell, akár az internetre is felnyomják, csak a Táncsics utca hiányzott a művelethez. S ha Csehi Ferkó nem tévelyeg arra, akár valami ezredvégi mesehősök még ma is ott álldogálnak. Csehi Ferkó még iskoláskorában tüdőszűrő-értesítőket kézbesített, s így azon kiválasztott lakosok közé tartozott, akik ismerték az utcaneveket. Fékezett a biciklivel, megállt a kisbusz mellett, s mint a tudás egyedüli letéteményese magabiztosan balra mutatott, aztán nyelvével lökött egyet a fogsorán:

– No, szóval át kell hajtani a patakhídon, a temetőnél balra, aztán az első utcán jobbra, az a Táncsics utca.

A telefonosok megköszönték az útbaigazítást, Csehi Feró kihúzta magát:

– Jöjjenek utánam – mondta, és beletaposott a biciklipedálba. A kisbusz zötykölődve követte a férfit, s pár perc múlva megérkezett a Táncsics utcába.

A munkások már tekerték a kábelt bele az árokba, a szerelők sorra kapcsolták rá a házakat a fővonalra. Öregek voltak a megrendelők, a gyerekeik Pesten éltek, s gondolták, majd ha telefon lesz, mégiscsak ideköthetik őket. Jó vastag kábel tekeredett az árokba. Jó erősen odaköti majd a gyerekeket, olyan lesz, mintha mindig otthon lennének, csak beüti az ember a számokat, s már beszélnek is, nem különös dolgokat, csak hogy mit főznek ebédre, meg a gyerekek iskolában vannak és nem betegek – ilyesféléket. A munkások eresztették a kábelt az árokba, a szerelők rákötötték a házakat, az ablak mellett fölvezették a zsinórt, s ott átfúrták a falat és bevitték a szobába.

Nem kell nekik külön pénzt adni, mondták a pesti rokonok, minden ki van fizetve, de az öreg parasztok mégis odanyomtak a szerelőknek egy ötszázast, meg pár kupica pálinkát, nehogy később baj legyen a hanggal, hogy mérgükben a szerelők kilopják a vezetékből, vagy valami recsegést belekalapáljanak, s akkor aztán vége a szép köteléknek.

Június eleje volt, rettenetes meleg, a szerelőkről ömlött a víz, mikor a Bikás Lajos házához értek. Nekik nem volt pesti rokonuk, a gyerekek még alsóba jártak, mégis kellett a telefon, az asszony otthon volt egyedül, s ha valami történne.

– Te ott vagy a buszon – mondta az asszony, mert Bikás buszsofőr volt, egész napokat falun kívül töltött –, senki nem tudja, hogy merre vagy, nekem meg idedörög valami baj, a gyerekekhez orvost kell hívni…

Bikás nem vitatkozott, ha kell, hát kell, lement a postára és befizette a pénzt. Megcsinálta az asszonynak, mert az asszony olyan volt, mint egy fénykép a Nők Lapjából, pont úgy nézett ki, mint egy színes fénykép, és a faluban senki nem volt ilyen, csak pont az ő felesége. Vett neki fényképre való ruhákat, meg fényképre való aranyláncot is, most meg vesz neki telefont, hogy a hangja bárhová eljuthasson a dróton át.

A szerelők már az ablak alatt húzták föl a vezetéket, az asszony meg nézte őket, ahogyan dolgoznak. Az arcuk simára borotválva, a ruhájuk tiszta, látszik rajtuk, hogy teljesen más világból jönnek, nem volt nekik rossz szaguk, csak egy kis műanyag, meg arcszesz.

– Kérnek egy pohár bort? – kérdezte.

– Inkább egy pohár hideg vizet – mondták a szerelők. Az asszony elindult a ház felé. A két férfi lehajította a csípőfogókat. Tompán puffantak a földön a szerszámok. Az asszony már bent állt a konyhában és a vizet eresztette, mikor a szerelők odaértek.

– A gyerekek? – kérdezte az egyik.

– Iskolában – válaszolta az asszony.

– És a férje?

– A busznál dolgozik. Sokáig voltak ott, mondták később a szomszédok, lehetett vagy három pohár víz is. Meg beszélgettek is, hogy mennyire csinos kis konyha, meg milyen boldog lehet a Bikás Lajos, hogy neki ez mind megvan, s hogy a városban sem élhetnének szebben, meg nem hitték volna, hogy az asszonynak már iskolás gyerekei vannak.

Később a telefonosok megint megszomjaztak – mondták a szomszédok, mert látták – és visszamentek a Bikás Lajosékhoz. Most még tovább voltak bent. Nem lehet annyi vizet inni, mondták a szomszédok, amennyit bent voltak. Másnap már csak az egyiket

látták, hogy visszasétált az asszonyhoz. Beszéd is hallatszott a házból, meg nevetés… Persze azt nem mondhatjuk, mondták később a szomszédok, amit nem hallottunk, meg nem láttunk, de bárki elképzelheti, mi történt ott.

A telefonosok végigértek a Táncsics utcán, meg a többin is, a vezeték már mindenütt bent volt, az árkokat betemették a földmunkások. Az utcák sárosak maradtak, mert közben eső esett, s bár gödrök már nem voltak, csupa latyak úszott mindenütt. A készülékek még hiányoztak. Lehetett kérni sárgát, feketét, vajszínűt meg pirosat. Az öreg parasztok mindegyszínűt kértek, ami jut, csak a Bikás Lajosék kértek sárgát.

Hétfőn hozták a telefonokat. A kisbusz meg volt rakva dobozokkal. Mentek a szerelők végig az utcákon, becsengettek mindenhová, és rákapcsolták a vonalra a készülékeket, a mindegyszínűeket, meg a sárgát is.

Bikás Lajosnak szabadnapja volt. Várta, hogy a szerelő meghozza a sárga telefont, amit ő vásárolt a fényképasszonynak. Jött be a férfi, hóna alatt a bontatlan dobozzal, Bikás Lajos meg nagyon boldog volt, olyan büszke mosoly játszott a száján, amit legszívesebben nem mutatott volna, mégis megmutatkozott magától. Mindig megjelent ez a nevetséges mosolyvonás az arcán, ha vett valamit az asszonynak. Míg ezt a vonást próbálta elradírozni, nem vette észre, hogy a szerelő mennyire belenéz az ő fényképének a szemébe. A készülék a helyére került, rögtön egy próbahívás: működik. Bikás Lajos asztalhoz ültette a férfit, hogy most aztán igyanak egy pohárral. Csak kezet mosok – mondta a szerelő, s mielőtt Bikás megmutathatta volna, merre van a fürdőszoba, a férfi már az ajtaját nyitotta.

Tudja, hol van – gondolta Bikás, s valami rossz facsarást érzett a gyomra felől. Amikor a szerelő visszatért, már nem veszthette el egyetlen mozdulatát sem, és a tekintetét sem, ami örökösen az asszonyra keveredett. Valami előbújt aztán a gondolataiból, hogy a kocsmában mondta valaki, hogy a szerelők bemászkálnak a házakba, itta a sörét, és hallotta, hogy ezt mondják, a szerelők bemászkálnak a házakba, de nem csak a vezetékeket kötik be… Bikás a fényképet lapozgatta a gondolataiban, nem emlékezett, mit mondtak, hogy mit köthetnek még össze…

A szerelő fölhajtotta a bort, asztalra tette a poharat, várt, de Bikás nem töltött. Ültek még néhány percig, aztán a vendég elköszönt.

Bikás nem szólt az asszonyhoz, meg az a furcsa büszke mosoly se jelent meg az arcán, hogy de megvettem én neked ezt a telefont. Kiment az udvarra, megetette a disznókat, aztán a szőlőben szöszmötölt estig. A tévé előtt elaludt, nem emlékezett, hogy mi lett a vége a filmnek.

Másnap korán indult, az asszony még ágyban volt. A munkahelyén mégis hiába várták, a pihenőből kellett helyettest állítani. Este találták meg a padláson. Ott lógott az egyik gerendán, de nem olyan vastag kötélen, amilyenen a képzelet lógatja az öngyilkosokat, csak egy vékony műanyag spárgán. A hurok szinte véresre hasította a nyakat.

A temetés után még sokáig beszéltek a szerelőről, meg az asszonyról, aztán minden elfelejtődött, Bikás Lajos, meg a telefonosok, még a sarat is elmosták a nyári zivatarok, csak Csehi Ferkó járt éjszaka olyan furcsa ugrásokkal haza, az agy legmélyére odaégett egy régi térkép árkokról meg földhányásokról.

A PINCE

Ha hólabda indulna a hegyről, bizonyára itt hullana ki belőle a mozgás, itt landolna a völgyben, éppen ahol a falu házai állnak. De hólabda sosem gurult ezen a vidéken. Csak falu volt, meg hegy és a kettőt összekötő rézsútos járat, ahol a pincék épültek, takaros rendben, mintha kapusházak lennének, melyek a lentet rekesztik el fönttől, a mélységeket a tündöklő magasságoktól. Ha valaki végigpislantott az épületek sorozatán, bizony keserű siránkozásba fogott:

– Teremtő Atyám, ezen mind keresztül kell vergődnöm, hogy eljussak hozzád – mondta, aztán bánatosan betért az első házacskába, s szinte hinni sem bírta, de alig egyórányi idő alatt, csak úgy üldögélve sikerült áthaladnia az összes kapusfülkén, sőt hamarosan egészen a hegy fedeléig jutott, s az est még át sem koszolta a levegőt, már fent kanyargott a magas egeken, más társakkal együtt, akik hasonló keserűségtől hajtva tértek be a pincékbe.

Ám hogy égi túrát tehessen néhányszor az ember, nem kevés előmunkálkodásra volt szükség. Mosogatni kellett azokat a fertelmes nagy hordókat, meg szűrögetni a borokat, rendezgetni a pince épületét.

– Megyek bort fejteni! – kiáltott az öreg hátra az udvarba, s korát meghazudtoló fürgeséggel surrant ki az ajtón, s kaptatott felfelé a lejtőn, az asszony meg rikoltozott, hogy hányszor kell egy évben azt lefejteni, s hogy már megint itt hagyja az összes munkával egyedül, hogy a veresbor harapdálja szét a beleit.

Úgy kopogtak a szidalmak az udvaron, hogy az állatok mind ijedt menekülésbe fogtak, elbújtak az ólak alatt, a falak tövében, nehogy agyonverje őket az öregasszony kegyetlenül erős hangja.

A tyúkok még tollazatukba rejtett fejjel gubbasztottak, mikor az öregember már boldogan tekergette a hatalmas pincekulcsot a zárban. Alig egy pillanat és kirepedt az ajtó, s a májusi napmelegbe belemart a pince hűse. Olyan levegő volt ott, hogy az szinte gyógyító kenőcs a tüdőnek, nem mint a tömjén, ami elűzi ugyan az ördögöt, de

attól, hogy az ördög elmenekül, csak egy hatalmas űr támad a levegőben, de angyal nem érkezik a helyére, hisz a köhögtető szagot egy égi lény sem bírja elviselni. A pince levegője egészen más. Ha ördögi fajzat téved oda, menten átformálódik.

Az öreg nagyokat szuszmókolt lefelémenet a járaton, s egy kisebb hordót gurított föl. Ez fogyott ki a télen, már csak pár liter seprő lötyögött az alján. Kint a pince előtt mosogatta biztos mozdulatokkal hintáztatva a hordót. Aztán néha megállt, töltött magának. Kicsiny poharai voltak, épp akkorák, hogy egyhajtásra fel lehessen hörpinteni.

Kezében a pohárral állt, nézdelt végig a határon, tekintete lecsúszott egészen a faluig, a házukat is látta, meg a templom tornyát, aztán ismét közelített, majd a hegy felé vezető utat szemlézte, mikor a diófák rejtekéből előbillent egy fiatal férfi. Nehezen húzta a lábát, mint aki napok óta csak járna-kelne, s egy pillanatot sem pihent volna. Közel érve kirajzolódott az összetört arc, izzadásjáratok a homlok és a nyak között, s a szemek, mint a törtüveg csillogtak a napvilágtól.

Nem falubeli – gondolta az öreg, s mikor közelebb ért, odakiáltott neki:

– Jól megszomjazhatott ezen a meleg napon. Igyon velem egy pohár bort.

A férfi először megrettent a hangtól, mintha üldöznék, ijedten összekapta magát, majd mikor végigmérte az öreget, a megnyugvás egészen megpuhította az arcát.

– Köszönöm, tényleg jólesne valami kis folyadék – és odasétált a pincéhez.

Az öreg töltött.

– Messziről jön?

– Itt dolgozom az erdőben – válaszolta bizonytalankodó hangon az idegen –, csak eltévedtem.

– Hová valósi? – kérdezte kis szünettel az öreg.

– A családom a hegyeken túl él – válaszolta a férfi, s érezve, hogy az öreget nem elégítette ki a válasz, gyorsan belekezdett, hogy elmondja, miféle családja van. Először az asszonyt festette le. – Olyan sima az arca – mondta –, mint egy porceláncsésze, s jobban főz az iskolázott szakácsoknál. Reggel vasalt inget készít ki, s úgy

mehetek el otthonról, mint egy herceg. A gyerekek meg egészségesek, mint a makk, a nagyobb fiú, a kisebb lány, már mindketten iskolába járnak. – Mondta veszettül, hogy mennyire okosak, s mi lehet majd belőlük, csak akkor akadt el a szava, mikor a szájába löttyintett egy-egy pohár bort.

Az öreg szomorúan hallgatta, amikor a gyerekek kerültek szóba, meg-megrebbentek a szemei. Erről a férfiról beszélnek napok óta a faluban – gondolta.

– Van egy kis kenyerem – szólt, és már bontogatta is a táskáját.

A férfi harapott, éhesen tömte magába a puszta kenyeret, a torkán alig ért le, jött egy újabb falat, szinte fuldokolt, de falt tovább, aztán ivott, az alig rágott ételt fájva nyomta le a bor, végül lesodorta szájáról az ázott morzsákat, és elment.

Az öreg egy darabig nézett utána, aztán visszacsoszogott a pincébe. Legurította a hordót, telefejtette borral, majd a megürültet görgette kifelé. Vizet forralt. Ezt alaposan átmosta. Ringatta kezével a puhos fakészítményt, s ahogy ringatta-forgatta, elnézte, milyen pontosan illeszkednek a keményfa deszkaszálak, s milyen tökéletes egészet adnak, mekkora tudása van egy mesterembernek… Csak törte a fejét, hogyan lehet ilyen pásszentosra kifaragni a deszkákat, de megoldásra nem jutott.

Mire elvégződött a munkával, már lefelé csúszott a nap. A kancsóból kihörpintette a maradék bort, nehogy ott savanyodjon, és hazafelé indult.

Alighogy belépett az utcaajtón, az asszony már belekezdett a rikácsba, hogy hol szédelgett ennyit, s ha nem az ükapjától örökölték volna, biztosan eladná azt az átkozott pincét. A tyúkok megint összekucorodtak, tollazatukba rejtették nyakukat, fejüket, a kutya meg elsomfordált az udvar leghátába, hátha ott nem hallja, de bizony nem menekülhetett a hangtól senki, mert ide-oda verődött az ólak és istállók között, s ha egy véletlenül kiszökött az udvarból, az öregasszony újabbat küldött útjára.

Alig nyugodott meg, mikor a szomszéd hazafelé jövet bekiabált a kerítésen:

– Hallották, hogy a buszmegállóban elkapták a rabot!? Azt mondják, a hegyen át jött a pincék felől, s így ért a faluba, de a busznál rögtön föltűnt, s a rendőrök lefogták, már vissza is vitték a

börtönbe. Micsoda emberek vannak, tiszta állat az ilyen. Kiirtani a családját, nem börtön kéne ezeknek, hanem kínzókamra, amíg ki nem nyuvadnak.

Az öregasszony helyeslőn bólogatott. – Állatvilágban élünk – mondta, aztán bement a konyhába az öreghez.

– Maga nem látta a rabot a pincék felé? – kérdezte idegesen.

– De – mondta a férfi.

– Hogy ott ment az úton? – kérdezte az asszony.

– Igen, a hegy felől bukkant elő, s lefelé tartott, a faluba.

Az öregasszony hirtelen szólni sem bírt.

– Megkínáltam borral – fűzte hozzá az öreg.

Az asszony elképedve bámult az urára:

– És a rendőröknek nem szólt? Elment a maga kevés esze is! Itatja a gyilkost? Hát maga nem Krisztusra esküdött, hanem a retkeslábú sátánra? – A szavak ez után a retkeslábú sátán után úgy kezdtek záporozni, hogy az öregember alig tudott kimenekülni az udvarra, a sarkában ott tolongtak az összes gazember ördögök, akiket az asszony cipelt föl szavaival a mélységes poklokból. Ment a padlásfeljáró felé, hogy adjon a tyúkoknak enni. A rémült állatok most felszabadultan torlódtak az ajtó környékén, páran még a lépcsőre is fölugrottak.

Hogyan is emelkedhetnék olyan magasságokba, ahol az igazságot osztják, gondolta az öreg, s lépdelt lefelé a padláslépcsőn kezében egy búzával telt fazékkal. – Mert ha az ember néha-néha ki is emelkedik a pince hűséből, s felröppen a tüzes egekig, legfeljebb egy estét bóklászhat ott, s másnap úgy zuhan vissza a mélybe, mint egy félrehajított kalapács.

CSÖPI

A kamraasztal mellett volt egy kosárban. Hangot nem adott ki, csak a lélegzéséről látszott, hogy különbözik a rongyoktól.

– A gyerek adjon neki nevet – mondta a nagyapa.

A gyerek odabújt a férfi tenyerébe. Olyan volt, mint egy mosogatószivacs. Puha és egy kicsit rossz szagú.

– Legyen Csöpi, mert annyira kicsi még, és én már hallottam ilyen kutyanevet.

– Csöpi? – kérdezett vissza a nagyapa. – Hogy én azt kiabáljam az udvaron: Csöpi, gyere ide! Mindenki rajtam fog röhögni, ahogy ott kiabálom az udvaron, hogy Csöpi. Mintha füstszűrős cigarettát szívna egy férfi. – Szisszent egyet. Előbuktak a fogak, csupa sárgák, negyven éve festi, és most már rendesen látszik a színe, ahogy a bajuszának és a jobb kezén az ujjainak is. Aztán köpött egyet a kamraföldre, a kosár mellé. – Csöpi.

– Te mondtad neki, hogy ő adja – szólt közbe az asszony.

A férfi felnézett:

– Nem azt mondtam, hogy nem, csak azt, hogy nem áll a számra ez a név.

Csöpi lett. Megszokta a nagyapa, és a szomszédok se röhögtek rajta. Azok is megszokták, mert ez volt a kutyának a neve, s ahogy a kutya növekedett, jobban is látszott a neve mögött. És a Csöpi már nem úgy hangzott, mint egy rúzsos női cuppantás, hanem inkább hasonlított a valóságos kutyához, a Csöpihez.

A gyerek meg azt gondolta, ez a kutya az ő testvére, és együtt fognak majd fölnőni itt az udvarban, mert neki más testvére nincsen. Együtt mennek majd kalandos túrára a patakhoz, vagy akár messzebbre is, ha már a gyerek is felnő. Gyere, Csöpi, hívta a gyerek a testvérét, hogy megtanítsa mindenre, amit ő már tudott, gyere, ez itt az istálló, az ott az udvar, gyere ide, látod, hátul a kert, kint az utca. A kutya leste minden szavát a kisfiúnak, ahogyan a parasztok lesik a kocsmateraszról az asszonyokat, amikor jönnek haza a délutáni műszakból. Néha vakkantott és sepregette a port a farkával örömében.

Egy év sem telt el, a kutya elérte méreteit, a gyerek még messze volt a végétől. Vörös lett a szőre. De nem mondta rá senki, hogy zsidó kutya, mert ez még a rasszizmus előtti években volt. Csak a nagyapa mondta néha, hogy vörös kutya, és nevetett, a haverjaid ott pöffeszkednek a parlamentben. A gyerek nem értette, hát, ha vörös, vörös, most mit lehet tenni.

– Különben – mondta a nagyapa, mikor a gyerekkel a kertet ásták –, itt pont a traktor egyszer kifordított egy török sírt. Marha nagy ekéket húznak ezek a gépek.

– Itt? – mutatott maga elé a gyerek.

– Hát, nem pont ott, egy kicsit arrébb, mondjuk, ott – mutatott a férfi előrébb.

– Lehet, hogy ez régen török temető volt?

– Nem hiszem, mert utána nem volt semmi, hiába jöttek ki a régészek Vácról. Jól leitták magukat, de lelet az nem volt. Pista bácsi, Pista bácsi, majd hívjon máskor is. Hát nem. Mert nincs itt semmi.

– Semmi? – kérdezte a gyerek.

– Semmi. Csak föld.

– Lehet, hogy – kérdezte a gyerek – majd az orosz katonák sírja is ilyen nagy szám lesz, mondjuk pár száz év múlva? Hogy kiássák a régészek az oroszok sírját, és múzeumba viszik a csontjaikat?

– Á – legyintett a férfi –, azt nem hiszem, azoknak nem volt kardjuk, mint a törököknek, meg olyan príma ékszereik, csak ócska puskáik. A parasztok azokat is összeszedték, bedugdosták a cserép alá, hátha kelleni fog.

– Hogy majd harcolnak ellenük, azért? – kérdezte a gyerek.

– Dehogy. Vadászni. Gondolták, hogy ezekkel lehet őzet vagy vaddisznót lőni az erdőn, de mire elő merték volna venni, szétment a rozsdától.

– Azért lehet, hogy volt itt temető – mondta megint a gyerek –, csak a régészek nem tudták megtalálni, mert nem is érdekelte őket annyira, de én még megtalálhatnám…

– Nem volt itt semmi – mondta a férfi és ásott tovább.

A gyerek nem hitt a nagyapának. Mért ne lehetne itt akár egy tucatnyi török sír is? Mért temettek volna el egyedül egy törököt? Annyira utálták őt a többiek?

Másnap kiment a kertbe ásni. Kivitte a Csöpit is, hogy ne legyen egyedül, amikor a világraszóló lelet felbukik a felszínre. Feltérképezte a terepet, ahogy az igazi régészek csinálják, és nekifogott. A kutya türelmesen ült a kert sarkában. Mióta nevet kapott, eltelt az életéből hét esztendő, és megöregedett, de a gyerek még gyerek maradt. Ötödikes. Ez a relativitás elmélete – gondolta, mert hallott ilyesmit az iskolában –, hogy a kutya már hétévesen öreg. Hogy neki gyorsabban halad az idő, mint az embereknek és pláne gyorsabban, mint az űrhajósoknak, akik szinte egyáltalán nem öregszenek, csak meghalnak. Rosszul hallott, a szemei örökösen váladékoztak. Ha éjszaka mentek haza a cigányok, nem is vakkantott. Vak ez már, mondta mindig a nagyapa, vak, meg süket is. De a gyerek nem hagyta magára, mint régen: hordozta mindenhová. Ide a kertbe is, amíg ásott. Majd híresek leszünk – mondta a kutyának –, mint a Slíman Henrik, pont olyanok, vagy a Szőr Artúr Ivensz. De eredménytelenül teltek a napok, nem bukkant leletre. Olyan kemény volt a föld, hogy egy ásónyomnál mélyebbre sosem bírt jutni. Csak a felszínen kaparászott, ott meg elhagyott zöldséggyökereken kívül mást nem találhatott.

– Mit csinálsz, gyerek!? – kiáltott át a szomszéd.

– Ások – mondta.

– Te mindig ásol? Mikor lesz már fölásva? – kérdezte. A gyerek nem válaszolt. A kutya morgott, de nem ugrott rá a férfira, csak jelezte, nem tetszik neki a hangja, legalábbis az a része, amit hall.

Mindennap újra és újra nekifogott, hogy kiássa a török temetőt.

– Öreg már ez a kutya – mondta a nagyapa, amikor jöttek vissza az ásatásról –, alig él. – Aztán megborzolta a vörös szőrt.

Másnap a gyerek megint ment ki délután, épp ahogy hazaért az iskolából, hogy folytatja az ásást.

– Nem látta a kutyát? – kérdezte a nagyapát.

– Nem – mondta –, biztos elcsatangolt, ezek az öreg dögök mindent összevissza csinálnak.

A gyerek kereste a kutyát, kiabált, hogy Csö-pi, de a kutya nem került elő.

– Kimész ásni megint? – kérdezte a férfi.

– Egyedül nincs kedvem.

A kutya másnap se keveredett haza és harmadnap sem. A gyerek mindennap megkérdezte a nagyapát, hogy nem jött-e elő addig, amíg az iskolában volt. A férfi mondta, hogy nem, és öreg már, vak, és talán nem is talál haza többet. A gyerek azt mondta, akkor folytatja mégis egyedül a munkát, mert nemsokára jön az esős idő, és akkor már amúgy sem lehet.

Kiment a kertbe az ásóval és ott folytatta, ahol néhány napja abbahagyta a feltárást. Forgatta a hantokat, de egy ásónyomnál sehol sem jutott mélyebbre. Lépett előrébb és megint. Semmi, csak a kemény talaj. Aztán hirtelen – na végre, mondta magában – megszaladt a szerszám és olyan puhán csúszott a földbe, mintha nem is fölülről nyomnák, hanem alulról húzná valami. Egy mágnes a föld gyomrából. A gyereknek a torkában dobogott, mint minden régésznek, aki közel kerül a célhoz, ott dobolt a szíve a torokporcon. És ásott, ásott egyre mélyebbre, hányta rá a karalábékra, a répákra, retkekre a földet, de nem érdekelte. Nem érdekes, gondolta, ez most nem érdekes, mert megleli, biztosan megleli. Nem véletlenül ilyen laza a föld, itt van, amit keres. Csak itt lehet. Akkor az ásó éle beleakadt valami keménybe, még nem látta. Csak óvatosan, óvatosan, mondogatta magában. Az ásó vasát oldalról alábillentette a tárgynak, hogy ki tudja sértetlenül emelni. Aláment, beleakadt. Finoman billentette nyelével a szerszámot, nem erővel, érzéssel inkább, a tárgy lassan megemelte a földet, a föld pergett le róla, aztán még egy billentés és előbukkant a földből.

A kisfiú állt ott, és nézte a leletet, az ásatás eredményét, a Tróját, a knosszoszi palotát, az öreg kutya fejét.

SZILVESZTER

Az iskola korábban kastély volt, hatalmas épület, hosszú, sötétbe vesző folyosók, a tanáriig már nem lehetett ellátni, mert a villanyt takarékosságból csak néha kapcsolták föl. Árnyak mozgása látszott csengetés után, hogy ki az, a Víghné jön-e a hat cébe, vagy a Galbács a hetedikbe, alig lehetett kivakarni a homályból. A hetes lógott az ajtószárnyon és leste, hogy mikor tűnik föl a nekik rendelt tanár, a legjobbak járásból fölismerték őket, nem kellett arcközeibe jutni. A kar-, a láb-, a törzsmozgást meg a fejtartást összerakták, és már kiabáltak is: Kuss, itt van a Gyuszika vagy a Pális, és az osztály akkor kussba vágta magát, csak néhány hülyegyerek próbálkozott, a Dányi Jóska például, hogy szerinte nem az az óra lesz, ami lesz. De a tanár belépése nála is véget vetett a lassú gondolkodásnak, amivel egyelőre csak az ötödikig tudott elvergődni. Oda is csak kegyelemből. Volt valami szabály az iskolában, hogy harmadszorra nem járatnak senkivel osztályt, inkább átengedik, lehet, hogy ezt ki kellett mutatni valami statisztikában, aztán a Dányi Jóska lerontotta volna, ők meg rossziskola hírébe keveredtek volna. Ez pedig állandó baszogatással járt, tanfelügyelő, megyei értekezlet. Ennyit senkinek nem ért a Dányi Jóska.

Az öt á ajtaja résnyire volt nyitva, a fiú ott lógott, fele arca az osztályban, fele kint a homályos folyosón. A résen átvágó fény háromszöget rajzolt a kövezetre, egészen a szembefalig. Hirtelen csapódott az ajtó és elhangzott a kuss, de még csend sem tudott lenni, újra kivágódott az ajtószárny, és hosszú lépésekkel, szinte szökellt a Szilveszter, a matektanár, egészen a fiúig, aki nézett rá, mert azt hitte, jelenteni kell, már szinte mondta is az osztály vigyázzt, amikor a tanár csípőtől lendített tenyere hatalmasat mért az arcra, az éppen beszédre induló gyerekarcra.

– Bevágod előttem az ajtót! – kiabált a Szilveszter. Ezt ismételgette még párszor, de a kéz többet nem emelkedett.

A fiúnak a tenyérnyom átpirosította az arcát, azon az oldalon a szem is megnedvesedett, de a másik száraz és fehér maradt, csak belül vöröslött minden a szégyentől. Jelentenie kellett, mert elvárta a

Szilveszter, beszélni, holott a levegővétellel küszködött, osztálylétszám, hiányzók, ezt mondta végig, és minden szótagnál bosszút esküdött, hogy megöli egyszer a Szilvesztert, egyszer éjszaka, mikor nem látják, hogy ő az, csapdát állít neki, a Veszelovszki Laci is segíteni fog, biztosan segít neki.

Minden éjszaka a bosszúállást szőtte a fejben, s ahány halál jutott a Szilveszternek, annyiszor zuhant nyugodt álomba. De másnap, minden képzelt halált meghazudtolva, ott látta a Szilvesztert a tanáriban és a folyosón, és jött az órára, mintha mi sem történt volna. Minden éjszakai pusztításért keményen bosszút állt a fiún. Felelés hármas, dolgozat hármas. Már csak hármasa volt, pedig az apja megmondta, hármas nincs, matekból pláne, mert az neki is jól ment, mármint az apjának, mikor estin végezte a technikumot. Mindig ötös volt. Aki nem ötös, az nem lehet vezető a szövetkezetben, az semmire nem megy az életben – mondta az apja, és ő vezető lett a szövetkezetben, majdnem a legfőbb, csak egy kicsit alatta, persze ha bátrabb lenne, lehetne ő az elnök, de azt nem akarja, mert fél, pedig tényleg jó volt matekból.

Már október volt és még mindig csak a hármasok, holott a fiú átvette a matekot, megoldotta a házit, és korábban, mondjuk negyedikben nem volt neki semmi problémája, a legjobb matekos volt, ahogyan az apja akarta, éppen úgy, akár lehetett volna valami főnök a szövetkezetben, ha alkalmaztak volna gyerekeket. Az apja az irodán ezzel szidta a titkárnőket, hogy ezt a fiam is ki tudná számolni, pedig még csak negyedikes. A tanár is mondta neki, hogy azt hitte a korábbi bizonyítványa alapján, meg az apja miatt, hogy jobb matekos, de nem tanul, ő tudja, aki akarja, ilyen képességekkel, mint a fiúnak, annak nem ügy ez a matek, semmi – mondta mindig, és óráról órára leszólta a fiút. A fiú már két hónapja csak az anyjának mutatta az ellenőrzőt, mindig megígérte, hogy a következő dolgozat ötös lesz, de hármas lett az is, és rettegett, hogy ez kiderül, az apja akkor, nem is tudta elképzelni, mit fog vele tenni, hogy pont a matek. Már nem a bosszúállással indult az álom, hanem a rettegéssel, hogy kiderülnek a jegyek, hogy áll ott az apja előtt, aki elfordítja az arcát, és azt mondja, hogy szégyell ránézni, s ő meg magyarázna valamit, de szó nem csúszik ki a torkán, úgy el van zárva a járat. Napok ebben a görcsben, amikor szerda délután megállt a Szilveszter biciklivel a

házuk előtt. Bekiabált, és ő kinyitotta az ajtót, hogy jöjjön, ha már eddig. Remegett a keze az utcaajtó kilincsén.

– Apád itthon van? – kérdezte.

– Kint van a kertben, hátul – mondta a fiú.

A kutyák vadul vonyítottak a hátsó udvarban, amin keresztül kellett menni.

– Harapnak? – kérdezte a tanár.

– Majd megfogom őket – válaszolta a fiú, és egy pillanatra felvetődött benne, hogy ráengedi a kutyákat a Szilveszterre, hogy pont míg átér az udvaron, cafatokra tépik, s hogy elindul egy egész ember a kaputól, és semmi nem érkezik az udvar túlfelére, legfeljebb a kutya visz oda egy foszlányt belőle. Szilveszter becsukta a kertkaput, a kutyák nekivetődtek a rácsozatnak, vicsorogtak, mintha kiolvasták volna a fiú gondolatait, hogy ezt az embert el kell pusztítani. Most ért oda az apához, aki metszőollóval vacakolt a szőlőtőkék között. Köszön. Kezet fognak. Először a tanár beszél. Az apa ledob egy ágat a metszőollós kezével, és mond valamit. A fiú nézte, a kutyák vonyítottak, háromszor legalább beszélt a tanár. Mért mondja el annyiszor, nem értette, mért kell újra és újra elmondania. Aztán kezet fognak. Az apa marad, a tanár vissza át az udvaron a lefogott veszett állatok mellett, föl a biciklire és el.

A fiú rettegve várta, hogy bejöjjön az apja és elszámoljon vele a hármasokért, meg hogy eltitkolta.

Csak vacsorára jött be.

Ettek, és nem szólt semmit, a fiúnak a félelemtől elszűkült a torka, nem bírt enni. Az apa mondta, hogy mennyire sovány, hogy nem érti ezt a gyereket, már most olyan, mintha idegen lenne, mintha nem az ő fiuk, meg enni sem akar. Este lett, a fiú lefeküdt, és várta, hogy az apa odamegy, megveri, vagy üvöltözik vele, ami rosszabb volt, mint a verés, mert tovább tartott, és nézni kellett végig az apa eltorzult arcát és a nyakán a kiduzzadt ereket. Attól félt, hogy egyszer kiszakadnak, és elkezd a vér, mint a slagból spriccolni az arcára, a szemébe. De nem jött. És másnap sem. Minden este várta. Nem tudta elképzelni, hogy mit talált ki az apja, miféle büntetést és mikorra tervezi. Talán a félévi bizonyítványkor, hogy ő kinyitja a kis könyvecskét és az apja nem nézi a többi jegyet, csak ezt a hármast,

és akkor kitör belőle az összes méreg, amit napról napra gyűjt, mióta ott járt a tanár.

Ahogy beleértek a decemberbe, már reggel is benne volt a fiúban a rettegés. Ránézett az apjára, amint reggelizik, és az apa olyan volt, mint máskor, nem volt dühödtebb az arca. A fiú gyomra ettől a nyugalomtól szorult össze, elképzelni sem tudta, mit rejt, miféle kegyetlenséget eszelt ki az apja akkor, amikor a Szilveszter ott járt, miféléт. Azt várta, hogy nem bírja tovább és egyszer mégis kirobban, szíjjal veri meg akár, foltosra üti a testét. De az apa nem tört ki, evett nyugodtan minden reggel és este, ahogyan korábban, nem sietett el semmit, várta a végső leszámolást a fiúval.

Ebben az évben december tizenhetedike volt az utolsó tanítási nap. Megkapják akkor a félévi értesítőt is, mert most úgy lesz, hogy karácsony előtt kiadják, hadd eméssze a család a jegyeket a téli szünetben. A fiú tizenhatodikán, ez egy csütörtöki nap volt, nem ment haza az órák után.

Várták otthon négyig, korán sötétedett és nem értették, hol csavaroghat, hideg is volt rettentően. Először az apa szaladt végig motorbiciklivel a falun, hogy nincs-e itt meg ott, nem ragadt-e le, de nem. Hét körül fogott hozzá az egész falu a kereséshez, mentek lámpásokkal keresztül a földeken, ropogott a bakancsok alatt a hó. Az apa élen, összetapadt a hidegtől az orrlyuka, néha elhomályosodott a szeme, annyira szerette ezt a gyereket, kisebb volt, talán azért. Mentek át a tanárföldeken éppen a Szilveszterén, amit ősszel fölszántottak, hogy a halmokat jól szétmálassza a hideg, meg a vizet is elnyelje rendesen. Október végén ment el a Szilveszter a fiú apjához, hogy adna neki traktort a szövetkezet.

– Jani bácsi – mondta a férfinak ott kint a kertben a szőlőtőkék között –, nem lehetne, hogy a szövetkezet, amikor ott szánt, ráfordulna az enyémre is.

Az apa nézte a tanárt, ahogy dörzsölgeti a kezeit, hogy milyen ócska alak – gondolta, de nem akarta, hogy a fiának ebből baja legyen, hogy ne kapjon rendes jegyet matekból, az mégiscsak a legfontosabb, matek nélkül nem mehet semmire.

– Persze, tanár úr – mondta –, majd szólok a Varga Gézának holnap, hogy az is van még, a magáé.

A tanár köszöngetett, meg elkezdte dicsérni a szőlőt, a férfi alig várta, hogy elmenjen, még mondatban volt, mikor kezet nyújtott neki és elköszönt. Másnap megszántották a Szilveszter földjét (egy hold járt minden tanárnak, de neki már kettő volt, ügyes ember ez a Szilveszter). Amikor a jegyeket lezárta a tanár, emlékezett még az ingyenszántásra, meg ez jövőre is jól jön majd, és a hármasok ellenére négyest adott a fiúnak, s gondolta, év végén megadja neki az ötöst.

A gyereket két nap múlva találták meg, a Cukrász árok szélvédett oldalában, akár egy kupac kidobott rongy, olyan volt messziről, amikor észrevették. Az apa többet nem tudott a feleségére nézni, s az asszony se őrá. Lassan elfelejtették, milyen az arcuk, járásból ismerték föl egymást, ahogy az ügyes hetesek a tanárokat az elszürkült folyosón.

EL

El, mondta az apa neki. Nem azért, mert elege volt belőle, neki nem, bár a gyereknek elege volt az apából, aki minden pillanatban éreztette vele, hogy az élet tele van nehézségekkel, s ezeknek a nehézségeknek valahol, néha áttételesen ugyan, de a gyerek az okozója. A gyerek irtózott az apával együttdolgozni, amikor odahajolt valamihez, a málnáskocsi kerekéhez mondjuk, aztán csak kinyújtotta a kezét, nem is nézett fel, és a gyereknek a gondolataiból kellett kitalálnia, mire van szüksége. Az apa nem szólt, csak akkor, ha helytelen szerszámot nyomott a kezébe, hogy nem látod, a hatos kulcs kell. A gyereknek már akkor összeszorult a gyomra, ha az apa azt mondta, gyere, kell egy kis segítség, fogalma sem volt, hogy ez hány üvöltést jelent az apa részéről, hányszor bizonyosodik be, hogy alkalmatlan arra a feladatra, amire az apa kérte. Összeszorult a gyomra, és azt érezte, hogy az apa egyszer feldühödik és agyonveri, holott az apa soha nem ütötte meg, csak amikor egészen kicsi volt, talán mert a konnektorba akart nyúlni az anya hajcsatjával, ő mégis az apa minden hirtelen mozdulatánál összerezdült, marokra szorította a tenyerét. De az apa nem ütött, ám egy-egy ütés elmaradása nem azt jelentette a gyerek számára, hogy ez az ütés meg sem fog történni, épp ellenkezőleg, ez azt jelentette, hogy az ütés csupán azért maradt el, hogy egy hatalmasabb kövesse az elmaradást valamikor a távolabbi jövőben.

El, mondta az apa, ebből a faluból el kell menni. Itt nincs remény, hogy valami legyen belőled. Mondta, mert úgy gondolta, ebből a gyerekből lesz valami, nem azért, mert megvoltak az adottságai, bár megvoltak, hanem azért, mert az ő gyereke, s ő úgy gondolta, ami tőle származik, az méltó a valamivé válásra. Nem úgy, mint például a saját apja esetében, amely apától származni eleve veszteség volt, s ha ő nem akarja, akkor az apa okán tényleg nem lett volna semmi belőle, a szövetkezet vezető munkatársa semmiképpen sem, mert az ő apja, a gyerek nagyapja, aki egy társadalmi sérelemre, márminthogy elvették a kommunisták a műhelyét, fogta, hogy örökösen vedel, valamint üti-veri a feleségét a gyerek nagyanyját.

Nem, ő olyan apa volt, aki képes megalapítani egy család jövőjét, s ebben a jövőben a következő lépést a gyereknek kell megtennie, s a gyerek meg is teszi, mert ő erre lehetőséget biztosít.

Tudom, mondta a gyerek az apának, s hogy eszerint adja majd be a jelentkezési lapját egy budapesti gimnáziumba, ahová más családalapító apák gyerekei is jártak abból a faluból.

Együtt mentek a felvételire, az apa autójával. A gyerek bement és válaszolt a különböző tanárok kérdéseire. A különböző tanárok nem árultak el semmit arról, hogy mennyire tetszik nekik a gyerek. Harmincan voltak a jelentkezők, és csak tizet vettek fel közülük. A gyerek ebbe a tízbe szeretett volna beletartozni. Amikor kijött, az apa arról faggatta, hogy sikerült-e belekerülni a tízbe. Nem tudom, mondta a gyerek. Olyan nincs, hogy nem tudod, mondta az apa, mindig tudja az ember, hogy hogyan szerepel. De én nem, mondta a gyerek. Az apa nem szólt semmit. Így mentek vissza a faluba. Hallgattak. Csak az autó zúgott, hol hangosabban, hol csendesebben, attól függően, hogy milyen sebességgel mentek. A gyerek nézte a tájat, aztán a házakat, amikor beértek egy faluba. Hányszor fogok itt menni, gondolta, hogy minden hónapban egyszer legalább haza kell mennie, ha majd Pestre jár iskolába, hogy majd rettegve fog menni a vonaton, mert tudja, hogy otthon az apja megkérdezi, hogy milyen jegyeket kapott. És ő rossz jegyeket fog kapni, mert nem képes annak az elvárásnak eleget tenni, amit a budapesti tanárok fogalmaznak meg. Rettegve ül majd a vonaton, aztán a buszon, mert csak így lehet megközelíteni a falut, és tudja, hogy semmi mást nem fognak tőle kérdezni, azt nem, hogy szereti-e ott valaki, és ő nem tudja majd elmondani, hogy nem. Őt ott, ahogyan a többi kollégistát sem, nem szereti senki. Aztán megérkeztek, az apa beállt a garázsba, az anya is megkérdezte, hogy hogy sikerült. A gyerek ugyanazt mondta, hogy nem tudom. Az apa meg, ha eltolta, majd lesz belőle mezőgazdasági gépszerelő.

Három hét múlva az apa bement az iskolába. Az udvaron várt, amíg a gyerek végez az órával, s kiabált, mikor kitódultak a tanulók, kiabált a saját fia után, hogy itt vagyok, levél jött. Az nem a faterod, kérdezte a Laci. De, mondta a gyerek, s hogy akkor oda kell mennie, szóval nem tudnak együtt hazagyalogolni, mint mindig, beszélni arról, hogy miképpen akarnak élni majd, ha végre felnőttek lesznek, s nem

más, az övéiktől idegen akarat, például a szüleiké határozza meg, hogy mikor mit tegyenek.

A gyerek odament az apához, ránézett az apa arcára, olyan arc volt, amilyet még nem látott, legalábbis az apán még biztosan nem. Talán ezért az arcért lett az anya az apa felesége, gondolta a gyerek, mert különben nem mindig értette, hogy miért. Az apa akkor megszólalt, a levél ott volt a kezében. Az van benne, mondta. Mi, kérdezte a gyerek. Az apa kicsit várakozott, és még mindig nem azt mondta, hogy mi, hanem hogy abból a budapesti iskolából jött. És, kérdezte a gyerek megint. Az apa, mintha vele történt volna valami különleges, úgy mondta, hogy fölvettek.

A gyerek örült, de nem akarta mutatni, mert úgy érezte, ha mutatja, azzal az apát megerősíti abban a hitben, hogy ez nem is a gyerek, hanem valójában az apa érdeme. Nem is örülsz, kérdezte. De, mondta a gyerek. Nem látszik, mondta az apa, s így indultak haza. Az apa kocsival volt, nem lehetett mindenkinek mondani útközben, hogy mi történt.

A nyár már úgy telt, hogy mindenki abban élt: a gyerek élete végre megoldódott. A gyerek is. Az Ipolyon fürödtek a haverjaival, s olyanokat mondott, hogy lehetne csajozni, de az már úgyis csak erre a nyárra szólna, mert amúgy Pesten annyi a csaj, hogy Dunát lehet velük rekeszteni, kiállsz egy nagyobb utcára, megfeszíted a mellkasodat, aztán mindjárt odaáll melléd egy csaj. Nem kell strapálnia az embernek magát, hogy duma, meg közös programok. elég csak megmutatni, hogy ott van. Ha nem teljesen reménytelen a külseje, akkor azonnal ráakad valaki. Azért egynyárra is megéri egy csaj, nem, mondta a Laci, hogy azért például a Kovács Ágit érdemes volna felszedni, meg azt is hallotta, hogy a Péli Árpi járt már vele, aki tizenhét éves, és meg is dugta, szóval már be van járatva. Inkább ússzunk, mondta a gyerek, ki a fasznak kell a Péli Árpi levetett csaja, hogy ahhoz a bőrhöz nyúljak, amit az Árpi már összefogdosott. Hülye vagy, mondta a Laci, az már nincs rajta. Elég, ha a fejemben benne van, mondta a gyerek, és elindult a víz felé.

Gyorsan elértek az augusztus utolsó napjához, amikor a gyereknek el kellett hagynia a falut, azt a helyet, amit mindig is el akart hagyni, amitől már évek óta irtózott, a sáros utcákat, a feketeruhás asszonyokat és a gumicsizmás embereket, azokat a

problémákat, amelyek az ittélő emberek életét igazgatták, hogy végre olyan problémák közé kerüljön, amelyek valójában őt érdekelték. A gyerek mindettől már évek óta szeretett volna megszabadulni, hogy végre olyan szabad életet éljen, mint amilyen szabad életet elképzelt a Budapesten élő tanulókról, de most mégis olyan volt, hogy rettegett az úttól, attól az érzésről, hogy ottmarad egy kollégiumi szobában egy csapat idegen gyerekkel. Hajnalig nem bírt elaludni, aztán már szinte derengett, amikor álomba zuhant. Azt álmodta, hogy épp ebben a kollégiumi szobában van, fekszik egy vaságyon, emeletes ágy, de neki az alsón jutott hely, és érezte, hogy a fölső ágy csúszik lefelé, az ő ágya és az ágyban heverő teste felé, és ő kiabál, hogy a fölötte alvó vegye már észre, de az nem ébredt, az ágy meg csúszott tovább, rá a paplanra, aztán a drótsodrony hozzászorult az arcához, rányomódott a bőrére és ott csúszkált, ahogyan a fölötte fekvő hánytorgott az ágyon. Hirtelen erre a dörzsölésre riadt fel. Olyan volt, mintha az ágysodrony még mindig az arcába nyomódna, mert tényleg volt ott valami, és mozgott, dörzsölte az arcbőrt. Felnézett, és látta, hogy az érzés mögött az anya keze van, és az anya keze mögött az anya. Félhomály volt. Ebben a félhomályban csillant meg, talán a nedvesség miatt az anya szeme. A kapálástól megkeményedett tenyér simogatta a gyerek arcát. A gyerek csak nézett meglepve: nem ismerte ezt az érzést.

V.

NEHÉZ

SZÍNJÁTÉK KÉT RÉSZBEN

SZEREPLŐK

FÉRFI (GABI) – *ÖTVEN KÖRÜL, TANÁR A KERTÉSZETIN*
TANÁR – *A FÉRFI BARÁTJA, ÖTVEN KÖRÜL, TANÁR A KERTÉSZETIN*
TANSZÉKVEZETŐ (LACI) – *ÖTVEN KÖRÜL*
FELESÉG – *NEGYVENES ÉVEIBEN JÁRÓ, KIFEJEZETTEN JÓL ÁPOLT NŐ*
ANYA – *VIDÉKI ÖREG NÉNI, A FÉRFI ANYJA*
KARESZ – *HARMINCAS FELSZOLGÁLÓ A PRESSZÓBAN*

ELSŐ RÉSZ

1. **JELENET**

Konyha, Anya oldalt ül, a Férfi az asztalnál középen, újságot lapozgat, olvasószemüvege van, hol ledobja, hol felemeli az olvasószemüveget és az újságot. Feláll, leül, járkál. Az itt következő jelenetek mozgásában nincs megkötés, a színész alkatilag döntse el, hogy milyen gesztus és mozgás szükséges a monológ életrekeltéséhez, de kerülje az időkitöltő pótcselekvést, áltevékenységet, akusztikailag pedig az alkoholos hangtorzítást. Minimális díszlet, a tér inkább az ürességével tűnjön fel, mintsem a túlzó realitással. A színpadon nincsenek szimbolikusan értelmezhető tárgyak. Az asztalon ne legyen viaszosvászon, a mama ne legyen otthonkában.

FÉRFI
Mit tudott a mama, a mama nem tudott semmit, csak mondta, mikor a szomszédok kérdezték, hogy na mi van a gyerekkel, a mama mondta, hogy tanul Pesten. És a papa is azt mondta, hogy jó a gyereknek, mert lesz belőle valami, és nem tudta, hogy mi van a gyerekkel, hogy mennyire nehéz. Az utcán lenni abban a zajban mennyire nehéz. Mert nem úgy van, mint itthon, hogy elmegy egy traktor és utána csend, ott a hang mindig van, soha nincsen vége. Ott soha nincs az, hogy csend.

De a mama erről semmit nem tudott, hogy fekszem az ágyon, és hallgatom ezt a zajt, és nem tudok aludni, mert a zaj nem hagyja, hogy elaludjak. Amikor reggel jön a tanár, hogy ébresszen, épp akkor alszom el, mert annyira kimerültem, hogy hallgatom a zajt, és nem hallom, hogy a tanár mondja, hogy kelj fel, mert fél hét van, és iskolába kell menni. Nem hallok semmit. Akkor a tanár fogja a papucsomat, óvatosan felemeli a földről, ráhúzza a tenyerére, és pont a fülemnél összecsapja. A hang olyan fájdalmasan hasít belém,

bele a dobhártyámba, aztán tovább, mintha drótot szúrtak volna az agyamba, és a rémület kihajt akkor a fáradtságból, és hirtelen felülök az ágyon, és a tanár nevet, meg nevetnek a szobatársaim. Nevetnek, mert olyan az arcom, amin nevetni lehet. Kapkodom a fejem jobbra-balra, de nem tudom, hogy hol vagyok, holott a kollégiumi szobában vagyok.

Ilyen emberek vannak ott a kollégiumban, ilyen tanárok, akik már semmire nem jók. A harmadikos történelemoktatást nem bíznák rájuk, mert akkor a budapesti gyerekek semmit nem tanulnának meg a tizenkilencedik század történetéből, és elbuknának a felvételin. Nem, ezt soha nem mernék rájuk bízni, vagy a negyedikes matekot, érettségi előtt. Csak a vidéki tanulók felügyeletét merik rájuk bízni, és ők élnek is ezzel a lehetőséggel, mert így mégiscsak van állásuk, holott a legtöbbnek az utcán volna a helye vagy elmegyógyintézetben, mert annyira megromlottak az idegeik a tanítástól meg a feleségüktől, és az alkoholtól, amit mindezek következtében napi rendszerességgel fogyasztottak.

A mama azt hiszi, hogy a Homoki Jani bácsi volt a legrosszabb ember a világon, de ha ott lett volna, akkor látta volna, hogy a Homoki Jani bácsi semmi azokhoz képest, akikre a felügyeletem volt bízva a kollégiumban és az oktatásom a gimnáziumban. Mert a Homoki Jani bácsival a papa tudta, hogy kell beszélni, amikor az utcán meg akart verni, mert neki olyanja volt, hogy megverem ezt a gyereket, mert nem köszönt rendesen. Akkor a papa odament hozzá, és azt mondta, ha még egyszer egy ujjal is hozzányúlsz ehhez a gyerekhez, szőlőkarót szúrok át a sziveden, mondta a papa, és utána a Homoki Jani bácsi nem mert még azon az oldalon se menni az utcán, ahol én mentem, annyira félt, hogy a szőlőkaró átszúrja és a végén ott van a papa, a karónak a végén és megforgatja a hegyes fát a szívében. De ezeknek nem tudott mit mondani a papa. Amikor behívatták az iskolába, hogy mi van ezzel a gyerekkel, hogy milyen gyerek ez, hogy rontja az átlagot, és rátámadtak a pesti gyerekek szülei, akik szintén be voltak híva, hogy rossz útra viszi az ő gyerekeiket is, mert azóta nem tanulnak olyan jól, meg otthon nem állnak velük szóba és káromkodnak. Akkor a papa nem mondta, hogy az nem az ő fia miatt van, hogy a gyerekek ilyenek, hogy el akarnak szakadni a szüleiktől, hogy abban az ő gyerekének nincs felelőssége,

s hogy ő is megéli ezt a szakadást, bár nem úgy, mint a pesti gyerekek szülei, mert neki a vidékiség miatt eleve el kellett szakadnia a gyerekétől, és ő nem tudja azt átélni, hogy ez a gyerek szemtelen vele, nem tudja átélni, hogy ennek a gyereknek milyen felnőni, mert nem látja azt a növekedést. Ebből semmit nem mondott. A papa csak hallgatott, és nem szólt semmit. Hozzám se. Állt a folyosón, mert feljött a kollégiumba, hogy elköszönjön. Állt, és láttam, hogy azt a karót, amit korábban pontosan tudta, kibe kell beleszúrnia, most belém akarná döfni. Mert én okoztam ezt a helyzetet. Így hagyott ott a folyosón, egyedül, s én éreztem, hogy a karó helye ott maradt a szívemben, hogy a tanárok által hasított sebek mellett most ott tátong egy másik is. Bementem akkor a vécébe, magamra zártam. Mindenki azt hitte, azért nem jövök, amiért egy kollégista nem jön, és röhögtek azon, amiről azt gondolták, hogy csinálom. Én meg ültem a kagyló szélén, olyan volt, mintha vér folyna a szememből. Megnéztem a kezemet. Nem volt piros. Csak olyan volt, mint a víz. Nem látszott rajta, mennyire fáj.

A mama nem tud semmit, hogy milyen nehéz. A mama nem tudja, hogy milyen az, egyedül lenni a felnőttek között, a tanárok között, és az osztálytársaim felnőtt szülei között, akik ott magasodnak az osztálytársaim mellett, mint egy hatalmas bástya, aminek a lőréseiből mindenkit halálra sebeznek, aki az ő gyereküket megtámadja. Mellettem nem magasodott senki, mert nem volt ott senki, mert a papa otthon volt, de ha a papa itt lett volna, akkor sem lett volna olyan magas, mint az osztálytársaim szülei. A papa csak otthon látszott magasnak. A budai kerületekben felnőtt emberekhez képest a papa alacsony volt, mert azokban a kerületekben messze az átlagmagasság fölött vannak az emberek, részben a jóltápláltság, részben az öntudat miatt, ami nem rántja görcsbe a hátizmokat. És ezeknek a hatalmas felnőtteknek a gyerekei elhívtak magukhoz, hogy játsszunk valamit, olyan társast, ami csak nekik van meg, a nagyapjuktól örökölték, mert nemcsak lakásokat meg balatoni nyaralókat tudtak örökölni, hanem társasjátékot is, vagy a szüleik hozták külföldről, amikor ott jártak. Tanítottak egy külföldi egyetemen, és amikor szabadidejük volt, akkor elmentek egy játékboltba, hogy ezt a különleges társasjátékot, amit a külföldi kolléga ajánlott, megvásárolják a gyereküknek, hisz annyira szeretik a gyereküket,

megölelik őket, mikor kijönnek a repülőtérről, és otthon előhúzzák a gurulós bőrönd mélyéről a játékot. A gyerek meg, az én osztálytársam örül ennek, és elhív engem is játszani, mert mondták a szülei, hogy figyeljen arra, hogy a vidéki osztálytársa ne legyen annyira magányos, mert biztos azért rossz neki, hogy nincsenek itt a szülei, nem is tudják elképzelni, mit okozhat, milyen sérülést, ha ennyire korán elszakad valaki az otthonától, s ezt a sérülést kicsit orvosolhatja egy ilyen vendéglátás, meg nekik is jó, ha érezhetik, hogy jót tettek.

Bementünk az osztálytársam szobájába, becsukta mögöttünk az ajtót, ez az ő birodalma, mondta. Néztem a bútorokat. Rossz volt látni, hogy neki vannak dolgai, ágya, asztala, szekrénye és körülötte egy szoba. Jó, a mellékhelyiségek itt is közösek a szülőkkel, meg a testvérével, de a szoba csak az övé. Kihúzott egy fiókot és előpakolta a játékot, valami háborús játék volt, el kellett foglalni a világot meg a világűrt. Ő volt a piros bábukkal, én a kékekkel, és egyre pirosabb lett a tábla, már a föld az övé volt, jöttek a bolygók, a naprendszerek, végül az utolsó bábum is elpusztult, a világ immáron teljesen az ő uralma, a pirosak uralma alá került, én meg ott ültem, és benyitott akkor az apja, hogy nem kérünk-e valamit. Én fölnéztem, ott magasodott fölöttem az a férfi, a szőnyegen ültünk, annyira kicsi voltam hozzá képest, és ott tudtam, hogy én soha nem leszek akkora, mint az osztálytársam apja, hiába számítottam otthon magasnak, ő mindig magasabb lesz nálam. Éreztem, hogy ezzel a figyelemmel hogyan nehezedik rám, olyan, mint amikor a lábamra dőlt a buzászsák, amikor a papa szaladt, mert a mama mondta, hogy a gyerekre dőlt a buzászsák, és a papa szaladt, hogy leemelje rólam, de most nem szaladt senki. Ott szuszogtam a nehezék alatt, a bal kezemben morzsolgattam az utolsó kiütött bábut.

Nem tudott a mama semmit, csak hogy jó helyen van a gyerek, hányan elvégezték már ezt a gimnáziumot a faluból, mondta nekem, mikor akartam valamit mondani a gimnáziumról. Hányan, és milyen jó eredménnyel. Itt ültem akkor is a konyhában, a mama lekvárt rakott el, hogy tudjak vinni majd, hogy ne éhezzen a gyerek, mert a mama csak azt tudta, hogy éhezni rossz, mást nem tudott. Hiába akartam mondani, a mama csak azt mondta, aki ebből a faluból odament, az mind elvégezte, és milyen jól, és nem engedte a mama, hogy

elmondjak valamit, ahogy azoknak a gyerekeknek a mamája sem engedte. Azok is csak ültek és nézték az anyjukat, ahogy élelmiszert tartósít házi körülmények között télre. Most ne sorolja fel a mama, hogy azokkal a gyerekekkel mi lett, mert nem tudja a mama, hogy valójában mi lett velük, csak azt tudja a mama, hogy hol laknak, meg mit dolgoznak, de hogy mit éreznek, arról a mama semmit nem tud, ahogyan rólam sem tudott semmit.

Amikor aztán a felvételi volt, akkor már csak a kertészeti maradt, kizárásos alapon a gimnáziumi eredmények figyelembevételével. Az jó az ilyeneknek is, mint én vagyok. Nem lehetett más, hogy az orvosi például, vagy hogy a jogra, mert az túl nagy lépés lett volna, nekem oda nem, csak a kertészeti, mert az olyan, hogy a vidékieknek is. Nekem jó volt ez az egyetem, nekem tetszett a hely is, meg amit tanulni kellett, csak az zavart, hogy nem én választottam, hanem a tanulmányi eredményeim jelölték ki nekem. Ha máshová is mehettem volna, én akkor is ezt választom, de így nem választhattam, mert ez eleve ki volt jelölve.

Megyek, mama, a többiek már ott vannak, ott van a Kis Laci, meg ott van a Pusztai Jóska és ott van a Bacsányi Jani, már mind ott vannak. Ne mondja a mama, hogy minek kell menni! Azért kell menni, mert ott vannak és várnak rám, mert máshol nem várnak rám. Most ne mondja a mama, hogy másképpen is csinálhattam volna, nem csinálhattam másképpen, mert ami megtörtént, azt már nem lehet másképpen csinálni. Ami megtörténik, az pont úgy történik meg, ahogy megtörténhet. És ennek az volt a következménye, ami megtörtént. Nem érti a mama, nem baj. De a Laci, meg a Jóska, meg a Jani vár rám, mert ők tudják, hogy jó, ha megyek, szeretik, hogy én egyetemre jártam, meg olyanokat tudok mondani, amiről ők még nem hallottak. Vigyázok, mama, a hídon vigyázok, mindig vigyázni szoktam. Amikor gyerek voltam, akkor is azt mondta a mama, hogy vigyázzon ez a gyerek a hídon, és én akkor is vigyáztam, meg ha leesik ott valaki, akkor annak ki tudja mi lesz a vége, de én vigyáztam. Nekem a mama azt ne mondja többször, hogy vigyázzak. Megyek, nem akarom, hogy annyit várjanak rám, amikor ők már ott vannak és várnak. Csókolom, mama.

Férfi kilép, az átkötő zenében biciklihangok. Zene lehetőleg kortárs zene, ami mentes az érzelgősségtől és túlfokozott dallamosságtól.

2. **JELENET**

A konyha, mint az előző jelenetben

FÉRFI
A mama nem tudott semmit. Csak túrta itt a földet, meg azt gondolta, hogy jót csinált a gyerekkel, mert enni adott neki, meg ruhát vásárolt neki, és úgy küldte az iskolába. Soha nem jutott eszébe, hogy mit kéne csinálni ahhoz, hogy jó legyen a gyerekkel. A mama mindig azt mondta, ha valami nem volt jól, hogy változtassak. A mama soha nem mondta azt, hogy másnak kéne változnia, mindig csak azt mondta, hogy nekem. Ha rosszul tanultam, akkor hogy tanuljak jobban, meg hogy a papa sem örül annak, hogy én rosszul tanulok, mert ő azt várta tőlem, hogy jól, de már nincs kedve szóbahozni, mert annyira elkeseredett miattam, hogy én nem váltom be a hozzám fűzött reményeit, ezért aztán hallgat, legfeljebb annyit mond, ha éppen együtt dolgozunk, hogy hozd ide a hatos kulcsot. Mást nem.

A mama nem hitte el, hogy én annyit tanulok, amennyit kell, mégis hármast kapok, mert a tanár nem érti, hogy mért kéne nekem jobb jegyet adnia. Neki én nem voltam jótanuló, mert a jótanulók mások voltak, s úgy volt a fejében, hogy bizonyos számú jótanuló mellé bizonyos számú közepes kell, és én a közepes kategóriába kerültem nála. Ha tudtam az anyagot, én akkor is csak hármas voltam, és hiába csináltam bármit, hiába nem tanultam meg, hogy egyest kapjak, akkor is hármast kaptam. A végén persze már nem tanultam, mert minek is tanultam volna, mindenképpen közepes voltam, még gyakorlati foglalkozásból is. Még ott sem számított, hogy én mit tanultam meg a papától a műhelyben, mert a gyakorlatitanár számára ez a tudás nem létezett, ahogyan a papa műhelye sem létezett. A gyakorlatitanárnak is csak a hármas létezett, amit kiolvasott a naplóból, megnézte a matek- meg a magyarjegyeket, és azt írta be a gyakorlatihoz is.

De a kertészeti sikerült, mert az tényleg egy olyan hely, ahol számít, ha valaki vidéki, legalábbis akkor még számított, hogy tudja, mi az, hogy búza meg árpa, meg hogy a szülei is a mezőgazdaságban dolgoznak. Megkérdezték tőlem, hogy tudom-e, mi az, hogy tripikálé, én meg tudtam. Meg olyanokat kérdeztek, hogy mivel eteti otthon édesanyám a malacokat, és én elmondtam, mivel, mert érdekelte azt a tanárt, aki felvételiztetett, mert ő is vidéki volt egyszer még régen, de a munkája elszakította ettől a vidéktől, és szerette, ha valaki mesél róla. És akkor azt mondta, hogy az átlagom nem túl jó, de ő a szóbelire mégis a legtöbb pontot adja, mert én annyira emlékeztetem arra, amilyen ő volt régen. Ezt csak később mondta, amikor mondta, hogy legyek mellette tanársegéd, maradjak bent az egyetemen, mert én lehetnék az utódja a tanszéken, ha akarok. És én akartam, bent maradtam az egyetemen. A papa biztos elégedett lett volna, ha él még, de akkor már nem élt. Nem tudott örülni annak, hogy a gyerek rossz volt a gimnáziumban, de az egyetemen korrigált és bent maradt, mert a papa akkor már három éve halott volt, mert mindenki meghal vidéken, a rossz borok miatt van, meg az olcsó pálinka miatt, meg a rossz ételek miatt, meg akit se az étel, se az ital nem végez ki, azokat kinyírja a jó levegő. A papa is a jólevegőtől halt meg, mert ő nem ivott, mint ahogyan a Kis Tibi, meg a Vajsz Miki, dehogy akart ő így meghalni. Én így elpusztulni nem fogok, mondta. De a jólevegő végül vele is végzett, mert a jólevegő kibírhatatlan, teljesen tönkreteszi a szervezetet, a tüdő nem bírja egy életen át a folyamatos jót, és azt mondja, hogy többet nem fogadok el belőle, és amíg a városokon százévig elélnek a füstben, mert konzerválja őket a füst, mint a sonkát meg a kolbászokat disznóvágás után, addig vidéken mindenki meghal már ötvenévesen a jólevegőtől. A városiak meg röhögnek a markukba, hogy mennyivel jobbak az életesélyeik, tíz-húsz évvel is továbbélnek átlagban, de egyénileg még harminccal is, meg negyvennel. A zöld mozgalmak is azért születtek, hogy ez a különbség örökre megmaradjon. A városiak találták ki, mert ki tudna elképzelni egy falusi környezetvédőt. Falun mindenki tudja, hogy az egészséges környezet valójában halálos méreg a szervezetnek. Az összes környezetvédő városi, és csak azért tevékenykedik, hogy így pusztítsa el a vidéki lakosságot, előre megfontolt gyilkossági szándékból védi a

környezetet, meg néhányan persze a biotermelés miatt, hogy szar kukacos almát árulhassanak aranyáron. És a papa ennek esett áldozatul. Már nem láthatott engem, ahogyan nyilvántartásba vesz az egyetem mint tanársegédet. Neki én egy bukott ember maradtam, akitől annyi mindent várt, de ezekből a várakozásokból nem teljesített be semmit. Pedig beteljesítettem. A tanszékvezető azt mondta, amikor nyilvántartásba vettek, hogy én leszek az utódja, mert olyan vagyok neki, mintha a fia lennék, mert az igazi fia nem állt vele szóba, azután hogy elvált a fia anyjától, az új feleségétől meg csak lányok születtek. Olyan vagy, mintha a fiam lennél, mondta, neked minden tudást átadhatok, ami nekem van. És tényleg reggeltől estig adta nekem ezt a tudást. Bevett egy kísérletbe, nemzetközi volt, elutaztunk Bulgáriába is. Ott voltunk két hétig a bulgár kollégákkal. Nagyon megértettük egymást, a bolgárok rokon lelkek, legalábbis a kertészet terén. A nyelvi nehézségek nem gördítettek akadályt, ha az alapszintű orosszal nem boldogultunk, a bolgár kutatók csak azt mondták, davaj-davaj, és kitereltek az épületből, nekik is volt ott a szófiai egyetem mellett egy út, amin át kellett rohanni, és együtt átrohantunk, mikor át kellett rohannunk, ott a túloldalon volt egy presszó. Nincs olyan nagy különbség a kultúrák között, mint az ember gondolja addig, amíg nem kerül ilyen helyzetbe.

Pár évvel voltam öregebb, mint a hallgatók, de még az a különbség sem látszott, mintha egy lennék közülük. Eljártam velük este. Mindenki ivott, nem csak én. És amikor ittam, otthon éreztem magam, mert innom kellett ahhoz, hogy otthon érezzem magam ott, ahol nem voltam otthon. Felszabadult voltam minden este, mint akinek a lába ebből a betontengerből nőtt ki. Mindenki szeretett, mert én nagyon humoros voltam, ha kicsit ittam, meg eleve olyan, amilyennek korábban a hallgatók nem tudtak elképzelni egy olyan embert, aki az egyetemen tanít. Nekik az, aki az egyetemen tanít, olyan volt, hogy magázni kell, és hogy csak a szakmáról lehet beszélni vele óra előtt két percben vagy vizsgán, de a vizsgán csak annyit mond, hogy például egyes, a kolléga nem való kertészmérnöknek, menjen inkább vendéglátózni, mert ott lehet ezt a sok süket szöveget eladni borravalóért, de itt nem, itt tények kellenek, termelési technológiák, statisztikák, itt tudni kell kiszámítani, hogy milyen vízmennyiség szükséges egy hektárra, hogy a termés

optimális legyen, mennyi vetőmag, nem az van, hogy a hasamra ütök, aztán ahogy esik, úgy. De én nem ilyen voltam. Én olyan voltam, mint ők. Elmentem velük este, ahová ők mentek. És egy ilyen este az egyik lány, aki már végzős volt, az első olyan évfolyam, amelyiket már tanítottam, koncert volt, meg táncoltunk is, én épp azzal a lánnyal, és akkor azt mondta, hogy… Nem, hozzám bújt, mert lassú volt egy nagyon érzelmes dal, és nem mondott semmit, vagy nem, magamhoz húztam, hogy táncoljunk erre a lassúra. Ő meg engedett ennek a húzásnak. Már öt éve nézett az egyetemen, mondta, ahogy dőlöngéltünk a lassú ritmusára, otthonos voltam neki, akkor hirtelen rájöttem, hogy én is néztem őt, kinéztem magamnak. Vagy csak mert épp ő ült mellettem, nem tudom. Mindenesetre egyre szorosabban fogtam, ez már nem tánc volt, éreztem, meg ő is érezte, ez több volt, mint tánc, ez pont az volt, amiről a dal szólt, amit a lány biztos értett is, mert angolul volt. Budapesten lakott, nem is tudom, mit keresett a Kertészetin. Talán, mert volt egy nagymamája, aki vidékről volt való, talán amiatt, és ezt a nagymamáját nagyon szerette, s ettől a nagymamájától hallotta, hogy vidéki fiúhoz kell feleségül menni, mert az nem olyan erkölcstelen, hogy otthagyja a feleségét két kicsi gyerekkel, az tudja, hogy mi a helyes, még nem züllött szét erkölcsileg, mint városon mindenki. És akkor az a lány azt mondta, talán két dal között a csendben, hogy lenne a feleségem, mert úgy érzi, nagyon szeret, meg különben is egy hónap múlva végez, s neki most nincs senkije, mert aki volt korábban, az lelépett egy elsőssel, szóval szabad. Nem tudtam, hogy most mit kell csinálni. Zavarban voltam. Hát persze, mondtam aztán neki, mert én is úgy éreztem lassan itt az ideje, meg a tanszékvezető is mondta, hogy kell egy külső támasz, ami rendet tart az életemben, s lehet ilyen például a házasság, ha belülről nem fakad elég fegyelem, mert nem lenne szerencsés, ha bizonyos, a testet és az agyműködést károsító tevékenységek, így mondta, hisz hozzá volt szokva a tudományos nyelvezethez, állandósulnának az életemben, netalán mindennapossá válnának.

Na megyek, mert várnak a Kis Laciék, ők nekem haverjaim, ha nekik azt mondom, hogy jöttem, akkor mindjárt mondják a Karesznak a kocsmában, hogy Kareszkám, még egy pohár pálinkát. Mert ők nem felejtettek el, ők tudják, hogy ki vagyok, és kikérik a pálinkát és

isznak velem. Meg mondják, hogy az a büdös kurva jól kibaszott velem, de legalább így visszakerültem oda, ahová való vagyok, hogy most tényleg otthon vagyok, nem csak úgy, mint Pesten, itt akkor is otthon lennék, ha nem innék, de mért ne inna az ember, ha már ihat is. A hídon majd vigyázok, kilopták a munkások az anyagot, azért van úgy megcsinálva, életveszélyesen, tudom, kilopták, és még csoda, hogy nem történik ott mindennap egy baleset, már hány éve és ráadásul azóta, hogy elkészült, még le is töredezett belőle egy-egy darab, de én tudom a járást, olyan, mint amikor megszokja az ember, hogy árok van az utcán, ha betemetik, akkor is ugrik, én is csukott szemmel, de még a bicikli is tudja. Csókolom, mama.

Férfi el, az átkötő zenében biciklihangok

3. **JELENET**

Konyha, mint korábban

FÉRFI
Hagyja már azt a kistraktort a mama. Nem kellett a papának az a kistraktor, most hiába vágja a mama a fejemhez, az a kistraktor már senkinek nem kellett. Itt fogta a helyet, és én megváltam tőle. Ma még ért valamit, azért kellett ma eladni, mert még ért valamit, és kellett, a Karesz megvette a kocsmában, odaadtam. Nem, a fűnyírót nem adtam el, meg a mélyhűtőt se. Hogy hol van a mélyhűtő, hol van? Azt nem tudom, én nem is emlékszem, hogy volt mélyhűtő. A traktort azt eladtam, mert kellett a Karesznak, a Karesz meg nagyon sokszor rendes volt velem, amikor még nem jött meg a segély. Azt ne mondja a mama, hogy a mamát a kistraktor emlékeztette a papára, hogy az is olyan volt, mint egy fénykép róla. A kistraktort már évek óta nem látta, mert le volt takarva rongyokkal az istállóban, csak most észrevette, hogy hiányzik ott valami, de annak a valaminek nincs köze a papához. Még jó, hogy akadt valaki, aki megvette, mert így több hely van ott az istállóban. A Karesz meg marha rendes volt velem, kérdezte, hogy mi volt az asszonnyal otthon, és én mondtam neki, hogy az volt a baj, hogy én féltem ettől az asszonytól, hogy először azt hittem, ha vele leszek, elmúlik a félelem, és olyan lesz nekem itt a városban, mintha tényleg odaszülettem volna. Mert akkor olyan voltam, hogy látni már senki nem látta rajtam, azt mondták a haverjaim, hogy hülye vagy, te aztán jobban idevalósi vagy, mint aki idevalósi. Azt mondták, hogy inkább látszik egy svábhegyin a belvárosban, hogy mennyire idegen, mint rajtam. Még a papa is azt mondta, amikor a kaszát a kezembe vettem, hogy nehogy belevágd a lábadba, mert volt egyszer egy pesti gyerek, aki jött, hogy ő aztán tud kaszálni, és mi történt, hogy jól elkaszálta a bal lábát, hogy azóta is sántít, nem tudott egy nőt se felszedni, és pap lett belőle testi

kényszerből, egy hülye kaszálás miatt, mire én fogtam a kaszát és elkezdtem a munkát, a papa meg nem hitte, hogy ez nekem megy, mert én nem voltam olyan, mint aki elvágta a lábát. Nekem nem volt semmi, csak az a kis lakás, amiben laktunk, mert több nem sikerült. És hiába mondta a papa, hogy ahhoz ő adta a pénzt, hogy én csak tegyem el a befizetésekről a számlákat, meg ő is elteszi az utalásról a papírt, hogy ő adta az alapösszeget, nekem akkor sem volt ott más, és legfőképp nem volt ott az, ami a feleségemnek volt, hogy biztonság. Az nem volt ott. Nem volt, hogy ha valami baj van, akkor legfeljebb Angyalföldön, de van egy kis lakás, ahol az anyám, vagy egy gyermektelen távoli rokon. Nem volt olyan. Nekem csak olyan volt, hogy vissza oda, ahová soha többet nem akartam, és ez a rém lebegett előttem, hogy ülök a vonaton, és a vonat visz vissza, vissza oda, ahonnét eljöttem. Kívül már semmi nem látszott rajtam, de belül mindig ez volt a fejemben, és rettegtem, hogy erre a visszaútra épp a feleségem fogja megváltani a jegyet. Persze először nem gondoltam erre, nem vettem észre, hogy a feleségemnek lenne ilyen szándéka, mert az egyetemre figyeltem, meg a tanszékvezetőre, hogy mit mond, meg lakás kellett, és megszülettek a gyerekek. Furcsa volt, amikor lettek. Olyan volt, mintha a helyemre jöttek volna. Hogy ott vagyok én, de egyre inkább kiszorulok a családból, és még akkor megjött a feleségem anyja, és az is elvett egy csomó helyet, mert neki is hely kellett, hogy segíthessen a feleségemnek. Ha valamit csináltam, csak annyit mondott, nem jó, és megmondta, hogy mi a jó, ami a feleségem szerint is jó volt, amit az anyja mondott. A mama persze nem jött fel, hogy segítsen, mert mindig azt mondta, hogy most a malacok, most meg a krumpliásás, otthagyott engem egyedül. Akkor kezdtem egyre többször gondolni erre a vonatra, hogy áll a feleségem a Nyugati jegypénztáránál, és éppen megvásárolja nekem a jegyet. Inni kellett, hogy ne legyen ott ez a visszaút a fejemben. A feleségem azt mondta, mikor megsimogattam, hogy érzi a leheletemen az alkoholt, én meg csúsztam mellé, mert annyira finom volt a bőre, meg a szaga, itt a faluban senkinek nincs olyan szaga, itt a faluban hozzá képest mindenki büdös. Csúsztam az ágyban hozzá, de ő csak azt mondta, hogy beteríti ez az alkoholszag, ráhúzódik az ő finom szagára ez a bűz, nem tudja hová fordítani az orrát, hogy ne érezze, és ő nem tud így velem együtt lenni. Én meg mondtam, hogy

de alig ittam, hogy egy sört és egy pohárral, mondtam, de nem akarta akkor sem, pedig nem tudta, hogy hazudok, és sokkal többet ittam meg. Azt mondta, hogy úgy látszik, nekem ilyen a szervezetem, hogy a gyomrom nem tudja lebontani és ezért olyan a szagom, mintha cefrébe lógatná a fejét. És elnyomott magától. Aztán reggel megpróbáltam újra, mert akkor én is csak délre mentem, meg neki is valami szabadnapja volt. Kimentem a fürdőszobába, borotválkoztam és megmostam a fogamat, először csak olyan gyorsan, aztán beleleheltem a markomba és még mindig éreztem, vagy azt hittem, még mindig érezni valamit az esti ivásból, és akkor jó sokat rányomtam a fogkefére, az egész szám habzott, egy kicsit szét is kentem a habot a szám körül, hogy ott is legyen olyan finom mentolos szagom, mint egy rágóguminak, aztán öblítettem, és átmostam langyos vízzel a számat, meg az arcomat és visszamentem az ágyba. Ő még aludt. Mellécsúsztam. Gyorsan akartam, mert gyorsan kellett volna nekem, de azt mondtam magamban, hogy csak lassan, finoman kisimogatom az álomból, és akkor majd szépen magam felé fordítom, és hagyom, hogy álmosan áttegye rajtam a karját, és ő is megsimogasson, elkezdjen csókolózni velem, örüljön annak a finom rágógumiszagnak, ami most áradt a számból. Engem nem zavart, hogy ő nem mosott fogat. Én neki így is tudtam örülni, mert ha valaki szereti a másikat, annak akkor is jó, ha nem mos a másik fogat. Ott kezdődik a nemszeretés, hogy mostál fogat? – gondoltam, de arra nem gondoltam, hogy én fogmosás után vagyok, hogy nekem mondták, hogy mossak fogat, mert én magamról másképp gondolkodtam, az alkoholszag miatt. Azt el tudtam fogadni, hogy nincs olyan szeretés, amivel ezt el lehet fogadni. És simogattam, aztán felébredt, minden úgy ment, ahogy gondoltam, de végül, ott, ahol már neki is kellett volna csinálni valamit, nem az a csinálás történt. Fejére húzta a paplant, hogy még álmos, és mennyire utálja, hogy még ilyenkor is fel kell kelnie, amikor pedig akár délig is alhatna, mert a hivatal zárva, a gyerekek iskolában, hogy mért van az, hogy nekem pont ma kell délre mennem, mért nem ma kell reggelre, hogy végre kipihenje magát.

Megyek, mert a Karesz mondta, hogy mostmár nyugodtan mehetek, mert a kistraktorral minden rendezve van, az neki egy darabig elég, meg várnak a Pityuék is. Tegnap elmondtam, milyen a

tenger, amikor Bulgáriában voltunk, meg a sok meztelen nőt, hogy ott hevernek a strandon és napoznak, nincs rajtuk semmi, csak egy szívószálas üdítő a kezükben, hogy ez nemcsak a tévében van, hanem tényleg is úgy van.

A hidat ne mondja a mama, az nekem olyan, hogy rettenetes hallanom, mert egész gyerekkoromban azt kellett hallgatnom. Az nekem a legrosszabb emlék. Mintha én nem tudnék vigyázni magamra, hogy valaki másnak kell rám, a mamának, meg a papának, és néha az isten is bele volt keverve, amikor átfordultam a biciklivel a hídkorláton, hogy az az isten volt, hogy megóvott, hát nem, a véletlen volt, hogy nem haltam szörnyet ott a patakmederben, a véletlen. Fordultam át a korláton, láttam, ahogyan a nap belegázol az akáclevelek közé, és az apró leveleken keresztül olyan csillogó fényvillanások jöttek bele a szemembe, mintha valami kincs lenne a levegőben szétszórva. Olyan szép volt. Nem az életemet féltettem, hanem azokat a kincseket, hogy elveszítem, ha leérek a kövekre, és el is veszítettem, mert olyan sötét lett akkor belül, mint egy pincelyukban, mint télen éjszakánként az utcán, hogy semmi nem látszott, csak a feketeség. Ha valaki abban a feketeségben megmozdult, az nem látszott, csak ha például ütött, és elérte az ütés az arcodat, akkor érezted, hogy valaki van az érzés mögött. Egy ember, aki épp az utcán van, amikor megyek haza az iskolából. Délután jártunk akkor, és hatkor már vaksötét. Mért ütött meg, nem tudtam, csak azt tudtam, hogy üt, üti az arcomat, én meg elrohantam. Ebben a faluban én nem akarok élni, gondoltam futás közben, ahol olyan sötét még az utca is, hogy ismeretlenül bárki megüthet.

Hevertem a köveken a sötétben, kívülről égetett a nap, de bent csak sötét, és jött akkor a nagymama, mert valaki kiabált neki, aki látta, hogy zuhanok, és nézte a testemet a patakmederben. Csak a homlokom hasadt el. Ott vérzett. A szemem egészben volt. Akkor azt mondta a nagymama a mamának, hogy az isten volt, holott már régen nem volt isten arrafelé, amerre mi laktunk. Nem volt ott semmi, csak állatok meg gumicsizmás emberek.

De én tudok vigyázni magamra, nekem nem kell, hogy a mama mondjon valamit, nem kell, hogy állandóan helyettem legyen éhes, helyettem fázzon, helyettem féljen, hogy leesek valahonnét. Mert mindig ez volt, hogy mire én éhes lettem volna, addigra már a mama

mondta, hogy egyek, mire én szomjas lettem volna, addigra a mama úgy gondolta, innom kell, és elém tett egy bögre teát, és a pulóvert is rámadta, mielőtt éreztem volna, hogy fázok. Nem tudtam, mikor kell ennem és mikor innom és melegen felöltöznöm, hogy mikor kell félnem, mert a mama tette mindezt helyettem. De mostmár nem akarom, hogy tegye, mert ezeket én is tudom. Nem kell a mamának vigyáznia rám, mert én egyedül akarok vigyázni magamra.

Férfi el, az átkötő zenében biciklihangok

4. **JELENET**

A konyhában, mint korábban

FÉRFI
A mama nem tudja, nekem milyen nehéz volt, hogy az az ember, aki nem úgy nő föl, soha nem tudja megszokni azt a zajt, ami ott van. Nem tudja megszokni, hogy minden mozog, hogy állandóan telejön az ember agya képekkel, és olyan, mintha egy filmet felgyorsítanának, és nem lehetett tudni, hogyan kell ebben megállni, mert nekem nem mondták, hogy hogyan kell megállni, csak azt tudtam, hogy mozogni kell. Nem tudtam, mi az, hogy megállni, mert itthon se álltunk meg soha. Mindig csináltunk valamit. A papa is csinált mindig valamit, ha nem volt más, akkor kiment a műhelybe és elfűrészelt egy fát, de nem állt meg. Örökké mozgott, csak lassabban, mint a fővárosi emberek. Én csak azt tanultam meg a papától, hogy mozognom kell, hogy úgy kell mozognom, ahogy a többiek, mint akik ott laknak, olyan gyorsan, mert különben lemaradok. De azt nem tudtam, hogy meg is kell állni, mert olyan sebességgel nem lehet folyamatosan mozogni, ahogyan Budapest mozog. A papa sem tudta, hogy ez a sok-sok rohanó ember egyszer megáll egy hétre vagy kettőre, és csak néz, néz maga elé, nézi a Balatont vagy a tengert. Én, amikor ők nézték a tengert, én akkor vállaltam pluszmunkát Budafokon a borászatban, meg beiratkoztam nyelvtanfolyamra, mert mondták, hogy anélkül nem lehet tudományosan előbbre lépni, hogy az is kell egy egyetemi tanárnak, még akkor is, ha a kertészetin tanít. De hiába mentem oda, hiába próbáltam, aki otthonról nem hozza ezt, hogy nyelv, az nem tud megtanulni. Nekem épp elég volt megérteni, mi zajlik a fővárosban, nekem az volt az új nyelv, s egy újabb, hogy angol már nem tudott bejönni oda. Feleslegesen ültem az órákon, napi négy, mert intenzív volt, hogy minél előbb eredményt érjek, és annyira kimerültem agyilag, hogy utána nem tudtam mit csinálni. Este

volt, kavarogtak az angol szavak a fejemben, már nem emlékszem, melyikek, mert elfelejtettem, és nem tudtam még az újságot se kinyitni. A gyerekek még kicsik voltak, és úgy nőttek, hogy nem tudtam látni, ahogyan ők nőnek, mert én csak angol szavakat láttam a fejemben, meg képeket a nyelvkönyvből, hülye rajzokat, amiken vicces jelenetekben ábrázolták az angol szavakat és kifejezéseket, hogy jobban el tudjam képzelni, mikor kell épp ezeket a mondatokat mondanom, hogy amikor majd Angliában leszek egy nemzetközi borászati konferencián, ahol előadást tartok a filoxérajárvány előtti magyar szőlőfajokról, és az előadás után bemegyek egy boltba, és meglátom ezeket a rajzfilmfigurákat, amik most a könyvben vannak, akkor tudjam, hogy mit kell mondanom, hogy kérek például egy jellegzetesen angol ételt.

Ott ültem, és küzdöttem a tudásért, és a feleségem nem jött oda, hogy azt mondja, mennyire látom, hogy küzdesz, és én mennyire büszke vagyok rád. Nem mondta, hogy egyszer majd ezek a röpködő angol szavak és hülye képek lecsillapodnak a fejemben, és olyan mondatok lesznek belőlük, amikkel bármit el tudok mondani bárkinek. Amikor majd kint leszek Londonban, azt tudom mondani a londoni kollégának, hogy a hagyományos borkészítési kultúrát kutatom, hogy azt szeretném bebizonyítani, hogy a reduktív módszer helyett, ami minden bort egyforma ízűvé tesz, mégis ehhez kéne visszatérni. Valamint, mondom ezt is angolul, ki tudom mutatni, hogy sokkal több hasznos anyag marad benne, mint a korszerűbbnek számító reduktív erjesztési módszer estében. De a feleségem nem jött oda, és nem mondta, hogy olyan lesz ez, ha lesz hozzá türelmem, hogy azt is el tudom mondani majd, hogy van egy szép feleségem és két gyerekem, akiknek sokkal jobb, mint nekem volt, mikor gyerek voltam, mert nekik minden olyan megvan, ami nekem nem volt. Nem jött oda, csak akkor, mikor a kamraajtót kinyitottam, az ajtó zördült a polcokat néztem végig, hogy van-e ott valami inni, csak akkor jött oda a konyhába. Már megint iszol, ezt mondta. Néha kell, mondtam. Mindig, mondta, mindig iszol, mondta, nem azt, hogy mennyire becsül azért, amit megtettem. Neki az, amit megtettem, nem volt út, mert azok, akik között felnőtt, már eleve ott kezdték az útjukat, ahová nekem még el kellett érnem. Nekik nem kellett angolt tanulni reménytelenül napi öt órában, mert tudtak. Ha nyelvet tanultak, csak

szórakozásból valami egzotikusat. Mire én odaértem volna, ahhoz a ponthoz, ahonnét ők indultak, már teljesen kimerültem, és a feleségem nem látta ezt a kimerülést, mert nem látta az utat. Hogy is tudhatott volna megdicsérni. Nem tudta azt mondani, de jól csináltad, nem tudta azt mondani, mert az ő szemében én nem csináltam semmit, csak olyat, ami magától értetődik. Csak azt látta, hogy semmi okom rá, de kinyitom az üveget, leülök a konyhában és egészpoharakat hajtok fel, hogy elcsillapodjon az agyamban a szavak zűrzavara, hogy a hülye tankönyvi képek helyett szép festmények legyenek ott vagy fényképek, a gyerekekről például. Szerettem azokra a fényképekre gondolni, ahol a gyerekeim voltak, mert szépek voltak és nem adtak ki hangot. A fényképeken olyan csendben ültek vagy játszottak, hogy öröm volt nézni. Már aludtak, mire az első bor elfogyott, mikor a feleségem felkapta a másodikat és a mosogatóba akarta önteni, kicsavartam a kezéből, ilyet nem lehet csinálni. Nem tudom, utána mi volt, másnap megnéztem az üveget, üres volt. Üres üvegek maradtak az estéből, más nem, hogy be volt-e kapcsolva a tévé, hívott-e valaki telefonon, hogy mikor feküdt le a feleségem és mikor feküdtem le én, nem emlékszem. Hogy mondtam-e neki valamit, hogy dögöljön meg, miatta ilyen az életem, hogy szóbahoztam-e, mennyire rossz, hogy engem senki nem szeret, hogy olyan az életem, mintha egy üres szobában volnék behajítva a sarokba, ezt éreztem, hogy olyan, mintha ottfelejtettek volna költözéskor véletlen, vagy direkt, mert nem volt többet szükségük rám.

A mama nem tudja, hogy milyen, amikor ezt érzi az ember, a mama nem tud semmit, a mamának csak az volt, hogy milyen szép család, két gyerek, egy szép feleség, és hogy a fia gyökeret vert a városban, holott nem. A mama nem látott semmit, mert nem akart látni, mert hiába voltam a mamának a gyereke, a mama azt akarta, hogy ne legyen velem gond, meg a papa is azt akarta, mert nem akarta a mama, hogy arra gondoljon, valamit másképp kellett volna azzal a gyerekkel, csak azt akarta tudni, hogy jól van ezzel a gyerekkel. Én meg hiába akartam elmondani hétvégén a mamának, hogy mi van tényleg, a mama nem értette, mert nekem nem olyan volt a bajom, amit a mama meg tudott volna érteni, mert a mama meg a papa kiűzött a gyerekkoromból, hogy nekem jobb életem legyen, és

én már nem tudhattam oda visszamenni, nem ismertem már azokat a szavakat, amivel ott el lehet mondani, ami fáj. Én olyan helyen voltam a mama meg a papa szerint, ahol már nem fájhat, mert mi fájhat annak, akinek nem kell buzászsákokat hordani a padlásra. Semmi. Én olyan voltam, hogy nekem itthon nem fájhatott semmi.

Megyek. Ne mondja a mama, hogy most mindig hamarabb megyek, mindig akkor megyek, amikor menni kell, és nincs olyan, hogy rádió meg óra. Csak egy óra van, ami bennem ketyeg, és az már jelzett, hogy mennem kell. Nem azért megyek, mert nincs villany, nem azért, és nem is a Villamos Művek kapcsolta ki. A Villamos Művek nem olyan. Tudják, hogy ötven évig mindig fizettük. Most kimaradt két hónap. Nem, ilyenért nem kapcsolják ki. Vihar volt Szobnál, és elszakította a vezetéket, és nem sikerült még megcsinálni. Rengeteg meghibásodás van, csak azért, de holnapra lesz, az biztos, hogy lesz. Egy napnál nem tart tovább.

Férfi el, az átkötő zenében biciklihangok

5. **JELENET**

A konyhában, mint korábban

FÉRFI
Nem ír semmit. Az újság nem ír semmit. Én akartam menni, hogy keressek magamnak munkát, de az újság nem ír semmit, csak azt írja, hogy mindent bezárnak, hogy sehol nem kell ember, az az ember se kell, aki ott van, attól is csak szabadulni akarnak. Nem ír semmit, és hiába mondja a mama, hogy én direkt nem akarok dolgozni, hogy vannak olyan munkák, amiket lehetne, de én nem végezhetek akármilyen munkát, mert a szívem. Hiába mondja a mama, hogy menjek az almásba fákat metszeni, mert én nem metszhetek fákat az almásban, mert az veszélyes nekem. Annak tenném ki magam, hogy megáll a szivem, ahogy egy létrán ágaskodok, hogy megmetsszem a fát. A mama nem tudja, hogy nem csinálhat meg mindent az ember, amiről a másik ember azt hiszi, hogy megcsinálhatja. De nézem az újságot, nézem, hogy nincs-e olyan, hogy engem keresnek, ami direkt nekem való. Olyan, mint a tanítás volt az egyetemen. Az nekem való volt. A hallgatók szerettek, mert én olyan voltam, hogy lehetett szeretni. Látták, hogy én nem vagyok olyan, akihez szólni sem lehet, csak rettegni tőle, én nem azt akarom, hogy ők ne végezzék el. Azt mondták, hogy a tanár úr nagyon felszabadult ember, és hogy ők is ilyen felszabadultak szeretnének lenni, ha majd felnőttek lesznek, és biztos nagyon jó az én gyerekeimnek, hogy én vagyok az apjuk, mert az ő apjuk rettenetes ember, csak üvöltözik velük meg az anyjukkal, s azért jöttek már gimnáziumba el a falujukból vagy azért költöztek albérletbe már érettségi után, hogy ne kelljen ezt az üvöltözést hallaniuk, és ne kelljen az üvöltözés mögött az ő apjuk eltorzult arcát bámulni, azt mondták, meg hogy mennyire szerencsés az én feleségem, hogy épp engem fogott ki, és mennyire nem járt jól az ő anyjuk az apjukkal, és akkor mondtak jelzőket arról a

férfiról, olyanokat, amik miatt én is megutáltam azt az apát, és én is megharagudtam arra a rohadék felnőttre, aki nem képes szeretni a gyerekét. Mert én szerettem a gyerekeimet, ahogy egy apának szeretnie kell, csak sokszor nem mutathattam meg nekik, mert a feleségem anyja nem hagyta, vagy már aludtak, mikor hazaértem.

A hallgatók örültek, ha hozzám jöhettek szemináriumra. Nem tudták, hogy nekem két óra között át kell szaladnom a presszóba, mert akkor már nem csak néha futottam át a Villányi úton, hanem mindennap, hogy igyak valamit, mert annyira össze volt szorulva a gyomrom, és összeszorult gyomorral nem lehet jó órát tartani, az én órám pedig nem lehet soha rossz. Átszaladtam. De csak azért, hogy jól csináljam a munkámat, nem az alkohol miatt. Az alkohol miatt soha nem mentem volna. Nem tudom, hogy tudtam-e volna másképp csinálni, mert én így csináltam. Akkor is épp szaladtam, amikor az az ember a falunkból meglátott, és azt mondta, hogy nem jó jel, ha valaki már napközben átszalad a presszóba, hogy az már mutat valamit, pedig akkor az még nem mutatott semmit, mert csak egy alkalom volt, lehetett volna, hogy később soha nem szaladok át. És a mama szégyellte magát miattam, mert a mama csak ennyit tudott az életemről, hogy ne lássák azt, hogy én napközben bemegyek a kocsmába, de a mama nem gondolkodott rajta, hogy mért kell nekem oda bemennem, nem érdekelte, csak az, hogy ne lássa senki, csak az érdekelte. És volt, hogy átmentem este is órák után, na, akkor nem láthatott senki, mert sötét volt. Átmentem, mert jó volt átmenni a Villányin és odaülni a pulthoz és azt mondani, hogy eleget gürcölök, hogy család, meg kölcsön, most megengedhetem magamnak, hogy egy kicsit könnyítsek. Könnyebb volt úgy, hogy tudtam, azért nem vár már otthon, mert iszom, rosszabb lett volna azt hinni, hogy azért nem vár, mert nem szeret.

Mindennap ugyanaz volt, de az órákat rendesen megcsináltam, mert tudtam, hogy nekem az a dolgom, hogy az órákat megcsináljam, nem igaz, hogy tízéves jegyzetekből tanítottam, hogy sárgák voltak a lapok, az nem igaz, azt csak a Laci találta ki, mert a feladatomat én mindig rendesen, ha mégis előfordult, hogy a régi jegyzetekből, akkor csak azért, mert azok még mindig jók voltak. És nem engem kellett volna leépíteni, ezt mindenki tudta, hogy nem engem, nélkülem hogy lehet elképzelni a borászat tanszéket, sehogy. Az, hogy a Laci lett a

tanszékvezető, csak azért volt, mert én nem akartam, mert amikor meghalt az a tanszékvezető, akinek én lettem volna az utódja, már nem akartam tanszékvezető lenni. Nem akartam egy olyan ember utódja lenni, aki már nem él, és nem mondhatja meg, hogy mit hogyan kell csinálnom, amikor a tanszéket vezetem. Amikor meghalt, már senki nem kényszerített arra, hogy olyan feladatot vállaljak, amit nem akarok elvállalni. Inkább legyen a kutatás meg a tanítás, mint az adminisztráció, hogy görnyedjek egy irodában, és utasításra embereket tegyek az utcára, én ilyet soha nem akartam csinálni. Tönkretenni valakinek az életét a fizetésemért cserébe.

A Laci miattam lehetett az, aki lett, ezt ő is tudja, s nem kellett volna csak azért kirúgnia, mert a feleségem akkor nem őt választotta. Végül engem se választott, az lett a vége, hogy engem se. Ha ezt a Laci tudja, lehet, hogy nem mondja, hogy menjek el. Ha a feleségem előbb mondja, hogy vége, akkor az állásom megmaradhatott volna, mert a Laciban is van emberség. De így, hogy azt gondolta, én boldogan élek együtt a feleségemmel, nem tehetett mást. A feleségem megmondhatta volna előbb is, de nem mondta, csak akkor mondta, amikor tényleg mondta, pedig már akkor évek óta tartott. Amikor hazamentem, akkor már évek óta tartott, csak én nem tudtam róla. Már mindenki tudott róla, csak én nem. Nem vettem észre, hogy velem már nem tart, és azt sem, hogy mással igen. És ez a más tele volt pénzzel. Virágokat szállított az önkormányzatnak. Virágkereskedő. Ez is milyen foglalkozás. Elszedni az őstermelőktől szarérhúgyér az árut, és Pesten eladni drágán. Semmi köze ahhoz, amit csinál. Mindegy, hogy mivel, biztos olajjal kezdte, aztán amikor az már nem hozott, átnyergelt a virágra. Ezeknek nem számít, hogy mi. Egy ember például fáklyákat hozott be a tüntetésekhez, ilyen is volt, és abból lett gazdag. Semmi köze nem volt ahhoz, hogy mit akarnak a tüntetők, hogy szabadabb életet akarnak, meg olyan országot, ahonnét el lehet utazni, és nem kell összeszarnod magad a rendőröktől. Na, ennek az embernek ez egyáltalán nem volt érdekes, csak az, hogy este legyen a tüntetés, amikor fáklyákat lehet árusítani. Egyszer még volt a tévében is, és azt mondta, hogy milyen jó emberek a magyarok, hogy nem molotovkoktéllal meg géppisztolyokkal tüntetnek, hanem fáklyákkal. De csak azért mondta, mert ez neki hasznot hozott. Ha nem hoz hasznot, akkor a

géppisztoly mellett agitál, ha neki éppen abban van pénze. Ez is olyan volt, hogy a virág csak alibi a pénzszerzéshez, de nem tud róla semmit. Nem tudja, milyen az, amikor kikel a magból és elkezd növekedni, amikor az az őstermelő megnézi reggel, és azt mondja, már van rajta bimbó, holnapra kinyílik. Nem tud semmi ilyesmit, csak azt, hogy egy egységért veszem, és háromért adom el, két egységet keresek, másfelet még akkor is, ha a költségeimet levonom. Akkor már tartott. Évek óta. A gyerekek is tudták. És ez az ember biztos adott nekik pénzt is, mert mit tudott volna adni? Semmi mása nem volt, nem volt neki szíve, csak pénze, nem olyan volt, mint én, akinek majdnem megszakadt.

És akkor hazamentem, azt gondoltam, nem mondom el, mi történt, hogy kirúgtak. Elmondtam a buszban a sofőrnek. Ismert már, sokszor vitt ilyenkor este. Elmondtam neki, ő meg, hogy vele is ez van, és van még egy beteg gyereke is a másik kettő mellett, és hogy milyen kurva nehéz. Én is mondtam, hogy kurva nehéz, de akkor még nem gondoltam volna, hogy lehet még ennél is nehezebb. Azt gondoltam, hogy a buszvezetőnek még nálamnál is nehezebb, de este már tudtam, hogy nekem nehezebb, mert neki ott a beteg gyerek, aki szereti, és ott a felesége is, megcsókolja este az ágyban és nem löki el, hogy büdös, engem meg ellökött, évek óta minden este, és végül elment a virágkereskedővel Görögországba, tengert nézni, mert annyit dolgozott ez a virágkereskedő, hogy neki kellett egy kis megállás. Én meg mondtam, mert akkor már nagyon ki voltam, hogy menjen, le van szarva, mostmár le van szarva, nekem is jobb, ha megy. De nem volt jobb, mert ránehezült valami kurva nagy kő akkor a szívemre. Ott nyomta a szívem az ágyban a paplan alatt, és abban a kőben benne volt, hogy ez miattam van, ha én másmilyen vagyok, akkor nem ez történik, az volt benne a legnehezebb rész, alig bírtam másnap felállni, alig bírtam. De felálltam, és mentem, hogy munkát, de hiába mentem bárhová, hogy Gödöllőn nincs-e állás, hát nem volt, hogy valahol az élelmiszeriparban, hát sehol nem volt. Azt kérdezték, hogy eddig mit csináltam. Mondtam, hogy az egyetemen húsz évet. Akkor nevettek, hogy az nekik nem elég gyakorlat, hogy az egyetemen, mert kurva kemény, itt nem lehet szarakodni. Egy perc alatt kell dönteni, mert olyan a mezőgazdaság, mióta az unió le akarja nyomni a magyar termékeket, hogy itt aki

tötyög meg gondolkodik, az halálra van ítélve. És végül már nem volt hová mennem. Érti a mama? Nem volt hová, mert elfogyott az a pénz is, amit a virágkereskedő fizetett nekem, hogy elköltözzek. Akkor már nem volt egy fillérem sem, már az albérletet se tudtam fizetni, két hónap hátralékom volt. Mondta a tulajdonos, hogy nem kell, csak költözzek el. Akkor gondoltam, hogy itt a környéken, akárminek jó leszek, hogy ha más nem, falugazdász, mégiscsak doktorim van. De nem kellettem, csak a Lacinak kellettem, meg a Karesznak a kocsmában, ők tudják, hogy ki vagyok.

A mama ne mondja, hogy a gyerekek, hogy a gyerekek mért nem jönnek. A gyerekeket én szeretem és ezt ők is tudják, hogy szeretem. De nem jönnek, mert a virágkereskedő megtiltotta, hogy velem. És a mama ne sírjon, hogy az unokái, mert nekem a gyerekeim. És én mindent értük tettem, annyit kellett értük tenni, hogy nem maradt időm megmutatni nekik, hogy mennyire szeretem őket, pedig a gyerekeket én nagyon szeretem. De most nem jöhetnek, és én ezt elfogadom, hogy nem jöhetnek. Nem azért nem jönnek, mert nem szeretnek. Szeretnek, de nem mernek jönni. Egyedül is tudhatnának, persze, nagyok már, de nem jönnek, mert nem akarják, hogy az anyjuk kikészüljön. Mindig figyeltek az anyjukra. Én is arra tanítottam őket, hogy figyeljenek az anyjukra, mert én többet bírok, mint az anyjuk, mert én férfi vagyok, nekem nagyobb súlyokat is el kell bírnom. Hiába minden kurva nehéz, nekem akkor is bírnom kell. Az nagyon jó, hogy a Kareszná1 most olyan, hogy otthon. Ne mondja nekem a mama, hogy itt is. Itt csak az van, hogy mért nem más vagyok, holott én ilyen vagyok, és azt a mamának tudnia kell, hogy mért vagyok ilyen. Hogy oka van, hogy milyen lesz az ember, s nekem ez volt az oka, ami velem történt. Velem nem történhetett más, csak ami történt. Megyek, mert már ott kellene lennem, érzem, belül kongat az óra, olyan hangja van, mint a templomban, a toronyban az órának, olyan, mint egy harang, nem ment ki belőlem, annyit hallottam gyerekkoromban, hogy nem ment ki belőlem. Mennem kell. Ne mondja a mama, hogy vigyázzak a hídon, mert én tudom, hogy vigyázni kell a hídon. És a mama nem tud helyettem vigyázni, úgyhogy ne mondja, meg a mama nem tudja azt se, hogy nekem mit kell cipelnem egész nap, hogy még a levegő is milyen kurva nehéz tud lenni, az a levegő, amiben benne van a

gyerekek emléke, az milyen kurva nehéz. Még a bicikligumi is belapul, annyira nehéz. És ne mondja a mama, hogy azért, mert nincs felfújva, nem azért, hanem a levegő súlya miatt.

Férfi el, biciklihangok, sötét

MÁSODIK RÉSZ

Biciklihangok, aztán zuhanás hangjai. A díszletek minden jelenetben minimálisak, ami fénnyel pótolható, például a folyosó, ott ne legyen más, a tanszékvezetői szobánál, a kocsma- és lakásbelsőnél használható az első felvonásból a szék és az asztal.

1. **JELENET**

Folyosó az egyetemen

TANSZÉKVEZETŐ
Szevasz, Gabi, jó, hogy találkozunk.
FÉRFI
Miért?
TANSZÉKVEZETŐ
Be tudnál jönni hozzám?
FÉRFI
Most?
TANSZÉKVEZETŐ
Ötre!
FÉRFI *(NÉZI AZ ÓRÁJÁT)*
Nem lehetne most?
TANSZÉKVEZETŐ
Nekem most nem jó, már várnak rám.
FÉRFI
És holnap?
TANSZÉKVEZETŐ
Órád van ötkor?
FÉRFI
Nem, csak nekem az már nem a legjobb, mert…
TANSZÉKVEZETŐ

Akkor ötre várlak! Légy szíves, ne késs!
FÉRFI
Nem szoktam.

2. **JELENET**

Presszó. A pultnál egy férfi, iszik, mikor a másik belép. A férfiak egyetemi tanárnak öltözve.

FÉRFI
Szevasz.
TANÁR
Szevasz.
FÉRFI
A szokásost, Karesz!
TANÁR
Tudod, min gondolkodok?
FÉRFI
Nem. Min?
TANÁR
Hogy nem történik semmi.
FÉRFI
Minek kéne történnie?
TANÁR
Nem tudom, hogy valami más legyen.
FÉRFI
Mért volna jó, ha más. Engem zavar, ha valami megváltozik, néha, amikor kitakarít otthon a feleségem, már attól olyan idegen minden, vagy átfestik a zebrát, amikor már megszoktam, hogy nem látszik, hogy az autós nem vesz észre a Mackós iskola előtt és elüt egy gyereket.
TANÁR
Azt is meg lehet szokni?
FÉRFI
Mit?

TANÁR

Hogy a gyereket az autó…

FÉRFI

Bármit. Aztán, ha nem történik meg, hiányzik.

TANÁR

Mi hiányzik?

FÉRFI

A fékcsikorgás meg a sikítás.

TANÁR

A fejem, bassza meg, most hallottam, azt az éles hangot…

FÉRFI

Nekem az a jó, ha semmi nem változik, én akkor érzem magam biztonságban.

TANÁR

Furcsa biztonság, ami attól függ, hogy mások meghalnak.

FÉRFI

Az egész életünk attól függ, hogy mások meghalnak.

TANÁR

Ez hülyeség.

FÉRFI

Nem. Csak egy tapasztalati megállapítás. Amíg mások halnak meg, addig mi élünk.

TANÁR

Mért kell értelmetlen faszságokat mondani.

FÉRFI

Egyáltalán nem értelmetlen. Figyelj, ha meghal a nagyfaterod, akkor a faterod a soros, ha meg a faterod meghal, akkor te. Mármint statisztikailag, mert persze vannak ettől eltérő változatok is.

TANÁR

Az én faterom már rég meghalt.

FÉRFI

Az enyém is. Úgyhogy ebből az következik, amit mondtam.

TANÁR

Mit mondtál?

FÉRFI

Hogy az következik, hogy mi következünk.

TANÁR *(ELMÉLÁZIK)*

Azt gondoltam, velem minden teljesen másképp lesz.

FÉRFI

Hogy te majd megúszod?

TANÁR

Mit?

FÉRFI

Hogy meghalsz.

TANÁR

Nem, azt nem, vagy egy kicsit azt is.

FÉRFI

Hogy egy kicsit nem halsz meg?

TANÁR

Igen, valahogy ez nekem akkor nem volt benne a pakliban.

FÉRFI

Pedig akkor is benne volt.

TANÁR

De arra nem gondoltam, mert az olyan volt, hogy messze, csak arra tudtam gondolni, hogy velem nem úgy lesz, mint mindenkivel. Néztem, ahogy a faterom darabolta a disznót, és azt mondta. *(Iszik.)*

FÉRFI

Mit mondott?

TANÁR

A kezében volt egy nagy darab szalonna, és azt mondta, hogy nyárig kitart, én meg arra gondoltam, hogy én biztos nem így fogok élni, én biztos nem.

FÉRFI

Hát hogy?

TANÁR

Nem tudom. Másképp.

FÉRFI

És nem lett másképp?

TANÁR

Nem, pont olyan, mint az apámé volt.

FÉRFI

Pedig te nem vágsz disznót, vagy néha szoktál a hetediken?

TANÁR

Hülye vagy. Te is tudod, hogy a lényegen ilyesmi nem változtat.

FÉRFI

Már hogyne változtatna. Ez nagy különbség, vagy el tudnád képzelni, hogy hatkor ki a földekre és szántani, meg ilyesmi.

TANÁR

Hatkor… Ki az a hülye, aki hatkor fel tud kelni.

FÉRFI

A faterod volt pont ilyen hülye, ezért élsz te másképp, mert te nem akartál ilyen hülye lenni, és a faterod is azt akarta, hogy te ne legyél olyan hülye, mint ő, érted, a te életed teljesen más. Ha az apád ezt csinálhatta volna, akkor, bazmeg, naponta ment volna templomba, hogy hálát adjon, de nem ezt csinálta.

TANÁR

Hát nem. Nem is ment templomba, még karácsonykor sem. S ha véletlenül elment a templom mellett, mert épp arra hajtotta a teheneket, köpött egy kurva nagyot, hogy kibaszott vele az isten, márha egyáltalán van.

FÉRFI

Hát ki is baszott.

TANÁR

Egyszer benyomott, leadta épp a malacokat, jött haza részegen, leült a konyhában, ott ült, nézte az asztalt, aztán csak azt mondta, a leggecibb lény a világon, az anyám, meg hogy ne beszélj így, meg csak azért mondod, mert ittál, fogd be a pofádat, mondta az apám, az anyám meg elhallgatott. *(Iszik.)*

FÉRFI

És mit mondott?

TANÁR

Kicsoda?

FÉRFI

A faterod, amikor a disznóleadásból hazajött.
TANÁR

Ja, hogy a leggecibb az isten, az mindenkinél gecibb, még annál a kereskedőnél is, aki átvette a disznókat és becsapta legalább húsz kilóval, még annál is gecibb, mert nem látszik, ez eleve milyen aljasság, olyannak lenni, aki nem látszik, és egy ilyen nemlátszó valaki szétbassza minden ember életét. Főleg az övét, mármint a fateromét.

FÉRFI

De a tiédet nem baszta szét, annyira legalábbis nem, mint a faterodét, mert nem kell azt csinálnod, hogy hajnalban meg negyven fokban.

TANÁR

Ez csak a felszín, hogy egyetem, nem istálló meg aratás.

FÉRFI

Szerintem ez elég nagy különbség.

TANÁR

A lényeg ugyanaz.

FÉRFI

Milyen lényeg? Te tudod, mi a lényeg? Te tudod azt, amit senki nem tud?

TANÁR

Tudom.

FÉRFI

Na, mi?

TANÁR

Hogy pont olyan üres az egész, mint neki volt. Házasság, gyerekek, lakás Gazdagréten. Nem túl nagy, csak, amit épp meg bírtunk venni.

FÉRFI

Mért, a faterod Gazdagréten lakott?

TANÁR

A hely az nem lényeges.

FÉRFI

De, kurvára lényeges, mert Budán lakni, bazmeg, egy villába, az kurvára más.

TANÁR

Tudod, hány boldogtalan ember él ott? Menj fel a Normafához, és nézz be az ablakokon. Azoknak még szarabb, mint a fateromnak, ő legalább kifáradt estére és nem tudott gondolkodni semmin, csak bedőlt az ágyba és horkolt.

FÉRFI

Én inkább gondolkodok, egy svábhegyi villába, mint szarrádolgozom magam a tűző napon.

TANÁR

Nem érted, mégis minden olyan, mint mindenkivel, mintha előre le lenne játszva.

FÉRFI

Pedig nincs, mert épp az van, hogy neked kell lejátszanod.

TANÁR

Hát pont ez a baj. Egy kurva unalmas társas, olyan, mint az a hülye játék a gyerekekkel, ki nevet a végén. Én, bazmeg, soha nem nevettem, csak azt vártam, hogy vége legyen. Pár évig hazudni, hogy a gyerek nyert, utána meg már tényleg ő.

FÉRFI

Azt jó látni, hogy jobbak nálad, nem?

TANÁR

Nem tudom, néha jó volt, néha meg untam nézni, ahogyan nőnek, meg azt éreztem, hogy fáradok ki, ők egyre nagyobbak, nekem meg egyre kisebb mindenem. Hogy van kétszáz köbméter levegő a lakásban, s abból nekem már alig jut valami. Lefeküdtem, és nem kaptam levegőt.

FÉRFI

Mindenkinek elég, hogy gyerekek meg család.

TANÁR

Nekem nem.

FÉRFI

Mért?

TANÁR

Nem tudom. Azt hittem, nekem olyan lesz a családom, hogy másmilyen, de nem lett másmilyen. Úgy lett minden, ahogyan máshol. Éveken keresztül nézni ezt, hogy minden egyforma. Hogy semmi nem olyan, hogy különleges, mert az én életem. Csak olyan, mint másoknál. És én is olyan lettem, mint mások. Reggel el, este haza. Mennyi a pénz, mért nincs tiszta ing, mért influenzás megint a gyerek. Mi van anyáddal? Ja, már meghalt. Mi van apáddal. Jól van. Gondoltam. Aztán eltelt pár év, és nem mondunk egymásnak semmit. Legfeljebb hogy szia, amikor hazaérek, a feleségem meg, ha véletlen ébren van még, csak hogy megint ittál, a gyerekek meg, hogy melléhugyoztam éjjel a vécének. Én meg üvöltözök akkor, ha nem épp hallgatok, és hallom az apám hangját. Hallom, ahogy jön ki az apám hangja a számon vagy azt a csöndet hallom, ami nem jött ki az apám száján, mert hallgatott.

FÉRFI

Az apád is ivott?

TANÁR

Nem, csak mikor alkalom volt, például ha eladta a disznókat, azt nem lehetett kibírni ivás nélkül, a malacok összeszarták magukat, mikor fölpakolták őket a traktorra, annyira féltek, olyan szarszag volt, hogy inni kellett. De ő csak ilyenkor.

FÉRFI

Akkor itt van egy kis különbség. Neki volt egy konkrét oka.

TANÁR

Nekem is van konkrét okom, csak az enyém nem olyan, mint a fateromé, hogy elvitték a malacokat és vége. Az enyém mindig itt marad.

FÉRFI

Mennem kell.

TANÁR

Hová?

FÉRFI

A Laci hívott.

TANÁR

Hányra?

FÉRFI

Ötre.

TANÁR

El fogsz késni.

FÉRFI

Leszarom, ezt még megiszom. Nekem a Laci különben se mondja meg, hogy mikor mit csinálok.

TANÁR

Ő a tanszékvezető.

FÉRFI

Csak azért, mert én is akartam, én is rá szavaztam, nekem meg van szavam a tanszéken. Ha én azt mondom, hogy a Lacival egy évfolyamon voltunk, és a Laci mindig fasza srác volt, akkor mások is őt akarják, de ha azt mondom, hogy mindig is egy hülye kis törtető volt, mert az volt, hogy a picsába lesz valakiből tanszékvezető, ha nem olyan.

TANÁR

Azért, mert te azt akartad.

FÉRFI

Én már csak akkor akartam, amikor már ő előtte akarta, ha ő előtte nem akarja, mert neki, mondjuk, fontosabb lett volna a korszerű szőlőgazdálkodás kidolgozása, meg a pannon fajok újratelepítése, akkor nem tanszékvezető akar lenni, hanem szakember.

TANÁR

Azért jó, hogy olyan lett, akit te is szeretsz.

FÉRFI

Nem szeretem.

TANÁR

Akkor te mért akartad, hogy ő legyen?

FÉRFI

Tudtam, hogy ő lesz, és akkor jobb akarni.

TANÁR

Te is lehettél volna.

FÉRFI

Lehettem volna, de nem akartam.

TANÁR

Miért?

FÉRFI

Megyek.

TANÁR

Minek hívatott?

FÉRFI

Nem tudom. Biztos azt hiszi, én vagyok az oka, hogy egyre szarabb évfolyamok jönnek. Pedig nem, hanem mert mindenkit fölveszünk, a leghülyébbeket is, ha máshová nem, akkor fizetősre. Ha pénzed van, lehetsz a leghülyébb is. De én erről nem tehetek, hogy ennyi a változás, hogy csak ennyi változott a világban, hogy a diákok egyre hülyébbek lesznek. Amikor még én jártam, akkor nem lehetett az, hogy a szakirodalomnak még a címét sem tudod, és úgy mész vizsgázni.

TANÁR

Én felolvasom órán. Olyan hülyék, még a könyvtárat se tudják használni. Ha valamit nem találnak az interneten, arról azt hiszik, hogy nincsen.

FÉRFI

Ja, reménytelenek. Na, szevasz.

TANÁR

Visszajössz még?

FÉRFI

Csak erre tudok hazamenni.

TANÁR

A kocsmán keresztül?

FÉRFI

Ja, az a legrövidebb út. Olyan, mint egy mértani alapvetés.

TANÁR

Micsoda?

FÉRFI

Az egyenes két pont között.

TANÁR

Mért, az egy mértani alapvetés?

FÉRFI

Nem tudom, de a legrövidebb, és ez a lényeg, mert a presszó is épp ezen a legrövidebb úton van hazafelé.

3. **JELENET**

A tanszékvezető irodája

FÉRFI

Szevasz, Laci. Nagyon le vagy törve! Valami történt?

TANSZÉKVEZETŐ

Késtél.

FÉRFI

Ez nálad a köszönés, ha bejön a haverod?

TANSZÉKVEZETŐ

A főnököd vagyok, nem a haverod.

FÉRFI

Jó, most ezt nem kell csinálnod, senki nem látja, hogy…

TANSZÉKVEZETŐ

Én soha nem kések.

FÉRFI

Dehogynem. Mindenki szokott. Nem emlékszel, amikor elkéstünk a diplomaosztóról?

TANSZÉKVEZETŐ

De azóta nem, mert tudom, mit jelent a másik ideje.

FÉRFI

Úgyis itt ülsz egész estig. Neked teljesen mindegy. Nem olyan, mint amikor az utcán vár az ember húsz fok hidegben.

TANSZÉKVEZETŐ

Megcsúszik a napom miattad.

FÉRFI

Mennyit késtem?

TANSZÉKVEZETŐ

Tíz percet.

FÉRFI

Jó, akkor majd tíz perccel kevesebbet leszek.

TANSZÉKVEZETŐ
Azt nem lehet.
FÉRFI
Mért?
TANSZÉKVEZETŐ
Mert pont tíz percem volt rád.
FÉRFI
Tíz perc? Ennyi időt szántál rám? Tíz percért hívtál ide?
TANSZÉKVEZETŐ
Annyiért.
FÉRFI
Azt elmondhattad volna telefonon is. Ezért kellett nekem idejönnöm, elbaszni egy órát tíz percért?
TANSZÉKVEZETŐ
Mást is várok.
FÉRFI
De kurvára elfoglalt lettél.
TANSZÉKVEZETŐ
Figyelj, ez egy intézmény, itt akárhogy nem lehet működni! De végül is most már mindegy.
FÉRFI
Hogyhogy mindegy.
TANSZÉKVEZETŐ
Voltam a dékánnál, tegnap.
FÉRFI
És?
TANSZÉKVEZETŐ
Leépítések.
FÉRFI
Az mit jelent?
TANSZÉKVEZETŐ
Sokan vagyunk.
FÉRFI
Elküldött?
TANSZÉKVEZETŐ
Kit?
FÉRFI

Téged.
TANSZÉKVEZETŐ
Engem?
FÉRFI
Te kerülsz a legtöbbe a tanszéken.
TANSZÉKVEZETŐ
De én vagyok a tanszékvezető.
FÉRFI
Hát pont azért. Minek annyi vezető egy egyetemen, ahol mindenki tudja, mi a dolga.
TANSZÉKVEZETŐ
Úgy látom, nem érted, miről van szó?
FÉRFI
Ha nem mondod, akkor honnan érteném.
TANSZÉKVEZETŐ
Azt mondta, hogy marad a tanszék, de szűkíteni kell.
FÉRFI
Szűkíteni? Min?
TANSZÉKVEZETŐ
A létszámon.
FÉRFI
De hát így is alig vagyunk.
TANSZÉKVEZETŐ
Ez is sok.
FÉRFI
De ez nem sok! Én most kétszer annyit dolgozok, mint tíz éve, akkorák az évfolyamok, hogy kurva nagyok, és egytől egyig hülyék. Semmit nem lehet nekik megtanítani.
TANSZÉKVEZETŐ
Van, aki meg tud.
FÉRFI
Senki nem tud, csak mindenkit átengedünk a vizsgákon, a fejpénz miatt. Ha rendesen osztályoznánk, akkor a fele hallgatót ki kéne baszni. Tudod, miért járnak ide? Szórakozásból, mert nem tudták még eldönteni, mi legyen belőlük,

és ez volt a legközelebbi egyetem, meg Budán van, zöldövezet, kényelmes idejárni. Nulla közük van a kertészethez, osztálykiránduláson láttak először életükben libát. Legalább is azt hitték, mert senki nem mondta nekik, hogy kacsa, mert az a hülye picsa osztályfőnök se tudta.

TANSZÉKVEZETŐ

Ezt most hagyjuk. Ne hárítsunk mindent másra.

FÉRFI

Ez nem hárítás, hanem tény. Kérdezz meg bárkit. Mért, azt hiszed, mert többen járnak egyetemre, több okos gyerek van, mint húsz éve?

TANSZÉKVEZETŐ

Van fejlődés.

FÉRFI

Persze, az autógyártásban, de az emberek épp annyira hülyék, mint húsz éve, meg száz éve, az agy az nem fejlődik. És amikor ott állsz szemben egy ilyen tompa aggyal, akkor baszhatod a korszerű oktatási módszereket.

TANSZÉKVEZETŐ

Talán nem az Izsákiban kéne tartani az órát.

FÉRFI

Most ez hogy jön ide? A lényeg, hogy megtartom, nem? Különben is megspórolom a világítást az egyetemnek.

TANSZÉKVEZETŐ

A kocsma talán mégsem a legjobb közeg egy egyetemi szemináriumhoz.

FÉRFI

Napközben szinte teljesen üres. Különben nem kocsma, hanem borozó. Nyugodtabb, mint az egyetem, nem nyitogatnak be a diákok, akik fél év alatt sem tudták megtanulni, hogy melyik órájuk melyik teremben van, annyira ostobák. Különben ki mondta el?

TANSZÉKVEZETŐ

Mindenki tudja. A laza tanár úr – évek óta így hívnak a gyerekek, mikor órát vesznek föl, hogy a laza tanár úrhoz akarok kerülni, azt mondják. Nem ahhoz, akinél tanulni kell.

FÉRFI

Aki akar, az tanul, aki meg nem akar, azt leszarom. Nehogy már én változtassak a jellemén. Nem vagyok én pszichológus. Ha elbaszták őket a szüleik, vagy genetikailag rossz kódot örököltek, az engem nem érdekel.

TANSZÉKVEZETŐ

Egységesek a követelmények. A tanárok számára, és a hallgatók számára is.

FÉRFI

Hogyhogy a tanárok számára is?

TANSZÉKVEZETŐ

Hogy nem tehetek kivételt, hogy neked bármit lehet, a többinek meg semmit.

FÉRFI

Amit kell, megcsinálom.

TANSZÉKVEZETŐ

Figyelj, látszik rajtad, hogy ittál. Már reggel látszik. Minden reggel.

FÉRFI

Rajtam? Ezt te nem mondhatod komolyan, én bármennyit ihatok, az nem látszik.

TANSZÉKVEZETŐ

Azt hiszed, hogy nem, de érzi mindenki, már nem is kell odahajolnod. A bőrödön át. Senki nem érti, mért tartok a tanszéken egy alkoholistát.

FÉRFI

Ezt csak kitalálod. Vannak olyanok, akik változnak, ha isznak, agresszívek lesznek meg ilyesmi, de én nem. Én mindig csak annyit, amennyi még nem látszik, mint a középkorban. Akkor nem is ittak mást, csak bort, mégis le tudták élni az életüket,

meg feltaláltak egy csomó dolgot, a vetésforgót például, az mekkora nagy dolog, vagy a vízimalom.

TANSZÉKVEZETŐ

Akkor mindenki büdös volt, mert nem mosakodtak.

FÉRFI

Most a korszerű higiénia miatt baszogatsz engem, a napi zuhany miatt? Én arról nem tehetek, hogy mindenki telekeni a testét undorító krémekkel. Ha tehetném, betiltanám az összes dezodort, és korlátoznám a szappan- meg mosóporhasználatot. Mit gondolsz, mért van tele az ivóvíz rákkeltő anyagokkal.

TANSZÉKVEZETŐ

Figyelj, ez engem nem érdekel, ez nem a környezetvédelmi tanszék. Otthon azt csinálsz, amit akarsz, eltilthatod a gyerekeidet a fürdéstől, és annyit iszol, amennyit akarsz, ha a feleséged leszarja, de kocsmában tartani órát, az nálunk nem megengedett. Néha, persze, mondjuk, hogy az utolsó óra után elmenni, ha éppen olyan a csoport.

FÉRFI

Jó, hagyjuk, évek óta ott tartom, mit akarsz most ezzel. Eddig nem hoztad fel. Különbenis, hol tartsak egy borászat szemináriumot, ha nem egy borozóban. Pont oda való, meg a gyerekek is szívesebben jönnek, mint az egyetemre.

TANSZÉKVEZETŐ

Mert ingyen ihatnak.

FÉRFI

Figyelj, a Varga Mari a kertben tart órát tavasszal, mert hogy milyen szépen süt a nap, meg hogy mennyire látni, hogy ébred a természet, olyanokat mond a gyerekeknek, mintha egy női magazinból olvasná. Az nem baj? Csak az baj, hogy én az Izsákiban tartom a borászatórát?

TANSZÉKVEZETŐ

A kert az más.

FÉRFI

Szerintem nem más.

TANSZÉKVEZETŐ

Figyelj, hagyjuk ezt az egészet, most nem akarok én előhozni mindent, hogy mit mikor és hol basztál el, az a helyzet, hogy valakitől meg kell válni, a tanszéki könyvtárost már elküldtem, most téged kell elküldenem.

FÉRFI

Micsoda? Azt akarod, hogy én? Hogy az utcára? Ezt csak így a pofámba vágod?

TANSZÉKVEZETŐ

Írhattam volna levelet is, de a régi barátság miatt, gondoltam, emberségesebb, ha szóban.

FÉRFI

Emberségesebb? Az emberséges, hogy kilöksz az utcára, húsz év után?

TANSZÉKVEZETŐ

Valakivel tennem kell.

FÉRFI

Mért pont velem? Tudod, hogy két gyerekem van, még tanulnak.

TANSZÉKVEZETŐ

Tudom, meg azt is tudom, hogy másokkal mi van, és nekem arra is kell gondolnom. Nem küldenélek el, ha nem kellene senkit elküldenem.

FÉRFI

Ezt nem teheted, Laci, ha én nem akarom, te most nem vagy tanszékvezető. Tudod, hogy mindenkinek mondtam, hogy téged kell, még a dékánnak is, mert azt is érdekli, hogy mit gondolok erről, nála szakdolgoztam, azóta ismer.

TANSZÉKVEZETŐ

Figyelj, hagyjuk ezt, csak egy jelölt volt. Én. Ha nem akarod, akkor is én lettem volna.

FÉRFI

Laci, ezt ne csináld velem!

TANSZÉKVEZETŐ

Már eldöntöttem.

FÉRFI

Eldöntötted?

TANSZÉKVEZETŐ

Mert mást nem dönthettem.

FÉRFI

Akkor tudod mit, Lacikám, menj te a kurva anyádba. Leszarom, bazmeg, ha neked semmit nem ér, hogy segítettem megszervezni a tanszéket.

TANSZÉKVEZETŐ

Rosszul emlékszel. Semmiben nem vettél részt, a lehető legkevesebb időt töltötted az egyetemen. Senki nem értette, hogy mért nem adom ezt a státuszt valakinek, aki örül neki, hogy egyetemen tanít. Neked ez semmi volt. Nem tudtad értékelni, hogy ez mennyire nagy dolog. Azt mondtad, hogy te ennél többre juthatnál, ha akarnál, ez neked leértékelés. Ezt mondtad azoknak, akik örültek annak, hogy nem a konzerviparban kell keccsölniük napi tíz órát. Azt mondtad, csak azért tartasz itt, mert nem bírod a törtetést, neked a karrieristáktól kifordul a gyomrod, pedig csak azért maradtál, mert nem bírtad tovább, érted! Ennyi erő volt benned. Kidöglöttél.

FÉRFI

Tudod, hogy a pécsi kutató is hívott, meg Martonvásárra is. Tudod, hogy mekkora lehetőség volt bennem, csak az a kurva nyelvtudás, azért nem mertem belevágni, mert a kísérletek mellett még azt is meg kellett volna, nekem meg arra már nem volt idő. Próbáltam nyáron, de nem ment, és aztán jöttek a fiatal kutatók, akik már az anyatejjel szopták magukba az angolt. És nem számított, hogy ki mennyire tehetséges, ha nem tudtad elmondani egy konferencián a külföldi kollégáknak. Csak álltál ott és néztél rájuk bamba fejjel vigyorogva, hogy jeszjeszz, azok meg azt

gondolták, ez egy hülye, és kinevettek a hátam mögött angolul a törtető fiatal magyar kutatókkal együtt.

TANSZÉKVEZETŐ

Figyelj, ez a te problémád. Senki nem tudja helyetted megoldani. Az én problémám, hogy le kell építeni, és mindenkinek az a legjobb, ha te mész el.

FÉRFI

Nem elmegyek, hanem elküldesz.

TANSZÉKVEZETŐ

Fogalmazhatunk így is, de azért küldelek el, mert mást nem küldhetek, csak téged.

FÉRFI

Nem értem, hogy mért nem harcoltál értem, mért engedted, hogy a dékán azt mondja, hogy…

TANSZÉKVEZETŐ

Nem tehettem, nekem meg kell értenem az egyetem hosszútávú céljait is, azért maradhatok a tanszék élén.

FÉRFI

Hogy mi? Hogy te azért maradhatsz vezető, mert kirugdalsz embereket?

TANSZÉKVEZETŐ

Más ennél szarabbul csinálná. Mindenkinek jobb, ha én csinálom.

FÉRFI

Te azért kapsz fizetést, mert szétzülleszted a tanszéket? Minél többet megspórolsz, annál nagyobb lesz a jutalmad. Kilöksz innét, csak azért, mert fizetnek? Ennyit ér neked a barátság?

TANSZÉKVEZETŐ

Már rég el kellett volna küldenem téged. Öt éve csak azért vagy, mert nem akartalak kitenni. Kockáztattam az állásomat miattad.

FÉRFI

Ennyire jó voltál hozzám, öt évig vártál, hogy kirúghass? Öt évig készülődtél, hogy tönkretehesd az életem?

TANSZÉKVEZETŐ

Csak te tetted tönkre. Túl sokat fogadott el tőled mindenki. Itt is, meg otthon is.

FÉRFI

Hogy mi van otthon, azt hagyjuk, érted! A feleségemet azt hagyd ki a dologból. Vagy ez még mindig amiatt van, mert engem választott és nem téged, hogy most végre sikerült megbosszulnod?

TANSZÉKVEZETŐ

Na, ebből elég volt! Szevasz!

FÉRFI

Mi van, ki akarsz lökni az ajtón? *Ajtót nyit, és löki kifelé a férfit*

TANSZÉKVEZETŐ

Mondom, hogy szevasz. A titkárnőtől megkapsz mindent.

FÉRFI

Bazmeg, Laci, ezt nem gondoltam volna rólad, hogy húsz év múlva előkotrod ezt a régi sérelmet, hogy húsz éve arra készülsz, hogy végre megbosszulhasd! De már elkéstél, most már hiába teszed tönkre az életemet, semmi nem változtatja meg azt, ami húsz éve volt. Hogy én kellettem neki, és nem te.

TANSZÉKVEZETŐ

Elég volt, mondom. Végeztünk!

Kilöki a férfit, és bevágja az ajtót

4. **JELENET**

Presszó, a férfi belép

TANÁR

Szevasz.

Férfi nem köszön

FÉRFI

Karesz, a szokásost.

TANÁR

Mi van? Mit akart?

FÉRFI

Senki nem kérdezte meg. Álltam a folyosón, és mondtam, hogy kérdezzék meg, de nem kérdezték meg.

TANÁR

Mert nem volt ott senki, mindenki órát tartott vagy már hazament.

FÉRFI

Nem kérdezték, azt se mondták, hogy szevasz. Nem szóltak hozzám.

TANÁR

Az üres folyosón ki a fasz kérdezte volna meg. De én megkérdezem.

Férfi nem szól

TANÁR

Hallod? Megkérdezem?

FÉRFI

Nem érdekes.

TANÁR

De érdekes, mert kíváncsi vagyok rá!

FÉRFI

Nem mondott semmit.

TANÁR

De látom rajtad, hogy mondott.

FÉRFI

Figyelj, nem olyan egyszerű nekem erről.

TANÁR

Mégis mit akart?

FÉRFI

Hagyj már a picsába, nem mindegy?

TANÁR

Nem.

FÉRFI

Kirúgott.

TANÁR

Kirúgott? Nem hiszem el! Kirúgott?

FÉRFI

Ki, mert létszámleépítés.

TANÁR

És pont téged, akivel az egyetemen együtt?

FÉRFI

Azt mondta, hogy valakit kellett, és engem akartak mások.

TANÁR

Kik?

FÉRFI

Nem tudom. Biztos nem olyan, aki ismer, mert aki ismer, az tudja, hogy mennyire megcsinálok mindent a diákokért. Az Izsákiba viszem őket borászatórán, hogy jobban el tudják sajátítani az anyagot.

TANÁR

Most mi lesz?

FÉRFI

Nem tudom. Hat hónapot kapok. Felmondási idő. Hat hónap alatt bármi történhet.

TANÁR
Otthon?
FÉRFI
Hogyhogy otthon?
TANÁR
Az asszony mit fog szólni?
FÉRFI
Nem tudom, de nem is érdekel.
TANÁR
Megmondod neki?
FÉRFI
Lehet. Ma még nem. Megyünk?
TANÁR
Ideje, mindjárt bezár a Karesz.
FÉRFI
Karesz, írd föl a mait.
KARESZ
Várjál, Gabi!
FÉRFI
Mi van?
KARESZ
Jobb volna, ha kifizetnéd.
FÉRFI
Mért? Tegnap kifizettem a múlt havit, most tiszta vagyok.
KARESZ
Nekem úgy jobb, ha most fizetsz.
FÉRFI
De eddig nem így volt, Kareszkám, mi a szar, APEH-ellenőrzés, vagy mi a fasz?
KARESZ
Hallottam, szóval, csak félfüllel, hogy kirúgtak.
FÉRFI
Jó, de még egy fél évig kapom a fizetésemet.
KARESZ
Figyelj, tudom, de nekem így biztonságos. Ezernyolcszáz.
FÉRFI
Ilyen kurva sok?

KARESZ

Mindig ennyi szokott.

FÉRFI

És a haverom? Neki nem számolsz?

KARESZ

Az övét felírtam. Szevasztok.

5. **JELENET**

Utca

FÉRFI

Milyen kihalt ez az utca. Mintha nem is élnének itt emberek.

TANÁR

Kilencezer-hatszázhuszonnyolcszor mentem végig ezen az úton a buszhoz.

FÉRFI

Mi van?

TANÁR

Kiszámoltam hajnalban.

FÉRFI

Hülyeségekre pazarlod az időt.

TANÁR

Gondoltad volna?

FÉRFI

Nem. Az ünnepnapokat levontad?

TANÁR

Amire emlékeztem, azokat le.

FÉRFI

A vizsgaidőszakot?

TANÁR

Azt is.

FÉRFI

Akkor a kocsmába is annyiszor mentél.

TANÁR

Nem, oda mentem akkor is, amikor szünet volt.

FÉRFI

Akkor a buszhoz is mentél, mert a kocsmából is pont úgy kell menni a buszhoz, mint az egyetemről.

TANÁR

Most mért kell összezavarnod. Hajnalban órákig számoltam, hogy mennyi, mindig elrontottam, mert kilencven előtt mások voltak az ünnepnapok, mint utána.

FÉRFI

Egy csomószor vasárnapra esnek.

TANÁR

És akkor mi van?

FÉRFI

Akkor ezt nem kell levonni, mert akkor egy napot kétszer vonsz le.

TANÁR

Ezt hogy érted?

FÉRFI

Ha vasárnapra esik az ünnep, akkor levonod úgy is, mint vasárnapot, meg úgy is, mint ünnepnapot, érted?

TANÁR

Jó, hagyjuk a picsába, úgyis csak azt akartam mondani, hogy kurva sokszor csináltam már ezt.

FÉRFI

Ha csak azt akartad mondani, akkor kár volt annyit számolni.

TANÁR

Nem tudtam aludni.

FÉRFI

Mért?

TANÁR

Mert arra gondoltam, hogy életem végéig itt kell járnom, mint a rabok a börtönudvaron, hogy az egész szar élet olyan, mintha börtönben lennél. Azt hiszed, más, hogy neked más, mint Márianosztrán, vagy Szegeden a Csillagban, de csak annyira más, hogy nem öltél meg senkit, semmit nem csináltál, és ezért a semmiért börtönöztek be.

FÉRFI

Azért jobb nem lenni gyilkosnak.

TANÁR

Szerintem rosszabb, mert akkor legalább érted, miért ez a büntetés, de így csak azt látod, hogy be vagy börtönözve csak azért, mert vagy.

FÉRFI

Én erre soha nem gondoltam, ha ilyenre kezdek gondolni, iszok még valamit.

TANÁR

Mindennap ugyanaz. Csörög az óra, kimész, hugyozol, mosakodsz, magadra rángatod a ruhákat, aztán busz, órák, presszó, beszélgetünk arról, hogy minden nap ugyanolyan, hogy most is arról beszélünk, mint tegnap, aztán haza, lefeküdni, még ránézni otthon azokra, akik ott laknak, aztán alszol, nem emlékszem már évek óta arra, hogy mit álmodok, még éjjel se történik olyan, ami jó.

FÉRFI

Figyelj, engem most basztak ki.

TANÁR

Veled legalább történt valami.

FÉRFI

Én jobban örültem volna, ha nem történik.

TANÁR

Jó, munkanélkülinek biztos szarabb lenni. Ismertem egy fickót, alattunk lakott, taccsra ment az élete, mikor kirúgták a békávétól. Nem tudott mit csinálni, egész nap ivott, utána meg baszogatta este a feleségét, meg a gyerekeket.

FÉRFI

Én nem vagyok munkanélküli. Felmondási idő, az más.

TANÁR

De még lehetsz.

FÉRFI

Nem leszek, érted, nekem megvan a doktorim borászatból, úgyhogy én bárhová megyek, csak azt mondják, hogy magára vártunk.

TANÁR

Ja, az biztos, téged mindenki ismer a szakmából. Van még busz?

FÉRFI

Van.

TANÁR

Otthon nem baszogat az asszony, hogy mért tart eddig a munkaidő.

TANÁR

Nem, megszokta, hogy eddig tart.

6. **JELENET**

A férfi lakása. Ajtó nyílik.

FÉRFI
A gyerekek?
FELESÉG
Lefeküdtek, mikor meghallották, hogy jössz.
FÉRFI
Rossz, hogy mindig lefekszenek. Soha nem látom őket.
FELESÉG
Mért, szeretnéd látni őket?
FÉRFI
Mindenki szeretné látni a gyerekeit, ahogy nőnek, napról napra.
FELESÉG
Nem nőnek napról napra, csak neked tűnik úgy, mert a két nap között, amikor láttad őket, eltelt egy fél év.
FÉRFI
Nem tehetek róla, mindig lefekszenek, amikor végre itthon.
FELESÉG
Utálják, hogy részeg vagy.
FÉRFI
Nem vagyok részeg.
FELESÉG
Hallom a hangodon.
FÉRFI
A hangom mindig ilyen, mert a tanítás.
FELESÉG
A bor.
FÉRFI
Mért fáj neked, hogy iszom, én azzal nem bántok senkit.
FELESÉG

Már nem fáj. De volt, amikor azt gondoltam, lehetne másképp, s csak később derült ki, hogy nem lehet, mert te nem akarod, hogy másképp. Neked elég volt minden, ami van, elég, hogy tanítasz az egyetemen, hogy van ez a szar lakás. Nem akartál mást.

FÉRFI

Mit kellett volna még akarnom?

FELESÉG

Nem tudom, valamit, ami több ennél.

FÉRFI

Én ennyit bírtam. Az a baj, hogy neked ez semmi volt. Mindig éreztem, hogy semmi, mert neked az természetes, hogy itt lakik az ember, de nekem ez valami volt, hogy sikerült. Ha örültél volna neki, jobban lett volna kedvem mást is akarni, de így elment ettől is, mert azt gondoltam, hogy hiába akarok még valamit, az is semmi lesz. Minden semmi lesz, bármit csinálok, mert neked minden csak annyi, hogy ez természetes.

FELESÉG

Figyelj, mostmár hagyjuk az egészet, tényleg, nem érdemes mindent újra előhozni, hogy én mennyire nem mondtam, hogy milyen nagy dolog, de én nem vagyok olyan, aki azt mondja, hogy nagy dolog, én se kértem senkitől, hogy mondja nekem, hogy mennyire jó, hogy megcsináltam valamit, hogy felneveltem például a gyerekeket.

FÉRFI

Csak annyit kellett volna mondanod, hogy örülsz, hogy ez van, hogy van ez a lakás, hogy örülsz annak, hogy vagyok.

FELESÉG

Örültem, csak nem vetted észre.

FÉRFI

Mert nem mutattad, csak azt mutattad, hogy mindegy.

FELESÉG

Hogyhogy mindegy?

FÉRFI

Mindegy, hogy vagyok vagy nem vagyok, hogy hazajöttem és tudtad, hogy kurvára küzdöttem, hogy bentmaradjak az egyetemen, és bent maradtam az egyetemen, és hogy hányan ki akartak nyomni, de bent maradtam, és nálunk nem volt több ember a családban, aki bent maradt az egyetemen, én nem ismertem ilyeneket, csak én voltam olyan. Valaki, az egyik távoli rokon, tanár volt egy vidéki szakközépiskolában, és kész. Érted? Nekem az nagy dolog volt, ami neked természetes.

FELESÉG

Én örültem, hogy bent tartottak. Azt hittem, hogy neked az olyan biztonság, hogy akkor már jó lesz. Nem fogod örökké azt érezni, hogy nincs otthonod, hogy te csak ideiglenesen vagy itt. Ha elválok, akkor az utcára kerülsz.

FÉRFI

Nem tud olyan biztonság lenni, ami nekem biztonság, érted.

FELESÉG

A lakás fele jogszerűen a tiéd.

FÉRFI

A gyerekek miatt úgysem kaptam volna egy vasat sem.

FELESÉG

Ilyennek ismersz?

FÉRFI

Mindegy, hogy milyennek ismerlek, neked is laknod kell, s ha annak az az ára, hogy én az utcára kerüljek, akkor kilöksz és kész.

FELESÉG

Soha nem löktem volna az utcára a gyerekeim apját, soha!

FÉRFI

Ki tudja?

FELESÉG

Most megtudhatod.

FÉRFI
Mit?
FELESÉG
Hogy mit teszek akkor, ha nem akarok veled tovább.
FÉRFI
Ezt hogy érted.
FELESÉG
Ahogy mondom.
FÉRFI
De mit mondasz.
FELESÉG
Hogy nem akarok veled tovább.
FÉRFI
Hogy nélkülem?
FELESÉG
Nélküled. Egy napot sem bírok veled együtt.
FÉRFI
És a gyerekek mit fognak szólni?
FELESÉG
Szerinted?
FÉRFI
Nekik mégiscsak az apjuk vagyok, az nem olyan, hogy vége.
FELESÉG
Pedig örültek, hogy nem leszel többet itthon.
FÉRFI
Örültek?
FELESÉG
Részben az ő döntésük is volt.
FÉRFI
Hogy ők is azt mondták, hogy nélkülem?
FELESÉG
Azt.
FÉRFI
Te ezt a gyerekekkel már megbeszélted?
FELESÉG
Meg.
FÉRFI

Előbb, mint velem?

FELESÉG

Nem mindegy?

FÉRFI

Nem, ez nem mindegy, hogy a gyerekeket ellenem uszítottad.

FELESÉG

Nem uszítottam, csak elmondtam nekik, hogy elválok.

FÉRFI

De én nem.

FELESÉG

De igen.

FÉRFI

Van valakid?

FELESÉG

De nem azért.

FÉRFI

Szóval van.

FELESÉG

Van, de nem azért.

FÉRFI

Akkor miért?

FELESÉG

Mert olyan vagy, amilyen vagy. És én már nem bírom ezt nézni. Nem bírom látni, ahogy hazatámolyogsz, undorodom felmosni utánad a vécét, utálom érezni azt a szagot, ahogy az alkohollal keveredik az arcszesz szaga, undorodom tőled.

FÉRFI

És ha én nem akarok?

FELESÉG

Elég, ha én akarom, hogy menj el.

FÉRFI

Hová menjek?

FELESÉG

Ahová akarsz. A lakás felét megkapod.

FÉRFI

Hogy kettévágjuk, vagy hogy?

FELESÉG

Kifizetem.

FÉRFI

Miből fizeted ki, mindig azt mondtad, hogy nekünk csak annyi van, ami épp elég a hónap utolsó napjáig.

FELESÉG

Megvan rá a pénz.

FÉRFI

Gazdag?

FELESÉG

Ennyije van.

FÉRFI

Szóval a pénze miatt.

FELESÉG

Nem.

FÉRFI

Nem?

FELESÉG

Nem.

FÉRFI

Akkor miért?

FELESÉG

Mert szeret.

7. **JELENET**

Konyha, férfi még mindig ott ül, iszik valamit, a nő belép

FELESÉG
Még mindig itt ülsz.
FÉRFI
Még mindig.
FELESÉG
Mit csinálsz?
FÉRFI
Semmit.
FELESÉG
Mért nem fekszel le.
FÉRFI
Nem tudok.
FELESÉG
Én holnap reggel elutazom egy hétre.
FÉRFI
Hová?
FELESÉG
Görögországba.
FÉRFI
Elvisz a tengerhez?
FELESÉG
El.
FÉRFI
Én is el akartalak.
FELESÉG
Nem mondtad.
FÉRFI
Csak olyat mondok, aminek van realitása. Így neveltek.

FELESÉG

Pedig jó lett volna, ha legalább mondod.

FÉRFI

Mondtam mást.

FELESÉG

Csak hogy nincs tiszta gatyád. Ilyeneket.

FÉRFI

Mikor utazol?

FELESÉG

Hatkor jön értem.

FÉRFI

Nem is vettem észre, hogy készülsz.

FELESÉG

Semmit nem vettél észre. Azt hitted, mindig minden így marad, hogy nem lehet rajta változtatni, mert te nem akarsz. Nem gondoltál arra, hogy én is változtathatok.

FÉRFI

Az anyám nem tett volna ilyet az apámmal.

FELESÉG

Az az anyád volt, és te azt hitted, mindenki olyan, mint ő.

FÉRFI

A te anyád se vált el.

FELESÉG

Mert az apám előbb meghalt.

FÉRFI

Csak azért, mert rákos lett?

FELESÉG

Szemétség elhagyni egy halálos beteget. Olyat senki nem csinál.

FÉRFI

Csak azért nem hagyta el?

FELESÉG

Csak azért. Gondolta, úgyis hamar meghal.

FÉRFI

Apád tudta?

FELESÉG

Nem tudom.

FÉRFI

Szar lehetett, ha tudta, hogy csak azért, hogy végignézze, ahogy szétrohasztja egy betegség.

FELESÉG

Biztos nem tudta, annyira lekötötte a saját teste.

FÉRFI

Ha most kiderülne, hogy nekem is…

FELESÉG

Nem, már késő. Ha egy hónapja derül ki, akkor még vissza lehetett volna fordítani, de mostmár nem.

FÉRFI

Mennyi időre?

FELESÉG

Egy hétre.

FÉRFI

Ilyenkor olcsó. Senki nem tud menni, csak olyanok, mint te.

FELESÉG

Ez a hét elég lesz, hogy elvidd a cuccaidat.

FÉRFI

Már?

FELESÉG

Mire akarsz várni?

FÉRFI

Esetleg, hogy amikor hazajössz, akkor lehetne újra, hátha kiderül, hogy…

FÉRFI

Nem derül ki, mert veled már annyira rossz volt, hogy nem derülhet ki semmi, ha csak kicsit jó, nekem már az is jónak számít. Szóval pakolj össze, és amikor érkezem, már ne legyél itt!

FÉRFI

De ez az én lakásom is!

FELESÉG

Ki leszel fizetve! Nem érted?

FÉRFI

Akkor is, ez nekem így túl gyors!

FELESÉG

Ha kötekedsz, lecserélem a zárat, és soha nem jöhetsz haza, érted, és nem fizetek egy vasat se.

FÉRFI

Képes vagy húsz év után ezt csinálni? Neked ez a húsz év semmi volt?

FELESÉG

Te hányra emlékszel belőle? Mert én sajnos mindegyikre. Szóval vidd el a cuccaidat, mindenkinek úgy lesz a legjobb.

FÉRFI

Hová vigyem?

FELESÉG

Ahová akarod, csak itt ne hagyd.

FÉRFI

De nem tudom, hová, nem érted? Nekem ez volt itt a lakásom. Nekem nincs más hely.

FELESÉG

Albérletbe.

FÉRFI

Miből fizessem.

FELESÉG

Van fizetésed.

FÉRFI

Te is tudod, hogy az semmire nem elég.

FELESÉG

Akkor vidd haza anyádhoz.

FÉRFI

Vissza, a faluba? Oda, ahonnét elhoztam?

FELESÉG

Amíg nincs jobb megoldás.

FÉRFI

Lemegyek.

FELESÉG

Hová?

FÉRFI

A kocsmába.

FELESÉG
Már zárva.
FÉRFI
A kisbolt egész éjjel nyitva van.
FELESÉG
Mióta?
FÉRFI
Már fél éve.
FELESÉG
Nem tudsz holnap bemenni.
FÉRFI
Nem is akarok.
FELESÉG
Hogyhogy nem?
FÉRFI
Kirúgtak.
FELESÉG
Kirúgtak? Mikor?
FÉRFI
Ma.
FELESÉG
Sajnálom, ez hülyén jött ki.
FÉRFI
Hülyén.
FELESÉG
Bár olyan szempontból jó, hogy…
FÉRFI
Milyen szempontból?
FELESÉG
Hogy így legalább lesz időd.
FÉRFI
Mire?
FELESÉG
Összepakolni.

Ugyanaz a biciklicsörgés folytatódik, amivel a felvonás kezdődött. Csend. Sötét. Újra fény. Konyha a mamával, mint korábban.

8. **JELENET**

Anya feláll, az asztalhoz megy, felveszi a gyerek szemüvegét, belelapoz az újságba, közben beszél

ANYA
Minden más lesz. Nem visz el semmit a kamrából, nem fogja kilopni a nyugdíjamat a szekrényből. Mostmár nem kérdezik, hogy mért nem dolgozik az a gyerek, meg hogy hol vannak annak a gyereknek a gyerekei, mért nem jönnek meglátogatni a nagyanyjukat. Mit csinált az a gyerek, kiirtotta a családját? Mostmár nem kérdezik, mert az én gyerekem is olyan lett, mint amilyen mindenki lesz. Én mondtam neki, hogy vigyázzon, de ő azt mondta, a mama ne mondja, hogy vigyázzak, mert én tudok magamra vigyázni, de nem tudott. Mert csak én tudtam. Amikor iskolába járt, soha nem volt beteg. Már mindenki otthonmaradt, ő még köhögni sem köhögött, még az orra se folyt, mert vigyáztam rá nagyon, nehogy megfázzon. *(Felveszi a szemüveget, próbálgatja olvasni az újságot)* Egész jól látok vele, jobb, mint az enyém.

Az a kő tegnap tört le, és mondta a Marika, hogy nincs ott az a kő, de hiába mondtam neki, hogy nincs ott az a kő, nehogy félrelépjen, nem hallgatott rám, csak kiabált, hogy a mama ne mondja, hogy vigyázzak, mert a mama nem tud vigyázni helyettem.

Neki is jobb így. Nem kérdezik tőle, hogy mért ez lett veled, gyerek? És nekem nem kell megmondani, hogy miért. Nehéz volt. Neki is nehéz volt, hogy visszakerült oda, ahová visszakerülni nem akart. De mostmár könnyű. Mire leért, már nem élt, azt mondta az orvos, hogy nem élt, egy kőbe bevágta a fejét, úgyhogy a bicikli se volt neki nehéz *(kicsi szünet után),* ami ráesett.

Tartalom

I.
SZTRECCS
SINGLE BELL
SZEPLŐ
ROTÁCIÓS KARÁCSONY
BUDAPESTI TAVASZ
BUDAI HEGYEK
AZ ELSŐ FELESÉG
LAKODALMAS, MULATÓS
LAJOS UTOLSÓ LEVELE FERI FELESÉGÉHEZ
EMESE UTOLSÓ LEVELE MARINAK
EMESE LEVELE KATINAK
EGY LÁNY KÉNE NÉKEM
EGY FÉRFI
EGY BUDAPESTI CÉGVEZETŐ
AGGLOMERÁCIÓ
BARKÁCSÁRUHÁZ
TITOK
II.
A MOBIL
ÉLETVESZÉLY
A HARMADIK FIÚ
MARKÓ
A KOVÁCS LACI LÁNYA
EGY BUDAPESTI LAKOS ÉLETE
DÖNTENI KELL
A KŐ MARAD
NEHÉZ
III.
BUDAPESTI HIDAK
LÁNC
MARGIT
SZABADSÁG
PETŐFI
ÁRPÁD

ERZSÉBET
LÁGYMÁNYOSI
IV.
HAZA A SENKIHÁZÁBÓL
GRÓF ARZÉNOVICS MILUTINNÉ
A HALOTTEMBER
A NÉPZENÉSZ
A TELEFONSZERELŐ
A PINCE
CSÖPI
SZILVESZTER
EL
V.
NEHÉZ
ELSŐ RÉSZ
MÁSODIK RÉSZ